

**CONSILIUL
UNIUNII EUROPENE**

**Bruxelles, 16 mai 2012
(OR. en)**

**14764/1/11
REV 1**

**Dosar interinstituțional:
2011/0249 (NLE)**

**WTO 329
AMLAT 84
SERVICES 96
COMER 193**

ACTE LEGISLATIVE ȘI ALTE INSTRUMENTE

Obiectul: Acord comercial între Uniunea Europeană și statele membre ale acesteia, pe de o parte, și Columbia și Peru, pe de altă parte

ACORD COMERCIAL

ÎNTRE UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI STATELE MEMBRE ALE ACESTEIA, PE DE O PARTE,
ȘI COLUMBIA ȘI PERU, PE DE ALTĂ PARTE

REGATUL BELGIEI,

REPUBLICA BULGARIA,

REPUBLICA CEHĂ,

REGATUL DANEMARCEI,

REPUBLICA FEDERALĂ GERMANIA,

REPUBLICA ESTONIA,

IRLANDA,

REPUBLICA ELENĂ,

REGATUL SPANIEI,

REPUBLICA FRANCEZĂ,

REPUBLICA ITALIANĂ,

REPUBLICA CIPRU,

REPUBLICA LETONIA,

REPUBLICA LITUANIA,

MARELE DUCAT DE LUXEMBURG,

UNGARIA,

MALTA,

REGATUL ȚĂRILOR DE JOS,

REPUBLICA AUSTRIA,

REPUBLICA POLONIA,

REPUBLICA PORTUGHEZĂ,

ROMÂNIA,

REPUBLICA SLOVENIA,

REPUBLICA SLOVACĂ,

REPUBLICA FINLANDA,

REGATUL SUEDEI,

REGATUL UNIT AL MARII BRITANII ȘI IRLANDEI DE NORD,

Părți contractante la Tratatul privind Uniunea Europeană și la Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, denumite în continuare „state membre ale Uniunii Europene”,

și

UNIUNEA EUROPEANĂ

pe de o parte, și

REPUBLICA COLUMBIA (denumită în continuare „Columbia”)

și

REPUBLICA PERU (denumită în continuare „Peru”)

denumite în continuare, de asemenea, „țările andine semnatare”

pe de altă parte,

AVÂND ÎN VEDERE importanța legăturilor istorice și culturale și legăturile speciale de prietenie și cooperare între Uniunea Europeană și statele membre ale acesteia și țările andine semnatare, precum și dorința lor de a promova integrarea economică între părți;

HOTĂRÂTE să consolideze aceste legături pe baza mecanismelor existente care guvernează relațiile între Uniunea Europeană și statele membre ale acesteia și țările andine semnatare;

REAFIRMÂND angajamentul lor față de Carta Organizației Națiunilor Unite și Declarația Universală a Drepturilor Omului;

CONTRIBUIND la dezvoltarea armonioasă și la expansiunea comerțului mondial și regional și oferind un catalizator pentru cooperarea internațională;

DORIND să promoveze dezvoltarea economică pe toate planurile cu obiectivul reducerii sărăciei și creării de noi posibilități de locuri de muncă și condiții îmbunătățite de lucru, precum și al creșterii standardelor de viață pe teritoriile lor respective prin liberalizare și extindere a comerțului și a investițiilor între teritoriile lor;

ANGAJATE să pună în aplicare prezentul acord în conformitate cu obiectivul dezvoltării durabile, inclusiv promovarea progresului economic, respectul față de drepturile legate de muncă și protecția mediului înconjurător, în conformitate cu angajamentele internaționale adoptate de către părți;

BAZÂNDU-SE pe drepturile și obligațiile lor respective care decurg din Acordul de la Marrakesh de instituire a Organizației Mondiale a Comerțului (denumit în continuare „acordul OMC”);

HOTĂRÂTE să elimine denaturările în comerțul reciproc; și să prevină crearea de obstacole inutile în calea comerțului;

HOTĂRÂTE să instituie norme clare și reciproc avantajoase care să reglementeze comerțul dintre ele și care să promoveze comerțul și investițiile reciproce, precum și să promoveze un dialog regulat între ele în legătură cu aceste aspecte;

DORIND să promoveze competitivitatea întreprinderilor lor pe piețele internaționale prin oferirea unui cadru juridic previzibil pentru relațiile lor comerciale și de investiții;

AVÂND ÎN VEDERE diferența de dezvoltare economică și socială între țările andine semnatare și Uniunea Europeană și statele membre ale acesteia;

AFIRMÂND dreptul lor de a utiliza la maximum instrumentele de flexibilitate prevăzute în cadrul multilateral pentru protejarea interesului public;

RECUNOSCÂND că țările andine semnatare sunt membre ale Comunității Andine și că Decizia 598 a Comunității Andine cere ca, atunci când țările sale membre negociază acorduri comerciale cu țări terțe, să se păstreze sistemul juridic andin în relațiile reciproce între țările membre ale Comunității Andine;

RECUNOSCÂND importanța proceselor de integrare regională al Uniunii Europene și, respectiv, al țărilor andine semnatare în cadrul Comunității Andine.

CONVIN DUPĂ CUM URMEAZĂ:

TITLUL I

DISPOZIȚII INIȚIALE

CAPITOLUL 1

ELEMENTE ESENȚIALE

ARTICOLUL 1

Principii generale

Respectarea principiilor democratice și a drepturilor fundamentale ale omului consfințite de Declarația Universală a Drepturilor Omului, precum și a principiului statului de drept, stă la baza politicilor interne și internaționale ale părților. Respectarea acestor principii reprezintă un element esențial al prezentului acord.

ARTICOLUL 2

Dezarmare și neproliferarea armelor de distrugere în masă

- (1) Părțile consideră că proliferarea armelor de distrugere în masă și a vectorilor acestora, atât către actorii statali cât și nestatali, reprezintă una dintre cele mai serioase amenințări la adresa stabilității și securității internaționale.
- (2) Părțile convin, prin urmare, să coopereze și să contribuie la combaterea proliferării armelor de distrugere în masă și a vectorilor acestora prin respectarea în totalitate și prin punerea în aplicare la nivel național a obligațiilor care le revin în temeiul acordurilor, tratatelor și al altor obligații internaționale relevante privind dezarmarea și neproliferarea.
- (3) Cooperând în contribuția la obiectivul dezarmării și neproliferării armelor de distrugere în masă, părțile convin să conlucreze la realizarea universalizării și la punerea în aplicare a tratatelor în aceste privințe.
- (4) Părțile convin că alineatele (1) și (2) din prezentul articol constituie un element esențial al prezentului acord.

CAPITOLUL 2

DISPOZIȚII GENERALE

ARTICOLUL 3

Instituirea unei zone de liber schimb

Părțile instituie o zonă de liber schimb, în conformitate cu articolul XXIV din Acordul General pentru Tarife și Comerț din 1994 (denumit în continuare „GATT 1994”) și articolul V din Acordul General privind Comerțul cu Servicii (denumit în continuare „GATS”).

ARTICOLUL 4

Obiective

Obiectivele prezentului acord sunt următoarele:

- (a) liberalizarea progresivă și treptată a comerțului cu mărfuri, în conformitate cu articolul XXIV din GATT 1994;

- (b) facilitarea comerțului cu mărfuri, în mod special, prin aplicarea dispozițiilor convenite privind aspectele vamale și facilitarea comerțului, a standardelor, a reglementărilor tehnice și a procedurilor de evaluare a conformității, precum și a măsurilor sanitare și fitosanitare;
- (c) liberalizarea progresivă a comerțului cu servicii, în conformitate cu articolul V din GATS;
- (d) dezvoltarea unui mediu propice creșterii fluxurilor de investiții și, în mod special, îmbunătățirea condițiilor de stabilire între părți, pe baza principiului nediscriminării;
- (e) facilitarea comerțului și a investițiilor între părți prin liberalizarea plăților curente și a circulației capitalurilor legate de investiții directe;
- (f) deschiderea efectivă și reciprocă a piețelor de achiziții publice ale părților;
- (g) protejarea adecvată și eficientă a drepturilor de proprietate intelectuală, în conformitate cu normele internaționale în vigoare între părți, în același timp cu asigurarea unui echilibru între drepturile deținătorilor de drepturi de proprietate intelectuală și interesul public;
- (h) desfășurarea de activități economice, mai ales dintre cele legate de relațiile dintre părți, în conformitate cu principiul liberei concurențe;

- (i) instituirea unui sistem de soluționare a diferendelor expeditiv, eficient și previzibil;
- (j) promovarea comerțului internațional într-un mod care contribuie la obiectivul dezvoltării durabile și depunerea de eforturi în vederea integrării și reflectării acestui obiectiv în relațiile comerciale dintre părți; și
- (k) asigurarea contribuției cooperării pentru asistență tehnică și a consolidării capacităților comerciale ale părților la punerea în aplicare a prezentului acord și la utilizarea optimă a oportunităților oferite de acesta, în conformitate cu cadrul juridic și instituțional existent.

ARTICOLUL 5

Relația cu Acordul OMC

Părțile reafirmă drepturile și obligațiile existente între ele în conformitate cu *Acordul OMC*.

ARTICOLUL 6

Definirea părților

(1) În sensul prezentului acord:

- „parte” înseamnă Uniunea Europeană sau statele membre ale acesteia, sau Uniunea Europeană și statele membre ale acesteia cu domeniile lor respective de competență astfel cum rezultă din Tratatul privind Uniunea Europeană și din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (denumite în continuare „partea UE”), sau fiecare dintre țările andine semnate;
- „părți” înseamnă, pe de o parte, partea UE și, pe de altă parte, fiecare dintre țările andine semnate.

(2) Atunci când prezentul acord prevede angajamente specifice și individuale în ceea ce privește un stat membru al Uniunii Europene sau în ceea ce privește o țară andină semnatară, prezentul acord va face trimitere la țara sau la țările respective, după caz.

(3) În conformitate cu articolul 7, pentru țările andine semnate termenii „o altă parte” sau „celelalte părți” înseamnă partea UE, atunci când acești termeni sunt utilizați în prezentul acord.

ARTICOLUL 7

Relații comerciale și economice reglementate de prezentul acord

- (1) Dispozițiile prezentului acord se aplică relațiilor comerciale și economice bilaterale între, pe de o parte, fiecare țară andină semnatară luată individual și, pe de altă parte, partea UE; dar nu și relațiilor comerciale și economice între țările andine semnatare luate individual¹.
- (2) Drepturile și obligațiile stabilite de părți prin prezentul acord nu afectează drepturile și obligațiile dintre țările andine semnatare în calitate de țări membre ale Comunității Andine.

ARTICOLUL 8

Îndeplinirea obligațiilor

- (1) Fiecare parte este răspunzătoare pentru respectarea tuturor dispozițiilor prezentului acord și ia orice măsuri necesare pentru punerea în aplicare a obligațiilor care decurg din acesta, inclusiv respectarea sa de către guvernele și autoritățile centrale, regionale sau locale, precum și de către organismele neguvernamentale care exercită puteri guvernamentale care le-au fost delegate de către aceste guverne și autorități².

¹ Această dispoziție nu se interpretează în detrimentul obligațiilor stabilite între țările andine semnatare și partea UE la articolele 10 și 105.

² Părțile înțeleg că sintagma „guverne și autorități centrale, regionale sau locale” include toate autoritățile și nivelurile de guvernare ale părților.

(2) Dacă o parte consideră că o altă parte nu și-a îndeplinit obligațiile în conformitate cu prezentul acord, această parte recurge în exclusivitate și se supune sistemului de soluționare a diferendelor instituit la titlul XII (Soluționarea diferendelor).

(3) Fără a se aduce atingere mecanismelor existente de dialog politic între părți, orice parte poate adopta imediat măsuri adecvate în conformitate cu dreptul internațional în caz de violare de către o altă parte a elementelor esențiale menționate la articolele 1 și 2 din prezentul acord. Această din urmă parte poate cere convocarea de urgență a unei întruniri a părților în cauză în termen de 15 zile pentru a examina în detaliu situația, în vederea găsirii unei soluții acceptabile. Măsurile vor fi proporționale cu violarea. Se va acorda prioritate acelor care afectează cel mai puțin funcționarea prezentului acord. Aceste măsuri se revocă de îndată ce motivele pentru adoptarea lor au încetat să existe.

ARTICOLUL 9

Domeniul geografic de aplicare

(1) Prezentul acord se aplică, pe de o parte, teritoriilor unde se aplică Tratatul privind Uniunea Europeană și Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene în condițiile stabilite în aceste Tratatate și, pe de altă parte, teritoriilor Columbiei și, respectiv, Republicii Peru³.

³ Pentru o mai mare certitudine, părțile declară că referirile la teritoriu incluse în prezentul acord se înțeleg exclusiv în sensul referirii la domeniul geografic al aplicării sale.

(2) Fără a se aduce atingere alineatului (1), în măsura în care teritoriul vamal al Uniunii Europene (denumit în continuare „teritoriul vamal al UE”) include zone care nu sunt cuprinse în definiția teritorială precedentă, prezentul acord se aplică și teritoriului vamal al UE.

ARTICOLUL 10

Integrare regională

(1) Părțile recunosc importanța integrării regionale în promovarea dezvoltării economice și sociale a țărilor andine semnatare și a Uniunii Europene, oferind posibilitatea consolidării relațiilor între părți și a contribuției la obiectivele prezentului acord.

(2) Părțile recunosc și reafirmă importanța proceselor de integrare regională între statele membre ale Uniunii Europene și, respectiv, între țările membre ale Comunității Andine ca mecanism de valorificare a unor oportunități mai extinse de comerț și de promovare a integrării efective a acestora în economia globală.

(3) Părțile recunosc că progresele în integrarea regională andină vor fi determinate de țările membre ale comunității andine.

(4) Părțile recunosc că țările andine semnatare trebuie să păstreze sistemul juridic andin în relațiile dintre ele, în conformitate cu Decizia 598 a Comunității Andine.

(5) Având în vedere aspirația părților de a realiza o asociere între cele două regiuni, când toate țările membre ale Comunității Andine devin părți la prezentul acord, Comitetul pentru comerț va reexamina dispozițiile relevante, în special prezentul articol și articolul 105, în vederea adaptării acestora la noua situație și a sprijinirii proceselor de integrare regională.

CAPITOLUL 3

DEFINIȚII CU APLICABILITATE GENERALĂ

ARTICOLUL 11

Definiții

În sensul prezentului acord și în lipsa unor dispoziții contrare:

- prin „zile” se înțelege zile calendaristice, inclusiv weekenduri și sărbători;
- prin „marfă a unei părți” sau „produs al unei părți” se înțelege produse interne astfel cum sunt înțelese în GATT 1994 sau mărfurile sau produsele convenite între părți și include produse sau mărfuri originare din partea respectivă, conform definiției de la articolul 19;

- prin „persoană juridică” se înțelege orice entitate juridică constituită în mod corespunzător sau altfel organizată în temeiul legislației în vigoare, în scopuri lucrative sau nu, care aparține sectorului privat sau public, inclusiv orice corporație, trust, societate în nume colectiv, asociație în participațiune, persoană fizică care desfășoară activități economice în mod independent sau în asociere;
- prin „măsură” se înțelege orice act sau omisiune a unei părți, inclusiv acte cu putere de lege, acte administrative, proceduri, decizii, acte administrative sau practici, sau oricare altă formă;
- prin „persoană” se înțelege o persoană fizică sau juridică.

TITLUL II

DISPOZIȚII INSTITUȚIONALE

ARTICOLUL 12

Comitetul pentru comerț

- (1) Părțile instituie un Comitet pentru comerț. Acest comitet cuprinde reprezentanți ai părții UE și reprezentanți ai fiecărei țări andine semnatare.

(2) Comitetul pentru comerț se reunește cel puțin o dată pe an la nivel de miniștri sau de reprezentanți care pot fi desemnați de la acest nivel. În plus, la cererea scrisă a unei părți, Comitetul pentru comerț se poate reuni oricând la nivel de funcționari superiori desemnați pentru a lua deciziile necesare.

(3) Comitetul pentru comerț se reunește prin rotație la Bogota, Bruxelles și Lima, cu excepția cazului în care părțile convin altfel. Comitetul pentru comerț este prezidat de fiecare parte pentru o perioadă de un an, prin rotație.

(4) Fără a se aduce atingere alineatului (1), Comitetul pentru comerț se poate reuni în sesiuni la care participă partea UE și o singură țară andină semnatară, în ceea ce privește subiecte care:

- (a) se referă exclusiv la relația bilaterală între partea UE și această țară andină semnatară; or
- (b) au fost discutate într-o ședință din cadrul unui „organism specializat” la care au participat numai partea UE și o țară andină semnatară, iar subiectul respectiv a fost pus în discuția Comitetului pentru comerț.

Dacă o altă țară andină semnatară își exprimă interesul pentru subiectul care urmează să fie discutat în această ședință, aceasta poate participa la ședință, sub rezerva acordului prealabil al părții UE și al țării andine semnatare în cauză.

ARTICOLUL 13

Funcțiile Comitetului pentru comerț

- (1) Comitetul pentru comerț:
 - (a) monitorizează și facilitează funcționarea prezentului acord și corecta aplicare a dispozițiilor acestuia și examinează alte modalități de realizare a obiectivelor sale generale;
 - (b) evaluează rezultatele obținute prin aplicarea prezentului acord, în special evoluția relațiilor comerciale și economice între părți;
 - (c) monitorizează activitățile tuturor organismelor specializate instituite prin prezentul acord și recomandă orice acțiune necesară;
 - (d) evaluează și adoptă decizii, astfel cum se prevede în prezentul acord, privind orice subiect pus în discuția sa de către organismele specializate instituite în conformitate cu prezentul acord;
 - (e) monitorizează aplicarea articolului 105;
 - (f) monitorizează evoluția prezentului acord;

- (g) fără a aduce atingere drepturilor conferite la titlul XII (Soluționarea diferendelor) și altor dispoziții ale prezentului acord, explorează modalitatea cea mai adecvată pentru a preveni sau pentru a soluționa orice dificultăți care pot apărea în legătură cu aspecte reglementate de prezentul acord;
 - (h) adoptă, în prima sa reuniune, regulamentul de procedură și codul de conduită pentru arbitri menționate la articolul 315;
 - (i) stabilește remunerația și cheltuielile care urmează să fie plătite arbitrilor;
 - (j) adoptă propriul regulament de procedură, precum și programul reuniunilor și agenda pentru reuniunile sale;
 - (k) examinează orice alte aspecte de interes pentru domeniile reglementate de prezentul acord.
- (2) Comitetul pentru comerț poate:
- (a) să stabilească și să delege responsabilități către organisme specializate;
 - (b) să primească sau să solicite informații de la orice persoană interesată;

- (c) să aprobe deschiderea de negocieri în scopul aprofundării liberalizării deja obținute în sectoare reglementate de prezentul acord;
- (d) să examineze orice modificare a dispozițiilor prezentului acord care face obiectul completării procedurilor juridice interne ale fiecărei părți;
- (e) să adopte interpretările dispozițiilor prezentului acord⁴. Aceste interpretări se examinează de către comisii de arbitraj instituite în conformitate cu titlul XII (Soluționarea diferendelor);
- (f) să adopte, în exercitarea funcțiilor sale, orice altă măsură convenită între părți;
- (g) să progreseze către îndeplinirea obiectivelor prezentului acord prin intermediul modificărilor prevăzute de acesta în ceea ce privește:
 - (i) anexa I (Programe de eliminare a tarifelor), în scopul adăugării uneia sau mai multor mărfuri excluse din programul unei părți de eliminare a tarifelor;
 - (ii) programele instituite în anexa I (Programe de eliminare a tarifelor), în scopul accelerării reducerii tarifelor;

⁴ Interpretările adoptate de Comitetul pentru comerț nu constituie o modificare a dispozițiilor prezentului acord.

- (iii) regulile specifice de origine instituite în anexa II (Cu privire la definiția conceptului de „produse originare” și metodele de cooperare administrativă);
- (iv) entitățile contractante enumerate în apendicele 1 la anexa XII (Achiziții publice);
- (v) lista de angajamente stabilite în anexa VII (Lista de angajamente privind stabilirea) și anexa VIII (Lista de angajamente privind furnizarea transfrontalieră de servicii), precum și rezervele stabilite în anexa IX (Rezerve privind prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri); și
- (vi) alte dispoziții care fac obiectul modificărilor de către Comitetul pentru comerț, în conformitate cu o dispoziție explicită a prezentului acord.

Fiecare parte pune în aplicare, în conformitate cu procedurile sale legal aplicabile, orice modificare menționată la prezentul alineat.

(3) Comitetul pentru comerț poate examina impactul prezentului acord asupra microîntreprinderilor, precum și a întreprinderilor mici și mijlocii (denumite în continuare „microîntreprinderi și IMM-uri”) de pe teritoriul părților, inclusiv orice beneficii care rezultă din acesta.

(4) În măsura posibilului, părțile fac, în cadrul Comitetului pentru comerț, schimb de informații privind acorduri prin care se instituie sau se modifică uniuni vamale sau zone de liber schimb și, la cerere, privind alte aspecte importante referitoare la politica comercială a fiecărei părți privind țări terțe.

(5) În exercitarea oricăroră dintre funcțiile stabilite în prezentul articol, Comitetul pentru comerț poate adopta orice decizie, astfel cum se prevede în prezentul acord.

ARTICOLUL 14

Adoptarea deciziilor

- (1) Comitetul pentru comerț își adoptă deciziile prin consens.
- (2) Deciziile adoptate de către Comitetul pentru comerț sunt obligatorii pentru părți, care adoptă toate măsurile necesare pentru punerea lor în aplicare.
- (3) În cazurile menționate la articolul 12 alineatul 4, orice decizie se adoptă de către partea UE și țara andină semnatară vizată și este în vigoare numai între părțile respective, cu condiția ca aceste decizii să nu afecteze drepturile și obligațiile altei țări andine semnatare.

ARTICOLUL 15

Organisme specializate

- (1) Prezentul acord instituie următoarele subcomitete:
 - (a) Subcomitetul privind accesul pe piață;

- (b) Subcomitetul pentru agricultură;
 - (c) Subcomitetul privind barierele tehnice în calea comerțului;
 - (d) Subcomitetul pentru vămi, facilitarea comerțului și reguli de origine;
 - (e) Subcomitetul pentru achizițiile publice;
 - (f) Subcomitetul pentru comerț și dezvoltare durabilă;
 - (g) Subcomitetul pentru măsuri sanitare și fitosanitare; și
 - (h) Subcomitetul pentru proprietatea intelectuală.
- (2) Orice organism specializat instituit în conformitate cu prezentul acord cuprinde reprezentanți ai părții UE și reprezentanți ai fiecărei țări andine semnatare.
- (3) Domeniul de competență și îndatoririle fiecăruia dintre organismele specializate create în prezentul acord se definesc în titlurile relevante.
- (4) Comitetul pentru comerț poate institui alte subcomitete, grupuri de lucru sau orice alte organisme specializate care să îl sprijine în îndeplinirea sarcinilor sale. Comitetul pentru comerț stabilește componența, sarcinile și regulamentele de procedură ale acestor organisme specializate.

- (5) Organismele specializate informează Comitetul pentru comerț, cu suficient timp înainte de reuniuni, cu privire la programul întâlnirilor și ordinea de zi a acestora. De asemenea, acestea raportează cu privire la activitățile lor la fiecare dintre reuniunile comitetului respectiv.
- (6) Fără a se aduce atingere alineatului (2), orice organism specializat se poate întruni în ședințe la care participă partea UE și una dintre țările andine semnatare, atunci când aceste ședințe se referă la aspecte legate exclusiv de relația bilaterală între partea UE și această țară andină semnatară.
- (7) Dacă o altă țară andină semnatară își exprimă interesul pentru subiectul care urmează să fie discutat în această ședință, această țară andină semnatară poate participa la ședință, sub rezerva acordului prealabil al părții UE și al țării andine semnatare în cauză.

ARTICOLUL 16

Coordonatorii acordului

- (1) Fiecare parte desemnează un coordonator al acordului și notifică aceasta tuturor celorlalte părți, cel mai târziu, la intrarea în vigoare a prezentului acord ⁵.

⁵ Pentru o mai mare certitudine, în cazul părții UE, notificarea se consideră efectuată atunci când a fost transmisă Comisiei Europene.

- (2) Coordonatorii acordului:
- (a) pregătesc agenda și coordonează pregătirea reuniunilor Comitetului pentru comerț;
 - (b) urmăresc punerea în aplicare a deciziilor adoptate de către Comitetul pentru comerț, după caz;
 - (c) activează în calitate de puncte de contact pentru facilitarea comunicării între părți în ceea ce privește orice aspect reglementat de prezentul acord, în lipsa unor dispoziții contrare în prezentul acord;
 - (d) primesc orice notificări și informații furnizate în conformitate cu prezentul acord, inclusiv orice notificare sau informație adresată Comitetului pentru comerț, în lipsa unor dispoziții contrare; și
 - (e) examinează orice alt aspect care poate afecta funcționarea prezentului acord, la cererea Comitetului pentru comerț.
- (3) Coordonatorii acordului se pot reuni de câte ori este necesar.

TITLUL III

COMERȚUL CU MĂRFURI

CAPITOLUL 1

ACCESUL PE PIAȚĂ AL MĂRFURILOR

SECȚIUNEA 1

DISPOZIȚII COMUNE

ARTICOLUL 17

Obiectivul

Părțile liberalizează progresiv comerțul cu mărfuri pe parcursul unei perioade de tranziție începând de la intrarea în vigoare a prezentului acord, în conformitate cu dispozițiile prezentului acord și în conformitate cu articolul XXIV din GATT 1994.

ARTICOLUL 18

Domeniul de aplicare

Cu excepția unor dispoziții contrare din prezentul acord, prezentul capitol se aplică la comerțul cu mărfuri între părți.

ARTICOLUL 19

Definiții

În sensul prezentului titlu:

- „taxă vamală” include orice taxă sau impunere de orice tip, instituită pentru importul unei mărfi sau legată de acesta, inclusiv orice formă de suprataxă sau impunere suplimentară, instituită sau legată de acest import. O „taxă vamală” nu include nicio:
 - (a) impunere echivalentă unei taxe interne aplicate în conformitate cu articolul III din GATT 1994;
 - (b) taxă antidumping, compensatorie sau de salvagardare aplicată în conformitate cu GATT 1994; Acordul OMC privind punerea în aplicare a articolului VI din GATT 1994 (denumit în continuare „Acordul antidumping”), Acordul OMC privind subvențiile și măsurile compensatorii (denumit în continuare „Acordul privind subvențiile”) și Acordul OMC privind măsurile de salvagardare (denumit în continuare „Acordul privind măsurile de salvagardare”), în funcție de relevanță;

- (c) redevență sau altă impunere aplicate în conformitate cu articolul VIII din GATT 1994.
- „marfă sau produs originar” este acela care respectă regulile de origine expuse în anexa II (Cu privire la definiția conceptului de „produse originare” și metodele de cooperare administrativă).

ARTICOLUL 20

Încadrarea mărfurilor

Încadrarea mărfurilor în comerțul dintre părți este cea stabilită în nomenclatura tarifară respectivă a fiecărei părți în conformitate cu Sistemul armonizat de denumire și codificare a mărfurilor 2007 (denumit în continuare „SA”) și cu modificările ulterioare ale acestuia.

ARTICOLUL 21

Tratament intern

(1) Fiecare parte acordă tratament național mărfurilor unei alte părți în conformitate cu articolul III din GATT 1994, inclusiv notele sale interpretative. În acest scop, articolul III din GATT 1994 și notele sale interpretative sunt încorporate în prezentul acord și fac parte integrantă din acesta, *mutatis mutandis*.

(2) Pentru o mai mare claritate, părțile confirmă că tratamentul național înseamnă, în legătură cu orice nivel de guvernare sau autoritate, un tratament nu mai puțin favorabil decât tratamentul acordat de nivelul de guvernare sau autoritate mărfurilor interne similare, direct concurente sau substituibile, inclusiv celor originare în teritoriul asupra căruia nivelul respectiv de guvernare sau autoritatea respectivă își exercită jurisdicția⁶.

⁶ Columbia și partea UE înțeleg că această dispoziție nu împiedică menținerea și aplicarea monopolurilor privind băuturile alcoolice instituite în Columbia.

SECȚIUNEA 2

ELIMINAREA TAXELOR VAMALE

ARTICOLUL 22

Eliminarea taxelor vamale

- (1) Cu excepția cazului în care prezentul acord prevede altfel, fiecare parte elimină taxele vamale aplicate mărfurilor originare din cealaltă parte, în conformitate cu anexa I (Programe de eliminare a tarifelor).
- (2) Pentru fiecare marfă, nivelul de bază al taxelor vamale, căruia urmează să i se aplice reduceri succesive în conformitate cu alineatul (1), este cel specificat în anexa I (Programe de eliminare a tarifelor).
- (3) În cazul în care, în orice moment care urmează datei la care prezentul acord intră în vigoare, o parte reduce taxa vamală aplicată națiunii celei mai favorizate (denumită în continuare „MFN”), această taxă vamală se aplică numai dacă este mai mică decât taxa vamală calculată în conformitate cu anexa I (Programe de eliminare a tarifelor).

(4) La cererea unei părți, părțile se consultă pentru a analiza accelerarea eliminării taxelor vamale stabilite în anexa I (Programe de eliminare a tarifelor) și extinderea domeniului de aplicare al eliminării.

(5) Orice decizie a Comitetului pentru comerț de accelerare sau de extindere a domeniului de aplicare a eliminării taxelor vamale în conformitate cu articolul 13 alineatul (2) litera (g) prevalează asupra oricărui nivel al taxei sau asupra oricărei categorii în faza eliminării stabilite în conformitate cu anexa I (Programe de eliminare a tarifelor).

(6) Cu excepția cazului în care prezentul acord prevede altfel, nicio parte nu poate să ridice nivelul taxelor vamale stabilit ca nivel de bază în anexa I (Programe de eliminare a tarifelor) sau să adopte noi taxe vamale asupra unei mărfi originare într-o altă parte.

(7) Alineatul (6) nu împiedică nicio parte:

(a) să ridice o taxă vamală până la nivelul stabilit în anexa I (Programe de eliminare a tarifelor) pentru anul respectiv, după o reducere unilaterală; or

(b) să mențină sau să ridice o taxă vamală în conformitate cu Memorandumul de înțelegere al OMC privind regulile și procedurile de soluționare a diferendelor (denumit în continuare „MSD”) sau cu titlul XII (Soluționarea diferendelor).

SECȚIUNEA 3

MĂSURI NETARIFARE

ARTICOLUL 23

Restricții la import și la export

Nicio parte nu adoptă sau menține interdicții sau restricții pentru importul oricărei mărfi a unei părți sau pentru exportul sau vânzarea la export a oricărei mărfi destinate teritoriului unei alte părți, cu excepția prevederilor contrare din prezentul acord sau în conformitate cu articolul XI din GATT 1994 și notele sale interpretative. În acest scop, articolul XI din GATT 1994 și notele sale interpretative sunt încorporate în prezentul acord și fac parte integrantă din acesta, *mutatis mutandis*.

ARTICOLUL 24

Redevențe și taxe

- (1) Fiecare parte se asigură, în conformitate cu articolul VIII din GATT 1994 și notele sale interpretative, că toate redevențele și taxele de orice natură ar fi acestea (altele decât taxele vamale, taxele echivalente unei taxe interne sau alte taxe interne aplicate în conformitate cu articolul III din GATT 1994 și taxele antidumping și compensatorii), percepute la import sau export sau în legătură cu acestea, sunt limitate la costul aproximativ al serviciilor oferite și nu reprezintă un mijloc indirect de protecție pentru mărfurile naționale sau o impozitare cu caracter fiscal percepută pentru importuri sau exporturi.
- (2) Nicio parte nu solicită tranzacții consulare⁷, inclusiv redevențe și taxe corespunzătoare, în legătură cu importul oricăror bunuri ale unei alte părți.
- (3) Fiecare parte pune la dispoziție și păstrează, preferabil prin Internet, informații actualizate privind toate redevențele și taxele impuse în legătură cu importul sau exportul.

⁷ În sensul prezentului alineat, prin „tranzacții consulare” se înțelege cerința conform căreia bunurile unei părți destinate pentru export către teritoriul unei alte părți trebuie să fie supuse în prealabil monitorizării consulului părții importatoare pe teritoriul părții exportatoare cu scopul de a se obține facturi consulare sau vize consulare pentru facturi comerciale, certificate de origine, manifeste, declarații de export ale transportatorilor sau orice alte documente vamale solicitate la import sau în legătură cu acesta.

ARTICOLUL 25

Taxe și impozite la exporturi

Cu excepția cazului în care prezentul acord prevede altfel, nicio parte nu adoptă sau menține vreo taxă sau vreun impozit, cu excepția taxelor interne aplicate în conformitate cu articolul 21 sau în legătură cu exportul de mărfuri către teritoriul altei părți.

ARTICOLUL 26

Proceduri în materie de licențe de import și export

(1) Nicio parte nu adoptă sau menține o măsură neconformă cu Acordul OMC privind procedurile de acordare a licențelor de import (denumit în continuare „Acordul privind licențele de import”) care este încorporat în prezentul acord și face parte integrală din acesta, *mutatis mutandis*.

(2) Fiecare parte aplică dispozițiile cuprinse în Acordul privind licențele de import, *mutatis mutandis*, pentru orice proceduri în materie de licențe pentru exporturi către o altă parte. Notificarea prevăzută la articolul 5 din Acordul privind licențele de import se realizează între părți în ceea ce privește procedurile în materie de licențe pentru exporturi.

(3) Prin „proceduri în materie de licențe de import” se înțeleg procedurile administrative utilizate pentru aplicarea regimurilor licențelor de import care presupun, ca o condiție prealabilă pentru importul în partea importatoare, depunerea unei cereri sau a altor documente (altele decât cele necesare pentru vămuire) la organismul administrativ corespunzător.

ARTICOLUL 27

Întreprinderile comerciale de stat

(1) În sensul prezentului acord, prin „întreprinderi comerciale de stat” se înțelege întreprinderi publice și din afara domeniului public, indiferent de localizarea acestora, la nivel central și subcentral, inclusiv camere de comerț, cărora li se acordă drepturi sau privilegii exclusive sau speciale, inclusiv prin puteri legislative sau constituționale, prin intermediul cărora influențează prin achiziții sau vânzări nivelul sau direcția importurilor și exporturilor⁸.

(2) Părțile recunosc că întreprinderile comerciale de stat nu ar trebui să funcționeze într-un mod care creează obstacole în calea comerțului și, în acest scop, se angajează să respecte obligațiile instituite în conformitate cu prezentul articol.

⁸ Pentru o mai mare certitudine, se înțelege că întreprinderile de comercializare a băuturilor alcoolice care acționează în cadrul „*monopolio rentístico*”, astfel cum este menționat la articolul 336 din Constituția politică a Columbiei, sunt incluse în această definiție a întreprinderilor comerciale de stat.

- (3) Părțile își reafirmă drepturile și obligațiile existente care decurg din articolul XVII din GATT 1994, din notele sale interpretative și dispozițiile suplimentare, precum și din Înțelegerea privind interpretarea articolului XVII din Acordul General pentru Tarife și Comerț 1994, care sunt încorporate în prezentul acord și fac parte integrantă din acesta, *mutatis mutandis*.
- (4) Fiecare parte asigură, în mod special, respectarea de către întreprinderile comerciale de stat, în achizițiile sau vânzările lor sau oricând exercită orice fel de putere, inclusiv orice putere legislativă sau constituțională pe care le-a delegat-o o parte la nivel central sau subcentral, a obligațiilor asumate de fiecare parte în prezentul acord.
- (5) Dispozițiile prezentului articol nu afectează drepturile și obligațiile părților în conformitate cu titlul VI (Achiziții publice).
- (6) În contextul notificării depuse de părți în conformitate cu articolul XVII din GATT 1994, în fața unei cereri de informații suplimentare privind efectul întreprinderilor comerciale de stat asupra comerțului bilateral, partea solicitată depune maximum de eforturi pentru asigurarea transparenței maxime posibile pentru a răspunde la aceste solicitări de informații relevante pentru determinarea respectării de către întreprinderile comerciale de stat a obligațiilor corespunzătoare din prezentul acord, în conformitate cu dispozițiile articolului XVII alineatul (4) litera (d) din GATT 1994, în ceea ce privește informațiile confidențiale.

SECȚIUNEA 4

PRODUSE AGRICOLE

ARTICOLUL 28

Domeniul de aplicare

Prezenta secțiune se aplică măsurilor adoptate sau menținute de părți în ceea ce privește comerțul dintre ele cu produse agricole (denumite în continuare „produse agricole”) reglementat de definiția din anexa I la Acordul OMC privind agricultura (denumit în continuare „Acordul privind agricultura”) ⁹.

⁹ În cazul Columbiei, în sensul aplicării prezentului articol, termenul de „produse agricole” include și următoarele subpoziții: 2905.45.00, 3302.10.10, 3302.10.90, 3823.11.00, 3823.12.00, 3823.13.00, 3823.19.00, 3823.70.10, 3823.70.20, 3823.70.30, 3823.70.90, 3824.60.00.

ARTICOLUL 29

Salvgardare în domeniul agriculturii

(1) Fără a aduce atingere dispozițiilor de la articolul 22, o parte poate aplica o măsură de salvgardare în domeniul agriculturii sub forma unor taxe suplimentare la import asupra produselor agricole de origine incluse în lista sa din anexa IV (Măsuri de salvgardare în domeniul agriculturii), în cazul în care se îndeplinesc condițiile stabilite în prezentul articol. Valoarea oricărei taxe de import suplimentare și a oricărei alte taxe vamale asupra acestor produse nu poate depăși valoarea cea mai mică dintre:

(a) nivelul MFN aplicat; sau

(b) nivelul tarifar de bază, precizat în anexa I (Programe de eliminare a tarifelor).

(2) O parte poate aplica o măsură de salvgardare pe bază de cantitate în timpul oricărui an calendaristic dacă, la intrarea unui produs de origine pe teritoriul său vamal, valoarea importurilor din produsul de origine în timpul anului respectiv depășește nivelul de declanșare pentru acest produs stabilit în lista părții din anexa IV (Măsuri de salvgardare în domeniul agriculturii).

(3) Orice taxă suplimentară aplicată de o parte în conformitate cu alineatele (1) și (2) este conformă cu lista părții din anexa IV (Măsuri de salvgardare în domeniul agriculturii).

- (4) Niciuna dintre părți nu poate să aplice o măsură de salvagardare în domeniul agriculturii în temeiul prezentului articol și, în același timp, să adopte sau să mențină pentru același produs:
- (a) o măsură de salvagardare în conformitate cu capitolul 2 (Acțiuni corective comerciale); sau
 - (b) o măsură în conformitate cu articolul XIX din GATT 1994 și Acordul privind măsurile de salvagardare.
- (5) Nicio parte nu poate adopta sau menține o măsură de salvagardare în domeniul agriculturii:
- (a) de la data la care un produs este supus tratamentului de scutire de taxe în conformitate cu anexa I (Programe de eliminare a tarifelor), cu excepția dispozițiilor contrare de la litera (b);
or
 - (b) după expirarea perioadei de tranziție stabilite în lista părții din anexa IV (Măsuri de salvagardare în domeniul agriculturii); or
 - (c) care mărește o taxă vamală în cadrul unui contingent tarifar.
- (6) În termen de 10 zile de la aplicarea unei măsuri de salvagardare în domeniul agriculturii în conformitate cu alineatele (1) și (2), partea care aplică măsura notifică în scris partea exportatoare vizată și furnizează datele relevante și justificarea măsurii. Partea care aplică măsura oferă părții exportatoare vizate posibilitatea unei consultări în legătură cu condițiile aplicării acesteia în conformitate cu alineatele respective.

(7) Fiecare parte își păstrează drepturile și obligațiile în conformitate cu articolul 5 al Acordului privind agricultura, cu excepția comerțului agricol care face obiectul unui tratament preferențial.

ARTICOLUL 30

Sistem de tranșe de preț

Cu excepția cazului în care există dispoziții contrare în prezentul acord:

- (a) Columbia poate aplica sistemul andin de tranșe de preț instituit prin Decizia 371 a Comunității Andine și modificările acesteia sau sisteme ulterioare pentru produse agricole reglementate de această decizie;
- (b) Peru poate aplica sistemul de tranșe de preț instituit prin Decretul suprem 115-2001-EF și modificările acestuia sau sisteme ulterioare pentru produse agricole reglementate de acest decret.

ARTICOLUL 31

Sistem de prețuri de intrare

În lipsa unor dispoziții contrare în prezentul acord, partea UE poate aplica sistemul de prețuri de intrare instituit prin Regulamentul (CE) nr. 1580/2007 al Comisiei din 21 decembrie 2007 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentelor (CE) nr. 2200/96, (CE) nr. 2201/96 și (CE) nr. 1182/2007 ale Consiliului în sectorul fructelor și legumelor și modificările sale sau sisteme ulterioare.

ARTICOLUL 32

Subvenții la export și alte măsuri cu efect echivalent

- (1) În sensul prezentului articol, prin „subvenții la export” se înțelege definiția termenului respectiv de la articolul 1 litera (e) din Acordul privind agricultura, inclusiv orice modificare a articolului respectiv.
- (2) Părțile împărtășesc obiectivul de a colabora în cadrul OMC pentru a se ajunge la un acord, pentru eliminarea subvențiilor la export și a altor măsuri cu efect echivalent pentru produse agricole.

(3) La intrarea în vigoare a prezentului acord, nicio parte nu menține, introduce sau reintroduce subvenții la export sau alte măsuri cu efect echivalent asupra produselor agricole care se liberalizează deplin și imediat sau care se liberalizează deplin dar nu imediat și beneficiază de un contingent liber de taxe la intrarea în vigoare a prezentului acord în conformitate cu anexa I (Programe de eliminare a tarifelor) și sunt destinate teritoriului unei alte părți.

(4) Nicio parte nu menține, introduce sau reintroduce subvenții la export sau alte măsuri cu efect echivalent asupra produselor agricole care se liberalizează deplin dar nu imediat și care nu beneficiază de un contingent liber de taxe la intrarea în vigoare a prezentului acord, de la data la care aceste produse se liberalizează deplin.

(5) Fără a se aduce atingere alineatelor 3 și 4, dacă o parte menține, introduce sau reintroduce subvenții sau alte măsuri cu efect echivalent asupra exportului de produse agricole liberalizate parțial sau deplin către o altă parte, partea importatoare poate aplica un tarif suplimentar care va duce la creșterea taxelor vamale pentru importurile din acest produs fie până la nivelul taxei aplicate MFN, fie până la nivelul de bază stabilit în anexa I (Programe de eliminare a tarifelor), oricare valoare este mai mică, pentru perioada stabilită pentru menținerea subvenției la export.

(6) Pentru ca partea importatoare să elimine tariful suplimentar aplicat în conformitate cu alineatul (5), partea exportatoare furnizează informații detaliate care demonstrează respectarea dispozițiilor prezentului articol.

ARTICOLUL 33

Gestionarea și punerea în aplicare a contingentelor tarifare

- (1) Fiecare parte pune în aplicare și administrează contingente tarifare pentru importuri de produse agricole stabilite în anexa I (Programe de eliminare a tarifelor) în conformitate cu articolul XIII din GATT 1994, inclusiv notele sale interpretative și cu Acordul privind licențele de import.
- (2) Părțile administrează contingente tarifare pentru importurile de produse agricole pe baza principiului „primul venit, primul servit”.
- (3) La cererea unei părți exportatoare, o parte importatoare se consultă cu partea exportatoare în ceea ce privește administrarea contingentelor tarifare ale părții importatoare. Aceste consultări le înlocuiesc pe cele prevăzute la articolul 301, cu condiția ca acestea să îndeplinească cerința prezentată la alineatul (9) din articolul respectiv.

SECȚIUNEA 5

GESTIONAREA ERORILOR ADMINISTRATIVE

ARTICOLUL 34

Gestionarea erorilor administrative

În cazul unei erori a autorităților competente ale oricărei părți în ceea ce privește gestionarea adecvată a sistemului preferențial la export, în special în aplicarea dispozițiilor anexei II (Cu privire la definiția conceptului de „produse originare” și metodele de cooperare administrativă) și atunci când eroarea în cauză are consecințe asupra taxelor la import, partea care se confruntă cu aceste consecințe poate solicita Comitetului pentru comerț să examineze posibilitatea adoptării tuturor măsurilor adecvate în vederea rezolvării situației, după ce problema a fost discutată de părțile implicate din punct de vedere tehnic în cadrul subcomitetului privind vămile, facilitarea comerțului și regulile de origine stabilit la articolul 68. Decizia Comitetului pentru comerț privind măsurile adecvate se adoptă prin acord al părților vizate.

SECȚIUNEA 6

SUBCOMITETE

ARTICOLUL 35

Subcomitetul privind accesul pe piață

- (1) Părțile instituie un Subcomitet privind accesul pe piață format din reprezentanți ai fiecărei părți.
- (2) Subcomitetul se reunește la cererea uneia dintre părți sau a Comitetului pentru comerț în vederea examinării oricărei chestiuni legate de prezentul capitol care nu este reglementată de un alt subcomitet.
- (3) Funcțiile subcomitetului includ, inter alia:
 - (a) promovarea comerțului cu mărfuri între părți, inclusiv prin consultări privind accelerarea și extinderea domeniului de aplicare a eliminării tarifare în conformitate cu prezentul acord și alte aspecte, după caz;
 - (b) examinarea oricăror măsuri netarifare care pot restricționa comerțul cu mărfuri între părți și, după caz, prezentarea acestor chestiuni Comitetului pentru comerț spre examinare;

- (c) oferirea de consultanță și recomandări Comitetului pentru comerț în ceea ce privește necesitățile de cooperare în legătură cu aspectele referitoare la accesul pe piață;
- (d) consultarea și încercarea de a rezolva orice diferend care poate apărea între părți în chestiuni legate de modificările Sistemului Armonizat, inclusiv clasificarea mărfurilor, pentru a se asigura că obligațiile fiecărei părți în conformitate cu prezentul acord nu se modifică.

ARTICOLUL 36

Subcomitetul pentru agricultură

- (1) Părțile instituie un Subcomitet pentru agricultură format din reprezentanți ai părții UE și ai fiecăreia dintre țările andine semnatare.
- (2) Subcomitetul pentru agricultură:
 - (a) monitorizează și promovează cooperarea privind punerea în aplicare și administrarea secțiunii 4, pentru facilitarea comerțului cu produse agricole între părți;
 - (b) înlătură orice obstacol nejustificat în calea comerțului cu produse agricole între părți;

- (c) se consultă în aspecte legate de secțiunea 4 în coordonare cu alte subcomitete relevante, grupuri de lucru sau orice alt organism specializat din cadrul prezentului acord;
 - (d) evaluează dezvoltarea comerțului agricol între părți și impactul prezentului acord asupra sectorului agricol al fiecărei părți, precum și funcționarea instrumentelor prezentului acord, și recomandă Comitetului pentru comerț orice acțiune adecvată;
 - (e) întreprinde orice acțiune suplimentară atribuită de Comitetul pentru comerț; and
 - (f) raportează și supune examinării Comitetului pentru comerț rezultatele activității sale în conformitate cu prezentul alineat.
- (3) Subcomitetul pentru agricultură se reunește cel puțin o dată pe an. La apariția unor circumstanțe speciale, la cererea unei părți, subcomitetul se reunește cu acordul părților nu mai târziu de 30 de zile de la data depunerii cererii. Reuniunile Subcomitetului pentru agricultură pot avea loc și la nivel bilateral și sunt prezidate de reprezentanți ai părții care găzduiește reuniunea.
- (4) Subcomitetul pentru agricultură adoptă toate deciziile prin consens.

CAPITOLUL 2

ACȚIUNI CORECTIVE COMERCIALE

SECȚIUNEA 1

MĂSURI ANTIDUMPING ȘI COMPENSATORII

ARTICOLUL 37

Dispoziții Generale

- (1) Părțile își reafirmă drepturile și obligațiile care decurg din Acordul antidumping, Acordul privind subvențiile și Acordul OMC privind regulile de origine (denumit în continuare „Acordul privind regulile de origine”).
- (2) În cazul aplicării unei taxe antidumping sau măsuri compensatorii sau al acceptării unei înțelegeri de preț de către autoritatea Comunității Andine în numele a două sau mai multe țări membre ale Comunității Andine, organismul judiciar competent al Comunității Andine este singurul forum de reexaminare judiciară.
- (3) Părțile se asigură că măsurile antidumping nu se aplică simultan în legătură cu același produs de către autoritățile regionale și autoritățile naționale. Aceeași regulă se aplică pentru măsurile compensatorii.

ARTICOLUL 38

Transparență

- (1) Părțile convin că acțiunile corective comerciale trebuie să fie utilizate cu respectarea deplină a cerințelor OMC relevante și trebuie să se bazeze pe un sistem transparent.
- (2) Recunoscând beneficiile securității juridice și previzibilității pentru agenții economici, fiecare parte se asigură că legislația sa internă privind acțiunile corective comerciale este pe deplin conformă cu normele OMC relevante.
- (3) Fără a se aduce atingere articolului 6.5 din Acordul antidumping și articolului 12.4 din Acordul privind subvențiile, fiecare parte garantează, cât de curând posibil, în conformitate cu legislația sa internă după instituirea de măsuri provizorii și, în orice caz, înainte de orice decizie finală, comunicarea completă și coerentă a faptelor esențiale examinate care constituie baza deciziei de a aplica sau nu măsurile. Comunicarea acestor informații se face în scris și acordă părților interesate timp suficient pentru a formula observații.
- (4) Cu condiția să nu întârzie în mod nejustificat desfășurarea anchetei, la cererea oricărei părți interesate, autoritatea de anchetă oferă posibilitatea unei audieri în scopul de a-și exprima punctele de vedere în cadrul anchetelor pentru acțiuni corective comerciale.

ARTICOLUL 39

Luarea în calcul a interesului public

În conformitate cu legislația lor internă, partea UE și Columbia oferă utilizatorilor industriali și importatorilor produsului care face obiectul anchetei, precum și organizațiilor reprezentative ale consumatorilor, după caz, posibilitatea de a oferi informații relevante pentru anchetă. Aceste informații se iau în considerare de către autoritatea de anchetă în măsura în care sunt relevante, susținute în mod corespunzător cu probe și prezentate în termenele specificate de legislația internă.

ARTICOLUL 40

Regula celei mai reduse taxe

Fără a se aduce atingere drepturilor în conformitate cu Acordul antidumping și Acordul privind subvențiile în ceea ce privește aplicarea taxelor antidumping și compensatorii, partea UE și Columbia consideră că este de dorit ca taxa aplicată să fie mai mică decât marja corespunzătoare de dumping sau subvenție, după caz, dacă taxa mai mică este adecvată pentru înlăturarea prejudiciului adus industriei interne.

ARTICOLUL 41

Autoritățile de anchetă

În sensul prezentei secțiuni,

- prin „autoritate de anchetă” se înțelege:
 - (a) în ceea ce privește Columbia, Ministerul comerțului, industriei și turismului sau succesorul acestuia;
 - (b) în ceea ce privește Peru, Institutul național pentru protejarea concurenței și protecția proprietății intelectuale sau succesorul acestuia; și
 - (c) în ceea ce privește partea UE, Comisia Europeană.

ARTICOLUL 42

Excluderea din Mecanismul de soluționare a diferendelor

Titlul XII (Soluționarea diferendelor) nu se aplică la prezenta secțiune.

SECȚIUNEA 2

MĂSURI DE SALVGARDARE MULTILATERALE

ARTICOLUL 43

Dispoziții Generale

Fiecare parte își conservă drepturile și obligațiile care îi revin în conformitate cu articolul XIX din GATT 1994, Acordul privind măsurile de salvagardare și Acordul privind regulile de origine.

ARTICOLUL 44

Transparență

Fără a se aduce atingere articolului 43, la cererea unei alte părți, o parte care inițiază o anchetă sau intenționează să adopte măsuri de salvagardare procedează imediat la o notificare scrisă *ad hoc* a tuturor informațiilor relevante, inclusiv, după caz, în ceea ce privește deschiderea unei anchete de salvagardare, constatarea preliminară și decizia finală a anchetei.

ARTICOLUL 45

Aplicarea nesimultană de măsuri de salvagardare

Nicio parte nu poate aplica simultan, cu privire la același produs:

- (a) o măsură de salvagardare bilaterală în conformitate cu secțiunea 3 (Clausă de salvagardare bilaterală) din prezentul capitol; și
- (b) o măsură în conformitate cu articolul XIX din GATT 1994 și Acordul privind măsurile de salvagardare.

ARTICOLUL 46

Autoritatea de anchetă

În sensul prezentei secțiuni, prin „autoritate de anchetă” se înțelege:

- (a) în ceea ce privește Columbia, Ministerul comerțului, industriei și turismului sau succesorul acestuia;
- (b) în ceea ce privește Peru, Institutul național pentru protejarea concurenței și protecția proprietății intelectuale; și
- (c) în ceea ce privește partea UE, Comisia Europeană.

ARTICOLUL 47

Excluderea din Mecanismul de soluționare a diferendelor

Cu excepția articolului 45, titlul XII (Soluționarea diferendelor) nu se aplică prezentei secțiuni.

SECȚIUNEA 3

CLAUZĂ DE SALVGARDARE BILATERALĂ

ARTICOLUL 48

Aplicarea unei măsuri de salvagardare bilaterale

(1) Fără a se aduce atingere secțiunii 2 (Măsuri de salvagardare multilaterale), în cazul în care, ca urmare a concesiilor acordate în conformitate cu prezentul acord, un produs provenit dintr-o anumită parte se importă pe teritoriul unei alte părți în cantități atât de mari, în termeni absoluți sau relativi, prin raportarea la producția internă, și în astfel de condiții încât să provoace sau să riște să provoace un prejudiciu grav producătorilor interni de produse similare sau aflate în concurență directă, partea importatoare poate adopta măsuri adecvate în condițiile prezentei secțiuni și în conformitate cu procedurile stabilite în aceasta.

- (2) O parte poate aplica numai măsuri de salvagardare bilaterale în timpul perioadei de tranziție¹⁰.

ARTICOLUL 49

Notificare și consultări

- (1) O parte notifică imediat părții exportatoare vizate deschiderea unei anchete și aplicarea de măsuri provizorii și definitive.
- (2) Atunci când o parte consideră că există circumstanțele stabilite la articolul 48 pentru aplicarea sau extinderea unei măsuri definitive, aceasta oferă oportunități adecvate de consultări cu partea afectată, în conformitate cu legislația fiecărei părți, în vederea examinării informației disponibile, a schimbului de opinii cu privire la aplicarea sau extinderea unei măsuri și ajungerea la o soluție reciproc satisfăcătoare.
- (3) Consultările la care se face referire la alineatul (2) încep în termen de 15 zile de la data primirii de către partea afectată a invitației la consultări din partea autorității de anchetă.

¹⁰ Perioada de tranziție înseamnă 10 ani de la data intrării în vigoare a prezentului acord. Pentru orice marfă pentru care programul din anexa I (Programe de eliminare a tarifelor) al părții care aplică măsura prevede o perioadă de eliminare a tarifelor de 10 ani sau mai mult, „perioadă de tranziție” înseamnă perioada de eliminare a tarifelor prevăzută în programul respectiv pentru marfa respectivă, plus trei ani.

(4) În cazul în care nu se ajunge la nicio soluție satisfăcătoare în termen de 45 de zile de la data primirii de către partea afectată a invitației la consultări, partea importatoare poate adopta măsurile de remediere a circumstanțelor, în conformitate cu prezenta secțiune.

(5) O parte poate aplica o măsură de salvagardare bilaterală pe o bază provizorie, fără consultări prealabile.

ARTICOLUL 50

Tip de măsuri

Orice măsură de salvagardare bilaterală aplicată de o parte importatoare în conformitate cu articolul 48 poate consta într-una sau mai multe dintre măsurile următoare:

- (a) o suspendare a reducerii în continuare a taxei vamale pentru produsul vizat prevăzute în programul acestei părți în conformitate cu anexa I (Programe de eliminare a tarifelor), sau
- (b) o creștere a taxei vamale pentru produsul vizat la un nivel care nu depășește taxa națiunii celei mai favorizate aplicată asupra produsului în vigoare la momentul adoptării măsurii sau nivelul de bază conform specificațiilor din programul acestei părți în conformitate cu anexa I (Programe de eliminare a tarifelor), oricare valoare este mai mică.

ARTICOLUL 51

Procedura de anchetă

- (1) O parte nu aplică măsuri de salvagardare bilaterală decât în urma unei anchete conduse de autoritățile competente ale părții respective în conformitate cu articolul 3 din Acordul privind măsurile de salvagardare și, în acest scop, articolul respectiv se încorporează în prezentul acord și face parte integrantă din acesta, *mutatis mutandis*.
- (2) Orice anchetă a unei părți în conformitate cu alineatul (1) respectă cerințele enunțate la articolul 4.2 litera (a) și la articolul 4.2 litera (c) din Acordul privind măsurile de salvagardare și, în acest scop, articolul 4.2 litera (a) și articolul 4.2 litera (c) din Acordul privind măsurile de salvagardare se încorporează în prezentul acord și fac parte integrantă din acesta, *mutatis mutandis*.
- (3) În plus față de alineatul (2), partea care desfășoară ancheta demonstrează, pe bază de dovezi obiective, existența unei legături cauzale între creșterea importurilor de produs din partea exportatoare și prejudiciul grav sau amenințarea unui prejudiciu grav.
- (4) Fiecare parte se asigură că autoritățile sale competente finalizează orice anchetă de acest tip în termenele stabilite în legislația sa internă, care nu depășesc 12 luni de la data deschiderii sale.

ARTICOLUL 52

Condiții și durata unei măsuri

- (1) Nicio parte nu poate aplica o măsură de salvagardare bilaterală:
 - (a) cu excepția cazului și pentru perioada necesară prevenirii sau remedierii unui prejudiciu grav în conformitate cu articolul 48;
 - (b) pentru o perioadă mai mare de doi ani; această perioadă poate fi extinsă, în mod excepțional, cu încă doi ani dacă:
 - (i) autoritățile competente ale părții importatoare decid, în conformitate cu procedurile relevante de la articolul 51, că măsura continuă să fie necesară pentru a preveni sau remedia un prejudiciu grav în conformitate cu articolul 48; și
 - (ii) există dovezi că industria internă suferă modificări;

perioada totală de aplicare a unei măsuri de salvagardare, inclusiv perioada de aplicare inițială și orice prelungire a acesteia, nu depășește patru ani.

- (2) Atunci când o parte încetează o măsură de salvagardare bilaterală, nivelul taxei vamale este nivelul care ar fi aplicat, în conformitate cu anexa I (Programe de eliminare a tarifelor) a părții respective, în cazul în care măsura nu ar fi existat.

ARTICOLUL 53

Măsuri provizorii

(1) În circumstanțe critice în care o întârziere ar antrena un prejudiciu dificil de reparat, o parte poate aplica o măsură de salvagardare bilaterală cu titlu provizoriu în urma unei determinări preliminare a existenței unor elemente de probă evidente conform cărora importurile unui produs originar din partea exportatoare au crescut ca urmare a reducerii sau eliminării taxelor în conformitate cu anexa I (Programe de eliminare a tarifelor) și că aceste importuri produc sau amenință să producă un prejudiciu grav în conformitate cu articolul 48.

(2) Durata oricărei măsuri provizorii nu poate depăși 200 de zile, perioadă în care partea trebuie să îndeplinească cerințele prevăzute la articolele 49 și 51 alineatele (1), (2) și (3).

(3) Partea rambursează în cel mai scurt timp orice creștere de taxe vamale aplicată în conformitate cu alineatul (1), dacă ancheta nu determină că cerințele articolului 48 sunt îndeplinite. Durata aplicării oricăror măsuri provizorii este inclusă în perioada prevăzută la articolul 52 alineatul (1) litera (b).

ARTICOLUL 54

Compensații

(1) O parte care dorește să extindă o măsură de salvagardare bilaterală se consultă cu partea ale căror produse fac obiectul măsurii în scopul de a stabili de comun acord o compensație adecvată sub formă de concesi având în mod semnificativ efecte comerciale echivalente. Partea importatoare oferă posibilitatea acestor consultări nu mai târziu de 30 de zile înainte de extinderea măsurii de salvagardare bilaterală.

(2) În cazul în care consultările în conformitate cu alineatul (1) nu duc la un acord privind compensația în termen de 30 de zile de la oferta de consultare și dacă partea importatoare decide să extindă măsura de salvagardare, partea ale cărei produse fac obiectul măsurii de salvagardare poate să suspende aplicarea concesiilor substanțial echivalente în ceea ce privește schimburile comerciale ale părții care extinde măsura.

ARTICOLUL 55

Reaplicarea unei măsuri

Nu se aplică nicio măsură de salvagardare menționată în prezenta secțiune importului unui produs care a făcut deja obiectul unei astfel de măsuri, cu excepția unei singure dăți pentru o perioadă de timp egală cu jumătate din cea în care această măsură a fost aplicată anterior, cu condiția ca perioada de neaplicare să fie de cel puțin un an.

ARTICOLUL 56

Regiuni ultraperiferice ale Uniunii Europene¹¹

- (1) Atunci când un produs originar din țările andine semnatare este introdus pe teritoriul regiunilor ultraperiferice ale Uniunii Europene (denumite în continuare „regiunile ultraperiferice ale UE”) în cantități atât de mari și în astfel de condiții încât să provoace sau să riște să provoace deteriorarea gravă a situației economice a regiunilor ultraperiferice ale UE, partea UE, după examinarea de soluții alternative, poate adopta în mod excepțional măsuri de salvagardare limitate la teritoriul regiunii (regiunilor) în cauză.
- (2) Măsurile de salvagardare pentru regiunile ultraperiferice ale UE se aplică în conformitate cu dispozițiile prezentului capitol.

¹¹ La data semnării prezentului acord, regiunile ultraperiferice ale Uniunii Europene sunt: Guadelupa, Guyana Franceză, Martinica, Réunion, Saint Martin, Azorele, Madeira și Insulele Canare. Prezentul articol se aplică în egală măsură țării sau teritoriului care își schimbă statutul în regiune ultraperiferică prin decizia Consiliului European în conformitate cu procedura menționată la articolul 355 alineatul (6) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene de la data adoptării deciziei respective. În cazul în care o regiune ultraperiferică a Uniunii Europene își schimbă acest statut prin aceeași procedură, prezentul articol nu i se aplică de la data deciziei corespunzătoare a Consiliului European. Partea UE va notifica celorlalte părți orice modificare a teritoriilor considerate regiuni ultraperiferice ale Uniunii Europene.

ARTICOLUL 57

Autoritatea competentă

În sensul prezentei secțiuni, prin autoritate competentă se înțelege:

- (a) pentru Columbia, Ministerul comerțului, industriei și turismului sau succesorul acestuia;
- (b) pentru Peru, Ministerul comerțului exterior și turismului sau succesorul acestuia; și
- (c) pentru partea UE, Comisia Europeană.

CAPITOLUL 3

REGIMUL VAMAL ȘI FACILITAREA COMERȚULUI

ARTICOLUL 58

Obiective

- (1) Părțile recunosc importanța regimului vamal și a facilitării comerțului în cadrul mediului comercial mondial în evoluție. Părțile convin să consolideze cooperarea în acest domeniu pentru a garanta că legislația și procedurile relevante ale fiecărei părți, precum și capacitatea administrativă a administrațiilor lor respective, îndeplinesc obiectivele de control eficient și promovare a facilitării comerțului.

(2) Părțile recunosc că nu se compromit în niciun fel obiectivele legitime de politică publică, inclusiv cele legate de siguranță, prevenirea fraudelor și lupta antifraudă.

ARTICOLUL 59

Proceduri vamale și comerciale

(1) Fiecare parte stabilește proceduri eficiente, transparente și simplificate pentru a reduce costurile și pentru a asigura previzibilitatea pentru importatori și exportatori.

(2) Părțile convin asupra faptului că legislația, dispozițiile și procedurile lor respective în domeniul comercial și vamal se întemeiază pe:

- (a) instrumente și standarde internaționale aplicabile în domeniul vamal și comercial, inclusiv elementele de fond ale Convenției de la Kyoto revizuite privind simplificarea și armonizarea procedurilor vamale (denumită în continuare „Convenția de la Kyoto revizuită”), Convenția internațională privind sistemul armonizat de descriere și codificare a mărfurilor (denumită în continuare „Convenția SA”), cadrul de standarde pentru securizarea și facilitarea comerțului mondial al Organizației Mondiale a Vămirilor (denumit în continuare „OMV SAFE”) și modelul de date vamale al OMV (denumit în continuare „modelul de date”);
- (b) protecția și facilitarea comerțului prin măsuri eficiente de control al aplicării și respectarea cerințelor legale;

- (c) cerințe pentru agenți economici care sunt rezonabile, nediscriminatorii și care împiedică fraudele;
- (d) utilizarea unui singur document administrativ sau a echivalentului electronic al acestuia pentru completarea declarațiilor vamale la import și export;
- (e) utilizarea unor tehnici vamale moderne, inclusiv evaluarea riscului, proceduri simplificate pentru introducerea și acordarea liberului de vamă pentru mărfuri, controalele ulterioare acordării liberului de vamă și metode privind auditul contabil al societăților;
- (f) dezvoltarea progresivă a sistemelor, incluzând cele bazate pe tehnologia informațiilor, pentru a facilita schimbul electronic de date între agenții economici, administrațiile vamale și alte agenții înrudite. În acest scop și în măsura posibilităților, fiecare parte acționează progresiv în sensul stabilirii unui singur ghișeu pentru facilitarea operațiunilor de comerț exterior;
- (g) norme prin care se asigură că orice sancțiune impusă pentru încălcări ale regulamentelor vamale sau ale cerințelor procedurale este proporțională și nediscriminatorie și că aplicarea acesteia nu produce întârzieri neîntemeiate la eliberarea mărfurilor;
- (h) redevențe și taxe rezonabile și care nu depășesc costul serviciilor prestate în legătură cu o tranzacție specifică și nu sunt calculate pe o bază *ad valorem*. Nu se aplică redevențe și taxe pentru servicii consulare;

- (i) eliminarea oricărei cerințe de utilizare obligatorie a controalelor înainte de expediere sau a măsurilor echivalente acestora; și
 - (j) pe necesitatea de a se asigura că toate entitățile administrative competente care intervin în controlul și inspecția fizică a mărfurilor care fac obiectul importului sau exportului își execută activitățile, pe cât posibil, simultan și într-un singur loc.
- (3) Pentru a îmbunătăți metodele de lucru, garantând în același timp respectarea principiilor de nediscriminare, transparență, eficiență, integritate și responsabilitate, fiecare parte:
- (a) întreprinde acțiuni suplimentare în sensul reducerii, simplificării și standardizării datelor și documentației cerute de autoritățile vamale și de alte agenții;
 - (b) simplifică, de câte ori este posibil, cerințele și formalitățile în sensul vămuirii și eliberării rapide a mărfurilor, acordării liberului de vamă importatorilor fără plata de taxe vamale cu condiția constituirii unei garanții, în conformitate cu legislația internă, pentru a se asigura plata finală a taxelor și redevențelor vamale;
 - (c) instituie proceduri eficiente, rapide, nediscriminatorii și ușor accesibile, care să garanteze dreptul de a face recurs împotriva hotărârilor și deciziilor administrative ale autorităților vamale, care afectează importul, exportul sau mărfurile aflate în tranzit. Procedurile sunt ușor accesibile, inclusiv pentru microîntreprinderi și IMM-uri; și

- (d) asigură menținerea celor mai înalte standarde de integritate, prin aplicarea măsurilor care reflectă principiile prevăzute de convențiile și instrumentele internaționale aplicabile în acest domeniu.

ARTICOLUL 60

Hotărâri prelabile

- (1) La cererea scrisă și înainte de importul de mărfuri pe teritoriul său, fiecare parte emite, prin intermediul autorităților sale competente, hotărâri prelabile scrise, în conformitate cu actele sale cu putere de lege și actele administrative în ceea ce privește încadrarea tarifară, originea, sau orice alt aspect legat de acestea, după cum convin părțile.
- (2) Sub rezerva oricăror cerințe privind confidențialitatea definite în legislația sa, fiecare parte publică, pe cât posibil prin mijloace electronice, hotărârile sale prelabile privind încadrarea tarifară sau orice alte aspecte legate de aceasta, după cum convin părțile.
- (3) În vederea facilitării comerțului, părțile includ în dialogurile lor bilaterale actualizări periodice privind modificările aduse legislației acestora privind chestiunile menționate la alineatele (1) și (2).

(4) Toate aspectele procedurale legate de emiterea de hotărâri prealabile vor fi determinate de legislația internă a fiecărei părți, în conformitate cu standardele internaționale OMV. Aceste proceduri sunt publice și disponibile publicului.

ARTICOLUL 61

Gestionarea riscurilor

(1) Fiecare parte utilizează sisteme de gestionare a riscurilor pentru a permite autorităților sale vamale să-și axeze activitățile de control pe operațiunile cu risc ridicat și să grăbească eliberarea mărfurilor cu risc scăzut.

(2) Partea importatoare ia notă de eforturile depuse de partea exportatoare în legătură cu securitatea lanțului comercial de aprovizionare.

(3) Părțile acționează în vederea schimbului de informații privind tehnici de gestionare a riscurilor aplicate de autoritățile lor vamale respective, respectând confidențialitatea informațiilor și, de câte ori este necesar, transferă cunoștințe.

ARTICOLUL 62

Agent economic autorizat

Părțile promovează punerea în aplicare a conceptului de agent economic autorizat (denumit în continuare „AEA”) în conformitate cu OMV SAFE. O parte acordă statut de securitate AEA și prestații de facilitare a comerțului operatorilor care îndeplinesc standardele sale de securitate vamală, în conformitate cu legislația sa internă.

ARTICOLUL 63

Tranzit

- (1) Părțile asigură liberul tranzit pe teritoriul lor, pe itinerarul cel mai convenabil pentru tranzit.
- (2) Orice restricții, controale sau cerințe trebuie să se întemeieze pe un obiectiv legitim de politică publică și trebuie să fie nediscriminatorii, proporționale și aplicate în mod uniform.
- (3) Fără a aduce atingere derulării controalelor și supravegherii vamale legitime a mărfurilor aflate în tranzit, părțile acordă traficului în tranzit, cu destinația sau provenind de pe teritoriul oricărei părți, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat traficului în tranzit pe teritoriul propriu.

- (4) Părțile instituie regimuri de transport sub control vamal care permit tranzitul mărfurilor fără obligația de a plăti taxe vamale și alte impuneri, sub rezerva depunerii garanțiilor adecvate.
- (5) Părțile promovează regimuri regionale de tranzit cu scopul de a reduce barierele din calea comerțului.
- (6) Părțile se bazează pe și utilizează standardele și instrumentele internaționale relevante pentru tranzitare.
- (7) Părțile asigură cooperarea și coordonarea tuturor autorităților și agențiilor interesate de pe teritoriile lor pentru a facilita traficul în tranzit și promovează cooperarea transfrontalieră.

ARTICOLUL 64

Relațiile cu mediul de afaceri

Părțile convin:

- (a) să garanteze că întreaga legislație și procedurile legate de regimul vamal, precum și redevențele și taxele vamale sunt publicate, pe cât posibil prin mijloace electronice, împreună cu explicațiile necesare, după caz;

- (b) că se va institui, în măsura posibilului, o perioadă rezonabilă între publicarea și intrarea în vigoare a oricărei legislații și a oricăror proceduri, precum și a oricăror redevențe și taxe vamale noi sau modificate;
- (c) să ofere comunității de afaceri oportunități de a face observații privind propuneri și proceduri legislative legate de regimul vamal. În acest sens, fiecare parte stabilește mecanisme de consultare între administrația proprie și comunitatea de afaceri;
- (d) să facă accesibile publicului informațiile relevante de natură administrativă, inclusiv cerințele și procedurile de înregistrare, orarele și procedurile de operare ale birourilor vamale situate în porturi și la punctele de trecere a frontierei, precum și punctele de contact pentru cererile de informații;
- (e) să promoveze cooperarea între agenți economici și autoritățile relevante în legătură cu aspectele comerciale, prin intermediul unor proceduri nearbitrare și accesibile public, pentru combaterea fraudei și a activităților ilegale, pentru îmbunătățirea securității lanțului de aprovizionare și pentru facilitarea comerțului; și
- (f) să garanteze că vămile lor respective și cerințele și procedurile vamale conexe continuă să răspundă necesităților mediului de afaceri, urmând cele mai bune practici, și că rămân cât mai puțin restrictive posibil asupra comerțului.

ARTICOLUL 65

Determinarea valorii în vamă

Acordul privind punerea în aplicare a articolului VII din GATT 1994 (denumit în continuare „Acordul privind determinarea valorii în vamă”) reglementează normele de evaluare vamală aplicate comerțului reciproc între părți.

ARTICOLUL 66

Cooperare vamală

- (1) Părțile promovează și facilitează cooperarea între administrațiile lor vamale pentru a asigura atingerea obiectivelor stabilite în prezentul capitol, în special pentru a garanta simplificarea procedurilor vamale și facilitarea comerțului legitim, păstrându-și în același timp capacitățile de control.
- (2) Cooperarea în conformitate cu alineatul (1) include, printre altele:
 - (a) schimburi de informații privind legislația, procedurile și tehnicile vamale în următoarele domenii:
 - (i) simplificarea și modernizarea procedurilor vamale; și

- (ii) relațiile cu mediul de afaceri;
 - (b) elaborarea de inițiative comune în domenii convenite de comun acord; și
 - (c) promovarea coordonării între agențiile conexe.
- (3) Cooperarea în domeniul controlului vamal al aplicării drepturilor de proprietate intelectuală efectuat de autoritățile vamale se desfășoară în conformitate cu titlul VII (Proprietatea intelectuală).

ARTICOLUL 67

Asistența reciprocă

Administrațiile părților acordă asistență administrativă reciprocă în domeniul vamal, în conformitate cu dispozițiile anexei V (Asistență administrativă reciprocă în domeniul vamal).

ARTICOLUL 68

Subcomitetul pentru vămi, facilitarea comerțului și reguli de origine

- (1) Părțile instituie un Subcomitet pentru vămi, facilitarea comerțului și reguli de origine care cuprinde reprezentanți ai fiecărei părți. Subcomitetul se reunește la o dată și cu o ordine de zi convenite în prealabil de către părți și este prezidat de fiecare parte, pentru o perioadă de un an, prin rotație. Subcomitetul raportează Comitetului pentru comerț.
- (2) Printre altele, subcomitetul:
 - (a) monitorizează punerea în aplicare și administrarea prezentului capitol și a anexei II (Cu privire la definiția conceptului de „produse originare” și metodele de cooperare administrativă);
 - (b) oferă un forum de consultări și discuții cu privire la toate aspectele referitoare la domeniul vamal, în special procedurile vamale, determinarea valorii în vamă, regimurile tarifare, nomenclatura vamală, cooperarea vamală și asistența administrativă reciprocă în domeniul vamal;
 - (c) oferă un forum de consultări și discuții cu privire la aspecte referitoare la reguli de origine și cooperare administrativă;

- (d) consolidează cooperarea privind elaborarea, aplicarea și controlul aplicării procedurilor vamale, asistența administrativă reciprocă în domeniul vamal, reguli de origine și cooperare administrativă;
- (e) prezintă Comitetului pentru comerț propuneri de modificare a anexei II (Cu privire la definiția conceptului de „produse originare” și metodele de cooperare administrativă) în scopul adoptării acestora;
- (f) oferă un forum de consultări și discuții privind cererile de cumulare a originii în conformitate cu articolele 3 și 4 din anexa II (Cu privire la definiția conceptului de „produse originare” și metodele de cooperare administrativă);
- (g) încearcă să ajungă la soluții reciproc avantajoase atunci când apar diferențe între părți după un proces de verificare realizat în conformitate cu articolul 31 din anexa II (Cu privire la definiția conceptului de „produse originare” și metodele de cooperare administrativă);
- (h) încearcă să ajungă la soluții reciproc avantajoase atunci când apar diferențe între părți cu privire la clasificarea tarifară a mărfurilor. Dacă problema nu se rezolvă în cadrul acestor consultări, aceasta se supune discuției Comitetului sistemului armonizat al OMV. Aceste decizii au caracter obligatoriu pentru părțile implicate.

(3) Părțile pot conveni să organizeze reuniuni *ad hoc* privind cooperarea vamală sau regulile de origine și asistența administrativă reciprocă.

ARTICOLUL 69

Asistență tehnică privind regimul vamal și facilitarea comerțului

(1) Părțile recunosc importanța asistenței tehnice în domeniul vamal și facilitarea comerțului pentru punerea în aplicare a angajamentelor adoptate în prezentul capitol.

(2) Părțile sunt de acord să coopereze în mod special, dar nu exclusiv, în privința:

(a) consolidării cooperării instituționale între părți;

(b) asigurării de expertiză și consolidare a capacității în aspecte legislative și tehnice pentru dezvoltarea și aplicarea legislației vamale;

(c) aplicării unor tehnici vamale moderne, inclusiv gestionarea riscului, hotărâri prealabile obligatorii, determinarea valorii în vamă, proceduri simplificate pentru introducerea și acordarea liberului de vamă pentru mărfuri, controalele ulterioare acordării liberului de vamă, metode de audit contabil al societăților și al agenților economici autorizați;

- (d) introducerii de proceduri și practici care reflectă, în măsura în care este practic posibil, instrumentele și standardele internaționale aplicabile în domeniul vamal și al comerțului, inclusiv normele OMC și instrumentele și standardele OMV, *inter alia*, Convenția de la Kyoto revizuită și OMV SAFE; și
- (e) simplificării, armonizării și automatizării procedurilor vamale.

ARTICOLUL 70

Punerea în aplicare

Dispozițiile articolului 59, alineatul (2) litera (f) și ale articolului 60 se aplică pentru Peru la doi ani de la intrarea în vigoare a prezentului acord.

CAPITOLUL 4

BARIERE TEHNICE ÎN CALEA COMERȚULUI

ARTICOLUL 71

Obiective

Obiectivele prezentului capitol sunt:

- (a) facilitarea și dezvoltarea comerțului cu mărfuri și obținerea unui acces efectiv pe piața părților, prin îmbunătățirea punerii în aplicare a Acordului OMC privind barierele tehnice în calea comerțului (denumit în continuare „Acordul BTC”);
- (b) evitarea creării și încurajarea eliminării barierelor tehnice inutile în calea comerțului; și
- (c) îmbunătățirea cooperării între părți în aspecte reglementate de prezentul capitol.

ARTICOLUL 72

Definiții

- (1) În sensul prezentului capitol, se aplică definițiile din anexa 1 la Acordul BTC.
- (2) De asemenea, se aplică următoarele definiții:
 - prin „etichetare nepermanentă” se înțelege fixarea de informații pe un produs cu ajutorul etichetelor adezive, a marcajelor atașate sau a altui tip de etichetă care poate fi înlăturată sau includerea de informații în ambalajul produsului;
 - prin „etichetare permanentă” se înțelege fixarea de informații pe un produs prin atașarea sigură la acesta prin imprimare, coasere, gravare sau printr-un proces similar.

ARTICOLUL 73

Relația cu Acordul BTC

Părțile își reafirmă drepturile și obligațiile în conformitate cu Acordul BTC care se încorporează în prezentul acord și face parte integrantă din acesta, *mutatis mutandis*.

ARTICOLUL 74

Domeniul de aplicare

- (1) Dispozițiile prezentului capitol se aplică elaborării, adoptării și aplicării de reglementări tehnice, standarde și proceduri de evaluare a conformității, inclusiv orice modificări sau adăugiri la acestea, care pot avea un impact asupra comerțului cu mărfuri între părți.
- (2) Prezentul capitol nu se aplică:
 - (a) specificațiilor pentru achiziții elaborate de organismele guvernamentale pentru necesitățile producției sau consumului acestor organisme; și
 - (b) măsurilor sanitare și fitosanitare.

ARTICOLUL 75

Cooperare și facilitarea comerțului

(1) Părțile convin că, atât în sectorul public, cât și în cel privat, cooperarea între autorități și organisme implicate în reglementări tehnice, standardizare, evaluarea conformității, acreditare, metrologie și controlul frontierei și supravegherea pieței, este importantă pentru facilitarea comerțului între părți. În acest sens, părțile se angajează:

- (a) să intensifice cooperarea reciprocă pentru facilitarea accesului la piețele proprii și pentru îmbunătățirea cunoștințelor și a înțelegerii sistemelor lor respective;
- (b) să identifice, să dezvolte și să promoveze inițiative de facilitare a comerțului, ținând cont de experiența lor respectivă. Aceste inițiative pot cuprinde, între altele:
 - (i) schimb de informații, experiență și date, cooperare științifică și tehnologică și utilizarea de bune practici de reglementare;
 - (ii) simplificarea procedurilor de certificare și a cerințelor administrative instituite printr-un standard sau o reglementare tehnică și eliminarea acelor cerințe de înregistrare sau autorizare prealabilă care sunt inutile prin prisma dispozițiilor Acordului BTC;

- (iii) acțiuni în vederea posibilității de convergență, aliniere sau stabilire a echivalenței reglementărilor tehnice și a procedurilor de evaluare a conformității. Echivalența nu presupune *a priori* nicio obligație asupra părților, cu excepția cazului în care există un acord contrar explicit;
- (iv) examinarea, în cadrul unei revizuri viitoare a reglementărilor, a posibilității de utilizare a acreditării sau desemnării ca instrument de recunoaștere a organismelor de evaluare a conformității instituite pe teritoriul unei alte părți; și
- (v) promovarea și facilitarea cooperării și schimbul de informații între organisme relevante, publice sau private, ale părților.

(2) Atunci când o parte reține mărfuri originare de pe teritoriul unei alte părți la un port de intrare din cauza unei neconformități percepute față de o reglementare tehnică, partea care reține mărfurile notifică importatorului fără întârziere motivele retenției.

(3) La cererea unei alte părți, o parte acordă considerația cuvenită propunerilor acelei părți pentru cooperare în conformitate cu prezentul capitol.

ARTICOLUL 76

Reglementări tehnice

- (1) Părțile utilizează standarde internaționale ca bază pentru pregătirea reglementărilor lor tehnice, cu excepția cazului în care aceste standarde internaționale reprezintă un mijloc ineficient sau inadecvat pentru atingerea obiectivului legitim urmărit. La cererea unei alte părți, o parte motivează neutilizarea standardelor internaționale ca bază pentru pregătirea reglementărilor sale tehnice.
- (2) La cererea unei alte părți interesate în elaborarea unei reglementări tehnice similare și pentru minimalizarea redundanței costurilor, pe cât posibil, o parte oferă părții solicitante orice informație, studiu tehnic sau evaluare a riscurilor sau alt document relevant disponibil, cu excepția informațiilor confidențiale, pe care s-a bazat partea respectivă pentru elaborarea unei astfel de reglementări tehnice.

ARTICOLUL 77

Standarde

- (1) Fiecare parte se angajează:
 - (a) să mențină o comunicare efectivă între autoritățile sale de reglementare și instituțiile sale de standardizare;
 - (b) să aplice *Decizia Comitetului privind principiile pentru elaborarea standardelor, orientărilor și recomandărilor internaționale în raport cu articolele 2 și 5 și anexa 3 la acord*, adoptată de Comitetul OMC privind barierele tehnice în calea comerțului la 13 noiembrie 2000, la determinarea existenței unui standard, orientare sau recomandare internațională în sensul articolelor 2 și 5 și în anexa 3 la Acordul BTC;
 - (c) să încurajeze organismele sale de standardizare să coopereze cu organismele de standardizare relevante ale unei alte părți în activități internaționale de standardizare. Această cooperare poate avea loc în cadrul organismelor internaționale de standardizare sau la nivel regional, la invitația organismului de standardizare corespunzător sau prin intermediul memorandumurilor de înțelegere, printre altele, în vederea elaborării de standarde comune;
 - (d) să facă schimb de informații privind utilizarea de către părți a standardelor, în legătură cu reglementări tehnice și să se asigure, în măsura posibilităților, că standardele nu sunt obligatorii;

- (e) să facă schimb de informații privind procesele de standardizare ale fiecărei părți și gradul de utilizare al standardelor internaționale, regionale sau subregionale ca bază pentru standardele naționale; și
 - (f) să facă schimb de informații generale privind acorduri de cooperare încheiate cu țări terțe în aspecte legate de standardizare.
- (2) Fiecare parte recomandă ca organismele de standardizare neguvernamentale situate pe teritoriul său să țină cont de dispozițiile prezentului articol.

ARTICOLUL 78

Evaluarea conformității și acreditarea

- (1) Părțile recunosc existența unei game largi de mecanisme de facilitare a acceptării pe teritoriul unei părți a rezultatelor procedurilor de evaluare a conformității conduse pe teritoriul unei alte părți. În consecință, părțile pot conveni:
- (a) să accepte o declarație de conformitate din partea furnizorului;
 - (b) să accepte rezultatele procedurilor de evaluare a conformității utilizate de organismele situate pe teritoriul unei alte părți;

- (c) ca un organism de evaluare a conformității situat pe teritoriul unei părți să poată încheia acorduri de recunoaștere voluntară cu un organism de evaluare a conformității situat pe teritoriul unei alte părți pentru acceptarea rezultatelor procedurilor sale de evaluare a conformității;
 - (d) desemnarea organismelor de evaluare a conformității situate pe teritoriul unei alte părți; și
 - (e) adoptarea de proceduri de acreditare pentru calificarea organismelor de evaluare a conformității situate pe teritoriul unei alte părți.
- (2) În acest sens, părțile se angajează:
- (a) să asigure posibilitatea de a concura organismelor neguvernamentale utilizate în evaluarea conformității;
 - (b) să promoveze acceptarea în procesele de evaluare a conformității a rezultatelor emise de organisme recunoscute în cadrul unui acord de acreditare multilateral sau printr-un acord convenit între unele dintre organismele lor respective de evaluare a conformității;
 - (c) să ia în considerare inițierea de negocieri pentru a ajunge la acorduri de facilitare a acceptării pe teritoriile lor a rezultatelor procedurilor de evaluare a conformității utilizate de organisme situate pe teritoriul unei alte părți, atunci când este în interesul părților și se justifică din punct de vedere economic; și

- (d) să încurajeze organismele lor de evaluare a conformității să participe la acorduri cu organismele de evaluare a conformității ale altei părți pentru acceptarea rezultatelor evaluării conformității.

ARTICOLUL 79

Transparență și proceduri de notificare

(1) Fiecare parte transmite pe cale electronică la punctele de contact stabilite la articolul 10 al acordului BTC, direct sau prin intermediul secretariatului OMC, reglementările tehnice și procedurile de evaluare a conformității propuse sau cele adoptate pentru abordarea problemelor urgente de securitate, sănătate, protecția mediului sau siguranță națională care apar sau amenință să apară, în conformitate cu acordul BTC. Transmiterea electronică a reglementărilor tehnice și a procedurilor de evaluare a conformității include un link electronic către textul integral al documentului care se află la originea notificării sau o copie a acestuia.

(2) De asemenea, fiecare parte publică sau transmite pe cale electronică acele proiecte sau propuneri de reglementări tehnice și proceduri de evaluare a conformității sau reglementările tehnice și procedurile de evaluare a conformității adoptate pentru abordarea unor probleme urgente de securitate, sănătate, protecție a mediului sau siguranță națională care apar sau amenință să apară, care sunt în conformitate cu conținutul tehnic al standardelor internaționale relevante.

- (3) În conformitate cu alineatele (1) și (2), fiecare parte acordă o perioadă de cel puțin 60 de zile și, de câte ori este posibil, de 90 de zile, de la data transmiterii pe cale electronică a reglementărilor tehnice și procedurilor de evaluare a conformității propuse, pentru ca celelalte părți și alte persoane interesate să aibă posibilitatea de a prezenta observații în scris. O parte examinează în mod pozitiv cererile rezonabile de extindere a perioadei pentru observații.
- (4) O parte ține cont în mod adecvat de observațiile provenite de la o altă parte atunci când o reglementare tehnică propusă este supusă consultării publice și, la cererea unei alte părți, oferă răspunsuri în scris la observațiile prezentate de acea parte.
- (5) Fiecare parte publică sau oferă acces public, în formă tipărită sau electronică, la răspunsurile sale la observații semnificative primite nu mai târziu de data publicării reglementării tehnice sau procedurii de evaluare a conformității finale.
- (6) Fiecare parte oferă, la cererea unei alte părți, informații privind o reglementare tehnică sau o procedură de evaluare a conformității pe care partea a adoptat-o sau își propune să o adopte.
- (7) Perioada de timp dintre publicarea și intrarea în vigoare a reglementărilor tehnice și a procedurilor de evaluare a conformității nu este mai mică de șase luni, cu excepția cazului în care realizarea obiectivelor legitime în perioada respectivă nu este fezabilă. O parte examinează în mod pozitiv cererile rezonabile de extindere a acestei perioade.

(8) Părțile se asigură că toate reglementările tehnice și procedurile de evaluare a conformității adoptate și în vigoare sunt disponibile pentru public pe un site internet oficial gratuit, într-un mod ușor de localizat și de accesat. După caz, se oferă, de asemenea, orientări privind aplicarea reglementărilor tehnice, atunci când acestea există.

ARTICOLUL 80

Controlul la frontieră și supravegherea pieței

Părțile se angajează:

- (a) să facă schimb de informații și experiență privind activitățile lor de control la frontieră și de supraveghere a pieței, cu excepția cazurilor în care documentația este confidențială; and
- (b) să asigure realizarea activităților de control la frontieră și supraveghere a pieței de către autorități competente, scop în care aceste autorități pot utiliza organisme acreditate, desemnate sau delegate, evitând conflictele de interes între aceste organisme și agenții economici care fac obiectul controlului sau supervizării.

ARTICOLUL 81

Marcarea și etichetarea

- (1) Atunci când o parte solicită marcarea sau etichetarea obligatorie a produselor:
 - (a) marcarea sau etichetarea permanentă se solicită numai atunci când informația este relevantă pentru consumatorii sau utilizatorii produsului sau pentru indicarea conformității produsului cu cerințele tehnice obligatorii;
 - (b) se poate solicita înscrierea de informații suplimentare pe ambalajul produsului prin intermediul unor etichete nepermanente, atunci când acest lucru este necesar pentru asigurarea supravegherii pieței de către autoritățile competente;
 - (c) în legătură cu informațiile menționate la litera (b), la revizuirea normelor aplicabile, partea respectivă examinează posibilitatea de a solicita ca informația respectivă să fie furnizată prin alte mijloace;
 - (d) dacă nu este necesar având în vedere riscurile pe care le prezintă produsele la adresa sănătății umane, animale și vegetale sau la adresa vieții, mediului înconjurător sau a siguranței naționale, partea respectivă nu solicită aprobarea, înregistrarea sau certificarea etichetelor sau a marcajelor drept precondiție pentru vânzarea pe piețele respective. Prezentul paragraf nu aduce atingere măsurilor adoptate de o parte în conformitate cu normele sale interne de verificare a conformității etichetelor cu cerințele obligatorii și măsurilor adoptate pentru controlul practicilor care ar putea induce în eroare consumatorii;

- (e) atunci când o parte solicită utilizarea unui număr de identificare de către agentul economic, acesta se emite fără întârziere nejustificată;
 - (f) cu condiția să nu inducă în eroare, să nu fie contradictoriu sau generator de confuzii în legătură cu informația solicitată în țara de destinație a bunurilor, partea respectivă permite:
 - (i) informații în alte limbi față de limba solicitată în țara de destinație a mărfurilor;
 - (ii) nomenclaturi internaționale, pictograme, simboluri sau grafice; și
 - (iii) informații suplimentare celor solicitate în țara de destinație a mărfurilor.
 - (g) atunci când nu contravine obiectivelor legitime în temeiul Acordului BTC, partea respectivă depune eforturi să accepte etichetele nepermanente sau detașabile sau furnizarea informației prin intermediul manualului produsului sau ambalajului în locul imprimării sau atașării fizice la produs.
- (2) Atunci când o parte solicită marcarea sau etichetarea produselor textile, de îmbrăcăminte sau încălțăminte, partea respectivă:
- (a) poate solicita marcarea sau etichetarea permanentă numai pentru următoarele informații:
 - (i) în cazul produselor textile și de îmbrăcăminte: conținut de fibre, țara de origine, instrucțiuni de siguranță pentru utilizări specifice și instrucțiuni de întreținere; și

- (ii) în cazul încălțămintei: materialele predominante în părțile principale, instrucțiuni de siguranță pentru utilizări specifice și țara de origine;

(b) nu instituie:

- (i) cerințe legate de caracteristicile fizice sau concepția unei etichete, fără a se aduce atingere oricăror măsuri pe care partea respectivă le adoptă pentru protejarea consumatorilor împotriva publicității înșelătoare;
- (ii) o obligație de etichetare permanentă a articolelor de îmbrăcăminte care, din cauza dimensiunilor acestora, se realizează cu dificultate sau diminuează valoarea produselor; și
- (iii) pentru mărfurile vândute în perechi, o obligație de etichetare a ambelor părți atunci când acestea sunt din același material și au același concept.

(3) Părțile aplică prezentul articol cel mai târziu la un an de la intrarea în vigoare a prezentului acord.

ARTICOLUL 82

Asistență tehnică legată de comerț și consolidarea capacității

Părțile recunosc importanța asistenței tehnice legate de comerț și a consolidării capacității în facilitarea punerii în aplicare a dispozițiilor prezentului capitol care trebuie să se concentreze, printre altele, asupra:

- (a) consolidării capacității instituțiilor naționale, infrastructurii tehnice și echipamentului acestora și formării de resurse umane;
- (b) promovării și facilitării participării în organisme internaționale relevante pentru prezentul capitol; și
- (c) promovării relațiilor între organismele de standardizare, reglementare tehnică, evaluare a conformității, acreditare, metrologie, control la frontieră și supraveghere a pieței ale părților.

ARTICOLUL 83

Subcomitetul privind barierele tehnice în calea comerțului

- (1) Părțile instituie un subcomitet privind barierele tehnice în calea comerțului, care cuprinde reprezentanți ai fiecărei părți.

- (2) Subcomitetul:
- (a) urmărește și evaluează punerea în aplicare și administrarea, precum și conformitatea cu prezentul capitol;
 - (b) abordează în mod adecvat orice aspect evidențiat de o parte în legătură cu prezentul capitol și cu Acordul BTC;
 - (c) contribuie la identificarea de priorități privind aspecte legate de cooperare și programe de asistență tehnică în domeniul standardelor, reglementărilor tehnice, procedurilor de evaluare a conformității, acreditării, metrologiei, controlului la frontieră și supravegherii pieței și examinează progresele sau rezultatele obținute;
 - (d) schimbă informații privind activitatea din cadrul forurilor neguvernamentale regionale și multilaterale implicate în activități legate de standarde, reglementări tehnice și proceduri de evaluare a conformității;
 - (e) la cererea unei părți, se consultă în orice problemă care apare în legătură cu prezentul capitol și Acordul BTC;
 - (f) instituie, atunci când este necesar pentru atingerea obiectivelor prezentului capitol, grupuri de lucru pentru a aborda aspecte specifice referitoare la prezentul capitol și Acordul BTC, definind cu claritate domeniul de aplicare și responsabilitățile acestor grupuri de lucru;

- (g) facilitează, după caz, dialogul și cooperarea între autoritățile de reglementare în conformitate cu prezentul capitol;
 - (h) în conformitate cu articolul 75, alineatul (1) litera (b) din prezentul capitol, concep un program de lucru pe aspecte de interes reciproc pentru părți, care se revizuiește periodic;
 - (i) explorează toate celelalte aspecte referitoare la prezentul capitol care pot contribui la îmbunătățirea accesului părților la piețe;
 - (j) revizuiește prezentul capitol ținând cont de orice evoluții în cadrul Acordului BTC și de deciziile sau recomandările Comitetului OMC privind barierele tehnice în calea comerțului și face sugestii cu privire la posibile modificări la prezentul capitol;
 - (k) informează, dacă se consideră adecvat, Comitetul pentru comerț cu privire la punerea în aplicare a prezentului capitol; și
 - (l) realizează orice altă acțiune despre care părțile consideră că le-ar susține în punerea în aplicare a prezentului capitol și a Acordului BTC și în facilitarea comerțului.
- (3) Pentru a facilita punerea în aplicare a prezentului capitol, un reprezentant al fiecărei părți în subcomitet răspunde pentru coordonarea cu instituțiile centrale de guvernământ, instituțiile publice locale, instituțiile neguvernamentale și persoanele adecvate de pe teritoriul părții respective; și, la cererea unei alte părți, le invită să participe la întâlnirile subcomitetului. Reprezentantul părților comunică în legătură cu orice aspect referitor la prezentul capitol.

(4) Cu excepția cazului în care părțile convin altfel, consultările în conformitate cu alineatul (2) litera (e) constituie consultări în conformitate cu articolul 301, cu condiția ca acestea să îndeplinească cerințele stabilite la alineatul (9) din articolul respectiv.

(5) Subcomitetul se poate reuni în ședințe la care participă partea UE și una dintre țările andine semnatare, legate de aspecte care se referă exclusiv la relația bilaterală între partea UE și această țară andină semnatară. Dacă o altă țară andină semnatară își exprimă interesul pentru subiectul care urmează să fie discutat în această ședință, aceasta poate participa la ședință, sub rezerva acordului prealabil al părții UE și al țării andine semnatare în cauză.

(6) Cu excepția cazului în care părțile convin altfel, subcomitetul se reunește cel puțin o dată pe an. Reuniunile se pot desfășura în persoană sau prin alte mijloace convenite de către părți.

ARTICOLUL 84

Schimb de informații

(1) Orice informație sau explicație oferită la cererea unei părți în conformitate cu dispozițiile prezentului capitol se furnizează în formă tipărită sau electronică în termen de 60 de zile, care poate fi extins cu justificare prealabilă din partea părții raportoare.

(2) În ceea ce privește întrebările la care trebuie să fie pregătite să răspundă punctele de informare și manipularea și prelucrarea acestor întrebări, în conformitate cu articolul 10 din Acordul BTC sau cu prezentul capitol, părțile aplică recomandările Comitetului OMC privind barierele tehnice în calea comerțului, adoptate la 4 octombrie 1995.

CAPITOLUL 5

MĂSURI SANITARE ȘI FITOSANITARE

ARTICOLUL 85

Obiective

Obiectivele prezentului capitol sunt următoarele:

- (a) protejarea vieții și sănătății oamenilor, animalelor sau plantelor pe teritoriul părților, în același timp cu facilitarea comerțului între părți în domeniul măsurilor sanitare și fitosanitare (denumite în continuare „măsuri SPS”);

- (b) colaborarea pentru punerea în aplicare în continuare a Acordului OMC privind aplicarea măsurilor sanitare și fitosanitare (denumit în continuare „Acordul SPS”);
- (c) asigurarea că măsurile SPS nu constituie bariere nejustificate în calea comerțului între părți;
- (d) conceperea de mecanisme și proceduri destinate să rezolve eficient problemele care apar între părți drept consecință a conceperii de măsuri SPS și a punerii în aplicare a acestora;
- (e) consolidarea comunicării și a colaborării între autoritățile competente ale părților în ceea ce privește aspectele sanitare și fitosanitare;
- (f) facilitarea punerii în aplicare a tratamentului special și diferențiat, ținând cont de asimetriile dintre părți.

ARTICOLUL 86

Drepturi și obligații

Părțile își reafirmă drepturile și obligațiile în conformitate cu Acordul SPS. De asemenea, părțile fac obiectul dispozițiilor prezentului capitol.

ARTICOLUL 87

Domeniul de aplicare

- (1) Prezentul capitol se aplică oricărei măsuri SPS care poate să afecteze, direct sau indirect, schimburile comerciale între părți.
- (2) Prezentul capitol nu se aplică standardelor, reglementărilor tehnice și procedurilor de evaluare a conformității definite în Acordul BTC, cu excepția cazului în care acestea se referă la măsuri SPS.
- (3) În plus, prezentul capitol se aplică la colaborarea între părți privind aspecte legate de bunăstarea animală.

ARTICOLUL 88

Definiții

- (1) În sensul prezentului capitol, se aplică definițiile din anexa A la Acordul SPS.
- (2) Părțile pot conveni asupra altor definiții pentru aplicarea prezentului capitol, ținând cont de glosarele și definițiile organizațiilor internaționale relevante.

ARTICOLUL 89

Autorități competente

În sensul prezentului capitol, autoritățile competente ale fiecărei părți sunt cele enumerate în apendicele 1 la anexa VI (Măsuri sanitare și fitosanitare). Părțile se informează reciproc cu privire la orice schimbare legată de aceste autorități competente.

ARTICOLUL 90

Principii generale

- (1) Măsurile SPS nu se utilizează drept bariere nejustificate în calea comerțului între părți.
- (2) Procedurile instituite în cadrul domeniului de aplicare al prezentului capitol se aplică:
 - (a) într-o manieră transparentă;
 - (b) fără întârzieri nejustificate; și
 - (c) în condiții și cerințe, inclusiv costuri, care trebuie să nu fie mai mari decât costurile efective ale serviciului și să fie echitabile în legătură cu orice redevențe aplicate la produse locale similare ale părților.

(3) Părțile nu utilizează nici procedurile menționate la alineatul (2), nici cererile de informații suplimentare, pentru întârzierea accesului produselor importate pe piețele lor, fără justificări științifice și tehnice.

ARTICOLUL 91

Cerințe de import

- (1) Cerințele generale de import ale unei părți se aplică produselor unei alte părți.
- (2) Fiecare parte se asigură că produsele exportate către o altă parte îndeplinesc cerințele sanitare și fitosanitare ale părții importatoare.
- (3) Partea importatoare se asigură că aplicarea condițiilor sale de import se face într-o manieră proporțională și nediscriminatorie.
- (4) Orice modificare a cerințelor de import ale unei părți trebuie să ia în considerare instituirea unei perioade tranzitorii, în conformitate cu natura modificării, pentru evitarea întreruperii fluxului comercial de produse și pentru a permite părții exportatoare să își ajusteze procedurile la această modificare.

- (5) Atunci când o evaluare a riscurilor este inclusă de către o parte importatoare în cerințele sale de import, partea respectivă inițiază imediat această evaluare și informează partea exportatoare cu privire la perioada necesară pentru această evaluare.
- (6) Atunci când partea importatoare a ajuns la concluzia că produsele unei părți exportatoare îndeplinesc cerințele sale sanitare și fitosanitare de import, această parte va autoriza importul acestor produse într-un interval de 90 de zile lucrătoare¹² de la data la care s-a ajuns la această concluzie.
- (7) Redevențele pentru inspecții pot acoperi numai costurile suportate de autoritatea competentă atunci când realizează controalele la import. Redevențele pentru inspecții sunt echitabile față de redevențele încasate pentru inspectarea produselor locale similare.
- (8) Partea importatoare informează o parte exportatoare în cel mai scurt termen posibil cu privire la orice modificare referitoare la redevențe, inclusiv cu privire la motivele acestei modificări.

ARTICOLUL 92

Proceduri de import

- (1) Pentru importul produselor de origine animală, partea exportatoare informează partea importatoare cu privire la lista entităților sale care îndeplinesc cerințele părții importatoare.

¹² În sensul prezentului capitol, „zile lucrătoare” înseamnă zile lucrătoare în partea căreia i se aplică termenul limită.

- (2) La cererea unei părți exportatoare, însoțită de garanții adecvate, partea importatoare aprobă entitățile menționate la alineatul (3) din apendicele 2 la anexa VI (Măsuri sanitare și fitosanitare) situate pe teritoriul părții exportatoare fără inspectare prealabilă a entităților individuale. Această aprobare este conformă cu condițiile și dispozițiile stabilite în apendicele 2 la anexa VI (Măsuri sanitare și fitosanitare) și se limitează la acele categorii de produse pentru care se autorizează importurile.
- (3) Cu excepția cazului în care se solicită informații suplimentare, partea importatoare adoptă, în conformitate cu procedurile sale legal aplicabile, măsurile legislative sau administrative necesare pentru a permite importurile de produse din entitățile menționate la alineatul (2) în 40 de zile lucrătoare de la data primirii solicitării menționate la alineatul (2).
- (4) Subcomitetul pentru măsuri sanitare și fitosanitare (denumit în continuare „subcomitetul SPS”) poate modifica cerințele și dispozițiile pentru aprobarea entităților pentru produse de origine animală ale părților. Modificările corespunzătoare ale apendicelui 2 la anexa VI (Măsuri sanitare și fitosanitare) se adoptă de către Comitetul pentru comerț.
- (5) Partea importatoare prezintă regulat o înregistrare a respingerilor de transporturi, inclusiv informații privind neconformitățile pe care s-au bazat respingerile.

ARTICOLUL 93

Verificări

- (1) Pentru a păstra încrederea în punerea în aplicare efectivă a dispozițiilor prezentului capitol, fiecare parte, în cadrul domeniului de aplicare a prezentului capitol, are dreptul:
 - (a) să verifice, în conformitate cu orientările stabilite în cadrul apendicelui 3 la anexa VI (Măsuri sanitare și fitosanitare), întregul sistem de control al autorităților unei alte părți sau o parte a acestuia; costurile acestei verificări se suportă de către partea care realizează verificarea; și
 - (b) să primească informații din partea celorlalte părți cu privire la sistemul lor de control și cu privire la rezultatele controalelor realizate în cadrul sistemului respectiv.
- (2) O parte care realizează o verificare în conformitate cu prezentul articol pe teritoriul unei alte părți furnizează părții respective rezultatele și concluziile acestei verificări.
- (3) Atunci când partea importatoare decide să realizeze o vizită de verificare la o parte exportatoare, aceste vizite se notifică părții exportatoare cu cel puțin 60 de zile lucrătoare înainte de realizarea acestei verificări, cu excepția cazurilor de urgență sau a cazului în care părțile implicate convin altfel. Orice modificare legată de aceste vizite se convine de către părțile vizate.

ARTICOLUL 94

Măsuri legate de sănătatea animalelor și a plantelor

- (1) Părțile recunosc conceptele de zone indemne de dăunători și boli și zone cu o prevalență redusă a dăunătorilor și bolilor, în conformitate cu Acordul SPS și cu standardele, orientările sau recomandările Organizației Mondiale pentru Sănătatea Animalelor (denumită în continuare „OIE”) și ale Convenției internaționale pentru protecția plantelor (denumită în continuare „CIPP”).
- (2) În conformitate cu alineatul (1), Subcomitetul SPS instituie o procedură adecvată pentru recunoașterea zonelor indemne de dăunători și boli și a zonelor cu o prevalență redusă a dăunătorilor și bolilor, luând în considerare orice standard, orientare sau recomandare internațională relevante. Această procedură va include situații legate de focare și reinfestări.
- (3) Atunci când determină zonele menționate la alineatele (1) și (2), părțile iau în considerare factori cum ar fi situarea geografică, ecosistemele, supravegherea epidemiologică și eficiența controalelor sanitare și fitosanitare în zona respectivă.
- (4) Părțile stabilesc o cooperare strânsă privind determinarea zonelor indemne de dăunători și boli și a zonelor cu o prevalență redusă a dăunătorilor și bolilor, în scopul de a obține încredere în procedurile urmate de fiecare parte pentru determinarea zonelor indemne de dăunători și boli și a zonelor cu o prevalență redusă a dăunătorilor și bolilor.

(5) Atunci când determină zonele indemne de dăunători și boli și zonele cu o prevalență redusă a dăunătorilor și bolilor, fie pentru prima dată, fie după apariția unui focar de boală animală sau după reintroducerea unui dăunător al plantelor, partea importatoare își fondează în principiu determinarea stării de sănătate a plantelor și animalelor părții exportatoare sau părților din aceasta pe informațiile furnizate de partea exportatoare, în conformitate cu Acordul SPS și standardele OIE și CIPP, și ține seama de determinarea efectuată de partea exportatoare.

(6) În eventualitatea în care o parte importatoare nu recunoaște zonele determinate de o parte exportatoare drept indemne de dăunători și boli sau cu o prevalență redusă a dăunătorilor și bolilor, partea importatoare, la cererea părții exportatoare, furnizează informațiile pe baza cărora s-a adoptat această decizie și/sau organizează consultări, în cel mai scurt termen posibil, pentru evaluarea posibilității de a se ajunge la o soluție alternativă acceptabilă.

(7) Partea exportatoare furnizează suficiente dovezi pentru a demonstra în mod obiectiv părții importatoare că zonele în discuție sunt, și probabil vor rămâne, zone indemne de dăunători și boli sau zone cu o prevalență redusă a dăunătorilor și bolilor, după caz. În acest scop, la cerere, această parte exportatoare acordă acces rezonabil părții importatoare pentru inspecție, testare și alte proceduri relevante.

(8) Părțile recunosc principiul compartimentării OIE și principiul siturilor de producție indemne de dăunători al CIPP. Subcomitetul SPS va evalua orice recomandare viitoare în materie a OIE sau CIPP și va face recomandări în consecință.

ARTICOLUL 95

Echivalență

Subcomitetul SPS poate elabora dispoziții privind echivalența și va face recomandări în consecință Comitetului pentru comerț. De asemenea, acest subcomitet stabilește procedura pentru recunoașterea echivalenței.

ARTICOLUL 96

Transparența și schimbul de informații

1. Părțile:

- (a) urmăresc transparența în ceea ce privește măsurile SPS aplicabile comerțului și, în mod special, în ceea ce privește cerințele SPS aplicate importurilor din celelalte părți;
- (b) îmbunătățesc înțelegerea reciprocă a măsurilor SPS ale fiecărei părți și a aplicării acestora;
- (c) schimbă informații privind aspecte legate de elaborarea și aplicarea măsurilor SPS, inclusiv progresele în ceea ce privește noi dovezi științifice disponibile, care afectează, sau pot afecta, comerțul între părți, în vederea minimizării efectelor comerciale negative;

- (d) comunică, la cererea unei părți și în termen de 15 zile lucrătoare de la data acestei cereri, cerințele aplicabile importului de produse specifice, inclusiv necesitatea eventuală a unei evaluări a riscurilor;
 - (e) comunică, la cererea unei părți, situația procedurilor pentru autorizarea importului de produse specifice.
- (2) Punctele de contact ale părților pentru schimbul de informații menționat la prezentul articol sunt enumerate în apendicele 4 la anexa VI (Măsuri sanitare și fitosanitare). Informațiile se trimit prin poștă, fax sau e-mail. Informațiile trimise prin e-mail pot fi semnate electronic și se trimit numai între punctele de contact.
- (3) Atunci când informațiile menționate la prezentul articol au fost puse la dispoziție prin notificarea OMC în conformitate cu normele relevante sau pe oricare dintre site-urile internet oficiale, accesibile public și gratuite ale părții în cauză, enumerate în apendicele 4 la anexa VI (Măsuri sanitare și fitosanitare), se consideră că schimbul de informații a avut loc.

ARTICOLUL 97

Notificare și consultare

- (1) Fiecare parte notifică în scris celorlalte părți în termen de două zile lucrătoare apariția oricărui risc serios sau semnificativ la adresa sănătății publice, a animalelor sau a plantelor, inclusiv a oricăror urgențe alimentare.
- (2) Notificările menționate la alineatul (1) se adresează punctelor de contact enumerate în apendicele 4 la anexa VI (Măsuri sanitare și fitosanitare). Părțile se informează reciproc, în conformitate cu articolul 96, cu privire la orice modificări legate de punctele de contact. Notificările în scris menționate la alineatul (1) se transmit prin poștă, fax sau e-mail.
- (3) Dacă o parte are preocupări serioase în ceea ce privește un risc la adresa sănătății publice, a animalelor sau a plantelor, care afectează produse comercializate între părți, o parte poate cere părții exportatoare să participe la consultări privind situația respectivă. Aceste consultări se desfășoară în cel mai scurt termen posibil. În cadrul acestor consultări, fiecare parte încearcă să furnizeze toate informațiile necesare pentru a se evita perturbarea comerțului.
- (4) Consultările menționate la alineatul (3) se pot desfășura prin e-mail, video sau audio-conferință sau prin orice alte mijloace tehnologice disponibile părților. Partea care solicită consultările asigură pregătirea procesului verbal al acestor consultări.

ARTICOLUL 98

Măsuri de urgență

- (1) Partea importatoare poate adopta, ca urmare a unui risc serios la adresa sănătății publice, a animalelor sau a plantelor și fără notificare prealabilă, măsurile provizorii și tranzitorii necesare pentru protejarea sănătății publice, a animalelor sau a plantelor. Pentru transporturile în curs între părți, această parte importatoare ia în considerare soluția cea mai convenabilă și proporțională pentru evitarea perturbărilor inutile ale comerțului.
- (2) Partea care adoptă măsurile de la alineatul (1) informează celelalte părți în cel mai scurt termen posibil și în orice caz nu mai târziu de o zi lucrătoare de la data adoptării măsurii. Celelalte părți pot solicita orice informație legată de situația sanitară a părții care adoptă măsura, precum și de măsura în sine. Partea care adoptă măsura răspunde imediat ce informația solicitată este disponibilă.
- (3) La cererea unei părți și în conformitate cu dispozițiile articolului 97, părțile desfășoară consultări privind situația în termen de 15 zile lucrătoare de la data primirii cererii de consultări. Aceste consultări se desfășoară pentru evitarea perturbărilor inutile ale comerțului. Se pot lua în considerare opțiuni pentru facilitarea punerii în aplicare sau înlocuirea măsurilor.

ARTICOLUL 99

Măsuri alternative

(1) La cererea unei părți exportatoare și cu respectarea măsurilor adoptate de partea importatoare care afectează comerțul (inclusiv stabilirea de limite specifice pentru aditivi, reziduuri și contaminanți), părțile în cauză participă la consultări în conformitate cu articolul 97 pentru a conveni asupra condițiilor suplimentare de import sau a măsurilor alternative care urmează să fie aplicate de partea importatoare. Aceste condiții suplimentare de import sau măsuri alternative pot, după caz, să se bazeze pe standarde internaționale sau pe măsuri ale părții exportatoare care asigură un nivel de protecție echivalent cu cel al părții importatoare. Articolul 95 nu se aplică acestor măsuri.

(2) La cererea părții importatoare, o parte exportatoare furnizează toate informațiile relevante solicitate de legislația părții importatoare, inclusiv rezultatele examenelor sale oficiale de laborator sau orice alte informații științifice pentru a fi evaluate de instanțele științifice adecvate. Dacă se convine astfel, partea importatoare adoptă măsurile legislative sau administrative pentru a permite importurile pe baza înțelegerii respective.

(3) Atunci când dovezile științifice relevante sunt insuficiente, o parte poate adopta provizoriu măsuri SPS pe baza informațiilor pertinente disponibile. În acest caz, părțile încearcă să obțină informațiile suplimentare necesare pentru o evaluare mai precisă a riscurilor, pentru a permite părții importatoare să revizuiască măsura SPS în consecință.

ARTICOLUL 100

Tratament special și diferențiat

La aplicarea articolului 10 din Acordul SPS, când o țară andină semnatară a identificat dificultăți în ceea ce privește o măsură propusă notificată de partea UE, țara andină semnatară poate solicita, în observațiile sale prezentate părții UE în conformitate cu articolul 7 din Acordul SPS, o oportunitate de a discuta problema. Părțile în cauză participă la consultări pentru a conveni asupra:

- (a) condițiilor alternative de import care urmează a fi aplicate de partea importatoare; și/sau
- (b) asistenței tehnice în conformitate cu articolul 101; și/sau
- (c) unei perioade de tranziție de șase luni, care ar putea fi extinsă în mod excepțional pentru o altă perioadă nu mai mare de șase luni.

ARTICOLUL 101

Asistență tehnică și consolidarea capacităților comerciale

(1) În conformitate cu dispozițiile titlului XIII (Asistență tehnică și consolidarea capacităților comerciale), părțile convin să consolideze cooperarea pentru a contribui la punerea în aplicare a prezentului capitol și pentru a face tot posibilul în vederea optimizării rezultatelor acestuia și pentru extinderea oportunităților și obținerea celor mai mari beneficii pentru părți în legătură cu sănătatea publică, sănătatea animalelor și a plantelor și siguranța alimentară. Această cooperare se dezvoltă în cadrul juridic și instituțional care guvernează relațiile de cooperare între părți.

(2) Pentru atingerea acestor obiective, părțile convin să acorde o importanță specială necesităților de cooperare identificate de Subcomitetul SPS și să transmită aceste informații, conform dispozițiilor de la titlul XIII (Asistență tehnică și consolidarea capacităților comerciale). De asemenea, acest subcomitet poate să revizuiască necesitățile menționate.

ARTICOLUL 102

Colaborare privind bunăstarea animalelor

Subcomitetul SPS promovează colaborarea între părți în aspecte privind bunăstarea animală.

ARTICOLUL 103

Subcomitetul pentru măsuri sanitare și fitosanitare

(1) Părțile instituie un subcomitet pentru măsuri sanitare și fitosanitare ca forum pentru asigurarea și monitorizarea punerii în aplicare a prezentului capitol și pentru a examina orice aspect care ar putea afecta conformitatea cu dispozițiile acestuia. Subcomitetul SPS poate revizui prezentul capitol și poate face recomandări în consecință.

(2) Subcomitetul SPS cuprinde reprezentanți desemnați de fiecare parte. Acest subcomitet se reunește în ședință ordinară cel puțin o dată pe an la o dată și într-un loc stabilite de comun acord și va organiza ședințe speciale la cererea oricărei părți. Subcomitetul SPS se reunește în prima ședință ordinară în decursul primului an după intrarea în vigoare a prezentului acord. Subcomitetul SPS își adoptă procedurile de lucru în cadrul acestei prime reuniuni. Ordinea de zi este stabilită de comun acord de către părți înaintea reuniunilor. Subcomitetul se poate reuni și prin video și audio-conferință.

(3) Subcomitetul SPS:

- (a) realizează și monitorizează punerea în aplicare a prezentului capitol;
- (b) oferă un forum pentru discutarea problemelor rezultate din aplicarea măsurilor SPS și aplicarea prezentului capitol și identifică soluții posibile;

- (c) discută necesitatea instituirii de programe comune de studiu, în special în legătură cu stabilirea de limite specifice;
 - (d) identifică necesități de cooperare;
 - (e) organizează consultările instituite la articolul 104 privind soluționarea diferendelor care apar în legătură cu prezentul capitol;
 - (f) organizează consultările instituite la articolul 100 din prezentul capitol referitoare la tratamentul special și diferențiat; și
 - (g) îndeplinește orice altă funcție convenită de comun acord între părți.
- (4) Subcomitetul SPS poate institui grupuri de lucru *ad hoc* pentru a îndeplini sarcini specifice și stabilește funcțiile și procedurile de lucru ale acestora.

ARTICOLUL 104

Soluționarea diferendelor

(1) Atunci când o parte consideră că o măsură SPS adoptată de o altă parte este sau ar putea fi contrară obligațiilor conforme prezentului capitol sau că o altă parte a încălcat orice obligație reglementată de prezentul capitol legată de o măsură SPS, această parte poate solicita consultări tehnice în cadrul Subcomitetului SPS. Autoritățile competente identificate în apendicele 1 la anexa VI (Măsuri sanitare și fitosanitare) vor facilita aceste consultări.

(2) Cu excepția cazului în care părțile implicate în diferend convin altfel, atunci când un diferend a făcut obiectul consultărilor în cadrul Subcomitetului SPS în conformitate cu alineatul (1), aceste consultări înlocuiesc consultările prevăzute la articolul 301, cu condiția ca aceste consultări să îndeplinească cerințele instituite la alineatul (9) din articolul respectiv. Consultările în cadrul Subcomitetului SPS se consideră încheiate în termen de 30 de zile de la data depunerii solicitării, cu excepția cazului în care părțile care participă la consultări convin să continue consultările. Aceste consultări se pot realiza prin conferință video fonică, videoconferință sau orice alte mijloace tehnologice convenite de comun acord de către părțile care participă la consultări.

CAPITOLUL 6

ARTICOLUL 105

Circulația mărfurilor

(1) Părțile recunosc nivelurile diferite la care au ajuns procesele de integrare regională din interiorul Uniunii Europene, pe de o parte, și între țările andine semnatare în interiorul Comunității Andine, pe de altă parte. Ținând seama de aceasta, părțile vor acționa în vederea avansării către obiectivul creării condițiilor favorabile liberei circulații a mărfurilor din alte părți pe teritoriile lor respective. În această privință:

- (a) produsele originare într-o țară andină semnată beneficiază de libera circulație a mărfurilor pe teritoriul Uniunii Europene în condițiile stabilite prin Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene pentru libera circulație a mărfurilor originare din țări terțe;
- (b) sub rezerva dispozițiilor Acordului andin de integrare subregională (denumit în continuare „Acordul de la Cartagena”) referitoare la circulația mărfurilor, țările andine semnatare își acordă reciproc un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat părții UE în conformitate cu prezentul acord. Această obligație nu face obiectul titlului XII (Soluționarea diferendelor);

- (c) având în vedere articolul 10, țările andine semnatare vor depune cele mai intense eforturi pentru facilitarea circulației mărfurilor originare din Uniunea Europeană între teritoriile lor și pentru evitarea duplicării procedurilor și controalelor.
- (2) În plus față de alineatul (1):
 - (a) în ceea ce privește aspectele vamale, țările andine semnatare vor aplica mărfurilor originare din Uniunea Europeană și sosite dintr-o altă țară andină semnatară cele mai favorabile proceduri vamale aplicabile mărfurilor din alte țări andine semnatare;
 - (b) în ceea ce privește aspectele legate de barierele tehnice în calea comerțului:
 - (i) țările andine semnatare vor permite mărfurilor originare din Uniunea Europeană să beneficieze de standardele armonizate, reglementările tehnice și procedurile de evaluare a conformității aplicabile comerțului între țările andine semnatare;
 - (ii) în domenii de interes, țările andine semnatare vor depune eforturile cele mai intense pentru promovarea armonizării treptate a standardelor, reglementărilor tehnice și procedurilor de evaluare a conformității;

- (c) în ceea ce privește aspectele legate de măsuri sanitare și fitosanitare, țările andine semnatare vor permite mărfurilor originare din Uniunea Europeană să beneficieze de pe urma procedurilor și cerințelor armonizate aplicate comerțului. Subcomitetul SPS va examina aplicarea prezentei litere.
- (3) În eventualitatea în care toate țările membre ale Comunității Andine devin părți ale prezentului acord, țările andine semnatare vor examina această nouă situație și vor propune părții UE măsurile adecvate pentru îmbunătățirea condițiilor de circulație a mărfurilor originare din Uniunea Europeană între țările membre ale Comunității Andine și, în special, pentru evitarea duplicării procedurilor, a taxelor vamale și a altor taxe, inspecții și controale.
- (4) În conformitate cu alineatul (3), țările andine semnatare vor depune eforturile cele mai intense pentru promovarea armonizării legislației și procedurilor proprii privind reglementările tehnice și măsurile SPS și pentru promovarea armonizării sau a recunoașterii reciproce a controalelor și inspecțiilor lor.
- (5) În conformitate cu alineatul (1), părțile dezvoltă mecanisme de cooperare, ținând cont de necesitățile și realitățile lor, în cadrul juridic și instituțional care reglementează relațiile de cooperare între părți.

CAPITOLUL 7

EXCEPȚII

ARTICOLUL 106

Excepții la titlul privind comerțul cu mărfuri

(1) Sub rezerva cerinței ca aceste măsuri să nu fie aplicate într-o modalitate care să constituie un mijloc de discriminare arbitrară sau nejustificată între părți, în cazul în care există aceleași condiții, sau o restricție mascată în calea comerțului cu mărfuri dintre părți, nicio dispoziție a prezentului acord nu se interpretează drept o piedică împotriva adoptării sau aplicării de oricare dintre părți a unor măsuri:

- (a) necesare pentru a proteja moralitatea publică sau pentru a menține ordinea publică¹³;
- (b) necesare pentru a proteja viața sau sănătatea oamenilor, animalelor sau plantelor, inclusiv măsurile de mediu necesare în acest sens;
- (c) legate de importurile sau exporturile de aur sau argint;

¹³ Excepția vizând ordinea publică nu poate fi invocată decât în cazul în care există o amenințare adevărată și suficient de gravă la adresa unuia dintre interesele fundamentale ale societății.

- (d) necesare pentru asigurarea respectării actelor cu putere de lege sau a actelor administrative care nu sunt neconforme cu dispozițiile prezentului acord, inclusiv a celor legate de controlul respectării normelor vamale, controlul respectării monopolurilor care funcționează în conformitate cu articolul 27, protejarea drepturilor de proprietate intelectuală și prevenirea practicilor înșelătoare;
- (e) legate de produsele realizate în penitenciare;
- (f) impuse pentru protecția patrimoniului național de valoare artistică, istorică sau arheologică;
- (g) legate de conservarea resurselor naturale epuizabile vii și nevii, în cazul în care aceste măsuri sunt aplicate în coroborare cu restricții asupra producției sau consumului intern;
- (h) adoptate în conformitate cu obligațiile asumate în cadrul oricărui acord interguvernamental asupra produselor de bază care se conformează criteriilor prezentate părților și nu este dezaprobat de acestea sau care se prezintă el însuși părților și nu este dezaprobat¹⁴;

¹⁴ Excepția prevăzută la prezentul alineat se extinde la orice acord asupra produselor de bază care se conformează principiilor aprobate de Consiliul Economic și Social în hotărârea sa 30 (IV) din 28 martie 1947.

- (i) care implică restricții asupra exporturilor de materiale interne necesare pentru asigurarea de cantități esențiale de astfel de materiale pentru o industrie națională de prelucrare pe parcursul unor perioade în care prețul intern al acestor materiale este menținut sub nivelul prețului mondial în cadrul unui plan guvernamental de stabilizare; cu condiția ca aceste restricții să nu funcționeze în sensul creșterii exporturilor din partea acestei industrii naționale sau a nivelului de protecție acordat acesteia și ca ele să nu se îndepărteze de dispozițiile prezentului acord legate de nediscriminare; și
- (j) esențiale pentru achiziționarea sau distribuirea de produse pentru care există o penurie generală sau locală; cu condiția ca orice astfel de măsuri să respecte principiul că toate părțile au dreptul la o parte echitabilă din oferta internațională de astfel de produse și ca orice astfel de măsuri, neconforme cu celelalte dispoziții ale acordului, să fie întrerupte imediat ce condițiile care le-au necesitat au încetat să existe.

(2) Părțile înțeleg că atunci când o parte intenționează să adopte orice măsură în conformitate cu alineatul (1) litera (i) și alineatul (1) litera (j), această parte furnizează celorlalte părți toate informațiile relevante, în vederea găsirii unei soluții acceptabile părților. Părțile pot conveni asupra oricăror mijloace necesare pentru rezolvarea situației părții care intenționează să adopte măsura. Dacă nu se ajunge la niciun acord în termen de 30 de zile, această parte poate aplica măsurile de la alineatul (1) litera (i) și de la alineatul (1) litera (j) exporturilor de produs în cauză. Cu toate acestea, atunci când condiții excepționale și critice care necesită acțiune imediată fac imposibilă informarea sau examinarea prealabilă, partea care intenționează să adopte măsurile o poate face și informează celelalte părți în cel mai scurt timp posibil.

TITLUL IV

COMERȚUL CU SERVICII, STABILIRE ȘI COMERȚ ELECTRONIC

CAPITOLUL 1

DISPOZIȚII GENERALE

ARTICOLUL 107

Obiectivul și domeniul de aplicare

- (1) Părțile, reafirmându-și angajamentele în conformitate cu Acordul OMC și în vederea facilitării integrării lor economice, a dezvoltării durabile și a integrării în continuare în economia mondială și luând în considerare diferențele de nivel de dezvoltare între părți, stabilesc dispozițiile necesare pentru liberalizarea progresivă a stabilirii și a comerțului cu servicii și pentru cooperarea privind comerțul electronic.
- (2) Nicio dispoziție a prezentului titlu nu se interpretează ca impunând oricărei părți să privatizeze întreprinderi publice sau să instituie vreo obligație în materie de achiziții publice.

- (3) Dispozițiile prezentului titlu nu se aplică subvențiilor acordate de către o parte¹⁵.
- (4) Dispozițiile prezentului titlu nu se aplică serviciilor furnizate în exercitarea autorității guvernamentale.
- (5) În conformitate cu dispozițiile prezentei secțiuni, fiecare parte își rezervă dreptul de a-și exercita puterile și de a reglementa și de a introduce noi reglementări pentru a îndeplini obiective legitime de politică publică.
- (6) Prezentul titlu nu se aplică măsurilor afectând persoanele fizice care caută să intre pe piața forței de muncă a uneia dintre părți, nici măsurilor privind cetățenia, rezidența și angajarea pe o bază permanentă.
- (7) Nicio dispoziție a prezentului titlu nu împiedică o parte să aplice măsuri pentru reglementarea admiterii sau șederii temporare a persoanelor fizice pe teritoriul său, inclusiv măsuri necesare pentru protejarea integrității frontierelor sale și pentru a asigura trecerea ordonată a frontierelor sale de către persoanele fizice, cu condiția ca aceste măsuri să nu fie aplicate într-o manieră care să anuleze sau să compromită avantajele decurgând pentru orice parte din dispozițiile unui angajament specific din prezentul titlu și anexele acestuia¹⁶.

¹⁵ În sensul prezentului alineat, termenul „subvenții” include împrumuturi cu garanții guvernamentale, garanții și asigurare.

¹⁶ Simplul fapt de a cere o viză pentru persoanele fizice ale unei anumite țări și nu pentru cele ale altora nu este considerat că anulează sau compromite avantaje în temeiul unui angajament specific.

ARTICOLUL 108

Definiții

În sensul prezentului titlu:

- prin „acord de integrare economică” se înțelege un acord care liberalizează în mod substanțial comerțul cu servicii și stabilirea în conformitate cu normele OMC;
- prin „persoană juridică a unei părți” se înțelege o persoană juridică instituită în conformitate cu legislația părții respective și care are sediul social, administrația centrală sau sediul principal pe teritoriul părții respective; în cazul în care o persoană juridică își are doar sediul social sau administrația centrală pe teritoriul unei părți, nu se consideră că aceasta este o persoană juridică a părții respective, cu excepția cazului în care operațiunile sale au o legătură reală și continuă cu economia părții respective¹⁷;
- prin „măsură” se înțelege orice măsură a unei părți, sub formă de act cu putere de lege, act administrativ, normă, procedură, decizie, acțiune administrativă sau sub oricare altă formă;

¹⁷ Companiile maritime stabilite în afara Uniunii Europene sau a țărilor andine semnatare dar controlate de resortisanți ai unui stat membru al Uniunii Europene sau, respectiv, ai unei țări andine semnatare, beneficiază și ele de dispozițiile prezentului titlu dacă navele lor sunt înregistrate în conformitate cu legislația statului membru al Uniunii Europene sau, respectiv, a țării andine semnatare și arborează pavilionul unui stat membru al Uniunii Europene sau al unei țări andine semnatare.

- prin „măsurile adoptate sau menținute de o parte” se înțeleg măsurile adoptate sau menținute de:
 - (a) guverne și autorități centrale, regionale sau locale; și
 - (b) organisme neguvernamentale în exercitarea competențelor delegate de guvernele sau autoritățile centrale, regionale sau locale;
- prin „persoană fizică a unei părți” se înțelege o persoană fizică aflată în posesia cetățeniei unui stat membru al Uniunii Europene sau a unei țări andine semnatare, în conformitate cu legislația internă respectivă a acestora¹⁸;
- „serviciile” includ orice serviciu prestat în orice sector, cu excepția serviciilor prestate în exercitarea autorității guvernamentale;
- prin „servicii prestate în exercitarea autorității guvernamentale” se înțelege orice serviciu care nu este prestat nici pe bază comercială, nici în concurență cu unul sau mai mulți prestatori de servicii;
- prin „prestator de servicii al unei părți” se înțelege orice persoană fizică sau juridică a unei părți care dorește să presteze sau prestează un serviciu;
- „prestarea unui serviciu” include producerea, distribuția, comercializarea, vânzarea și furnizarea unui serviciu.

¹⁸ În sensul prezentului titlu, o persoană fizică a unei părți care are o dublă naționalitate a unui stat membru al Uniunii Europene și a unei țări andine semnatare se consideră exclusiv drept cetățean al unei părți în care își acreditează cetățenia dominantă și efectivă. În acest sens, cetățenia dominantă și efectivă a unei părți se înțelege drept cetățenia părții în care persoana fizică are legături mai puternice, ținându-se cont de factori precum, printre alții, reședința obișnuită, legăturile de familie, locul de impozitare sau locul în care își exercită drepturile politice.

ARTICOLUL 109

Grupuri de lucru

În măsura necesară și justificată, Comitetul pentru comerț poate institui un grup de lucru cu obiectivul de a îndeplini, printre altele, următoarele sarcini:

- (a) discutarea aspectelor de reglementare cu privire la stabilire, comerțul cu servicii și comerțul electronic;
- (b) propunerea de orientări și strategii care oferă țărilor andine semnatare posibilitatea de a deveni o sferă de siguranță pentru protejarea datelor personale. În acest scop, grupul de lucru adoptă o agendă de cooperare care definește aspectele prioritare pentru îndeplinirea obiectivului respectiv, în special în ceea ce privește procesele respective de omologare a sistemelor de protecție a datelor;
- (c) găsirea mecanismelor necesare pentru abordarea aspectelor vizate la articolul 162;
- (d) recomandarea mecanismelor de asistență pentru microîntreprinderi și IMM-uri pentru depășirea obstacolelor cu care se confruntă în utilizarea comerțului electronic;
- (e) îmbunătățirea securității tranzacțiilor electronice și a guvernării electronice, printre altele;

- (f) încurajarea participării sectorului privat în formarea și adoptarea codurilor de conduită, a modelelor contractuale, a orientărilor și a mecanismelor de conformitate pentru comerțul electronic, împreună cu participarea activă într-un for organizat între părți;
- (g) instituirea de mecanisme de cooperare privind acreditarea digitală și certificarea pentru tranzacții electronice, precum și privind recunoașterea reciprocă a certificatelor digitale; și
- (h) participarea activă la forurile regionale și multilaterale pentru promovarea dezvoltării comerțului electronic.

CAPITOLUL 2

STABILIRE

ARTICOLUL 110

Definiții

În înțelesul prezentului capitol:

- prin „sucursală a unei persoane juridice” se înțelege un loc de desfășurare a activității fără personalitate juridică și care:
 - (a) aparent funcționează permanent, precum extensia unei societăți-mamă;

- (b) dispune de gestionare proprie; și
 - (c) este dotat material pentru a putea negocia afaceri cu terți; astfel încât, terții, deși știu că va exista, în cazul în care este necesar, o legătură juridică cu societatea-mamă, al cărei sediu este în străinătate, să nu trebuiască să trateze direct cu această societate-mamă, putând efectua tranzacții comerciale la locul de activitate al extensiei;
 - termenul „activitate economică” nu include activitățile desfășurate în exercitarea autorității guvernamentale, și anume activitățile care nu sunt desfășurate pe baze comerciale și nici în concurență cu unul sau mai mulți agenți economici;
 - prin „entitate” se înțelege orice tip de entitate comercială sau profesională¹⁹ instituită prin:
 - (a) constituirea, achiziționarea sau menținerea unei persoane juridice²⁰; sau
 - (b) crearea sau menținerea unei sucursale sau a unei reprezentanțe;
- pe teritoriul unei părți în vederea exercitării unei activități economice;

¹⁹ Termenul „entitate comercială sau profesională” include stabilirea în orice activitate economică productivă, industrială sau comercială, legată de producerea de bunuri și furnizarea de servicii.

²⁰ Noțiunile de „constituire” și „achiziționare” a unei persoane juridice desemnează inclusiv participarea la capitalul unei persoane juridice în vederea formării sau menținerii unor legături economice durabile.

- prin „investitor al unei părți” se înțelege orice persoană fizică sau juridică a părții respective care, prin acțiuni concrete, dorește să desfășoare, desfășoară sau a desfășurat o activitate economică într-o altă parte, prin înființarea unei entități;
- termenul „măsuri ale unei părți care afectează stabilirea” include măsurile la adresa tuturor activităților cuprinse în definiția entității;
- prin „filială a unei persoane juridice a unei părți” se înțelege o persoană juridică care este controlată efectiv de o altă persoană juridică din partea respectivă²¹.

ARTICOLUL 111

Domeniul de aplicare

Prezentul capitol se aplică măsurilor adoptate sau menținute de părți care afectează stabilirea²² în orice activitate economică, cu următoarele excepții:

- (a) extracția, fabricarea și prelucrarea materialelor nucleare;

²¹ O persoană juridică este controlată de o altă persoană juridică dacă aceasta din urmă are competența să desemneze majoritatea directorilor săi sau să dirijeze în alt mod legal activitățile acesteia.

²² Pentru o mai mare certitudine și fără a aduce atingere obligațiilor stabilite, prezentul capitol nu cuprinde dispoziții privind protejarea investițiilor, precum dispoziții legate specific de expropriere și de tratament corect și echitabil, nici nu cuprinde proceduri de soluționare a diferendelor între investitor și stat.

- (b) producția sau comercializarea armelor, a munițiilor și a materialului de război;
- (c) serviciile din domeniul audiovizual;
- (d) cabotajul maritim național²³;
- (e) prelucrarea, depozitarea și eliminarea deșeurilor toxice și
- (f) serviciile de transport aerian național și internațional, regulate sau neregulate, și serviciile direct legate de exercitarea drepturilor de trafic, altele decât:
 - (i) serviciile de reparare și întreținere a aeronavelor pe durata cărora aeronava respectivă este retrasă din exploatare;
 - (ii) vânzarea și comercializarea serviciilor de transport aerian;
 - (iii) serviciile privind sistemele informatizate de rezervare (SIR); și
 - (iv) serviciile de manipulare la sol și serviciile de exploatare aeroportuară.

²³ Fără a aduce atingere domeniului activităților care pot fi considerate cabotaj în conformitate cu legislația internă relevantă, cabotajul național, în conformitate cu prezentul capitol, reglementează transportul de pasageri sau mărfuri între un port sau un punct situat într-o țară andină semnatară sau un stat membru al Uniunii Europene și un alt port sau punct situat în aceeași țară andină semnatară sau într-un stat membru al Uniunii Europene, inclusiv pe platforma sa continentală, precum și traficul care își are originea și care se finalizează în același port sau punct situat într-o țară andină semnatară sau într-un stat membru al Uniunii Europene.

ARTICOLUL 112

Accesul pe piață

- (1) În ceea ce privește accesul pe piață prin stabilire, fiecare parte acordă entităților și investitorilor unei alte părți un tratament care nu este mai puțin favorabil decât cel prevăzut în angajamentele specifice cuprinse în anexa VII (Lista de angajamente privind stabilirea).
- (2) În sectoarele în care se asumă angajamente de acces pe piață, măsurile pe care o parte nu le menține sau nu le adoptă la nivelul unei subdiviziuni regionale sau la nivelul întregului său teritoriu, cu excepția cazului în care se specifică altfel în anexa VII (Lista de angajamente privind stabilirea), sunt definite ca:
- (a) restricții privind numărul de entități, fie sub formă de contingente numerice, monopoluri, drepturi exclusive sau alte cerințe de stabilire, cum ar fi analiza necesităților economice;
 - (b) restricții privind valoarea totală a tranzacțiilor sau a activelor sub formă de contingente numerice sau de cerință de analiză a necesităților economice;
 - (c) restricții privind numărul total de operațiuni sau privind cantitatea totală a producției exprimată în unități numerice determinate sub formă de contingente sau de cerință de analiză a necesităților economice²⁴;

²⁴ Alineatul (2) litera (a), alineatul (2) litera (b) și alineatul (2) litera (c) nu se referă la măsurile adoptate pentru a limita producția unui produs agricol.

- (d) restricții privind numărul total de persoane fizice care pot fi angajate într-o anumită activitate economică sau pe care le poate angaja o entitate și care sunt necesare și direct legate de desfășurarea unei activități economice sub formă de contingente numerice sau cerință de analiză a necesităților economice;
- (e) restricții privind participarea de capital străin, exprimate sub forma unei limite procentuale maxime la participația străină, sau privind valoarea totală a investițiilor străine, individuale sau cumulate; și
- (f) măsuri care restricționează sau impun tipuri specifice de entități (filială, sucursală, reprezentanță) sau asociații în participațiune prin care un investitor al unei alte părți poate desfășura o activitate economică²⁵.

²⁵ Fiecare parte poate solicita ca, în cazul constituirii unei persoane juridice conform propriei sale legislații, investitorii să adopte o formă juridică specifică. În măsura în care această cerință se aplică într-un mod nediscriminatoriu, aceasta nu trebuie specificată în anexa VII (Lista de angajamente privind stabilirea) pentru a fi menținută sau adoptată de către părți.

ARTICOLUL 113

Tratament intern

- (1) În sectoare pentru care angajamentele privind accesul pe piață sunt enumerate în anexa VII (Lista de angajamente privind stabilirea) de către Columbia și sub rezerva tuturor condițiilor și restricțiilor definite în aceasta, Columbia acordă entităților și investitorilor din cadrul părții UE, în ceea ce privește toate măsurile care afectează stabilirea, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat propriilor entități similare și investitori similari²⁶.
- (2) În sectoarele pentru care angajamentele privind accesul pe piață sunt enumerate în anexa VII (Lista de angajamente privind stabilirea) de către Peru și sub rezerva tuturor condițiilor și restricțiilor definite în aceasta, Peru acordă entităților și investitorilor din cadrul părții UE, în ceea ce privește toate măsurile care afectează stabilirea, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat în circumstanțe similare propriilor entități și investitori²⁷.
- (3) În sectoarele pentru care angajamentele privind accesul pe piață sunt enumerate în anexa VII (Lista de angajamente privind stabilirea) de către partea UE și sub rezerva tuturor condițiilor și restricțiilor definite în aceasta, partea UE acordă entităților și investitorilor țărilor andine semnatare, în ceea ce privește toate măsurile care afectează stabilirea, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat propriilor entități similare și investitori similari.

²⁶ Pentru o mai mare certitudine, termenul „similar” nu aduce atingere termenului „circumstanțe similare” asupra cărora Columbia a convenit sau convine în alte acorduri internaționale.

²⁷ Pentru o mai mare certitudine, drepturile care pot fi derivate pentru serviciile și prestatorii de servicii din partea UE din obligațiile Republicii Peru în conformitate cu GATS rămân pe deplin aplicabile în cadrul OMC, în special în ceea ce privește aplicarea principiului „serviciilor similare și prestatorilor de servicii similari” inclus în articolul XVII din GATS.

(4) Angajamentele specifice asumate în temeiul prezentului articol nu se interpretează ca obligând părțile să compenseze dezavantaje concurențiale inerente care decurg din caracterul străin al investitorilor în cauză.

ARTICOLUL 114

Lista de angajamente

Sectoarele angajate de orice parte în conformitate cu prezentul capitol, precum și orice restricție sau limitare privind accesul pe piață și/sau tratamentul național aplicabile entităților și investitorilor unei alte părți în sectoarele respective sunt enumerate în anexa VII (Lista de angajamente privind stabilirea).

ARTICOLUL 115

Alte acorduri

(1) Nicio dispoziție a prezentului titlu nu poate fi interpretată ca limitând drepturile și obligațiile părților și ale investitorilor acestora instituite în orice acord internațional existent sau viitor legat de investiții la care un stat membru al Uniunii Europene și o țară andină semnatară sunt părți.

(2) Fără a se aduce atingere alineatului (1), niciun mecanism de soluționare a diferendelor instituit în conformitate cu orice acord internațional existent sau viitor legat de investiții la care Uniunea Europeană, un stat membru al Uniunii Europene sau o țară andină semnatară sunt parte, nu se aplică acuzațiilor de încălcare a prezentului capitol.

ARTICOLUL 116

Promovarea investițiilor și revizuire

(1) În vederea liberalizării progresive a investițiilor, Uniunea Europeană și țările andine semnatare încearcă să promoveze un mediu atractiv pentru investiții reciproce în cadrul sferelor lor respective de competență.

(2) Promovarea menționată la alineatul (1) conduce la cooperare care include, printre altele, revizuirea cadrului juridic privind investițiile, mediul investițiilor și fluxul investițiilor între părți, în conformitate cu angajamentele asumate în cadrul acordurilor internaționale. Această revizuire are loc nu mai târziu de cinci ani de la intrarea în vigoare a prezentului acord și, ulterior, la intervale regulate.

CAPITOLUL 3

PRESTAREA TRANSFRONTALIERĂ DE SERVICII

ARTICOLUL 117

Definiții

În sensul prezentului capitol:

- prin „prestare transfrontalieră de servicii” se înțelege prestarea unui serviciu:
 - (a) de pe teritoriul unei părți pe teritoriul altei părți (modul 1); și
 - (b) pe teritoriul unei părți în favoarea unui consumator de servicii al unei alte părți (modul 2);
- termenul „măsură a unei părți care afectează prestarea transfrontalieră” include măsuri legate de:
 - (a) cumpărarea, plata sau utilizarea unui serviciu; și
 - (b) în legătură cu prestarea transfrontalieră a unui serviciu, accesul la servicii pe care partea respectivă trebuie să le ofere publicului, în general și utilizarea acestora.

ARTICOLUL 118

Domeniul de aplicare

Prezentul capitol se aplică măsurilor luate de părți care afectează prestarea transfrontalieră pentru toate sectoarele de servicii cu excepția următoarelor:

- (a) serviciile audiovizuale;
- (b) cabotajul maritim național²⁸ și
- (c) serviciile de transport aerian național și internațional, regulate sau neregulate, și serviciile direct legate de exercitarea drepturilor de trafic, altele decât:
 - (i) serviciile de reparare și întreținere a aeronavelor pe durata cărora aeronava respectivă este retrasă din exploatare;
 - (ii) vânzarea și comercializarea serviciilor de transport aerian;

²⁸ Fără a aduce atingere domeniului activităților care pot fi considerate cabotaj în conformitate cu legislația internă relevantă, cabotajul maritim național, în conformitate cu prezentul capitol, reglementează transportul de pasageri sau mărfuri între un port sau un punct situat într-o țară andină semnatară sau un stat membru al Uniunii Europene și un alt port sau punct situat în aceeași țară andină semnatară sau într-un stat membru al Uniunii Europene, inclusiv pe platforma sa continentală, precum și traficul care își are originea și care se finalizează în același port sau punct situat într-o țară andină semnatară sau într-un stat membru al Uniunii Europene.

- (iii) serviciile privind sistemele informatizate de rezervare (SIR); și
- (iv) serviciile de manipulare la sol și serviciile de exploatare aeroportuară.

ARTICOLUL 119

Accesul pe piață

- (1) În ceea ce privește accesul la piață prin prestarea transfrontalieră de servicii, fiecare parte acordă serviciilor și prestatorilor de servicii ai unei alte părți un tratament care nu este mai puțin favorabil decât cel prevăzut în angajamentele specifice enumerate în anexa VIII (Lista de angajamente privind furnizarea transfrontalieră de servicii).
- (2) În sectoarele în care se asumă angajamente de acces pe piață, măsurile pe care o parte nu le menține sau nu le adoptă la nivelul unei subdiviziuni regionale sau la nivelul întregului său teritoriu, cu excepția cazului în care se specifică altfel în anexa VIII (Lista de angajamente privind furnizarea transfrontalieră de servicii), sunt definite ca:
 - (a) restricții privind numărul de prestatori de servicii, sub formă de contingente numerice, monopoluri, prestatori exclusivi de servicii sau sub forma cerințelor privind analiza necesităților economice;

- (b) restricții privind valoarea totală a tranzacțiilor de servicii sau a activelor sub formă de contingente numerice sau sub forma cerinței privind analiza necesităților economice; și
- (c) restricții privind numărul total de operațiuni de servicii sau privind cantitatea totală de servicii exprimată în unități numerice determinate sub formă de contingente sau sub forma cerinței privind analiza necesităților economice²⁹.

ARTICOLUL 120

Tratament intern

(1) În sectoarele în care angajamentele privind accesul pe piață sunt enumerate în anexa VIII (Lista de angajamente privind furnizarea transfrontalieră de servicii) de către Columbia și sub rezerva tuturor condițiilor și restricțiilor definite în aceasta, Columbia acordă serviciilor și prestatorilor de servicii din partea UE, în ceea ce privește toate măsurile care afectează prestarea transfrontalieră de servicii, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat propriilor servicii similare și prestatori de servicii similari.

²⁹ Alineatul (2) litera (c) nu reglementează măsurile unei părți care limitează intrările care servesc la prestarea de servicii.

- (2) În sectoarele în care angajamentele privind accesul pe piață sunt enumerate în anexa VIII (Lista de angajamente privind furnizarea transfrontalieră de servicii) de către Peru și sub rezerva tuturor condițiilor și restricțiilor definite în aceasta, Peru acordă serviciilor și prestatorilor de servicii din cadrul părții UE, în ceea ce privește toate măsurile care afectează prestarea transfrontalieră de servicii, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat propriilor servicii și prestatori de servicii³⁰.
- (3) În sectoarele în care angajamentele privind accesul pe piață sunt enumerate în anexa VIII (Lista de angajamente privind furnizarea transfrontalieră de servicii) de către partea UE și sub rezerva tuturor condițiilor și restricțiilor definite în aceasta, partea UE acordă serviciilor și prestatorilor de servicii ai țărilor andine semnatare, în ceea ce privește toate măsurile care afectează prestarea transfrontalieră de servicii, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat propriilor servicii similare și prestatori de servicii similari.
- (4) Angajamentele specifice asumate în temeiul prezentului articol nu se interpretează ca obligând părțile să compenseze orice dezavantaj competitiv inerent care decurge din caracterul străin al serviciilor sau prestatorilor de servicii relevanți.

³⁰ Pentru o mai mare certitudine, drepturile care pot fi derivate pentru serviciile și prestatorii de servicii din cadrul părții UE din obligațiile Republicii Peru în conformitate cu GATS rămân pe deplin aplicabile în cadrul OMC, în special în ceea ce privește aplicarea principiului „serviciilor similare și prestatorilor de servicii similari” inclus în articolul XVII din GATS.

ARTICOLUL 121

Lista de angajamente

Sectoarele angajate de orice parte în conformitate cu prezentul capitol, precum și orice limitare privind accesul pe piață și/sau tratamentul național aplicabile serviciilor și prestatorilor de servicii ai unei alte părți în aceste sectoare sunt enumerate în anexa VIII (Lista de angajamente privind furnizarea transfrontalieră de servicii).

CAPITOLUL 4

PREZENȚA TEMPORARĂ A PERSOANELOR FIZICE AFLATE ÎN VIZITĂ DE AFACERI

ARTICOLUL 122

Domeniul de aplicare

Prezentul capitol se aplică oricărei măsuri adoptate de o parte cu privire la intrarea și șederea temporară pe teritoriul acesteia a personalului-cheie, a stagiatorilor absolvenți de studii superioare, a vânzătorilor de servicii pentru întreprinderi, a prestatorilor de servicii pe bază de contract, a profesioniștilor independenți și a persoanelor aflate în vizită de afaceri pe termen scurt, în conformitate cu articolul 107 alineatul (6).

ARTICOLUL 123

Definiții

În sensul prezentului capitol:

- prin „vânzător de servicii pentru întreprinderi” se înțelege o persoană fizică reprezentantă a unui prestator de servicii al unei părți care dorește să intre temporar pe teritoriul altei părți în scopul de a negocia vânzarea de servicii sau încheierea de contracte de vânzare de servicii pentru prestatorul de servicii respectiv. Vânzătorii de servicii pentru întreprinderi nu se angajează în vânzări directe către publicul larg și nu primesc remunerație dintr-o sursă situată în partea gazdă;
- prin „persoane aflate în vizită de afaceri” se înțelege persoane fizice care dețin o poziție importantă și sunt responsabile pentru înființarea unei entități. Persoanele aflate în vizită de afaceri nu se angajează în tranzacții directe cu publicul larg și nu primesc remunerație dintr-o sursă situată în partea gazdă;
- prin „prestatori de servicii contractuale” se înțelege persoane fizice angajate de o persoană juridică a unei părți, care nu deține nicio entitate pe teritoriul unei alte părți și care a încheiat cu un consumator final din această din urmă parte un contract de bună-credință [altfel decât prin intermediul unei agenții, conform definiției din codul 872 din Clasificarea centrală a produselor a Organizației Națiunilor Unite (denumită în continuare „CPC”) în vederea prestării de servicii care necesită prezența temporară a angajaților săi pe teritoriul părții respective pentru a executa contractul de prestare de servicii³¹;

³¹ Contractul de servicii este în conformitate cu actele cu putere de lege, normele administrative și cerințele părții în care se execută contractul.

- prin „stagiați absolvenți de studii superioare” se înțelege persoane fizice care au fost angajate de o persoană juridică a unei părți sau de filiala acesteia pentru cel puțin un an, care dețin o diplomă universitară și sunt transferate temporar într-o entitate a persoanei juridice pe teritoriul unei alte părți, în scopul dezvoltării profesionale sau pentru a dobândi o formare în tehnici sau metode antreprenoriale³²;
- prin „profesioniști independenți” se înțelege persoane fizice care asigură prestarea unui serviciu și care sunt stabilite ca persoane care desfășoară activități independente pe teritoriul unei părți, care nu dețin nicio entitate pe teritoriul celeilalte părți și care au încheiat un contract de bună-credință (altfel decât prin intermediul unei agenții conform definiției codului CPC 872) în vederea prestării de servicii cu un consumator final din această din urmă parte, contract care necesită prezența lor temporară pe teritoriul părții respective pentru a executa contractul de prestare de servicii³³;

³² Entitatea gazdă poate fi solicitată să prezinte spre aprobare prealabilă un program de formare care să acopere durata șederii, demonstrând că scopul șederii este formarea. Pentru Austria, Republica Cehă, Germania, Franța, Spania și Ungaria, formarea trebuie legată de diploma universitară care a fost obținută.

³³ Contractul de servicii este în conformitate cu actele cu putere de lege, normele administrative și cerințele părții în care se execută contractul.

- prin „persoane transferate temporar de societatea lor” se înțelege persoane fizice care au fost angajate de o persoană juridică sau de filiala acesteia sau au fost asociați ai acesteia timp de cel puțin un an și care sunt transferate temporar într-o entitate care poate fi o sucursală, o filială sau societatea mamă a persoanei juridice situată pe teritoriul unei alte părți. Persoana fizică în cauză aparține uneia dintre următoarele categorii:
 - (a) prin „persoane cu funcție de conducere” se înțelege persoane care lucrează într-o poziție importantă în cadrul unei persoane juridice care dirijează în principal gestionarea entității, primind funcția de supraveghere generală sau de conducere în primul rând de la consiliul de administrație sau de la acționarii afacerii sau echivalentul acestora, inclusiv:
 - (i) conducerea entității, a unui departament sau a unei subdiviziuni a acesteia;
 - (ii) supravegherea și controlul activității desfășurate de către ceilalți membri ai personalului care exercită funcții de supraveghere, tehnice sau administrative;
 - (iii) autoritatea personală de a angaja și de a concedia sau de a recomanda recrutarea, concedierea sau alte acțiuni privind personalul;

sau

- (b) prin „specialiști” se înțelege persoane care lucrează în cadrul unei persoane juridice și care dețin cunoștințe deosebite, esențiale pentru activitatea, echipamentele de cercetare, tehnicile, procesele, procedurile sau gestionarea entității. La evaluarea acestor cunoștințe se iau în considerare nu numai cunoștințele specifice entității, ci și deținerea unui nivel înalt de calificare într-un tip de activitate sau meserie care necesită cunoștințe tehnice specifice, inclusiv apartenența la o profesie acreditată;
- prin „personal-cheie” se înțelege persoane fizice angajate de o persoană juridică a unei părți, alta decât o organizație nonprofit³⁴ și care sunt responsabile pentru înființarea sau controlul, administrarea și funcționarea adecvată a unei entități, inclusiv „persoane aflate în vizită de afaceri” responsabile pentru înființarea unei entități și „persoane transferate temporar de societatea lor”; și
- prin „calificări” se înțelege diplome, certificate și alte dovezi (de calificare oficială) eliberate de o autoritate desemnată în temeiul dispozițiilor legislative, de reglementare sau administrative și care certifică absolvirea cu succes a unei formări profesionale.

³⁴ Referirea la „organizații altele decât nonprofit” se aplică numai la Austria, Belgia, Cipru, Republica Cehă, Germania, Danemarca, Estonia, Grecia, Spania, Finlanda, Franța, Irlanda, Italia, Lituania, Luxemburg, Letonia, Malta, Țările de Jos, Portugalia, Slovenia, Regatul Unit și Peru.

ARTICOLUL 124

Personalul-cheie și stagiarii absolvenți de studii superioare

(1) Pentru fiecare sector angajat în conformitate cu capitolul 2 (Stabilire) din prezentul titlu și ținând seama de orice rezerve enumerate în anexa VII (Liste de angajamente privind stabilirea) sau în apendicele 1 la anexa IX (Rezerve privind prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri), fiecare parte permite investitorilor unei alte părți să angajeze în cadrul entității lor persoane fizice din cealaltă parte, cu condiția ca acești angajați să facă parte din personalul-cheie sau să fie stagiari absolvenți de studii superioare, astfel cum sunt definiți la articolul 123. Intrarea și șederea temporară a personalului-cheie și a stagiarii absolvenți de studii superioare sunt limitate la o perioadă de până la trei ani³⁵ pentru persoanele transferate temporar de societatea lor, de 90 de zile în orice perioadă de 12 luni pentru persoanele aflate în vizită de afaceri și de un an pentru stagiarii absolvenți de studii superioare.

(2) Pentru fiecare sector angajat în conformitate cu capitolul 2 (Stabilire) din prezentul titlu, măsurile pe care o parte nu le menține sau nu le adoptă, fie la nivelul unei subdiviziuni regionale, fie la nivelul întregului lor teritoriu, cu excepția cazului în care se prevede altfel în apendicele 1 la anexa IX (Rezerve privind prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri), sunt definite ca restricții discriminatorii și restricții privind numărul total de persoane fizice pe care un investitor le poate angaja ca personal-cheie sau ca stagiari absolvenți de studii superioare într-un sector specific sub formă de contingente numerice sau ca cerință de analiză a necesităților economice.

³⁵ Pentru Columbia, durata maximă de ședere pentru persoanele transferate temporar de societatea lor este de doi ani, cu posibilitate de prelungire cu încă un an. Pentru Peru, contractul de muncă poate avea o durată de până la trei ani. Cu toate acestea, durata șederii pentru persoanele transferate temporar de societatea lor este de până la un an, cu posibilitate de prelungire în cazul în care condițiile care au motivat acordarea se mențin.

ARTICOLUL 125

Vânzătorii de servicii pentru întreprinderi

Pentru fiecare sector angajat în conformitate cu capitolele 2 (Stabilire) sau 3 (Prestarea transfrontalieră de servicii) și sub rezerva oricăror rezerve enumerate în anexele VII (Lista de angajamente privind stabilirea) și VIII (Lista de angajamente privind furnizarea transfrontalieră de servicii), fiecare parte permite intrarea și șederea temporară a vânzătorilor de servicii pentru întreprinderi pentru o perioadă de până la 90 de zile în orice perioadă de 12 luni.

ARTICOLUL 126

Prestatori de servicii contractuale

(1) Părțile își reafirmă drepturile și obligațiile care decurg din angajamentele lor în temeiul GATS în ceea ce privește intrarea și șederea temporară a prestatorilor de servicii contractuale.

(2) Columbia și partea UE permit prestarea de servicii pe teritoriul lor, prin prezența de persoane fizice, de către prestatori de servicii contractuale din cadrul părții UE și, respectiv, din Columbia, sub rezerva condițiilor specificate la alineatul (4) și în apendicele 2 la anexa IX (Rezerve privind prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri) pentru fiecare dintre următoarele sectoare:

- (a) servicii de consultanță juridică în dreptul internațional public și dreptul străin; în cazul părții UE, dreptul Uniunii Europene (denumit în continuare „dreptul UE”) nu se consideră drept internațional public sau drept străin;
- (b) servicii de contabilitate și de întreținere a registrelor contabile;
- (c) servicii de consultanță fiscală;
- (d) servicii de arhitectură;
- (e) servicii de planificare urbană și de arhitectură peisagistică;
- (f) servicii de inginerie;
- (g) servicii de inginerie integrate;
- (h) servicii medicale (inclusiv serviciile psihologilor) și stomatologice;
- (i) servicii veterinare;

- (j) servicii efectuate de moașe;
- (k) servicii efectuate de infirmiere, fizioterapeuți și personal paramedical;
- (l) servicii informatice și conexe;
- (m) activități de studiere a pieței și de sondare a opiniei publice;
- (n) servicii de consultanță în management;
- (o) servicii legate de consultanța în management;
- (p) servicii de proiectare;
- (q) inginerie chimică, produse farmaceutice și fotochimie;
- (r) servicii în tehnologia produselor cosmetice;
- (s) servicii specializate în tehnologie, inginerie, marketing și vânzări pentru sectorul autovehiculelor;
- (t) servicii de design comercial și comercializare pentru industria modei textile, îmbrăcăminte, încălțăminte și articole; și
- (u) întreținerea și repararea echipamentelor, inclusiv a echipamentului de transport, în special în contextul unui contract de servicii după vânzare sau după leasing.

(3) Peru și partea UE permit prestarea de servicii pe teritoriul lor, prin prezența de persoane fizice, de către prestatori de servicii contractuale din cadrul părții UE și, respectiv, din Peru, sub rezerva condițiilor specificate la alineatul (4) și în apendicele 2 la anexa IX (Rezerve privind prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri) pentru fiecare dintre următoarele sectoare:

- (a) servicii de consultanță juridică în dreptul internațional public și dreptul străin (în cazul părții UE, dreptul UE nu se consideră drept internațional public sau drept străin);
- (b) servicii de contabilitate și de întreținere a registrelor contabile;
- (c) servicii de consultanță fiscală;
- (d) servicii de arhitectură;
- (e) servicii de planificare urbană și de arhitectură peisagistică;
- (f) servicii de inginerie;
- (g) servicii de inginerie integrate;
- (h) servicii medicale (inclusiv serviciile psihologilor) și stomatologice;
- (i) servicii veterinare;

- (j) servicii efectuate de moașe;
 - (k) servicii informatice și conexe;
 - (l) activități de studiere a pieței și de sondare a opiniei publice;
 - (m) servicii de consultanță în management; și
 - (n) servicii legate de consultanța în management.
- (4) Angajamentele asumate de către părți se supun următoarelor condiții:
- (a) persoanele fizice trebuie să fie implicate în prestarea unui serviciu temporar în calitate de angajați ai unei persoane juridice, care a obținut un contract de servicii pentru cel mult 12 luni;
 - (b) persoanele fizice care intră pe teritoriul unei alte părți trebuie să ofere aceste servicii în calitate de angajați ai persoanei juridice care prestează serviciile cel puțin pe parcursul anului imediat anterior datei la care s-a depus o cerere de intrare pe teritoriul celeilalte părți; în plus, o persoană fizică trebuie să dețină, la data depunerii unei cereri de intrare pe teritoriul unei părți, cel puțin trei ani de experiență profesională³⁶ în sectorul de activitate care face obiectul contractului;

³⁶ În sensul prezentului paragraf, prin „experiență profesională” se înțelege experiența obținută după împlinirea vârstei majoratului.

- (c) persoanele fizice care intră pe teritoriul unei alte părți trebuie:
- (i) să dețină o diplomă universitară sau o calificare care atestă cunoștințe de un nivel echivalent³⁷; și
 - (ii) să dețină calificările profesionale necesare pentru exercitarea unei activități în conformitate cu actele cu putere de lege, actele administrative sau cerințele părții în care se prestează serviciul;
- (d) persoanele fizice nu primesc pentru prestarea de servicii altă remunerație decât cea plătită de persoana juridică la care sunt angajate în timpul șederii lor pe teritoriul unei alte părți;
- (e) intrarea și șederea temporară a persoanelor fizice pe teritoriul părții în cauză nu depășește o perioadă cumulativă de șase luni sau, în cazul Luxemburgului, de 25 de săptămâni pe parcursul unei perioade de 12 luni sau pe durata contractului, oricare dintre acestea este mai scurtă;
- (f) accesul acordat în conformitate cu prezentul articol se referă doar la activitatea de prestare de servicii care face obiectul contractului și nu dă dreptul de profesare cu titlul profesional al părții pe teritoriul căreia este prestat serviciul;

³⁷ În cazul în care diploma sau calificarea nu a fost obținută pe teritoriul părții în care este furnizat serviciul, partea respectivă poate să evalueze dacă această diplomă sau calificare este echivalentă cu o diplomă universitară solicitată pe teritoriul său.

- (g) numărul de persoane vizate de contractul de prestare de servicii nu este mai mare decât numărul necesar pentru executarea contractului, în conformitate cu actele cu putere de lege, actele administrative și cerințele părții în care este prestat serviciul;
- (h) alte restricții discriminatorii, inclusiv privind numărul de persoane fizice sub forma analizei necesităților economice, menționate în apendicele 2 la anexa IX (Rezerve privind prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri).

ARTICOLUL 127

Profesioniști independenți

- (1) Părțile își reafirmă drepturile și obligațiile care decurg din angajamentele lor în temeiul GATS în ceea ce privește intrarea și șederea temporară a profesioniștilor independenți.
- (2) Columbia și partea UE permit prestarea de servicii pe teritoriul lor de către profesioniști independenți din cadrul părții UE și, respectiv, din Columbia, prin prezența de persoane fizice, sub rezerva condițiilor specificate la alineatul (4) și în apendicele 2 la anexa IX (Rezerve privind prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri) pentru fiecare dintre următoarele sectoare:
 - (a) servicii de consultanță juridică în dreptul internațional public și dreptul străin (în cazul părții UE, „dreptul UE” nu se consideră drept internațional public sau drept străin);

- (b) servicii de arhitectură;
- (c) servicii de inginerie;
- (d) servicii de inginerie integrate;
- (e) servicii informatice și conexe;
- (f) activități de studiere a pieței și de sondare a opiniei publice;
- (g) servicii de consultanță în management;
- (h) servicii legate de consultanța în management;
- (i) servicii de traduceri și interpretare; și
- (j) servicii specializate în tehnologie, inginerie, marketing și vânzări pentru sectorul autovehiculelor.

(3) Peru și partea UE permit prestarea de servicii pe teritoriul lor de către profesioniști independenți din cadrul părții UE și, respectiv, din Peru, prin prezența de persoane fizice, sub rezerva condițiilor specificate la alineatul (4) și în apendicele 2 la anexa IX (Rezerve privind prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri) pentru fiecare dintre următoarele sectoare:

- (a) servicii de consultanță juridică în dreptul internațional public și dreptul străin (în cazul părții UE, „dreptul UE” nu se consideră drept internațional public sau drept străin);

- (b) servicii de arhitectură;
 - (c) servicii de inginerie;
 - (d) servicii de inginerie integrate;
 - (e) servicii informatice și conexe;
 - (f) activități de studiere a pieței și de sondare a opiniei publice;
 - (g) servicii de consultanță în management; și
 - (h) servicii legate de consultanța în management.
- (4) Angajamentele asumate de către părți se supun următoarelor condiții:
- (a) persoanele fizice trebuie să fie implicate în prestarea unui serviciu temporar în calitate de persoane care desfășoară activități independente stabilite pe teritoriul unei alte părți și să fi obținut un contract de servicii pentru o perioadă de cel mult 12 luni;
 - (b) persoanele fizice care intră pe teritoriul unei alte părți trebuie să dețină, la data depunerii unei cereri de intrare pe teritoriul acelei părți, cel puțin șase ani de experiență profesională în sectorul de activitate care face obiectul contractului;

- (c) persoanele fizice care intră pe teritoriul unei alte părți trebuie:
- (i) să dețină o diplomă universitară sau o calificare care atestă cunoștințe de un nivel echivalent³⁸; și
 - (ii) să dețină calificări profesionale, atunci când acestea sunt necesare pentru exercitarea unei activități în conformitate cu actele cu putere de lege, actele administrative sau cerințele părții în care se prestează serviciul;
- (d) intrarea și șederea temporară a persoanelor fizice pe teritoriul părții în cauză nu depășește o perioadă cumulativă de șase luni sau, în cazul Luxemburgului, de 25 de săptămâni pe parcursul unei perioade de 12 luni sau pe durata contractului, oricare dintre acestea este mai scurtă.
- (e) accesul acordat în conformitate cu prezentul articol se referă doar la activitatea de prestare de servicii care face obiectul contractului; acesta nu dă dreptul exercitări a titlului profesional al părții pe teritoriul căreia se prestează serviciul; și
- (f) alte restricții discriminatorii, inclusiv privind numărul de persoane fizice sub forma analizei necesităților economice, menționate în apendicele 2 la anexa IX (Rezerve privind prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri).

³⁸ În cazul în care diploma sau calificarea nu a fost obținută pe teritoriul părții în care este furnizat serviciul, partea respectivă poate să evalueze dacă această diplomă sau calificare este echivalentă cu o diplomă universitară solicitată pe teritoriul său.

ARTICOLUL 128

Persoane aflate în vizită de afaceri pe termen scurt

- (1) Părțile depun eforturi pentru a facilita, în conformitate cu legislațiile lor, intrarea și șederea temporară pe teritoriile lor a persoanelor aflate în vizită de afaceri pe termen scurt cu scopul de a desfășura următoarele activități³⁹:
- (a) cercetare și proiectare: cercetători în domeniul tehnic, științific și statistic din partea unei societăți stabilite pe teritoriul unei alte părți;
 - (b) cercetare de piață: personal care desfășoară activități de cercetare sau analiză, inclusiv de cercetare de piață, din partea unei societăți stabilite pe teritoriul unei alte părți;
 - (c) târguri și expoziții comerciale: personal care participă la un târg comercial în scopul promovării societății de care aparține sau a produselor sau a serviciilor acesteia; și
 - (d) personal din sectorul turismului (reprezentanți ai hotelurilor, agenți de voiaj și turism, ghizi turistici sau tur-operatori) care asistă sau participă la congrese sau expoziții turistice sau târguri de turism, sau care conduc un circuit turistic care a început pe teritoriul unei alte părți;

³⁹ Activitățile enumerate la literele (c) și (d) se aplică numai între Columbia și partea UE.

cu condiția ca acești vizitatori pe termen scurt:

- (a) să nu se angajeze în vânzarea de bunuri sau servicii proprii publicului larg sau în furnizarea de bunuri sau servicii de către ei înșiși;
- (b) să nu primească, în nume propriu, nicio remunerație dintr-o sursă situată în Uniunea Europeană sau într-o țară andină semnatară în care se află în ședere temporară; și
- (c) să nu se angajeze în prestarea unui serviciu în cadrul unui contract încheiat între o persoană juridică fără prezență comercială în Uniunea Europeană sau într-o țară andină semnatară, atunci când persoana aflată în vizită de afaceri pe termen scurt se află în ședere temporară, și un consumator din Uniunea Europeană sau dintr-o țară andină semnatară.

(2) Intrarea și șederea temporară pe teritoriul unei părți a unor persoane aflate în vizită pe termen scurt dintr-o altă parte, atunci când sunt permise, se limitează la o perioadă de maximum 90 de zile pe parcursul oricărei perioade de 12 luni.

CAPITOLUL 5

CADRUL DE REGLEMENTARE

SECȚIUNEA 1

DISPOZIȚII DE APLICARE GENERALĂ

ARTICOLUL 129

Recunoaștere reciprocă

- (1) Nicio dispoziție a prezentului titlu nu împiedică o parte să solicite ca persoanele fizice să dețină calificările necesare și/sau experiența profesională solicitate pe teritoriul pe care este prestat serviciul, pentru sectorul de activitate în cauză.
- (2) Părțile încurajează organismele profesionale relevante de pe teritoriile lor respective să elaboreze împreună și să furnizeze Comitetului pentru comerț recomandări privind recunoașterea reciprocă în vederea îndeplinirii, în totalitate sau în parte, de către investitori și prestatori de servicii a criteriilor aplicate de fiecare parte pentru autorizarea, acordarea de licențe, funcționarea și certificarea investitorilor și prestatorilor de servicii, și, în special, a serviciilor profesionale.

(3) La primirea unei recomandări menționate la alineatul (2), Comitetul pentru comerț examinează recomandarea, într-un termen rezonabil, pentru a stabili dacă aceasta este conformă cu prezentul acord.

(4) În cazul în care s-a constatat de către Comitetul pentru comerț că o recomandare este conformă cu prezentul acord în conformitate cu alineatul (3) și există un nivel satisfăcător de corespondență între reglementările relevante ale părților, părțile negociază, prin intermediul autorităților lor competente, un acord privind recunoașterea reciprocă a cerințelor, calificărilor, licențelor și a altor reglementări, în vederea punerii în aplicare a recomandării respective.

(5) Orice acord încheiat în conformitate cu alineatul (4) este conform cu dispozițiile relevante ale Acordului OMC, în special cu articolul VII din GATS.

ARTICOLUL 130

Transparență și divulgarea informațiilor confidențiale

(1) Fiecare parte:

(a) răspunde cu promptitudine tuturor solicitărilor unei alte părți de informații specifice cu privire la oricare dintre măsurile sale cu aplicare generală sau acordurile internaționale la care este parte care se referă la prezentul titlu sau pot avea un impact asupra acestuia; și

- (b) instituie unul sau mai multe puncte de informare pentru a furniza informații specifice investitorilor și prestatorilor de servicii ai unei alte părți, la cerere, cu privire la toate aspectele menționate la litera (a). Aceste puncte de informare sunt enumerate în anexa X (Puncte de informare privind comerțul cu servicii, stabilirea și comerțul electronic). Nu este necesar ca aceste puncte de informare să fie depozitare ale actelor cu putere de lege și actelor administrative.
- (2) Nicio dispoziție a prezentului titlu nu obligă o parte să furnizeze informații confidențiale a căror divulgare ar împiedica aplicarea legilor, sau ar fi contrară într-un alt fel interesului public sau ar aduce atingere intereselor comerciale legitime ale unor întreprinderi publice sau private.

ARTICOLUL 131

Reglementare internă

- (1) În sectoarele în care s-au contractat angajamente specifice, fiecare parte se asigură că toate măsurile cu aplicabilitate generală cuprinse de prezentul titlu se administrează într-o manieră rezonabilă, obiectivă și imparțială.

- (2) În cazul în care este nevoie de autorizare pentru prestarea unui serviciu sau pentru stabilire, care fac obiectul unui angajament specific, autoritățile competente ale unei părți informează solicitantul, într-un termen rezonabil de la depunerea unei cereri considerate a fi completă în temeiul actelor cu putere de lege și al actelor administrative interne, cu privire la decizia referitoare la cererea respectivă. La cererea solicitantului, autoritățile competente ale părții furnizează, fără întârziere nejustificată, informații referitoare la stadiul cererii.
- (3) Fiecare parte menține sau instituie tribunale sau proceduri judiciare, arbitrale sau administrative care prevăd, la cererea unui investitor sau prestator de servicii afectat, o examinare promptă și, în cazul în care este justificat, acțiunile corective corespunzătoare pentru deciziile administrative care aduc atingere stabilirii, prestării transfrontaliere de servicii sau prezenței temporare a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri. În cazurile în care aceste proceduri nu sunt independente față de organismul însărcinat să adopte decizia administrativă respectivă, părțile se asigură că procedura oferă cu adevărat o revizuire obiectivă și imparțială.
- (4) În urma consultărilor necesare între părți, acest articol se modifică, după caz, pentru a încorpora în prezentul titlu rezultatele oricăror negocieri în conformitate cu articolul VI.4 din GATS sau ale oricăror negocieri similare în cadrul altor foruri multilaterale la care părțile participă imediat ce angajamentele rezultate intră în vigoare.

(5) Până la încheierea negocierilor în conformitate cu articolul VI: 4 din GATS, astfel cum se menționează la alineatul (4), nicio parte nu aplică cerințe, proceduri și standarde tehnice de acordare de licențe și calificări care anulează sau compromit angajamentele sale specifice într-o manieră care:

(a) nu respectă criteriile evidențiate la articolul VI.4 literele (a), (b), (c) din GATS; și

(b) nu ar fi putut fi așteptată în mod rezonabil din partea acelei părți, în momentul în care s-au asumat angajamentele respective.

(6) Pentru a stabili dacă o parte se conformează obligațiilor sale în temeiul alineatului (5), se ține cont de standardele internaționale ale organizațiilor internaționale relevante⁴⁰ aplicate de partea respectivă.

⁴⁰ Termenul „organizații internaționale relevante” se referă la organisme internaționale la care pot adera organisme relevante ale părților.

SECȚIUNEA 2

SERVICII INFORMATICE

ARTICOLUL 132

Definirea serviciilor informatice

În măsura în care comerțul cu servicii informatice este liberalizat în conformitate cu capitolele 2 (Stabilire), 3 (Prestarea transfrontalieră de servicii) și 4 (Prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri), părțile convin asupra definiției stabilite în următoarele paragrafe:

- (a) codul CPC 84, utilizat pentru descrierea serviciilor informatice și conexe, acoperă funcțiile de bază utilizate pentru prestarea tuturor serviciilor informatice și conexe: programele informatice, definite ca fiind ansamblul instrucțiunilor necesare pentru a permite computerelor să funcționeze și să comunice (inclusiv realizarea și implementarea lor), prelucrarea și stocarea datelor, precum și serviciile conexe, cum sunt serviciile de consultanță și formare destinate personalului clienților. Datorită progresului tehnologic, aceste servicii sunt oferite din ce în ce mai mult sub formă de pachete de servicii conexe care pot include toate sau o parte dintre aceste funcții de bază. De exemplu, serviciile precum găzduirea paginilor internet sau a domeniilor, extragerea datelor și tehnologia Grid constau fiecare dintr-o combinație de funcții de bază ale serviciilor informatice;

- (b) serviciile informatice și conexe, indiferent dacă sunt sau nu prestate prin intermediul unei rețele, inclusiv prin internet, includ toate serviciile care oferă:
- (i) consultanță, strategie, analiză, planificare, specificare, proiectare, dezvoltare, instalare, implementare, integrare, testare, corectarea erorilor, actualizare, suport tehnic, asistență tehnică, administrare a computerelor sau a sistemelor de calcul;
 - (ii) programe informatice, definite ca fiind ansamblul instrucțiunilor necesare pentru a permite computerelor să funcționeze și să comunice (între ele și cu exteriorul), plus consultare, strategie, analiză, planificare, specificare, proiectare, dezvoltare, instalare, implementare, integrare, testare, corectarea erorilor, actualizare, adaptare, întreținere, suport tehnic, asistență tehnică, administrare sau utilizare a programelor informatice;
 - (iii) prelucrarea datelor, stocarea datelor, găzduirea datelor sau servicii de gestionare a bazelor de date;
 - (iv) servicii de întreținere și reparații pentru mașini și echipamente de birou, inclusiv calculatoare; sau
 - (v) servicii de formare destinate personalului clienților, legate de programele informatice, calculatoare sau sisteme de calculatoare și necuprinse în altă parte;

- (c) serviciile informatice și conexe permit prestarea altor servicii (de exemplu, bancare) prin mijloace atât electronice, cât și de alt tip. Cu toate acestea, există o diferență importantă între serviciul de intermediere (de exemplu, găzduirea paginilor web sau găzduirea aplicațiilor) și conținutul sau serviciul de bază prestat pe cale electronică (de exemplu, servicii bancare). În astfel de cazuri, conținutul sau serviciul de bază nu intră sub incidența codului CPC 84.

SECȚIUNEA 3

SERVICII POȘTALE ȘI DE CURIERAT

ARTICOLUL 133

Domeniul de aplicare

Prezenta secțiune stabilește principiile cadrului de reglementare pentru toate serviciile poștale și de curierat angajate în conformitate cu capitolele 2 (Stabilire), 3 (Prestarea transfrontalieră de servicii) și 4 (Prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri).

ARTICOLUL 134

Definiții

În sensul prezentei secțiuni și al capitolelor 2 (Stabilire), 3 (Prestarea transfrontalieră de servicii) și 4 (Prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri):

- prin „licență individuală” se înțelege o autorizație, concesiune sau orice alt fel de permis acordat de o autoritate de reglementare unui anumit prestator de servicii, a cărui obținere este obligatorie înainte de prestarea unui anumit serviciu; și
- prin „serviciu universal” se înțelege prestarea permanentă a unui serviciu poștal de calitate specificată în orice punct al teritoriului unei părți la prețuri rezonabile pentru toți utilizatorii.

ARTICOLUL 135

Prevenirea practicilor anticoncurențiale în sectorul serviciilor poștale și de curierat

În conformitate cu dispozițiile titlului VIII (Concurență), fiecare parte introduce sau menține măsuri adecvate pentru a împiedica prestatorii care sunt capabili, separat sau împreună, să influențeze în mod considerabil condițiile de participare (legate de preț și ofertă) pe piața relevantă a serviciilor poștale și de curierat, având în vedere poziția lor pe piață, să adopte sau să continue utilizarea de practici anticoncurențiale.

ARTICOLUL 136

Serviciu universal

Fiecare parte are dreptul să definească tipul de obligație de serviciu universal pe care dorește să îl adopte sau să îl mențină. Această obligație nu se consideră ca anticoncurențială *per se*, cu condiția să fie administrată într-o manieră transparentă, nediscriminatorie și neutră din punct de vedere concurențial și să nu fie mai împovărătoare decât este cazul pentru tipul de serviciu universal definit de partea respectivă.

ARTICOLUL 137

Licențe individuale

(1) O parte solicită numai o licență individuală pentru serviciile din domeniul de aplicare al serviciului universal⁴¹.

⁴¹ În Columbia, operatorul poștal oficial sau concesionar este o persoană juridică care prestează serviciul poștal universal în cadrul unui contract de concesiune. Serviciile poștale rămase sunt supuse unui regim de autorizare accelerată administrat de Ministerul informațiilor și al tehnologiei comunicațiilor. În Peru, operatorul poștal desemnat este o persoană juridică care, pe baza unui concesiuni acordate prin act cu putere de lege și fără exclusivitate, are obligația de a presta serviciul poștal în întreaga țară. Celelalte servicii poștale sunt supuse unui regim de autorizare acordată de Ministerul transporturilor și comunicațiilor.

- (2) Atunci când o parte solicită o licență individuală, se fac publice următoarele informații:
- (a) toate criteriile de acordare a licenței și perioada de timp necesară în mod normal pentru adoptarea unei decizii cu privire la o cerere de acordare de licență; și
 - (b) termenii și condițiile privind licențele individuale.
- (3) Atunci când o parte refuză acordarea unei licențe individuale, partea respectivă informează solicitantul, la cerere, cu privire la motivele care stau la baza refuzului de acordare. Fiecare parte instituie sau menține o procedură de recurs sau de revizuire, după caz, înaintea unui organism independent⁴². Aceste proceduri sunt transparente, nediscriminatorii și se bazează pe criterii obiective.

ARTICOLUL 138

Independența organismelor de reglementare

Organismele de reglementare sunt distincte din punct de vedere juridic de orice prestator de servicii poștale și de curierat și nu răspund în fața unui astfel de prestator. Deciziile organismelor de reglementare, precum și procedurile aplicate de acestea sunt imparțiale față de toți participanții la piață.

⁴² Pentru o mai mare certitudine, organismul independent poate fi de natură judiciară.

SECȚIUNEA 4

SERVICII DE TELECOMUNICAȚII

ARTICOLUL 139

Domeniul de aplicare

Prezenta secțiune stabilește principiile cadrului de reglementare pentru servicii de telecomunicații, altele decât transmisiile de radio și televiziune⁴³, angajate în conformitate cu capitolele 2 (Stabilire), 3 (Prestarea transfrontalieră de servicii) și 4 (Prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri)⁴⁴⁴⁵.

⁴³ Prin „transmisie de radio și televiziune” se înțelege lanțul neîntrerupt de transmisie necesar pentru distribuirea semnalelor programelor TV și radio către publicul larg, dar noțiunea nu include legăturile de contribuție între operatori.

⁴⁴ Între partea UE și Peru, prezenta secțiune se aplică numai la serviciile de telecomunicații oferite publicului larg care implică transmisia în timp real a informațiilor furnizate de clienți între două sau mai multe puncte fără nicio schimbare de la un capăt la altul în forma sau conținutul informațiilor clientului.

⁴⁵ Între partea UE și Columbia, prezenta secțiune se aplică și serviciilor de telecomunicații cu valoare adăugată. Pentru o mai mare certitudine și în sensul prezentei secțiuni și al anexei VII (Lista de angajamente privind stabilirea) precum și al anexei VIII (Lista de angajamente privind furnizarea transfrontalieră de servicii), pentru Columbia și partea UE, „servicii de telecomunicații cu valoare adăugată” sunt servicii de telecomunicații pentru care prestatorii „adaugă valoare” la informațiile clientului prin îmbunătățirea formei sau a conținutului sau prin oferirea de condiții de depozitare și accesare.

ARTICOLUL 140

Definiții

În sensul prezentei secțiuni:

- prin „facilități esențiale de telecomunicații” se înțelege facilități oferite de o rețea și un serviciu public de transport prin telecomunicații⁴⁶ care:
 - (a) sunt furnizate exclusiv sau predominant de un singur prestator sau de un număr limitat de prestatori; și
 - (b) nu pot fi înlocuite din punct de vedere economic sau tehnic pentru a furniza un serviciu;
- prin „interconectare” se înțelege legătura cu prestatori care furnizează rețele sau servicii publice de transport prin telecomunicații⁴⁷ pentru a permite utilizatorilor unui prestator să comunice cu utilizatorii unui alt prestator și să aibă acces la serviciile oferite de un alt prestator;
- prin „prestator principal” se înțelege un prestator în sectorul telecomunicațiilor care are capacitatea de a influența în mod considerabil condițiile de participare (legate de preț și ofertă) pe piața relevantă a serviciilor de telecomunicații ca urmare a controlului pe care îl exercită asupra unor facilități esențiale sau ca urmare a utilizării poziției sale pe piață;

⁴⁶ Pentru o mai mare certitudine, „serviciul public de transport prin telecomunicații” se înțelege conform definiției din anexa privind telecomunicațiile din GATS.

⁴⁷ Pentru o mai mare certitudine, „serviciul public de transport prin telecomunicații” se înțelege conform definiției din anexa privind telecomunicațiile din GATS.

- prin „autoritate de reglementare” se înțelege organismul sau organismele din sectorul telecomunicațiilor responsabile pentru reglementarea telecomunicațiilor menționate în prezenta secțiune; și
- prin „servicii de telecomunicații” se înțelege toate serviciile care constau în transmiterea și recepționarea de semnale electromagnetice, dar nu includ activitatea economică de furnizare a unui conținut care necesită telecomunicații pentru transport.

ARTICOLUL 141

Garanții concurențiale aplicate prestatorilor principali

În conformitate cu dispozițiile titlului VIII (Concurență), fiecare parte introduce sau menține măsuri adecvate în scopul împiedicării prestatorilor care, individual sau împreună, constituie un prestator principal, de la adoptarea sau menținerea unor practici anticoncurențiale. Practicile anticoncurențiale respective constau, în special, în:

- (a) practicarea subvenționării încrucișate anticoncurențiale sau a reducerii marjelor⁴⁸;

⁴⁸ Trimiterea la „reducerea marjelor ” se aplică numai în legătură cu partea UE.

- (b) utilizarea informațiilor obținute de la concurenți cu rezultate anticoncurențiale; și
- (c) nepunerea la timp la dispoziția altor prestatori de servicii a informațiilor tehnice privind echipamente esențiale și a informațiilor relevante din punct de vedere comercial care le sunt necesare acestora pentru prestarea de servicii.

ARTICOLUL 142⁴⁹

Obligații suplimentare ale prestatorilor principali

- (1) În conformitate cu legislația și procedurile lor interne stabilite de fiecare parte, autoritatea de reglementare a fiecărei părți impune, după caz, asupra prestatorilor principali:
 - (a) obligații privind transparența în ceea ce privește interconectarea și/sau accesul. În cazul în care un prestator principal are obligații de nediscriminare prevăzute la litera (b), autoritatea de reglementare poate impune acelui prestator principal să publice o ofertă de referință care este suficient de necondiționată pentru a se asigura că prestatorii nu sunt obligați să plătească pentru facilități care nu sunt necesare serviciului solicitat. Această ofertă de referință include, de asemenea, o descriere a ofertelor relevante defalcate pe componente în funcție de necesitățile pieței, precum și termeni și condițiile asociate, inclusiv prețurile;

⁴⁹ Prezentul articol nu face parte din angajamentele asumate între Peru și partea UE în cadrul prezentului acord, fără a aduce atingere legislației interne a fiecărei părți. Pentru Columbia și partea UE, acest articol se aplică numai la serviciile de telecomunicații care implică transmisia în timp real a informațiilor furnizate de clienți între două sau mai multe puncte fără nicio schimbare de la un capăt la altul în ceea ce privește forma sau conținutul informațiilor clientului.

- (b) obligații privind nediscriminarea în ceea ce privește interconectarea și/sau accesul:
- (i) pentru a se asigura că principalii prestatori pe teritoriul său aplică condiții echivalente în circumstanțe echivalente prestatorilor de servicii de telecomunicații ai unei alte părți care oferă servicii echivalente; și
 - (ii) pentru servicii și informații pentru alți prestatori în aceleași condiții și de aceeași calitate ca și cele oferite pentru propriile lor servicii sau pentru cele ale filialelor sau ale partenerilor lor;
- (c) obligații legate de recuperarea costurilor și controlul prețurilor, inclusiv obligații pentru orientarea prețurilor în funcție de costuri și obligații privind sistemele de contabilitate a costurilor pentru prestarea de tipuri de acces și/sau interconectare specifice; și
- (d) obligații de acceptare a cererilor rezonabile de acces al prestatorilor unei alte părți la anumite elemente de rețea și la facilități asociate și la utilizarea acestora, *inter alia*, în situații în care autoritatea de reglementare consideră că refuzul accesului sau termenii și condițiile nerezonabile cu efect similar ar împiedica apariția unei piețe competitive și durabile la nivel de comerț cu amănuntul sau că nu ar fi în interesul utilizatorului final.

- (2) În conformitate cu alineatul (1) litera (d), se poate cere principalilor prestatori, *inter alia*:
- (a) să acorde părților terțe acces la elemente specifice ale rețelei și/sau ale facilităților;
 - (b) să negocieze cu bună credință cu întreprinderile care solicită acces;
 - (c) să furnizeze servicii specifice en gros în vederea revânzării de către părți terțe;
 - (d) să acorde accesul la interfețe tehnice, la protocoale sau la alte tehnologii-cheie care sunt indispensabile pentru interoperabilitatea rețelelor, și care permit, la cerere, interconectare la puncte suplimentare, altele decât punctele de terminare ale rețelei oferite majorității utilizatorilor, cu perceperea unor tarife care reflectă costul construirii facilităților suplimentare necesare;
 - (e) să asigure colocare sau alte forme de utilizare în comun a facilităților, inclusiv a conductelor, clădirilor sau pilonilor;
 - (f) să furnizeze servicii specifice necesare pentru asigurarea interoperabilității serviciilor „end to end” pentru utilizatori, inclusiv facilități pentru serviciile de rețele inteligente sau de roaming în rețelele mobile; și
 - (g) să interconecteze rețele sau facilități de rețele.

ARTICOLUL 143

Autorități de reglementare

- (1) Autoritățile de reglementare în sectorul serviciilor de telecomunicații sunt distincte din punct de vedere juridic și independente din punct de vedere operațional de orice prestator de servicii de telecomunicații.
- (2) Autoritatea de reglementare dispune de competențe suficiente pentru a reglementa sectorul. Sarcinile pe care trebuie să și le asume autoritatea de reglementare sunt făcute publice într-o formă accesibilă și clară, în special în cazul în care respectivele sarcini sunt încredințate mai multor organisme.
- (3) Deciziile și procedurile aplicate de autoritățile de reglementare sunt transparente și imparțiale față de toți agenții economici de pe piață.
- (4) Un prestator afectat de o decizie a unei autorități de reglementare din Columbia are dreptul la o procedură de recurs sau de revizuire, după caz, înaintea unui organism independent de autoritatea de reglementare respectivă.
- (5) Un prestator afectat de o decizie a unei autorități de reglementare din Peru sau din cadrul părții UE are dreptul de a face recurs împotriva deciziei respective în fața unei instanțe de recurs independente de părțile implicate și care poate avea caracter judiciar sau extrajudiciar.

(6) În cazul în care un organism de recurs al unei părți nu este de tip judiciar, se furnizează întotdeauna, în scris, motivele care stau la baza deciziilor sale, care se supun, de asemenea, unei reexaminări din partea unei autorități judiciare imparțiale și independente. Deciziile adoptate de organele de revizuire sau de recurs ale unei părți, după caz, se pun în aplicare în mod efectiv.

ARTICOLUL 144

Autorizația de furnizare a serviciilor de telecomunicații

- (1) Părțile depun eforturi pentru aplicarea de proceduri simplificate pentru autorizarea furnizării de servicii de telecomunicații.
- (2) În conformitate cu legislația internă a fiecărei părți, se poate solicita o autorizație⁵⁰ pentru abordarea unor aspecte legate de atribuirea de numere și frecvențe. Termenii și condițiile pentru o astfel de autorizare se pun la dispoziția publicului.
- (3) În cazul în care se solicită o autorizație:
 - (a) toate criteriile de autorizare și o perioadă de timp rezonabilă, necesară în mod normal pentru adoptarea unei decizii cu privire la cererea respectivă pentru o autorizație sunt făcute publice;

⁵⁰ În sensul prezentei secțiuni, termenul „autorizație” se înțelege ca incluzând licențe, concesiuni, permise, registre sau orice altă autorizație pe care o parte poate solicita pentru furnizarea de servicii de telecomunicații.

- (b) motivele care stau la baza refuzului de acordare a unei autorizații se comunică solicitantului, la cerere, în scris;
- (c) în cazul în care o autorizație este refuzată în mod nejustificat, solicitantul are posibilitatea de a solicita revizuirea și/sau de a face recurs împotriva deciziei în conformitate cu legislația internă a părții respective;
- (d) taxele solicitate de oricare dintre părți pentru acordarea unei autorizații nu depășesc costurile administrative pe care le presupun în mod normal gestionarea, controlul și controlul aplicării autorizației⁵¹.

ARTICOLUL 145

Interconectarea

- (1) Fiecare parte se asigură că orice prestator autorizat să ofere servicii de telecomunicații pe teritoriul său are dreptul de a negocia interconectarea cu alți furnizori de rețele și servicii publice de telecomunicații. Acordurile privind interconectarea trebuie stabilite, în principiu, pe baza unei negocieri comerciale între prestatorii în cauză.

⁵¹ Taxele de autorizare nu includ plăți pentru licitație, achiziție publică sau orice alt mijloc nediscriminatoriu de acordare de concesiuni sau contribuții obligatorii la furnizarea serviciului universal. Pentru o mai mare certitudine, prezentul paragraf nu se interpretează astfel încât să limiteze dreptul fiecărei părți de a solicita plata pentru alocarea resurselor limitate cum ar fi spectrul de frecvențe radio.

(2) Autoritățile de reglementare ale fiecărei părți solicită prestatorilor care obțin informații de la un alt prestator în timpul procesului de negociere a acordurilor de interconectare să utilizeze respectivele informații doar în scopul pentru care acestea au fost oferite și să respecte întotdeauna confidențialitatea informațiilor transmise sau stocate.

(3) Interconectarea cu un prestator principal se asigură în orice punct al rețelei unde acest lucru este posibil din punct de vedere tehnic. Această interconectare se asigură:

- (a) potrivit unor termeni, condiții (inclusiv standarde și specificații tehnice) și la tarife nediscriminatorii, precum și la o calitate care să nu fie mai puțin favorabilă decât cea oferită pentru propriile servicii similare sau pentru servicii similare ale unor prestatori de servicii neafiliați sau ale filialelor sau ale altor societăți afiliate;
- (b) cu promptitudine, în termeni, condiții (inclusiv standarde și specificații tehnice) și la prețuri orientate spre costuri transparente și rezonabile, care țin cont de fezabilitatea economică și sunt suficient de defalcate pentru ca prestatorul să nu trebuiască să plătească pentru componente de rețea sau facilități care nu îi sunt necesare pentru ca serviciul să îi fie oferit; și
- (c) la cerere, în alte puncte decât punctele terminus ale rețelei oferite majorității utilizatorilor, cu perceperea unor tarife care reflectă costul construirii instalațiilor suplimentare necesare.

(4) Fiecare parte se asigură că procedurile aplicabile pentru interconectarea cu un prestator principal sunt făcute publice.

(5) Fiecare parte solicită ca prestatorii principali să facă publice fie acordurile lor de interconectare, fie ofertele lor de interconectare de referință.

(6) Fiecare parte se asigură că un prestator de servicii care solicită interconectare cu un prestator principal poate recurge, fie la orice moment, fie după un interval de timp rezonabil, care a fost făcut public, la un organism național independent, care poate fi o autoritate de reglementare, astfel cum se menționează la articolul 143, pentru soluționarea diferendelor legate de termenii, condițiile și tarifele adecvate pentru interconectare într-un interval de timp rezonabil.

ARTICOLUL 146

Resurse limitate

Fiecare parte se asigură că orice procedură pentru atribuirea și utilizarea resurselor limitate, inclusiv frecvențele, numerele și drepturile de trecere, se desfășoară într-un mod obiectiv, prompt, transparent și nediscriminatoriu. Sunt făcute publice informațiile privind situația actuală a benzilor de frecvență atribuite, fără a fi însă necesară identificarea detaliată a frecvențelor atribuite pentru utilizări specifice cu caracter guvernamental.

ARTICOLUL 147

Serviciu universal

- (1) Fiecare parte are dreptul să definească tipul de obligații de serviciu universal pe care dorește să îl adopte sau să îl mențină.
- (2) Obligațiile menționate la alineatul (1) nu se consideră ca fiind anticoncurențiale *per se*, cu condiția ca aceste obligații să fie gestionate într-un mod transparent, obiectiv și nediscriminatoriu. Gestionarea acestor obligații este, de asemenea, neutră din punctul de vedere al concurenței și nu este mai constrângătoare decât este necesar pentru tipul de serviciu universal definit de fiecare parte.
- (3) Toți prestatorii trebuie să fie eligibili pentru a asigura serviciul universal și niciun prestator nu este exclus *a priori*. Desemnarea se face printr-un mecanism eficient, transparent și nediscriminatoriu, în conformitate cu legislația internă a fiecărei părți.

ARTICOLUL 148

Anuare telefonice

Fiecare parte se asigură că:

- (a) utilizatorii au la dispoziție anuare cu toți abonații la telefonia fixă, într-o formă aprobată de autoritatea națională de reglementare, tipărită, electronică sau în ambele versiuni, actualizate în mod periodic, cel puțin o dată pe an; and
- (b) organizațiile care oferă serviciile menționate la litera (a) aplică principiul nediscriminării la prelucrarea informațiilor care le-au fost furnizate de alte organizații.

ARTICOLUL 149

Confidențialitatea informațiilor

Fiecare parte asigură confidențialitatea telecomunicațiilor și a traficului de date aferent prin intermediul unei rețele publice de telecomunicații și a serviciilor de telecomunicații disponibile pentru public, fără a restrânge comerțul cu servicii.

ARTICOLUL 150

Difereinde între furnizori

- (1) În caz de diferend între furnizorii de rețele sau servicii de telecomunicații în legătură cu drepturile și obligațiile stabilite în prezenta secțiune, autoritatea de reglementare a părții în cauză publică, la cererea unei părți implicate în diferend, o decizie cu caracter obligatoriu pentru soluționarea diferendului în cel mai scurt timp posibil.
- (2) Atunci când un astfel de diferend vizează prestarea transfrontalieră de servicii, autoritățile de reglementare ale părților în cauză își coordonează eforturile pentru a ajunge la soluționarea diferendului.

SECȚIUNEA 5

SERVICII FINANCIARE

ARTICOLUL 151

Domeniul de aplicare

Prezenta secțiune stabilește principiile cadrului de reglementare pentru toate serviciile financiare angajate în conformitate cu capitolele 2 (Stabilire), 3 (Prestarea transfrontalieră de servicii) și 4 (Prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri) ale prezentului titlu. Prezenta secțiune se aplică măsurilor care afectează furnizarea serviciilor financiare⁵².

ARTICOLUL 152

Definiții

În sensul prezentului capitol și al capitolelor 2 (Stabilire), 3 (Prestarea transfrontalieră de servicii) și 4 (Prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri) ale prezentului titlu:

⁵² Referirea la furnizarea unui serviciu financiar în prezenta secțiune înseamnă prestarea unui serviciu, așa cum este definit la articolul 108.

- prin „serviciu financiar” se înțelege orice serviciu de natură financiară oferit de un prestator de servicii financiare al unei părți. Serviciile financiare cuprind toate serviciile de asigurare și cele conexe și toate serviciile bancare și alte servicii financiare (exclusiv asigurarea). Serviciile financiare includ următoarele activități:

(a) servicii de asigurare și servicii conexe:

(i) asigurări directe (inclusiv coasigurare):

(A) de viață;

(B) altele decât asigurările de viață;

(ii) reasigurare și retrocedare;

(iii) activitățile de intermediere a asigurărilor, precum activități de brokeraj și de agenție; și

(iv) servicii auxiliare asigurărilor, cum ar fi serviciile de consultanță, de actuarial, de evaluare a riscurilor și serviciile de soluționare a cererilor de despăgubire;

(b) servicii bancare și alte servicii financiare (cu excepția asigurărilor):

(i) acceptarea depozitelor și a altor fonduri rambursabile de la populație;

(ii) împrumuturi de orice natură, inclusiv credite de consum, credite ipotecare, factoring și finanțarea tranzacțiilor comerciale;

- (iii) leasing financiar;
- (iv) toate serviciile de plăți și transferuri monetare, inclusiv cărțile de credit sau de debit, cecurile de călătorie și cecurile bancare;
- (v) garanții și angajamente;
- (vi) operațiuni în nume propriu sau în numele clienților, pe piața bursieră, pe piața extrabursieră sau pe alte piețe, și anume:
 - (A) instrumente ale pieței monetare (inclusiv cecuri, efecte de comerț, certificate de depozit);
 - (B) valută;
 - (C) produse derivate, inclusiv, dar nelimitându-se la futures și opțiuni;
 - (D) instrumente ale cursului de schimb și ale ratei dobânzilor, inclusiv produse cum ar fi swap și contractele la termen pe rata dobânzii;
 - (E) valori mobiliare transferabile; și
 - (F) alte instrumente și active financiare negociabile, inclusiv lingouri;

- (vii) participarea la emisiunile de valori mobiliare de orice natură, inclusiv subscriere, plasamentele (private sau publice) în calitate de agent și furnizarea de servicii conexe;
- (viii) brokeraj monetar;
- (ix) gestionarea activelor, de exemplu gestionarea numerarului sau a portofoliului, toate formele de gestionare a plasamentelor colective, gestionarea fondurilor de pensii, servicii de custodie, de depozitare și fiduciare;
- (x) serviciile de decontare și compensare a activelor financiare, inclusiv valorile mobiliare, produse derivate și alte instrumente negociabile;
- (xi) comunicarea și transferul de informații financiare, prelucrarea datelor financiare și software-ul aferent; și
- (xii) servicii de consultanță, de intermediere și alte servicii financiare auxiliare privind toate activitățile enumerate mai sus la punctele (i)-(xi), inclusiv furnizarea de informații privind creditele și evaluarea dosarelor de credit, cercetări și consultanță privind investițiile și portofoliile de investiții, precum și consultanță privind achizițiile, restructurările și strategiile societăților comerciale;

– prin „prestator de servicii financiare” se înțelege orice persoană fizică sau juridică a unei părți care intenționează să presteze sau prestează servicii financiare. Termenul „prestator de servicii financiare” nu cuprinde o entitate publică;

- prin „serviciu financiar nou” se înțelege un serviciu de natură financiară, inclusiv servicii privind produse existente și noi sau modul în care se furnizează un produs, care nu este prestat de niciun alt prestator de servicii financiare pe teritoriul unei părți, dar care este prestat pe teritoriul unei alte părți;
- prin „entitate publică” se înțelege:
 - (a) un guvern, o bancă centrală sau o autoritate monetară a unei părți sau o entitate deținută sau controlată de către o parte, care este în principal însărcinată cu exercitarea unor funcții publice sau activități de serviciu public, cu excepția unei entități însărcinate în principal cu prestarea unor servicii financiare în condiții comerciale; sau
 - (b) o entitate privată, care îndeplinește funcții ce revin în mod normal unei bănci centrale sau unei autorități monetare, atunci când exercită aceste funcții;
- prin „organism de autoreglementare” se înțelege orice organism neguvernamental, inclusiv orice bursă sau piață de valori mobiliare sau futures, agenție de compensare sau orice altă organizație sau asociație care exercită în nume propriu sau cu delegație autoritatea de reglementare sau de supraveghere asupra prestatorilor de servicii financiare; pentru o mai mare certitudine, un organism de autoreglementare nu se consideră monopol desemnat în sensul titlului VIII (Concurență);

- termenul „servicii prestate în exercitarea autorității guvernamentale” în sensul articolului 108, se referă, de asemenea, la:
 - (a) activități desfășurate de o bancă centrală sau de o autoritate monetară sau de către oricare altă entitate publică în aplicarea politicii monetare sau a politicii cursului de schimb;
 - (b) activități constituind o parte a unui regim de protecție socială instituit prin lege sau a unor fonduri publice de pensii; și
 - (c) alte activități desfășurate de o entitate publică în numele sau cu garanția statului sau care utilizează resursele financiare ale guvernului;

în sensul definiției de „servicii prestate în exercitarea autorității guvernamentale” de la articolul 108, în cazul în care o parte permite efectuarea oricăroră dintre activitățile menționate mai sus la literele (b) sau (c) de către prestatorii săi de servicii financiare în concurență cu o entitate publică sau cu un prestator de servicii financiare, definiția termenului „servicii”, astfel cum este stabilită la articolul 108, include aceste activități.

ARTICOLUL 153

Sisteme de plată și compensare

- (1) În termenii și condițiile prin care se acordă tratament național, fiecare parte acordă prestatorilor de servicii financiare ai unei alte părți stabiliți pe teritoriul său acces la sisteme de plată și compensare exploatate de entități publice, precum și la facilități oficiale de finanțare și refinanțare disponibile în cursul normal al activităților comerciale obișnuite. Prezentul alineat nu este destinat să confere acces la facilitățile de creditor de ultimă instanță ale unei părți.

(2) Atunci când o parte:

- (a) solicită, prestatorilor de servicii financiare ale unei alte părți, drept o condiție pentru prestarea de servicii financiare în condiții egale cu prestatorii de servicii financiare interni, apartenența sau participarea la, sau accesul la, orice organism de autoreglementare, bursă sau piață de valori mobiliare sau futures, agenție de compensare sau orice altă organizație sau asociație; sau
- (b) oferă, în mod direct sau indirect, acestor entități, privilegii sau avantaje în prestarea de servicii financiare;

această parte se asigură că aceste entități acordă tratament național prestatorilor de servicii financiare ai unei alte părți care își au reședința pe teritoriul său.

ARTICOLUL 154

Excepția prudențială

- (1) Fără a aduce atingere altor dispoziții din prezentul titlu sau titlului V (Plăți curente și circulația capitalurilor), o parte poate adopta sau menține, din motive prudențiale, măsuri precum:
 - (a) protecția investitorilor, a deponenților, a asiguraților sau a persoanelor cărora li se datorează drepturi cu caracter fiduciar de către prestatorul de servicii financiare;

(b) asigurarea integrității și stabilității sistemului său financiar.

(2) Măsurile menționate la alineatul (1) nu sunt mai constrângătoare decât este necesar pentru a realiza obiectivul lor și nu discriminează serviciile financiare sau prestatorii de servicii financiare ai unei alte părți în comparație cu propriile sale servicii financiare similare sau proprii săi prestatori de servicii financiare similari.

(3) Nicio dispoziție a prezentului acord nu se interpretează ca impunând uneia dintre părți divulgarea de informații referitoare la afacerile și la conturile unor clienți individuali sau de orice informații confidențiale sau protejate deținute de organismele publice.

(4) Fără a aduce atingere altor mijloace de reglementare prudențială a prestării transfrontaliere de servicii financiare, o parte poate solicita înregistrarea sau autorizarea prestatorilor transfrontalieri de servicii financiare ai unei alte părți și a instrumentelor financiare.

ARTICOLUL 155

Reglementare eficientă și transparentă

(1) Fiecare parte depune toate eforturile pentru a comunica în avans tuturor persoanelor interesate orice măsură de aplicare generală pe care acea parte intenționează să o adopte pentru a oferi acestor persoane ocazia de a prezenta observații referitoare la respectiva măsură. Această măsură se aplică:

(a) prin intermediul unei publicații oficiale; sau

(b) în altă formă scrisă sau electronică.

(2) Fiecare parte pune la dispoziția persoanelor interesate cerințele sale pentru completarea cererilor privind prestarea de servicii financiare.

(3) La cererea unui solicitant, partea în cauză informează solicitantul cu privire la stadiul în care se află cererea acestuia. În cazul în care partea în cauză dorește informații suplimentare din partea solicitantului, aceasta notifică de îndată acest lucru solicitantului.

(4) Fiecare parte depune eforturi pentru a garanta implementarea și aplicarea pe teritoriul ei a standardelor internaționale privind reglementarea și supravegherea sectorului de servicii financiare și pentru combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului. Aceste standarde internaționale sunt *Core Principle for Effective Banking Supervision* (Principiul de bază pentru supravegherea eficientă a sectorului bancar) al Comitetului de la Basel, *Insurance Core Principles and Methodology* (Principiile și metodologia de bază în asigurări) ale Asociației internaționale a autorităților de supraveghere a asigurărilor, *Objectives and Principles of Securities Regulation* (Obiectivele și principiile de reglementare a valorilor mobiliare) ale Organizației Internaționale a Comisiilor de Valori Mobiliare, *Forty Recommendations on Money Laundering* (Patruzeci de recomandări privind spălarea banilor) și *Nine Special Recommendations on Terrorist Financing* (Nouă recomandări speciale privind finanțarea terorismului) ale Grupului de Acțiune Financiară.

(5) Părțile iau notă, de asemenea, de „*Ten Key Principles for Information Sharing*” (Zece principii cheie pentru schimbul de informații) promulgate de miniștrii de finanțe din țările G7 și de *Agreement on Exchange of Information on Tax Matters* (Acordul privind schimbul de informații în domeniul fiscal) al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, (denumită în continuare „OCDE”) și de *Statement on Transparency and exchange of information for tax purposes* (Declarația privind transparența și schimbul de informații în scopuri fiscale) a G20.

ARTICOLUL 156

Servicii financiare noi

Fiecare parte permite unui prestator de servicii financiare al unei alte părți, stabilit pe teritoriul său, să presteze orice serviciu financiar nou de tip similar cu serviciile a căror prestare de către proprii prestatori de servicii financiare este permisă de către partea respectivă în conformitate cu dreptul intern al acesteia în circumstanțe similare. O parte poate stabili forma instituțională și juridică prin care serviciul financiar nou poate fi prestat și poate solicita autorizare pentru prestarea acestui serviciu. Atunci când se solicită o astfel de autorizație, se ia o decizie într-un termen rezonabil, iar autorizația poate fi refuzată numai din motive prudențiale.

ARTICOLUL 157

Prelucrarea datelor

- (1) Fiecare parte permite unui prestator de servicii financiare al unei alte părți să transfere informații în formă electronică sau în altă formă, către și dinspre teritoriul său, pentru prelucrarea datelor, atunci când această prelucrare este necesară pentru activitățile obișnuite ale acestui prestator de servicii financiare.
- (2) Fiecare parte adoptă măsuri de siguranță adecvate pentru protejarea dreptului la viață privată și împotriva interferențelor în viața privată, familie, locuință sau corespondență a persoanelor, în special în ceea ce privește transferul datelor cu caracter personal.

ARTICOLUL 158

Recunoașterea măsurilor prudențiale

- (1) O parte poate recunoaște măsurile prudențiale ale oricărei alte țări atunci când stabilește modul de aplicare a măsurilor acestei părți cu privire la serviciile financiare. Această recunoaștere, care poate fi realizată prin armonizare sau în alt mod, se poate baza pe un acord sau un aranjament cu țara în cauză sau poate fi acordată în mod autonom.
- (2) O parte care este parte la acordul sau înțelegerea menționate la alineatul (1), fie acesta viitor sau existent, acordă unei alte părți o posibilitate adecvată de a-și negocia aderarea la aceste acorduri sau înțelegeri sau de a negocia unele comparabile cu această parte, în condiții în care ar exista o echivalență în ceea ce privește reglementarea, supravegherea, punerea în aplicare a acestei reglementări și, după caz, procedurile privind punerea în comun de informații între părțile la acord sau înțelegere. Atunci când o parte acordă recunoașterea în mod autonom, această parte oferă o posibilitate adecvată unei alte părți să demonstreze existența unor astfel de circumstanțe.

ARTICOLUL 159

Excepții specifice

- (1) Nicio dispoziție a prezentului titlu nu se interpretează ca împiedicând o parte, inclusiv entitățile sale publice, să desfășoare sau să presteze în exclusivitate, pe teritoriul său, activități sau servicii care fac parte dintr-un sistem public de pensii sau sistem oficial de asigurări sociale, cu excepția cazurilor în care activitățile respective pot fi desfășurate, în temeiul reglementărilor interne ale părții respective, de către prestatori de servicii financiare aflați în concurență cu entități publice sau cu instituții private.
- (2) Nicio dispoziție a prezentului acord nu se aplică activităților sau măsurilor întreprinse sau adoptate de o bancă centrală sau o autoritate în materie de politică monetară, de curs de schimb sau de creditare sau de către orice altă entitate publică în aplicarea politicii monetare și a politicilor de credit sau de curs de schimb conexe.
- (3) Nicio dispoziție a prezentului titlu nu se interpretează ca împiedicând o parte, inclusiv entitățile publice ale acesteia, să desfășoare activități sau să presteze servicii în mod exclusiv pe teritoriul său în numele, cu garanția sau cu utilizarea resurselor financiare ale părții sau ale entităților publice ale acesteia.

SECȚIUNEA 6

SERVICII ÎN DOMENIUL TRANSPORTULUI MARITIM INTERNAȚIONAL

ARTICOLUL 160

Domeniu de aplicare și principii

- (1) Prezenta secțiune prezintă principiile serviciilor de transport maritim internațional angajate în conformitate cu capitolele 2 (Stabilire), 3 (Prestarea transfrontalieră de servicii) și 4 (Prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri) ale prezentului titlu.
- (2) Ținând seama de nivelurile existente de liberalizare între părți în ceea ce privește transportul maritim internațional, fiecare parte:
 - (a) aplică efectiv principiul accesului nerestricționat pe piețele și căile comerciale maritime internaționale pe baze comerciale și în mod nediscriminatoriu; și
 - (b) acordă navelor sub drapelul unei alte părți sau exploatate de prestatorii de servicii ai unei alte părți un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat propriilor sale nave, cu privire, *inter alia*, la accesul în porturi, utilizarea infrastructurii și a serviciilor maritime auxiliare ale acestor porturi și la redevențele și taxele conexe, instalațiile vamale și alocarea danelor și a instalațiilor de încărcare și descărcare.

- (3) În aplicarea acestor principii, fiecare parte:
- (a) se abține să introducă dispoziții privind împărțirea încărcăturii în viitoarele acorduri bilaterale cu țări terțe privind serviciile de transport maritim, inclusiv vracul solid și lichid și traficul de linie, și reziliază, într-un interval rezonabil de timp, astfel de clauze de împărțire a încărcăturii, în cazul în care acestea există în acorduri bilaterale precedente; și
 - (b) abrogă și se abține să introducă, de la intrarea în vigoare a prezentului acord, măsuri unilaterale și obstacole administrative, tehnice și de altă natură care pot constitui restricții deghizate sau pot avea efecte discriminatorii asupra liberei prestări a serviciilor în domeniul transportului maritim internațional.
- (4) Fiecare parte permite prestatorilor de servicii maritime internaționale, inclusiv serviciilor de agenții maritime ale unei alte părți, să dețină o entitate pe teritoriul său în condiții de stabilire și de exploatare nu mai puțin favorabile decât cele acordate propriilor săi prestatori de servicii sau celor din orice țară terță, oricare dintre acestea sunt mai favorabile.
- (5) Fiecare parte pune la dispoziția prestatorilor de transport maritim internațional ai unei alte părți, în condiții rezonabile și nediscriminatorii, următoarele servicii portuare: pilotaj, asistență la remorcare și tracțiune, aprovizionare, alimentare cu combustibil și cu apă, colectarea gunoierului și eliminarea deșeurilor de balast, serviciile căpitanului de port, asistență la navigație, servicii operaționale pe uscat esențiale exploatărilor de nave, inclusiv comunicații, furnizare de apă și de electricitate, instalații pentru reparații de urgență, servicii de ancorare, posturi de acostare și servicii de acostare.

ARTICOLUL 161

Definiții

În sensul prezentei secțiuni și al capitolelor 2 (Stabilire), 3 (Prestarea transfrontalieră de servicii) și 4 (Prezența temporară a persoanelor fizice aflate în vizită de afaceri) ale prezentului titlu:

- „servicii de staționare și depozitare a containerelor” înseamnă activități care constau în depozitarea containerelor, în porturi sau în interiorul țării, în vederea umplerii/golirii, a reparării și a punerii lor la dispoziție pentru expediere;
- „servicii de vămuire” (sau „servicii de brokeraj vamal”) înseamnă activități care constau în îndeplinirea, în numele unei alte părți, a formalităților vamale privind importul, exportul sau transportul direct al mărfurilor, indiferent dacă acest serviciu reprezintă principala activitate a prestatorului de servicii sau o completare obișnuită a activității sale principale;
- „servicii de transport al mărfurilor” înseamnă activitatea ce constă în organizarea și monitorizarea operațiunilor de transport în numele transportatorilor, prin achiziționarea serviciilor de transport și a serviciilor conexe, pregătirea documentelor și furnizarea de informații comerciale;
- „transportul maritim internațional” cuprinde operațiuni de transport ușă la ușă și multimodal, care presupune transportul bunurilor prin intermediul mai multor mijloace de transport, inclusiv maritim, însoțit de un singur document de transport și, în acest sens, include dreptul de a încheia contracte direct cu furnizorii de alte mijloace de transport;

- „servicii de agenții maritime” înseamnă activități ce constau în reprezentarea, într-o zonă geografică dată, în calitate de agent, a intereselor comerciale ale uneia sau mai multor linii de navigație sau companii maritime, în următoarele scopuri:
 - (a) comercializarea și vânzarea serviciilor de transport maritim și a serviciilor conexe, de la cotare până la facturare, precum și emisiunea de conosamente în numele societăților, achiziționarea și revânzarea serviciilor conexe necesare, întocmirea documentelor și furnizarea de informații comerciale; și
 - (b) organizarea, în numele companiilor maritime, a escalei navei sau preluarea încărcăturilor atunci când este necesar;
- „servicii de manipulare a încărcăturilor maritime” înseamnă activități desfășurate de operatori portuari, inclusiv operatorii de terminale, cu excepția activităților directe ale docherilor, atunci când această forță de muncă este organizată independent de societățile de exploatare portuară sau de exploatare a terminalelor. Activitățile vizate includ organizarea și supravegherea următoarelor operațiuni:
 - (a) încărcarea/descărcarea navelor;
 - (b) amararea/dezamararea mărfurilor; și
 - (c) recepționarea/livrarea și depozitarea în siguranță a mărfurilor înainte de expediere sau după descărcare.

CAPITOLUL 6

COMERȚ ELECTRONIC

ARTICOLUL 162

Obiective și principii

- (1) Recunoscând faptul că comerțul electronic sporește oportunitățile de afaceri în numeroase sectoare, părțile convin să promoveze dezvoltarea comerțului electronic între ele, în special cooperând în probleme legate de aplicarea dispozițiilor privind comerțul electronic prevăzute în prezentul titlu.
- (2) Părțile convin că dezvoltarea comerțului electronic trebuie să fie conformă cu standardele internaționale în materie de protecție a datelor, pentru a asigura încrederea utilizatorilor de comerț electronic.
- (3) Părțile convin că livrarea prin mijloace electronice se consideră prestare de servicii, în înțelesul capitolului 3 (Prestarea transfrontalieră de servicii), și că aceasta nu face obiectul taxelor vamale.

ARTICOLUL 163

Aspecte de reglementare în materie de comerț electronic

- (1) Părțile mențin un dialog privind problemele de reglementare în materie de comerț electronic, care abordează, *inter alia*, următoarele aspecte:
- (a) recunoașterea certificatelor de semnătură electronică eliberate publicului și facilitarea serviciilor transfrontaliere de certificare;
 - (b) responsabilitatea prestatorilor intermediari de servicii în ceea ce privește transmiterea sau stocarea informațiilor;
 - (c) tratamentul comunicațiilor electronice comerciale nesolicitate;
 - (d) protejarea consumatorilor în domeniul comerțului electronic, printre altele, împotriva practicilor comerciale frauduloase și înșelătoare în context transfrontalier;
 - (e) protecția datelor personale;
 - (f) promovarea tranzacțiilor fără suport de hârtie; and
 - (g) orice alt aspect relevant pentru dezvoltarea comerțului electronic.

(2) Părțile cooperează, *inter alia*, prin schimbul de informații cu privire la legislația relevantă și jurisprudența lor, precum și cu privire la punerea în aplicare a acestei legislații.

ARTICOLUL 164

Protecția datelor cu caracter personal

Părțile depun toate eforturile, pe cât posibil și în limitele competențelor lor respective, să dezvolte sau să mențină, după caz, reglementări pentru protecția datelor cu caracter personal.

ARTICOLUL 165

Gestionarea tranzacțiilor fără suport de hârtie

Părțile depun toate eforturile, pe cât posibil și în limitele competențelor lor respective, pentru:

- (a) punerea la dispoziția publicului în formă electronică a documentelor de gestionare comercială;
și

- (b) acceptarea documentelor de administrare comercială⁵³ prezentate sub formă electronică drept echivalent juridic al versiunii acestora pe hârtie.

ARTICOLUL 166

Protecția consumatorului

- (1) Părțile recunosc importanța menținerii și adoptării de măsuri transparente și eficace de protejare a consumatorilor împotriva practicilor comerciale frauduloase și înșelătoare în cazul în care consumatorii se angajează în tranzacții de comerț electronic.
- (2) Părțile recunosc importanța consolidării protecției consumatorilor și a cooperării între autoritățile interne pentru protecția consumatorilor în ceea ce privește activitățile legate de comerțul electronic.

⁵³ Pentru o mai mare certitudine, pentru Columbia și Peru, „documente de administrare comercială” înseamnă formulare eliberate sau controlate de către o parte care trebuie să fie completate de către sau pentru un importator sau exportator în legătură cu importul sau exportul de mărfuri.

CAPITOLUL 7

EXCEPȚII

ARTICOLUL 167

Excepții generale

(1) Sub rezerva cerinței ca aceste măsuri să nu fie aplicate astfel încât să constituie un mijloc de discriminare arbitrară sau nejustificată între părți sau o restricție disimulată în calea stabilirii sau a prestării transfrontaliere de servicii, nicio dispoziție a prezentului titlu și a titlului V (Plăți curente și circulația capitalurilor) nu se interpretează ca împiedicând adoptarea sau aplicarea de către oricare dintre părți a măsurilor:

- (a) necesare pentru protejarea securității publice sau moralității publice sau pentru menținerea ordinii publice⁵⁴;
- (b) necesare pentru a proteja viața sau sănătatea oamenilor, animalelor sau plantelor, inclusiv măsurile de mediu necesare în acest sens;

⁵⁴ Excepția vizând ordinea publică nu poate fi invocată decât în cazul în care există o amenințare adevărată și suficient de gravă la adresa unuia dintre interesele fundamentale ale societății.

- (c) referitoare la conservarea resurselor naturale epuizabile vii și nevii atunci când aceste măsuri sunt aplicate împreună cu restricții privind investitorii interni sau oferta sau consumul intern de servicii;
- (d) necesare pentru protecția patrimoniului național de valoare artistică, istorică sau arheologică;
- (e) necesare pentru a asigura conformitatea cu actele cu putere de lege sau actele administrative care nu sunt incompatibile cu dispozițiile prezentului titlu și ale titlului V (Plăți curente și circulația capitalurilor)⁵⁵, inclusiv cele referitoare la:
 - (i) prevenirea practicilor neloiale și frauduloase sau remedierea efectelor nerespectării contractelor;
 - (ii) protejarea vieții private a persoanelor în legătură cu prelucrarea și difuzarea datelor cu caracter personal și protejarea confidențialității înregistrărilor individuale și a conturilor personale;
 - (iii) siguranță.

⁵⁵ Pentru o mai mare certitudine, în cazul Peru, executarea măsurilor care împiedică un transfer monetar prin aplicarea echitabilă, nediscriminatorie și cu bună-credință a legislației peruane referitoare la:

- (a) faliment, insolabilitate sau protejarea drepturilor creditorilor;
- (b) emisiune, comercializare sau tranzacționare cu titluri de valoare, futures, opțiuni sau alte instrumente derivate;
- (c) infracțiuni penale;
- (d) raportare financiară sau înregistrare contabilă a transferurilor atunci când acest lucru este necesar pentru a veni în sprijinul autorităților responsabile cu aplicarea legii sau al autorităților de reglementare a sistemului financiar; sau
- (e) asigurarea respectării ordinelor judiciare sau administrative sau a hotărârilor în procedurile judiciare sau administrative; nu se consideră neconformă cu dispozițiile prezentului titlu și ale titlului V (Plăți curente și circulația capitalurilor).

(2) Dispozițiile prezentului titlu, ale anexelor VII (Lista de angajamente privind stabilirea) și VIII (Lista de angajamente privind furnizarea transfrontalieră de servicii) și ale titlului V (Plăți curente și circulația capitalurilor) nu se aplică sistemelor de securitate socială respective ale părților sau activităților de pe teritoriul fiecărei părți care sunt legate, chiar ocazional, de exercitarea autorității oficiale.

TITLUL V

PLĂȚI CURENTE ȘI CIRCULAȚIA CAPITALURILOR

ARTICOLUL 168

Cont curent

Părțile autorizează, într-o monedă liber convertibilă și în conformitate cu dispozițiile de la articolul VIII din Statutul Fondului Monetar Internațional, toate plățile și transferurile din contul curent al balanței de plăți între părți.

ARTICOLUL 169

Cont de capital

În ceea ce privește tranzacțiile din contul de capital și financiar al balanței de plăți, de la intrarea în vigoare a prezentului acord, părțile asigură libera circulație a capitalului legat de investițiile⁵⁶ directe realizate în persoane juridice constituite în conformitate cu legislația țării gazdă și investițiile și alte tranzacții realizate în conformitate cu dispozițiile din titlul IV (Comerțul cu servicii, stabilire și comerț electronic)⁵⁷, precum și lichidarea și repatrierea acestor investiții și a oricărui profit rezultat.

ARTICOLUL 170

Măsuri de salvagardare

(1) În cazul Columbiei, când, în circumstanțe excepționale, plățile și circulația capitalurilor produc sau amenință să producă dificultăți grave pentru funcționarea politicii cursului de schimb sau a politicii monetare în Columbia, Columbia poate adopta măsuri de salvagardare în ceea ce privește circulația capitalurilor pentru o perioadă de timp care să nu depășească un an. Aceste măsuri de salvagardare pot fi menținute după această perioadă de timp din motive justificate, atunci când este necesar să se depășească circumstanțe excepționale care au condus la aplicarea lor. Într-o astfel de situație, Columbia prezintă în prealabil celorlalte părți motivele care justifică menținerea măsurilor.

⁵⁶ Pentru o mai mare certitudine, „investiție directă” nu înseamnă credite legate de comerț exterior, investiții de portofoliu în conformitate cu legislația națională, datorie publică și creditul asociat acestora.

⁵⁷ Pentru o mai mare certitudine, capitolul 7 (Excepții) din titlul IV (Comerțul cu servicii, stabilire și comerț electronic) se aplică și prezentului titlu.

(2) În cazul Peru și al părții UE, când, în circumstanțe excepționale, plățile și circulația capitalurilor produc sau amenință să producă dificultăți grave pentru funcționarea politicii cursului de schimb sau a politicii monetare în Peru sau în Uniunea Europeană, Peru sau partea UE pot adopta, fiecare, măsuri de salvagardare în ceea ce privește circulația capitalurilor pentru o perioadă de timp care să nu depășească un an.

(3) Aplicarea măsurilor de salvagardare în conformitate cu alineatul (2) poate fi extinsă prin reintroducerea formală a acestora în caz de circumstanțe extrem de excepționale și după coordonarea în prealabil între părțile în cauză cu privire la punerea în aplicare a oricărei reintroduceri formale propuse.

(4) În niciun caz măsurile menționate la alineatele (1) și (2) nu pot să fie utilizate ca un mijloc de protecție comercială sau în scopul protejării unei anumite industrii.

(5) O parte care adoptă sau menține măsuri de salvagardare în temeiul alineatelor (1), (2) sau (3) informează de îndată celelalte părți cu privire la relevanța și domeniul de aplicare al acestora și prezintă, cât mai repede posibil, un program de eliminare.

ARTICOLUL 171

Dispoziții finale

Cu scopul de a sprijini un cadru stabil și sigur pentru investițiile pe termen lung, părțile se consultă în vederea facilitării circulației capitalurilor între ele, în special a liberalizării progresive a conturilor financiare și de capital.

TITLUL VI

ACHIZIȚII PUBLICE

ARTICOLUL 172

Definiții

În sensul prezentului titlu:

- prin „contract de construire-exploatare-transfer și contract de concesiune de lucrări publice” se înțelege orice dispoziție contractuală al cărei obiectiv principal este construirea sau reabilitarea de infrastructuri fizice, de uzine, de clădiri, de instalații sau de alte lucrări publice și prin care, pentru executarea de către prestator a unei dispoziții contractuale, o entitate contractantă îi acordă prestatorului, pentru o anumită perioadă, proprietatea temporară sau un drept de a controla și de a exploata și de a cere plata pentru utilizarea respectivelor lucrări, pe durata contractului;

- prin „bunuri sau servicii comerciale” se înțelege bunuri sau servicii de tipul celor care sunt în general vândute sau oferite spre vânzare în comerț către cumpărători neguvernamentali, cumpărate de regulă de aceștia și utilizate în scopuri neguvernamentale;
- prin „serviciu de construcție” se înțelege un serviciu al cărui obiectiv este realizarea prin orice mijloc de lucrări civile sau de construcție, pe baza diviziunii 51 din Clasificarea centrală provizorie a produselor a Organizației Națiunilor Unite (denumită în continuare „CPPC”);
- prin „licitație electronică” se înțelege un proces repetitiv care implică utilizarea de mijloace electronice pentru prezentarea de către furnizori a unor prețuri noi și/sau a unor valori noi pentru elementele netarifare cuantificabile ale licitației care au legătură cu criteriile de evaluare, ceea ce duce la o clasificare sau la o reclasificare a ofertelor;
- prin „în scris” sau „scris(ă)” se înțelege orice expresie scrisă cu litere sau cu cifre care poate fi citită, reprodusă și comunicată ulterior. Aceasta poate include informațiile transmise și stocate electronic;
- prin „licitație restrânsă” se înțelege o metodă de achiziții publice prin care entitatea contractantă contactează furnizorul sau furnizorii aleși de aceasta;
- prin „măsură” se înțelege orice act cu putere de lege, act administrativ, procedură, orientare sau practică administrativă sau orice acțiune a unei entități contractante legată de o achiziție publică reglementată;
- prin „listă multifuncțională” se înțelege o listă de furnizori cu privire la care o entitate contractantă a hotărât că îndeplinesc condițiile de înscriere pe lista respectivă și pe care entitatea contractantă intenționează să îi folosească de mai multe ori;

- prin „anunț de intenție referitor la un contract de achiziție publică” se înțelege un anunț publicat de o entitate contractantă prin care invită furnizorii interesați să depună o cerere de participare, o ofertă sau ambele;
- prin „operațiuni de compensare” se înțelege orice condiție sau măsură care încurajează dezvoltarea locală sau îmbunătățește contul balanței de plăți al unei părți, precum utilizarea conținutului de origine națională, acordarea de licențe pentru tehnologie, investițiile, comerțul în contrapartidă și acțiuni sau cerințe similare;
- prin „licitație deschisă” se înțelege o metodă de achiziții publice prin care toți furnizorii interesați pot depune o ofertă;
- prin „entitate contractantă” se înțelege o entitate a unei părți enumerată în apendicele 1 la anexa XII (Achiziții publice);
- prin „furnizor calificat” se înțelege un furnizor care este recunoscut de o entitate contractantă ca îndeplinind condițiile de participare;
- prin „licitație selectivă” se înțelege o metodă de achiziții publice prin care numai furnizorii calificați sunt invitați de entitatea contractantă să depună o ofertă;
- „serviciile” includ serviciile de construcții, în absența unor dispoziții contrare; și

- prin „specificație tehnică” se înțelege o cerință din cadrul licitației care:
 - (a) prevede caracteristicile mărfurilor sau serviciilor care fac obiectul achiziției publice, inclusiv calitatea, performanța, siguranța și dimensiunile acestora, sau procesele și metodele de producție sau de furnizare a acestora; sau
 - (b) se referă la cerințe privind terminologia, simbolurile, împachetarea, marcarea sau etichetarea aplicabile unui bun sau serviciu.

ARTICOLUL 173

Domeniul de aplicare

- (1) Prezentul titlu se aplică oricărei măsuri adoptate de o parte privind achizițiile publice reglementate.
- (2) În sensul prezentului titlu, „achiziții publice reglementate” înseamnă achiziții publice de bunuri, servicii sau orice combinație a acestora, astfel cum se specifică, pentru fiecare parte, în apendicele 1 la anexa XII (Achiziții publice):
 - (a) care nu sunt achiziționate pentru a fi comercializate sau revândute sau pentru a fi utilizate în producția sau furnizarea de mărfuri sau servicii care se comercializează sau se revând;

- (b) prin orice mijloace contractuale, inclusiv: cumpărare, cumpărare în rate, închiriere sau leasing, cu sau fără opțiune de cumpărare, contracte de construire-exploatare-transfer și contracte de concesiune de lucrări publice;
 - (c) pentru care valoarea este egală sau mai mare decât cea a pragului aferent specificat pentru fiecare parte în apendicele 1 la Anexa XII (Achiziții publice), la momentul publicării unui anunț în conformitate cu articolul 176;
 - (d) de către o entitate contractantă; și
 - (e) care nu sunt altfel excluse din sfera de aplicare a prezentului titlu.
- (3) Cu excepția cazurilor în care se prevede altfel, prezentul titlu nu se aplică:
- (a) achiziției sau închirierii de terenuri, de construcții existente sau de alte bunuri imobile sau a drepturilor asupra acestora;
 - (b) acordurilor necontractuale sau oricărei forme de asistență pe care o parte o acordă, inclusiv acorduri de cooperare, granturi, împrumuturi, subvenții, infuzii de capital, garanții, aporturi de capital și stimulente fiscale;

- (c) achizițiilor sau contractărilor de servicii de consiliere fiscală sau de depozit, de servicii de lichidare și gestionare pentru instituții financiare reglementate sau de servicii legate de vânzare, de amortizare și de distribuire a datoriei publice, inclusiv a împrumuturilor și a obligațiunilor de stat, a obligațiunilor de stat de tip benchmark și a altor titluri de valoare⁵⁸;
- (d) contractelor publice de ocupare a forței de muncă și măsurilor legate de acestea; și
- (e) achizițiilor publice organizate:
 - (i) în scopul precis de acordare de asistență internațională, inclusiv de ajutor pentru dezvoltare;
 - (ii) în cadrul procedurii speciale sau în condițiile unui acord internațional privind:
 - (A) staționarea trupelor; sau
 - (B) punerea în aplicare în comun a unui proiect de către țările semnatare ale unui astfel de acord;
 - (iii) în cadrul procedurii sau condiției specifice a unei organizații internaționale sau finanțate prin granturi, împrumuturi sau alt tip de asistență internațională, în cazul în care procedura sau condiția aplicabilă nu ar fi conformă cu prezentul titlu.

⁵⁸ Pentru o mai mare certitudine, prezentul titlu nu se aplică achizițiilor de servicii bancare, financiare sau specializate legate de următoarele activități:

- (a) inițierea unei îndatorări publice; sau
- (b) gestionarea datoriei publice.

(4) Fiecare parte precizează următoarele informații în subsecțiunea sa corespunzătoare din apendicele 1 la anexa XII (Achiziții publice):

- (a) în subsecțiunea 1, entitățile guvernamentale centrale ale căror proceduri de achiziții publice sunt reglementate de prezentul titlu;
- (b) în subsecțiunea 2, entitățile guvernamentale subcentrale ale căror proceduri de achiziții publice sunt reglementate de prezentul titlu;
- (c) în subsecțiunea 3, toate celelalte entități ale căror proceduri de achiziții publice sunt reglementate de prezentul titlu;
- (d) în subsecțiunea 4, bunurile reglementate prin prezentul titlu;
- (e) în subsecțiunea 5, serviciile, altele decât cele de construcții, reglementate de prezentul titlu;
- (f) în subsecțiunea 6, serviciile de construcții reglementate de prezentul titlu; și
- (g) în subsecțiunea 7, orice note cu caracter general.

(5) Atunci când, în contextul unei achiziții publice reglementate, o entitate contractantă le solicită persoanelor unei părți nereglementate de apendicele 1 la anexa XII (Achiziții publice) să organizeze proceduri de achiziții publice în conformitate cu anumite cerințe, articolul 175 se aplică *mutatis mutandis* unor astfel de cerințe.

Evaluare

- (6) La estimarea valorii unei achiziții publice pentru a stabili dacă este o achiziție publică reglementată, o entitate contractantă nu o împarte în mai multe achiziții publice și nici nu selectează sau utilizează o anumită metodă de evaluare pentru a estima valoarea unei achiziții publice în vederea excluderii totale sau parțiale a acesteia din domeniul de aplicare al prezentului titlu.
- (7) O entitate contractantă include valoarea totală maximă estimată a achiziției publice pe întreaga sa durată, indiferent dacă este atribuită unuia sau mai multor furnizori, luând în considerare toate formele de remunerare, inclusiv prime, onorarii, comisioane și dobânzi. În cazul în care achiziția publică prevede posibilitatea clauzelor de opțiuni, entitatea contractantă include valoarea totală maximă estimată a achiziției publice, care include și achizițiile opționale.
- (8) În cazul în care o cerință individuală pentru o achiziție publică duce la atribuirea de mai mult de un contract sau la atribuirea de contracte în părți separate (denumite în continuare „achiziții recurente”), calculul valorii totale maxime se bazează pe:
- (a) valoarea maximă totală a achizițiilor pe întreaga sa durată; sau
 - (b) valoarea achizițiilor recurente de același tip de bun sau serviciu, atribuite în decursul precedentelor 12 luni sau în timpul anului fiscal precedent de entitatea contractantă, ajustată, în cazul în care este posibil, pentru a ține seama de schimbările preconizate în cantitatea sau valoarea bunurilor sau serviciilor achiziționate în decursul următoarelor 12 luni; sau

- (c) valoarea estimată a achizițiilor recurente de același tip de bun sau de serviciu care urmează să fie atribuită în decursul celor 12 luni care urmează atribuirii contractului inițial sau în anul fiscal al entității contractante.
- (9) Nicio dispoziție a prezentului titlu nu se interpretează ca împiedicând o parte să dezvolte noi politici, proceduri sau mijloace contractuale privind achizițiile, cu condiția ca acestea să fie compatibile cu prezentul titlu.

ARTICOLUL 174

Excepții

Cu condiția ca aceste măsuri să nu se aplice într-o manieră care ar constitui un mijloc de discriminare arbitrară sau de nejustificat între părți sau o restricție mascată a comerțului internațional, nicio dispoziție a prezentului titlu nu trebuie interpretată ca împiedicând o parte să adopte sau să mențină măsuri:

- (a) necesare pentru protecția moralității, ordinii sau siguranței publice;
- (b) necesare pentru protecția vieții sau sănătății oamenilor, animalelor sau a plantelor, inclusiv măsurile de mediu respective;
- (c) necesare pentru protecția proprietății intelectuale; sau
- (d) legate de bunuri sau servicii furnizate de persoane cu handicap, instituții filantropice sau prin munca deținuților.

ARTICOLUL 175

Principii generale

- (1) În ceea ce privește orice măsură referitoare la achizițiile publice reglementate:
 - (a) partea UE, inclusiv entitățile contractante ale acesteia⁵⁹, acordă imediat și necondiționat bunurilor și serviciilor țărilor andine semnatare și furnizorilor țărilor andine semnatare care oferă aceste bunuri sau servicii, un tratament care să nu fie mai puțin favorabil decât tratamentul acordat propriilor sale bunuri, servicii și furnizori;
 - (b) fiecare țară andină semnatară, inclusiv entitățile sale contractante, acordă imediat și necondiționat bunurilor și serviciilor din cadrul părții UE și furnizorilor din cadrul părții UE care oferă aceste bunuri sau servicii, un tratament care să nu fie mai puțin favorabil decât tratamentul acordat de acestea propriilor bunuri, servicii și furnizori.
- (2) În ceea ce privește orice măsură privind achizițiile publice reglementate, o parte, inclusiv entitățile contractante ale acesteia:
 - (a) nu acordă unui furnizor stabilit pe plan local un tratament mai puțin favorabil decât cel acordat unui alt furnizor stabilit pe plan local, pe baza gradului de control străin sau de participare străină la capital; sau
 - (b) nu discriminează un furnizor stabilit pe plan local pe baza faptului că bunurile sau serviciile oferite de furnizorul respectiv pentru o anumită achiziție publică sunt bunuri sau servicii ale unei alte părți.

⁵⁹ termenul „entități contractante” ale părții UE include „entități contractante” din statele membre ale Uniunii Europene, astfel cum se stabilește în apendicele 1 la anexa XII (Achiziții publice).

Desfășurarea procedurii de achiziții publice

(3) O entitate contractantă efectuează achizițiile publice reglementate într-o manieră transparentă și imparțială, prin care evită conflictele de interese și previne practicile de corupție.

Procedurile de licitație

(4) O entitate contractantă utilizează metode precum procedurile de licitație deschise, selective și limitate, în conformitate cu legislația sa națională, în conformitate cu prezentul titlu.

Utilizarea de mijloace electronice

(5) Atunci când organizează prin mijloace electronice o procedură de achiziții publice reglementată, o entitate contractantă:

- (a) se asigură că procedura de achiziții publice este desfășurată folosind sisteme și software de tehnologie a informațiilor, inclusiv cele legate de autentificare și criptarea informațiilor, care sunt disponibile publicului larg și interoperabile cu alte sisteme și software de tehnologie a informațiilor disponibile publicului larg; și
- (b) menține mecanisme care asigură integritatea cererilor de participare și a ofertelor, fiind capabile inclusiv să înregistreze momentul primirii ofertei și să prevină accesul neautorizat la acestea.

Reguli de origine

(6) În sensul procedurilor de achiziții publice reglementate, nicio parte nu poate să aplice mărfurilor sau serviciilor importate din cealaltă parte sau furnizate de aceasta reguli de origine diferite de regulile de origine pe care partea respectivă le aplică în același timp în cursul schimburilor comerciale obișnuite importurilor sau furnizării acelorași mărfuri sau servicii din aceeași parte.

Operațiuni de compensare

(7) Sub rezerva dispozițiilor prevăzute de prezentul titlu sau de anexa acestuia, nicio parte nu solicită, nu ia în considerare, nu impune și nu aplică operațiuni de compensare.

Măsuri care nu sunt specifice achizițiilor publice

(8) Alineatele (1) și (2) nu se aplică taxelor vamale și impunerilor de orice fel, colectate la importare sau în legătură cu importurile, metodei de percepere a acestor impozite și taxe, altor reglementări sau formalități de import și măsurilor afectând comerțul cu servicii, altele decât măsurile care guvernează achizițiile publice reglementate.

ARTICOLUL 176

Publicarea informațiilor privind achizițiile publice

- (1) Fiecare parte:
 - (a) publică prompt orice măsuri de aplicabilitate generală referitoare la achizițiile publice reglementate, precum și orice modificări ale acestora, printr-un mijloc media electronic sau pe hârtie desemnat în mod oficial, cu largă difuzare și care rămâne ușor accesibil publicului;
 - (b) furnizează o explicație privind achizițiile publice reglementate unei alte părți, la cerere;
 - (c) enumeră în apendicele 2 la anexa XII (Achiziții publice), mijlocul media electronic sau pe suport de hârtie prin care partea publică informațiile descrise la litera (a); și
 - (d) enumeră în apendicele 3 la anexa XII (Achiziții publice), mijlocul media electronic în care partea respectivă publică anunțurile prevăzute la prezentul articol și la articolele 177, 180 alineatul (1) și 188 alineatul (2).
- (2) Fiecare parte notifică prompt celorlalte părți orice modificare a informațiilor enumerate în apendicele 2 sau 3 la anexa XII (Achiziții publice).

ARTICOLUL 177

Publicarea anunțurilor

Anunțul de intenție de achiziții publice

(1) Pentru fiecare achiziție publică reglementată, exceptând circumstanțele descrise la articolul 185, o entitate contractantă publică un anunț de intenție de achiziție publică în mijloacele media adecvate menționate în appendicele 3 la anexa XII (Achiziții publice). Fiecare anunț de acest tip include informațiile prevăzute în appendicele 4 la anexa XII (Achiziții publice). Aceste anunțuri sunt accesibile gratuit prin mijloace electronice prin intermediul unui singur punct de acces.

Anunțul de achiziții publice planificate

(2) Fiecare parte își încurajează entitățile contractante să publice, în fiecare exercițiu financiar, cât mai curând posibil, un anunț privind proiectele lor viitoare de achiziții publice. Anunțul trebuie să includă obiectul achiziției publice și data planificată pentru publicarea anunțului de intenție de achiziție publică.

(3) O entitate contractantă enumerată în subsecțiunea 3 din appendicele 1 la anexa XII (Achiziții publice) poate utiliza un anunț de achiziții publice planificate ca anunț de intenție de achiziție publică dacă acesta include toate informațiile disponibile în appendicele 4 la anexa XII (Achiziții publice), precum și o declarație conform căreia furnizorii interesați trebuie să își exprime față de entitatea contractantă interesul față de procedura de achiziție publică respectivă.

ARTICOLUL 178

Condiții de participare

- (1) O entitate contractantă limitează orice condiții de participare la o procedură de achiziții publice la condițiile esențiale pentru a asigura faptul că un furnizor dispune de capacitățile juridice, financiare, comerciale și tehnice pentru a se achita de obligațiile care îi revin în cazul în care este declarat câștigător al procedurii de achiziții publice respective.
- (2) Atunci când evaluează dacă un furnizor satisface condițiile de participare, o entitate contractantă evaluează capacitățile financiare, comerciale și tehnice ale unui furnizor pe baza activităților comerciale ale furnizorului atât în interiorul, cât și în afara teritoriului părții entității contractante și nu poate impune, pentru a permite unui furnizor să participe la o achiziție publică, condiția ca furnizorul să fi câștigat deja unul sau mai multe contracte atribuite de către o entitate contractantă a unei părți date sau ca furnizorul să dețină experiență prealabilă pe teritoriul unei părți date.
- (3) La evaluarea menționată la alineatul (2), o entitate contractantă se bazează pe condițiile pe care le-a specificat în prealabil în anunțuri sau în documentația privind licitația.
- (4) O entitate contractantă poate exclude un furnizor pe motive precum falimentul, falsul în declarații, deficiențe semnificative sau persistente în îndeplinirea oricărei cerințe sau obligații importante în cadrul unuia sau mai multor contracte anterioare, precum și în cazul în care a făcut obiectul unei hotărâri judecătorești privind comiterea unor infracțiuni grave sau a unor infracțiuni publice grave, abateri profesionale sau neplata impozitelor.

(5) O entitate contractantă poate solicita ofertantului să indice în ofertă orice parte din contract pe care ofertantul intenționează să o subcontracteze unor părți terțe, precum și subcontractanții propuși. Această precizare nu aduce atingere aspectului responsabilității executantului principal de lucrări.

ARTICOLUL 179

Licitație selectivă

- (1) Dacă o entitate contractantă intenționează să utilizeze licitația selectivă, entitatea:
 - (a) include în anunțul de intenție de achiziție publică cel puțin informațiile specificate în apendicele 4 la anexa XII (Achiziții publice), literele (a), (b), (d), (e), (h) și (i) și invită furnizorii să depună o cerere de participare; și
 - (b) asigură furnizorilor calificați, înainte de începutul perioadei de licitație, cel puțin informațiile din apendicele 4 la anexa XII (Achiziții publice), literele (c), (f) și (g).
- (2) O entitate contractantă recunoaște drept furnizor calificat orice furnizor intern și orice furnizor al altei părți care îndeplinește condițiile de participare la o anumită procedură de achiziții publice, cu excepția cazului în care entitatea contractantă stabilește în anunțul de intenție de achiziții publice orice limitare cu privire la numărul de furnizori cărora li se va permite să depună oferte și criteriile care se vor utiliza pentru a selecta numărul limitat de furnizori.

(3) În cazul în care documentația privind licitația nu este disponibilă în mod public de la data publicării anunțului menționat la alineatul (1), entitatea contractantă se asigură că documentele respective sunt puse la dispoziție în același moment tuturor furnizorilor calificați selectați în conformitate cu alineatul (2).

ARTICOLUL 180

Listă multifuncțională⁶⁰

(1) O entitate contractantă poate institui sau menține o listă multifuncțională cu furnizori, cu condiția ca un anunț prin care furnizorii interesați sunt invitați să solicite includerea în listă să fie publicat anual și, în cazul publicării prin mijloace electronice, să fie disponibil în mod continuu în mijloacele media adecvate enumerate în apendicele 3 la anexa XII (Achiziții publice). Acest anunț include informațiile prezentate în apendicele 5 la anexa XII (Achiziții publice).

(2) Fără a aduce atingere alineatului (1), atunci când valabilitatea unei liste multifuncționale este de trei ani sau mai mică, o entitate contractantă poate publica un anunț menționat la alineatul respectiv numai o dată, la începutul perioadei de valabilitate a listei, cu condiția ca în anunț să se precizeze perioada de valabilitate și să nu mai fie publicate anunțuri ulterioare.

(3) O entitate contractantă permite furnizorilor să solicite în orice moment înscrierea pe o listă multifuncțională și include pe listă toți furnizorii calificați într-o perioadă de timp rezonabil de scurtă.

⁶⁰ Pentru Columbia și, în sensul alineatelor (3) și (4) litera (c) din prezentul articol, în cazul „*curso de méritos*”, listele multifuncționale cu o durată maximă de un an au un termen limită specific pentru instituirea acestuia, stabilit de entitatea contractantă. După expirarea acestui termen limită, includerea de noi furnizori nu va fi posibilă. Numai furnizorii incluși în listă pot depune oferte.

- (4) O entitate contractantă poate utiliza un anunț prin care invită furnizorii să solicite includerea într-o listă multifuncțională ca anunț de intenție de achiziție publică, cu condiția ca:
- (a) anunțul să fie publicat în conformitate cu alineatul (1) și să includă informațiile solicitate în apendicele 5 la anexa XII (Achiziții publice) și cât mai multe din informațiile disponibile solicitate în apendicele 4 la anexa XII (Achiziții publice) și să conțină o declarație conform căreia acesta reprezintă un anunț de intenție de achiziție publică;
 - (b) entitatea să ofere prompt furnizorilor care și-au exprimat interesul față de entitate pentru o anumită procedură de achiziții publice suficiente informații pentru a le permite acestora să își evalueze interesul pentru procedura de achiziții publice respectivă, inclusiv toate celelalte informații solicitate în apendicele 4 la anexa XII (Achiziții publice), în măsura în care aceste informații sunt disponibile; și
 - (c) un furnizor care a solicitat includerea într-o listă multifuncțională în conformitate cu alineatul (3) să fie acceptat ca ofertant într-o anumită procedură de achiziții publice, în cazul în care entitatea contractantă are la dispoziție suficient timp pentru a examina dacă furnizorul îndeplinește condițiile de participare.
- (5) O entitate contractantă informează prompt orice furnizor care depune o cerere de participare la o procedură de achiziții publice sau o cerere de includere într-o listă multifuncțională cu privire la decizia sa referitoare la cerere.

(6) Atunci când o entitate contractantă respinge o cerere a unui furnizor de a participa la o procedură de achiziții publice sau cererea de includere pe o listă multifuncțională, nu mai recunoaște un furnizor ca fiind calificat sau elimină un furnizor de pe o listă multifuncțională, entitatea îl informează prompt pe furnizor și, la cererea acestuia, îi transmite o explicație în scris a motivelor deciziei sale.

ARTICOLUL 181

Specificații tehnice

(1) O entitate contractantă nu pregătește, nu adoptă sau nu aplică nicio specificație tehnică sau nu stabilește nicio procedură de evaluare a conformității care are ca scop sau efect crearea unor obstacole inutile în calea comerțului internațional.

(2) Dacă este cazul, atunci când stabilește specificațiile tehnice pentru mărfurile sau serviciile care fac obiectul procedurii de achiziții publice, entitatea contractantă:

- (a) stabilește specificații tehnice axate mai degrabă pe cerințe de performanță și de funcționare decât pe caracteristici de proiectare sau descriptive; și
- (b) fundamentează specificațiile tehnice pe standardele internaționale, atunci când acestea există; în caz contrar, pe reglementări tehnice interne, pe standarde interne recunoscute sau pe coduri pentru construcții.

(3) Atunci când în specificațiile tehnice se utilizează caracteristici de proiectare sau descriptive, entitatea contractantă trebuie să indice, atunci când este cazul, că va lua în considerare ofertele de mărfuri sau servicii echivalente care îndeplinesc, în mod demonstrabil, cerințele procedurii de achiziții publice, incluzând formulări precum „sau echivalent(ă)” în documentația referitoare la licitație.

(4) Entitatea contractantă nu stabilește specificații tehnice care necesită sau care fac trimitere la o anumită marcă sau denumire comercială, brevet, drept de autor, design, tip, origine specifică sau la un anumit producător sau furnizor, cu excepția cazului în care nu există o cale îndeajuns de precisă sau de inteligibilă de a descrie cerințele procedurii de achiziții publice respective și cu condiția includerii, de către entitatea contractantă, în astfel de situații, a unor formulări precum „sau echivalent(ă)” în documentația privind licitația.

(5) Entitatea contractantă nu solicită și nici nu acceptă, într-o manieră care ar avea ca efect împiedicarea concurenței, consiliere care poate fi folosită în pregătirea sau adoptarea oricărei specificații tehnice pentru o anumită procedură de achiziții publice din partea unei persoane care poate avea un interes comercial în ceea ce privește procedura de achiziții publice respectivă.

(6) Fiecare parte, inclusiv entitățile contractante ale acesteia, poate, în conformitate cu dispozițiile prezentului articol, pregăti, adopta sau aplica specificații tehnice pentru a promova conservarea resurselor naturale sau protejarea mediului.

ARTICOLUL 182

Documentația privind licitația

- (1) O entitate contractantă le pune la dispoziție furnizorilor documentația privind licitația, care include toate informațiile necesare pentru a le permite furnizorilor să pregătească și să depună oferte valabile. Cu excepția cazului în care se prevede altfel în anunțul de intenție de achiziție publică, documentația privind licitația include o descriere completă a cerințelor prevăzute în appendicele 8 la anexa XII (Achiziții publice).
- (2) O entitate contractantă răspunde prompt la orice solicitare rezonabilă de informații relevante din partea unui furnizor care participă la procedura de achiziție publică, cu condiția ca aceste informații să nu îi ofere acelui furnizor un avantaj față de concurenții lui în procedura de achiziții.
- (3) Atunci când, înaintea atribuirii unui contract, o entitate contractantă modifică criteriile sau cerințele prevăzute în anunțul de intenție de achiziție publică sau în documentația privind licitația pusă la dispoziția furnizorilor care participă la procedură sau modifică anunțul sau documentația privind licitația, aceasta transmite în scris orice astfel de modificări sau anunțul ori documentația privind licitația modificată sau elaborată din nou:
 - (a) tuturor furnizorilor care participă la procedură în momentul în care informațiile sunt modificate, dacă aceștia sunt cunoscuți, și, în toate celelalte cazuri, în același mod ca și informațiile originale; și
 - (b) într-un termen adecvat, care să le permită acestor furnizori să își modifice ofertele sau să își depună din nou ofertele, de data aceasta modificate, după caz.

ARTICOLUL 183

Termene

O entitate contractantă le acordă furnizorilor, în conformitate cu propriile necesități rezonabile, suficient timp pentru a pregăti și depune cereri de participare la o procedură de achiziții publice și oferte valabile, ținând seama de factori precum natura și complexitatea procedurii de achiziții publice, măsura în care anticipează că va fi necesară subcontractare și perioada necesară pentru a transmite oferte din puncte situate în străinătate sau în țara respectivă unde nu sunt utilizate mijloace electronice. Termenele aplicabile sunt stabilite în apendicele 6 la anexa XII (Achiziții publice).

ARTICOLUL 184

Negocieri

- (1) O parte poate prevedea ca entitățile sale contractante să desfășoare negocieri:
 - (a) în contextul procedurilor de achiziții publice în cadrul cărora au indicat această intenție în anunțul de intenție de achiziție publică; sau
 - (b) atunci când din evaluare rezultă că nicio ofertă nu este în mod evident cea mai avantajoasă în ceea ce privește criteriile specifice de evaluare enunțate în anunțuri sau în documentația privind licitația.

- (2) O entitate contractantă:
- (a) se asigură că orice eliminare a furnizorilor care participă la negocieri este efectuată în conformitate cu criteriile de evaluare prevăzute în anunțuri sau în documentația privind licitația; și
 - (b) după caz, atunci când negocierile sunt încheiate, stabilește, pentru restul furnizorilor, un termen comun de depunere a tuturor ofertelor noi sau revizuite.

ARTICOLUL 185

Licitația restrânsă

O entitate contractantă poate utiliza licitația restrânsă și poate alege să nu aplice articolele 177-180, 182-184, 186 și 187 numai în următoarele condiții:

- (a) atunci când:
 - (i) nu a fost depusă nicio ofertă sau niciun furnizor nu a solicitat participarea;
 - (ii) nu a fost depusă nicio ofertă care să îndeplinească cerințele esențiale ale documentației privind licitația;

(iii) niciun furnizor nu a îndeplinit condițiile de participare; sau

(iv) ofertele care au fost depuse au fost coluzive;

cu condiția ca cerințele din documentația privind licitația să nu fie modificate semnificativ;

(b) atunci când produsele sau serviciile pot fi furnizate numai de către un anumit furnizor și nu există nicio alternativă rezonabilă sau bunuri sau servicii înlocuitoare din cauză că procedura de achiziții publice se referă la o operă de artă; din cauza protecției brevetelor, a drepturilor de autor sau a altor drepturi exclusive; sau din cauza lipsei concurenței din motive tehnice, ca în cazul achizițiilor publice de servicii *intuitu personae*;

(c) pentru livrări suplimentare efectuate de către furnizorul inițial de bunuri sau servicii, care nu au fost incluse în procedura de achiziții publice inițială, atunci când schimbarea furnizorului de astfel de bunuri sau servicii suplimentare:

(i) nu poate fi realizată din motive economice sau tehnice, precum cerințe privind interschimbabilitatea sau interoperabilitatea cu echipamente, software, servicii sau instalații existente achiziționate în cadrul procedurii de achiziții publice inițiale; și

(ii) i-ar cauza entității contractante inconveniente substanțiale sau ar dubla semnificativ costurile suportate de entitatea contractantă;

- (d) în măsura în care este strict necesar atunci când, din motive de extremă urgență apărute ca urmare a unor evenimente care nu au fost prevăzute de către entitatea contractantă, bunurile sau serviciile nu ar putea fi obținute la timp prin organizarea unei licitații deschise sau restrânse;
- (e) pentru bunuri achiziționate pe o piață de materii prime;
- (f) atunci când o entitate contractantă achiziționează un prototip sau un prim bun sau serviciu care a fost dezvoltat la cererea sa, în cursul unui anumit contract de cercetare, de experimentare, de studiu sau de dezvoltare inițială și pentru acesta;
- (g) pentru achiziționări efectuate în condiții extrem de avantajoase care apar numai pe o perioadă foarte scurtă cu ocazia unor acte prin care se dispune în mod atipic de bunuri, precum cele generate de lichidări, de administrări judiciare sau de falimente, și nu pentru achizițiile curente de la furnizori obișnuiți; sau
- (h) atunci când contractul este atribuit câștigătorului unui concurs de proiectare, cu condiția ca modul în care a fost organizat concursul să respecte principiile prezentului titlu și ca participanții să fi fost evaluați de un juriu independent, în vederea atribuirii unui contract de proiectare unui câștigător.

ARTICOLUL 186

Licitații electronice

Atunci când o entitate contractantă intenționează să organizeze o procedură de achiziții publice reglementată prin intermediul unei licitații electronice, entitatea pune la dispoziția fiecărui participant, înainte să înceapă licitația electronică:

- (a) metoda de evaluare automată, inclusiv formula matematică, care se bazează pe criteriile de evaluare prevăzute în documentația privind licitația și care va fi utilizată la clasificare sau la reclasificare în timpul licitației;
- (b) rezultatele oricărei evaluări inițiale a elementelor ofertei sale atunci când contractul se atribuie pe baza criteriului ofertei celei mai avantajoase; și
- (c) orice alte informații relevante referitoare la modul de desfășurare a licitației.

ARTICOLUL 187

Tratarea ofertelor și atribuirea contractelor

- (1) O entitate contractantă primește, deschide și tratează toate ofertele în conformitate cu proceduri care garantează echitatea și imparțialitatea procesului de achiziții publice, precum și confidențialitatea ofertelor. De asemenea, acestea tratează ofertele în condiții de confidențialitate cel puțin până la deschiderea ofertelor.

(2) Pentru a fi luată în considerare la atribuirea contractului, o ofertă trebuie să fie elaborată în scris și, în momentul deschiderii ofertelor, trebuie să îndeplinească cerințele esențiale prevăzute în anunțuri și în documentația privind licitația și să îi aparțină unui furnizor care îndeplinește condițiile de participare.

(3) Cu excepția cazului în care o entitate contractantă stabilește că nu este în interesul public să atribuiască un contract, entitatea atribue contractul furnizorului cu privire la care entitatea a stabilit că poate duce la îndeplinirea termenii contractului și că, pe baza doar a criteriilor de evaluare specificate în anunțuri și în documentația privind licitația, a depus cea mai avantajoasă ofertă sau, atunci când prețul este singurul criteriu, a depus oferta care prevede cel mai mic preț.

(4) Atunci când entitatea contractantă primește o ofertă care prevede un preț neobișnuit de scăzut față de prețurile prevăzute în celelalte oferte depuse, poate verifica cu furnizorul că îndeplinește condițiile de participare și poate duce la îndeplinirea termenii contractului.

ARTICOLUL 188

Transparența informațiilor privind procedura de achiziții publice

(1) O entitate contractantă informează prompt furnizorii participanți la procedura de achiziții publice cu privire la deciziile sale legate de atribuirea contractului și, la cerere, transmite aceste informații în scris. Sub rezerva articolului 189 alineatele (2) și (3), o entitate contractantă îi transmite, la cerere, unui furnizor a cărui ofertă nu a fost considerată câștigătoare, o explicație cu privire la motivele pentru care entitatea nu a selectat oferta sa și avantajele relative ale ofertei declarate câștigătoare.

(2) Nu mai târziu de 72 de zile după atribuirea fiecărui contract reglementat de prezentul titlu, o entitate contractantă publică un anunț de atribuire care include cel puțin informațiile prevăzute în appendicele 7 la anexa XII (Achiziții publice) în mijloacele media electronice sau pe hârtie adecvate enumerate în appendicele 2 la anexa XII (Achiziții publice). Atunci când se utilizează doar un mijloc media electronic, informațiile rămân disponibile o perioadă de timp rezonabilă.

(3) O entitate contractantă păstrează rapoartele și înregistrările referitoare la procedurile de licitație legate de achiziții publice reglementate, inclusiv rapoartele prevăzute în appendicele 7 la anexa XII (Achiziții publice), și păstrează aceste rapoarte și înregistrări pe o perioadă de cel puțin trei ani de la atribuirea unui contract.

ARTICOLUL 189

Divulgarea de informații

(1) La cererea unei alte părți, o parte furnizează prompt orice informații necesare pentru a stabili dacă procedura de achiziții publice s-a desfășurat în mod echitabil, imparțial și în conformitate cu prezentul titlu, inclusiv informații privind caracteristicile și avantajele relative ale ofertei declarate câștigătoare. În cazurile în care divulgarea acestor informații ar aduce atingere concurenței în cadrul viitoarelor proceduri de achiziții publice, partea care primește informațiile nu le divulgă niciunui furnizor decât după consultarea părții care a furnizat informațiile și după primirea acordului acesteia.

(2) Fără a aduce atingere vreunei alte dispoziții a prezentului titlu, o parte, inclusiv entitățile contractante ale acesteia, nu îi pune la dispoziție niciunui furnizor informații care ar putea aduce atingere concurenței echitabile între furnizori.

(3) Nicio dispoziție a prezentului titlu nu se interpretează ca impunând unei părți, inclusiv entităților contractante ale acesteia, autorităților și organismelor de reexaminare să divulge informații confidențiale, în cazul în care dezvăluirea acestora ar împiedica aplicarea legii, ar putea aduce atingere concurenței loiale între furnizori, ar aduce atingere intereselor comerciale legitime ale anumitor persoane, inclusiv protejarea proprietății intelectuale, sau ar fi contrară în alt mod interesului public.

ARTICOLUL 190

Proceduri de control interne

(1) Fiecare parte menține sau instituie o procedură administrativă sau de control juridic promptă, eficientă, transparentă și nediscriminatorie prin care un furnizor care are sau a avut un interes într-o achiziție publică reglementată poate reclama:

(a) o încălcare a prezentului titlu; sau

- (b) atunci când furnizorul nu are dreptul de a reclama direct o încălcare a prezentului titlu în temeiul legislației interne a părții respective, nerespectarea măsurilor uneia dintre părți de punere în aplicare a prezentului titlu,

care rezultă în contextul acestei achiziții publice reglementate.

- (2) Normele procedurale pentru toate reclamațiile în conformitate cu alineatul (1) se elaborează în scris și sunt disponibile publicului larg.

- (3) În cazul în care un furnizor depune o contestație, în contextul unei achiziții publice reglementate în care furnizorul are sau a avut un interes, conform căreia a avut loc o încălcare sau nerespectare prevăzută la alineatul (1), partea în cauză își încurajează entitatea contractantă și furnizorul să găsească o soluție a contestației prin consultări. Entitatea contractantă analizează imparțial și în timp util orice astfel de contestație într-un mod care nu aduce atingere participării furnizorului în cauză la proceduri de achiziții publice în curs sau viitoare sau dreptului său de a cere măsuri corective în temeiul procedurii administrative sau de control jurisdicțional.

- (4) Fiecărui furnizor i se acordă un termen suficient pentru a pregăti și depune o contestație, termen care în niciun caz nu este mai scurt de 10 zile de la data la care furnizorul a luat cunoștință de motivul contestației sau ar fi trebuit în mod rezonabil să ia cunoștință de acesta.

- (5) Fiecare parte stabilește sau desemnează cel puțin o autoritate administrativă sau judiciară imparțială, care este independentă de entitățile sale contractante, pentru a primi și analiza o contestație depusă de către un furnizor în contextul unei achiziții publice reglementate.

(6) Atunci când alt organism decât una dintre autoritățile menționate la alineatul (5) analizează inițial o contestație, partea respectivă se asigură că furnizorul poate ataca hotărârea inițială în fața unei autorități administrative sau judiciare imparțiale care este independentă de entitatea contractantă a cărei procedură de achiziții publice face obiectul contestației. Un organism de control jurisdicțional care nu este instanță fie face obiectul unui control jurisdicțional, fie are proceduri care prevăd că:

- (a) entitatea contractantă răspunde în scris reclamației și divulgă toate documentele relevante organismului de control jurisdicțional;
- (b) participanții la proceduri (denumiți în continuare „participanții”) au dreptul de a fi audiați înainte ca organismul de control jurisdicțional să ia o hotărâre cu privire la reclamație;
- (c) participanții au dreptul să fie reprezentați și susținuți;
- (d) participanții au acces la toate procedurile;
- (e) participanții au dreptul de a solicita ca procedurile să se desfășoare în public și în prezența martorilor; și
- (f) hotărârile sau recomandările legate de contestațiile depuse de către furnizori se prezintă în timp util, în scris, cu o explicație a motivelor care stau la baza fiecărei hotărâri sau recomandări.

7. Fiecare parte adoptă sau menține proceduri care prevăd:
- (a) măsuri interimare rapide menite să îi permită furnizorului să participe în continuare la procedura de achiziții publice. Astfel de măsuri interimare pot duce la suspendarea procesului de achiziții publice. Procedurile pot prevedea că se poate ține cont de consecințele negative majore asupra intereselor vizate, inclusiv asupra interesului public, atunci când se decide dacă trebuie aplicate astfel de măsuri. Justețea deciziei de a nu acționa se motivează în scris; și
 - (b) corectarea unei încălcări a prezentului titlu sau despăgubirea pentru pierderile sau daunele suferite, în cazul în care un organism de control jurisdicțional stabilește că a existat o încălcare sau o nerespectare a măsurilor de punere în aplicare prevăzute la alineatul (1). Această corectare sau despăgubire poate fi limitată fie la costurile de pregătire a ofertei, fie la costurile legate de reclamație, fie la ambele tipuri de costuri.

ARTICOLUL 191

Modificări și rectificări ale domeniului de reglementare

- (1) În cazul în care o parte își modifică domeniul de reglementare al procedurilor de achiziții publice în conformitate cu prezentul titlu, partea respectivă:
 - (a) notifică celorlalte părți acest lucru în scris; și
 - (b) include în notificare o propunere de ajustări compensatorii adecvate pentru celelalte părți, în vederea menținerii unui nivel de reglementare comparabil celui existent anterior modificării.

(2) Fără a aduce atingere alineatului (1) litera (b), nu este necesar ca o parte să ofere ajustări compensatorii dacă:

- (a) modificarea în cauză este una minoră sau o rectificare de natură pur formală; sau
- (b) modificarea propusă vizează o entitate asupra căreia partea a renunțat efectiv la control sau influență.

(3) În cazul în care o altă parte nu este de acord că:

- (a) ajustarea propusă în conformitate cu alineatul (1) litera (b) este adecvată pentru a menține un nivel comparabil de reglementare convenit de comun acord;
- (b) modificarea propusă este una minoră sau o rectificare în conformitate cu alineatul (2) litera (a); sau
- (c) modificarea propusă vizează o entitate asupra căreia partea a renunțat efectiv la control sau influență în conformitate cu alineatul (2) litera (b);

această altă parte trebuie să obiecteze în scris în termen de 30 de zile de la primirea notificării menționate la alineatul (1) sau se consideră că este de acord cu ajustarea sau modificarea propusă, inclusiv în sensul titlului XII (Soluționarea diferendelor).

(4) În cazul în care părțile convin, în cadrul Comitetului pentru comerț, asupra oricărei modificări, rectificări sau schimbări minore propuse, inclusiv în cazul în care o parte nu a ridicat obiecții în termen de 30 de zile, în conformitate cu alineatul (3), părțile modifică imediat anexa relevantă.

(5) Partea UE poate în orice moment să se angajeze în negocieri bilaterale cu orice țară andină semnatară în scopul de a lărgi accesul pe piață acordat reciproc în temeiul prezentului titlu.

ARTICOLUL 192

Participarea microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii

(1) Părțile recunosc importanța participării microîntreprinderilor și a IMM-urilor la achizițiile publice.

(2) De asemenea, părțile recunosc importanța alianțelor comerciale între furnizorii părților și, în mod special, între microîntreprinderi și IMM-uri, inclusiv participarea comună la procedurile de licitație.

(3) Părțile convin să facă schimb de informații și să colaboreze în scopul facilitării accesului microîntreprinderilor și IMM-urilor la procedurile de achiziții publice, metodele și cerințele contractuale, concentrându-se pe necesitățile speciale ale acestora.

ARTICOLUL 193

Cooperarea

- (1) Părțile recunosc importanța cooperării în vederea ajungerii la o mai bună înțelegere a sistemelor lor de achiziții publice, precum și la un acces mai bun la piețele lor respective, în special pentru furnizorii microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii.
- (2) Părțile depun eforturi pentru cooperarea în aspecte precum:
 - (a) schimbul de experiență și de informații, de exemplu, cadre de reglementare, cele mai bune practici și statistici;
 - (b) dezvoltarea și utilizarea comunicațiilor electronice în sistemele de achiziții publice;
 - (c) consolidarea capacității și asistența tehnică pentru furnizori în ceea ce privește accesul la piața de achiziții publice;
 - (d) consolidarea instituțională pentru punerea în aplicare a dispozițiilor prezentului titlu, inclusiv formarea profesională a personalului guvernamental; și
 - (e) consolidarea capacității de asigurare a accesului multilingv la oportunitățile de achiziții publice.

(3) La cerere, partea UE asigură asistența pe care o consideră adecvată potențialilor ofertanți din țările andine semnatare în depunerea ofertelor și alegerea bunurilor și serviciilor care pot fi de interes pentru entitățile contractante ale Uniunii Europene sau ale statelor membre ale acesteia. În aceeași măsură, partea UE le oferă asistență pentru conformarea la normele tehnice și standarde referitoare la bunurile sau serviciile care fac obiectul achiziției publice planificate.

ARTICOLUL 194

Subcomitetul pentru achiziții publice

- (1) Părțile instituie un Subcomitet pentru achiziții publice format din reprezentanți ai fiecărei părți.
- (2) Subcomitetul:
 - (a) evaluează punerea în aplicare a prezentului titlu, inclusiv utilizarea oportunităților oferite de accesul sporit la achiziții publice și recomandă părților activitățile adecvate;
 - (b) evaluează și urmărește activitățile legate de cooperare propuse de părți; și
 - (c) fără a aduce atingere articolului 191 alineatul (5), prevăd noi negocieri cu scopul de a extinde domeniul de reglementare al prezentului titlu.

(3) Subcomitetul pentru achiziții publice se reunește la cererea oricărei părți la un loc și la o dată care va fi stabilită de comun acord și păstrează o înregistrare scrisă a reuniunilor sale.

TITLUL VII

PROPRIETATEA INTELECTUALĂ

CAPITOLUL 1

DISPOZIȚII GENERALE

ARTICOLUL 195

Obiective

Obiectivele prezentului titlu sunt:

- (a) promovarea inovării și creativității și facilitarea producției și comercializării de produse inovatoare și creative între părți; și
- (b) atingerea unui nivel adecvat și efectiv de protecție și de asigurare a respectării drepturilor de proprietate intelectuală care contribuie la transferul și la difuzarea de tehnologii și favorizează bunăstarea socială și economică și echilibrul între drepturile deținătorilor și interesul public.

ARTICOLUL 196

Natura și domeniul de aplicare al obligațiilor

- (1) Părțile își reafirmă drepturile și obligațiile în conformitate cu Acordul OMC referitor la aspectele comerciale ale drepturilor de proprietate intelectuală (denumit în continuare „acordul TRIPS”) și cu orice alt acord multilateral legat de proprietatea intelectuală și cu acordurile administrate sub auspiciile Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (denumită în continuare „OMPI”) la care acestea sunt părți.
- (2) Dispozițiile prezentului titlu completează și precizează drepturile și obligațiile care revin părților în conformitate cu acordul TRIPS și alte acorduri multilaterale legate de proprietatea intelectuală la care părțile sunt parte și, prin urmare, nicio dispoziție din prezentul titlu nu va contrazice sau dăuna unor dispoziții din aceste acorduri multilaterale.
- (3) Părțile recunosc necesitatea de a menține un echilibru între drepturile deținătorilor de proprietate intelectuală și interesul publicului, în special în ceea ce privește educația, cultura, cercetarea, sănătatea publică, securitatea alimentară, mediul, accesul la informații și transferul de tehnologie.
- (4) Părțile își recunosc și reafirmă drepturile și obligațiile în conformitate cu Convenția privind diversitatea biologică (denumită în continuare „CBD”), adoptată la 5 iunie 1992 și sprijină și încurajează eforturile de stabilire a unei relații de sprijin reciproc între acordul TRIPS și această convenție.

- (5) În sensul prezentului acord, drepturile de proprietate intelectuală includ:
- (a) drepturile de autor, inclusiv drepturile de autor asupra programelor de calculator și bazelor de date;
 - (b) drepturile conexe dreptului de autor;
 - (c) drepturile de brevet;
 - (d) mărcile;
 - (e) denumirile comerciale, dacă sunt protejate ca drepturi de proprietate exclusivă de dreptul intern în cauză;
 - (f) proiectele;
 - (g) configurațiile (topografiile) de circuite integrate;
 - (h) indicațiile geografice;
 - (i) soiurile de plante; și
 - (j) protecția informațiilor nedivulgate.

(6) În sensul prezentului acord, protecția drepturilor de proprietate intelectuală include protecția împotriva concurenței neloiale, astfel cum este menționată la articolul 10 bis din Convenția de la Paris pentru protecția proprietății industriale (astfel cum a fost revizuită prin Actul de la Stockholm 1967) (denumită în continuare „Convenția de la Paris”).

ARTICOLUL 197

Principii generale

(1) Ținând seama de dispozițiile prezentul titlu, fiecare parte poate, la formularea sau modificarea actelor sale cu putere de lege și a normelor sale administrative, să facă uz de excepțiile și mecanismele de flexibilitate permise de acordurile multilaterale de proprietate intelectuală, în special atunci când adoptă măsuri necesare pentru protejarea sănătății publice și a nutriției și pentru garantarea accesului la medicamente.

(2) Părțile recunosc importanța Declarației celei de-a patra conferințe ministeriale de la Doha și în special a Declarației de la Doha privind acordul TRIPS și sănătatea publică, adoptată la 14 noiembrie 2001 de Conferința Ministerială a OMC și a evoluțiilor ulterioare ale acesteia. În acest sens, în interpretarea și punerea în aplicare a drepturilor și obligațiilor care decurg din prezentul titlu, părțile asigură coerența cu această declarație.

(3) Părțile contribuie la punerea în aplicare și respectarea Deciziei Consiliului general al OMC din 30 august 2003, cu privire la alineatul (6) din Declarația de la Doha privind acordul TRIPS și sănătatea publică, precum și a Protocolului de modificare a Acordului TRIPS, încheiat la Geneva, la 6 decembrie 2005.

(4) Părțile recunosc, de asemenea, importanța promovării punerii în aplicare a Rezoluției AMS 61.21 Strategia globală și Planul de acțiune privind sănătatea publică, inovarea și proprietatea intelectuală, adoptate de Adunarea Mondială a Sănătății la 24 mai 2008.

(5) În conformitate cu acordul TRIPS, nicio dispoziție din prezentul titlu nu va împiedica o parte să adopte toate măsurile necesare pentru prevenirea folosirii abuzive a drepturilor de proprietate intelectuală de către deținătorii de drepturi sau a recurgerii la practici care restrâng în mod nerezonabil comerțul sau care prejudiciază transferul internațional de tehnologie.

(6) Părțile recunosc că transferul de tehnologii contribuie la consolidarea capacităților interne, cu scopul de a stabili o bază tehnologică solidă și viabilă.

(7) Părțile recunosc impactul tehnologiilor informației și comunicațiilor asupra utilizării operelor literare și artistice, spectacolelor, producțiilor de fonograme și emisiunilor și, prin urmare, necesitatea asigurării unei protecții adecvate a drepturilor de autor și a drepturilor conexe în mediul digital.

ARTICOLUL 198

Tratament intern

Fiecare parte acordă resortisanților unei alte părți un tratament nu mai puțin favorabil decât cel pe care îl acordă propriilor săi resortisanți în ceea ce privește protecția⁶¹ proprietății intelectuale, sub rezerva excepțiilor care sunt deja prevăzute la articolele 3 și 5 din acordul TRIPS.

ARTICOLUL 199

Clauza națiunii celei mai favorizate

În ceea ce privește protecția drepturilor de proprietate intelectuală, orice avantaj, favoare, privilegiu sau imunitate acordate de către o parte resortisanților din oricare altă țară se acordă imediat și necondiționat resortisanților celorlalte părți, sub rezerva excepțiilor prevăzute la articolele 4 și 5 din acordul TRIPS.

⁶¹ În sensul articolelor 198 și 199, termenul „protecție” include aspectele care afectează disponibilitatea, dobândirea, domeniul de aplicare, menținerea și controlul respectării drepturilor de proprietate intelectuală, precum și aspectele care afectează utilizarea drepturilor de proprietate intelectuală abordate în mod specific în prezentul titlu.

ARTICOLUL 200

Epuizarea drepturilor

Fiecare parte este liberă să își stabilească propriul regim de epuizare a drepturilor de proprietate intelectuală, sub rezerva dispozițiilor din acordul TRIPS.

CAPITOLUL 2

PROTEJAREA BIODIVERSITĂȚII ȘI A CUNOȘTINȚELOR TRADIȚIONALE

ARTICOLUL 201

(1) Părțile recunosc importanța și valoarea diversității biologice și a componentelor sale tradiționale și a cunoștințelor, inovațiilor și practicilor asociate ale comunităților locale și autohtone⁶². În plus, părțile își reafirmă drepturile suverane asupra resurselor lor naturale și își recunosc drepturile și obligațiile stabilite de CBD în ceea ce privește accesul la resursele genetice și împărțirea echitabilă a avantajelor care decurg din utilizarea acestor resurse genetice.

⁶² După caz, termenul „comunități indigene și locale” înglobează descendenții afro-americani.

(2) Părțile recunosc contribuția trecută, prezentă și viitoare a comunităților indigene și locale la conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice și a tuturor componentelor acesteia și, în general, contribuția cunoștințelor tradiționale⁶³ ale comunităților lor indigene și locale la cultura și la dezvoltarea economică și socială a națiunilor.

(3) Sub rezerva legislațiilor lor interne, părțile respectă, păstrează și mențin, în conformitate cu articolul 8 litera (j) din CBD, cunoștințele, inovațiile și practicile comunităților indigene și locale cu stiluri de viață tradiționale importante pentru conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice și promovează aplicarea lor extinsă, cu condiția consimțământului informat prealabil al deținătorilor acestor cunoștințe, inovații și practici și încurajează folosirea echitabilă în comun a beneficiilor care rezultă din utilizarea acestor cunoștințe, inovații și practici.

(4) În conformitate cu articolul 15 alineatul (7) din CBD, părțile își reafirmă obligația de a adopta măsuri cu scopul de a profita, într-o manieră corectă și echitabilă, de avantajele care decurg din utilizarea resurselor genetice. Părțile recunosc, de asemenea, că termenii conveniți de comun acord pot include obligații de împărțire a beneficiilor legate de drepturile de proprietate intelectuală care decurg din utilizarea resurselor genetice și a cunoștințelor tradiționale asociate.

(5) Columbia și partea UE vor colabora la clarificarea în continuare a problemei și a conceptului de însușire ilegală a resurselor genetice și a cunoștințelor, inovațiilor și practicilor tradiționale asociate, astfel încât să găsească, după caz și în conformitate cu dispozițiile legislației internaționale și interne, măsuri pentru abordarea acestei probleme.

⁶³ Fără a aduce atingere punerii în aplicare a prezentului capitol, părțile recunosc faptul că noțiunea de „cunoștințe tradiționale” este discutată în cadrul forurilor internaționale relevante.

- (6) Părțile cooperează, în conformitate cu legislația internă și cu dreptul internațional, pentru a se asigura că drepturile de proprietate intelectuală sprijină și nu vin în contradicție cu drepturile și obligațiile lor în conformitate cu CBD, în ceea ce privește resursele genetice și cunoștințele tradiționale asociate ale comunităților indigene și locale situate pe teritoriile lor respective. Părțile își reafirmă drepturile și obligațiile care le revin în conformitate cu articolul 16 alineatul (3) din CBD în legătură cu țările care furnizează resurse genetice, pentru a lua măsuri cu scopul de a oferi acces la tehnologie care utilizează aceste resurse și transfer de astfel de tehnologie, în termeni conveniți de comun acord. Această dispoziție se aplică fără a aduce atingere drepturilor și obligațiilor în conformitate cu articolul 31 din acordul TRIPS.
- (7) Părțile recunosc utilitatea cerinței de dezvăluire a originii sau provenienței resurselor genetice și a cunoștințelor tradiționale asociate în cererile de brevet, având în vedere că acest lucru contribuie la transparența cu privire la utilizările resurselor genetice și cunoștințelor tradiționale asociate.
- (8) Părțile vor prevedea, în conformitate cu legislația lor internă, dispoziții legate de efectele aplicabile ale oricărui astfel de obligații pentru a susține conformitatea cu dispozițiile care reglementează accesul la resurse genetice și la cunoștințe, inovații și practici tradiționale asociate.
- (9) Părțile vor depune eforturi pentru facilitarea schimbului de informații cu privire la cererile de brevet și brevetele acordate legate de resurse genetice și cunoștințe tradiționale asociate, cu scopul de a lua în considerare aceste informații în examinarea de fond, în special în determinarea precedentelor.

(10) Sub rezerva dispozițiilor de la capitolul 6 (Cooperare) din prezentul titlu, părțile vor coopera în condiții convenite de comun acord la formarea examinatorilor de brevet pentru examinarea cererilor de brevete legate de resursele genetice și cunoștințele tradiționale asociate.

(11) Părțile recunosc că bazele de date sau bibliotecile digitale care conțin informații relevante constituie instrumente utile pentru examinarea capacității de brevetare a invențiilor legate de resurse genetice și cunoștințe tradiționale asociate.

(12) În conformitate cu dreptul internațional și intern aplicabil, părțile convin să colaboreze la aplicarea cadrelor interne privind accesul la resursele genetice și cunoștințe, inovații și practici tradiționale asociate.

(13) Părțile, de comun acord, pot revizui prezentul capitol, sub rezerva rezultatelor și concluziilor discuțiilor multilaterale.

CAPITOLUL 3

DISPOZIȚII PRIVIND DREPTURILE DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ

SECȚIUNEA 1

MĂRCI

ARTICOLUL 202

Acorduri internaționale

(1) Părțile respectă drepturile și obligațiile existente în conformitate cu Convenția de la Paris și acordul TRIPS.

(2) Uniunea Europeană și Columbia aderă la Protocolul referitor la Aranjamentul de la Madrid privind înregistrarea internațională a mărcilor, adoptat la Madrid la 27 iunie 1989 (denumit în continuare „Protocolul de la Madrid”), în termen de 10 ani de la semnarea prezentului acord. Peru depune toate eforturile rezonabile pentru a adera la Protocolul de la Madrid.

(3) Uniunea Europeană și Peru depun toate eforturile rezonabile pentru a respecta Tratatul privind dreptul mărcilor, adoptat la Geneva la 27 octombrie 1994 (denumit în continuare „Tratatul privind dreptul mărcilor”). Columbia depune toate eforturile rezonabile pentru a adera la Tratatul privind dreptul mărcilor.

ARTICOLUL 203

Cerințe privind înregistrarea

Orice semn sau orice combinație de semne, capabile să diferențieze produsele sau serviciile unei întreprinderi de cele ale altor întreprinderi, poate constitui o marcă pe piață. Aceste semne pot fi constituite în special din cuvinte, inclusiv combinații de cuvinte, nume de persoane, litere, cifre, elemente figurative, sunete și combinații de culori, precum și din orice combinație de astfel de semne. În cazul în care semnele nu sunt ele însele capabile să diferențieze produsele sau serviciile relevante, o parte poate decide să acorde înregistrarea în funcție de diferențierea dobândită prin utilizare. O parte poate solicita, drept condiție de înregistrare, ca semnele să fie perceptibile vizual.

ARTICOLUL 204

Procedura de înregistrare

- (1) Părțile utilizează clasificarea stabilită în Aranjamentul de la Nisa privind clasificarea internațională a produselor și serviciilor în vederea înregistrării mărcilor, adoptat la Nisa la 15 iunie 1957, și modificările sale în vigoare, pentru a clasifica mărfurile și serviciile pentru care se solicită înregistrarea mărcilor.
- (2) Fiecare parte⁶⁴ prevede un sistem pentru înregistrarea mărcilor în cadrul căruia fiecare decizie finală adoptată de autoritatea relevantă în materie de mărci este justificată corespunzător și în scris. Motivele de refuz al înregistrării unei mărci se comunică în scris solicitantului, care va avea posibilitatea de a contesta acest refuz și de a face recurs la decizia finală în fața unei instanțe de judecată. Fiecare parte oferă posibilitatea opoziției la cererile de înregistrare de mărci. Aceste proceduri de opoziție sunt contradictorii. Fiecare parte asigură disponibilitatea publică a unei baze de date electronice de cereri de înregistrare de mărci și de mărci înregistrate.

⁶⁴ În cazul părții UE, obligațiile prevăzute la prezentul alineat se aplică Uniunii Europene numai în ceea ce privește marca sa comunitară.

ARTICOLUL 205

Mărci binecunoscute

Părțile cooperează cu scopul de a proteja efectiv mărcile binecunoscute, astfel cum sunt menționate la articolul 6bis din Convenția de la Paris și la articolele 16.2 și 16.3 din acordul TRIPS.

ARTICOLUL 206

Excepții de la drepturile conferite de o marcă

(1) Cu condiția ca interesele legitime ale titularilor de drepturi de mărci și ale părților terțe să fie luate în considerare, fiecare parte asigură ca exceptare limitată⁶⁵ de la drepturile conferite de o marcă, utilizarea corectă în cursul operațiunilor comerciale a propriului nume și a propriei adrese sau a termenilor descriptivi privind tipul, calitatea, cantitatea, destinația, valoarea, originea geografică, data fabricației produsului sau a prestării serviciilor sau a altor caracteristici ale mărfurilor sau serviciilor.

⁶⁵ O exceptare limitată se înțelege drept una care permite ca părți terțe să utilizeze pe piață o sintagmă descriptivă fără necesitatea de a obține consimțământul titularului drepturilor, cu condiția ca această utilizare să fie cu bună credință și să nu constituie utilizare ca o marcă.

(2) Fiecare parte asigură, de asemenea, excepții limitate prin care se permite unei persoane să utilizeze marca, atunci când este necesar să se indice destinația unui produs sau a unui serviciu, în mod special ca accesorii sau piese de schimb, cu condiția ca acestea să fie utilizate în conformitate cu practicile loiale în domeniul industrial sau comercial.

SECȚIUNEA 2

INDICAȚII GEOGRAFICE

ARTICOLUL 207

Domeniul de aplicare al prezentei secțiuni

În ceea ce privește recunoașterea și protecția indicațiilor geografice care sunt originare din teritoriul unei părți, se aplică următoarele:

- (a) indicațiile geografice sunt, în sensul prezentului titlu, indicații care constau din numele unei anumite țări, regiuni sau localități sau o denumire care, fără a fi cea a unei anumite țări, regiuni sau localități, se referă la o zonă geografică specifică și identifică un produs ca fiind originar din zona respectivă, în cazul în care o anumită calitate, reputație sau alte caracteristici ale produsului se datorează exclusiv sau în mod esențial mediului geografic în care este produs, cu factorii săi specifici naturali și umani;

- (b) indicațiile geografice ale unei părți care trebuie să fie protejate de o altă parte, fac obiectul prezentului titlu numai dacă sunt recunoscute și declarate ca atare în țara de origine;
- (c) fiecare parte protejează indicațiile geografice pentru produse agricole și alimentare, vinuri, băuturi spirtoase și vinuri aromatizate enumerate în appendicele 1 la anexa XIII (Liste de indicații geografice), în conformitate cu procedurile menționate la articolul 208, de la data intrării în vigoare a prezentului acord;
- (d) indicațiile geografice pentru produse, altele decât produsele alimentare agricole, vinurile, băuturile spirtoase sau vinurile aromatizate enumerate în appendicele 1 la anexa XIII (Liste de indicații geografice) pot fi protejate în conformitate cu actele cu putere de lege și actele administrative aplicabile în fiecare parte. Părțile recunosc că indicațiile geografice enumerate în appendicele 2 din anexa XIII (Liste de indicații geografice) sunt protejate ca indicații geografice în țara de origine;
- (e) utilizarea⁶⁶ indicațiilor geografice referitoare la produse originare pe teritoriul unei părți este rezervată exclusiv pentru producători, fabricanți sau meșteșugari cu unități de producție sau de fabricație în localitatea sau regiunea părții identificate sau evocată de această indicație;
- (f) dacă o parte adoptă sau menține un sistem de autorizare a utilizării indicațiilor geografice, acest sistem se aplică numai indicațiilor geografice originare pe teritoriul său;

⁶⁶ În sensul prezentului alineat, „utilizarea” înseamnă producția și/sau prelucrarea și/sau prepararea produsului identificat prin indicația geografică.

- (g) organismele publice sau private care reprezintă beneficiari ai indicațiilor geografice sau organismele desemnate în acest sens au la dispoziție mecanisme care permit controlul efectiv asupra modului de utilizare a indicațiilor geografice protejate; și
- (h) indicațiile geografice protejate în conformitate cu prezentul titlu nu sunt considerate, atâta timp cât rămân protejate în țara lor de origine, drept denumirea comună sau generică a produsului pe care îl identifică.

ARTICOLUL 208

Indicații geografice recunoscute

- (1) După finalizarea unei proceduri de obiecție și după examinarea indicațiilor geografice ale Uniunii Europene enumerate în appendicele 1 la anexa XIII (Liste de indicații geografice) înregistrate în partea UE, țările andine semnatare vor proteja aceste indicații geografice în conformitate cu nivelul de protecție stabilit în prezenta secțiune.
- (2) După finalizarea unei proceduri de obiecție și după examinarea indicațiilor geografice ale unei țări andine semnatare enumerate în appendicele 1 la anexa XIII (Liste de indicații geografice) înregistrate în această țară andină semnatară, partea UE va acorda același nivel de protecție în conformitate cu nivelul de protecție stabilit în prezenta secțiune.

ARTICOLUL 209

Adăugarea de indicații geografice noi

- (1) Părțile convin cu privire la posibilitatea de a adăuga indicații geografice noi la apendicele 1 la anexa XIII (Liste de indicații geografice) după ce au finalizat procedura de obiecție și după ce au examinat indicațiile geografice menționate la articolul 208.
- (2) O parte care dorește să se adauge o nouă indicație geografică la lista sa din apendicele 1 la anexa XIII (Liste de indicații geografice) depune o cerere în acest sens către o altă parte în cadrul Subcomitetului pentru proprietatea intelectuală.
- (3) Data aplicării protecției este data transmiterii cererii către o altă parte. Acest schimb de informații se va realiza în cadrul Subcomitetului pentru proprietatea intelectuală.

ARTICOLUL 210

Domeniul de aplicare a protecției indicațiilor geografice

(1) Indicațiile geografice ale unei părți enumerate în apendicele 1 la anexa XIII (Liste de indicații geografice), precum și cele adăugate în conformitate cu articolul 209, se protejează de către o altă parte cel puțin împotriva:

(a) oricărei utilizări comerciale a acestor indicații geografice protejate:

(i) pentru produse identice sau similare care nu se conformează specificațiilor de produs ale indicației geografice; sau

(ii) în măsura în care această utilizare exploatează reputația indicației geografice;

(b) oricărei alte utilizări neautorizate⁶⁷ a indicațiilor geografice în afara celor care identifică vinuri, vinuri aromatizate sau băuturi spirtoase care creează confuzie, inclusiv chiar și în cazuri în care denumirea este însoțită de indicații precum stil, tip, imitație și altele similare care creează confuzie pentru consumator; fără a aduce atingere prezentului alineat, dacă o parte își modifică legislația pentru protejarea indicațiilor geografice, altele decât cele care identifică vinuri, vinuri aromatizate și băuturi spirtoase la un nivel mai ridicat decât protecția prevăzută de prezentul acord, partea respectivă extinde această protecție asupra indicațiilor geografice enumerate în apendicele 1 la anexa XIII (Liste de indicații geografice);

⁶⁷ Termenul „utilizare neautorizată” poate cuprinde orice utilizare inadecvată, imitație sau evocare.

- (c) în cazul indicațiilor geografice care identifică vinuri, vinuri aromatizate sau băuturi spirtoase, oricărei utilizări inadecvate, imitații sau evocări, cel puțin, pentru produse de acest tip, chiar dacă originea adevărată a produsului este indicată sau dacă denumirea protejată este tradusă sau însoțită de o expresie precum „stil”, „tip”, „metodă”, „produs ca în (la)”, „imitație”, „aromă”, „similar” sau asemenea acestora;
 - (d) oricărei mențiuni false sau înșelătoare privind proveniența, originea, natura sau calitățile esențiale ale produsului, care apare pe partea interioară sau exterioară a ambalajului, sau în materialul publicitar referitor la produsul în cauză, de natură să creeze o impresie eronată cu privire la originea acestuia; și
 - (e) oricărei alte practici care ar putea induce în eroare consumatorul cu privire la adevărata origine a produsului.
- (2) În cazul în care o parte, în contextul negocierilor cu o țară terță, propune protejarea unei indicații geografice din țara terță respectivă iar denumirea este omonimă cu o indicație geografică a unei alte părți, aceasta este informată și i se oferă posibilitatea de a face observații înainte de protejarea denumirii.
- (3) Părțile se notifică reciproc în cazul în care o indicație geografică a încetat să mai fie protejată în țara sa de origine.

ARTICOLUL 211

Relația cu mărcile

(1) Părțile refuză să înregistreze sau asigură invalidarea unei mărci care corespunde oricăreia dintre situațiile menționate la articolul 210 alineatul (1) în legătură cu o indicație geografică protejată pentru produse identice sau similare, dacă depunerea unei cereri de înregistrare a mărcii are loc după data depunerii cererii de protecție a indicației geografice pe teritoriul său.

(2) Fără a aduce atingere motivelor de refuz al protecției indicațiilor geografice prevăzute în legislația sa internă, nicio parte nu are obligația să protejeze o indicație geografică atunci când, având în vedere o marcă renumită sau binecunoscută, protecția este de natură să inducă în eroare consumatorii cu privire la identitatea reală a produsului.

ARTICOLUL 212

Reguli generale

- (1) Părțile pot face schimb de informații suplimentare cu privire la specificații tehnice ale produselor protejate de indicații geografice în apendicele 1 la anexa XIII (Liste de indicații geografice) în cadrul Subcomitetului pentru proprietatea intelectuală. În plus, părțile pot facilita schimbul de informații privind organismele de control de pe teritoriul lor.
- (2) Nicio dispoziție din prezenta secțiune nu obligă o parte să protejeze o indicație geografică care nu este sau nu mai este protejată în țara sa de origine. Partea care este teritoriul originar al unei indicații geografice notifică celelalte părți în cazul în care această indicație geografică a încetat să mai fie protejată în țara sa de origine.
- (3) O specificație de produs menționată în prezenta secțiune este cea aprobată, inclusiv orice modificări aprobate la rândul lor, de către autoritățile părții de pe teritoriul căreia este originar produsul.

ARTICOLUL 213

Cooperare și transparență

(1) În cadrul Subcomitetului pentru proprietatea intelectuală, o parte poate solicita unei alte părți informații privind respectarea de către produse purtând indicații geografice protejate în conformitate cu prezenta secțiune a specificațiilor respective de produs și a modificărilor acestora, precum și privind punctele de contact pentru facilitarea controalelor, în cazul în care este necesar.

(2) În ceea ce privește indicațiile geografice ale unei alte părți protejate în conformitate cu prezenta secțiune, fiecare parte poate să pună la dispoziția publicului specificațiile produsului respectiv sau un rezumat al acestora, precum și punctele de contact pentru facilitarea controalelor.

ARTICOLUL 214

Prezenta secțiune nu aduce atingere drepturilor deja recunoscute de către părți în cadrul acordurilor de liber schimb cu țări terțe.

SECȚIUNEA 3

DREPTURI DE AUTOR ȘI DREPTURI CONEXE

ARTICOLUL 215

Protecția acordată

(1) Părțile protejează într-un mod cât mai eficace și mai uniform drepturile autorilor asupra operelor lor literare și artistice. De asemenea, părțile protejează drepturile artiștilor interpreți sau executanți, ale producătorilor de fonograme și ale organismelor de radiodifuziune și televiziune în ceea ce privește interpretările sau execuțiile, fonogramele și emisiunile lor.

(2) Părțile respectă drepturile și obligațiile existente în conformitate cu Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice din 9 septembrie 1886 (denumită în continuare „Convenția de la Berna”), Convenția de la Roma pentru protecția artiștilor interpreți sau executanți, a producătorilor de fonograme și a organismelor de radiodifuziune și televiziune adoptată la 26 octombrie 1961 (denumită în continuare „Convenția de la Roma”), Tratatul OMPI privind drepturile de autor (denumit în continuare „TDA”) și Tratatul OMPI privind interpretările, execuțiile și fonogramele (denumit în continuare „TIEF”), ambele adoptate la 20 decembrie 1996.

ARTICOLUL 216

Drepturi morale

- (1) Independent de drepturile economice ale autorului, chiar și după transferul acestor drepturi, autorul are dreptul să pretindă, cel puțin, calitatea de autor al lucrării și să formuleze obiecții față de orice denaturare, mutilare sau altă modificare sau alte măsuri derogatorii legate de această lucrare care ar prejudicia onoarea sau reputația sa.
- (2) Drepturile recunoscute autorului în conformitate cu alineatul (1) se păstrează după moartea acestuia cel puțin până la momentul stingerii drepturilor patrimoniale și se exercită de către persoanele sau instituțiile autorizate de legislația țării în care este reclamată protecția.
- (3) Independent de drepturile patrimoniale ale unui artist interpret sau executant și chiar după cesiunea acestor drepturi, artistul interpret sau executant are dreptul, în ceea ce privește interpretările ori execuțiile sale sonore în direct sau interpretările sau execuțiile fixate pe fonograme, să solicite să fie identificat ca atare, cu excepția cazului în care modul de utilizare a interpretării sau execuției impune omiterea acestei mențiuni, și de a se opune oricărei deformări, mutilări sau altei modificări a acestor interpretări sau execuții, care îi pot prejudicia reputația. Prezentul alineat se aplică fără a aduce atingere altor drepturi morale recunoscute de legislația internă.

(4) Căile de atac pentru protecția drepturilor recunoscute de prezentul articol sunt reglementate de legislația părții în care este reclamată protecția.

(5) Fiecare parte poate să prevadă un grad de protecție a drepturilor morale mai ridicat decât cel prevăzut de prezentul articol.

ARTICOLUL 217

Societați de gestionare colectivă

Părțile recunosc importanța societăților de gestionare colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe pentru asigurarea unei gestionări eficiente a drepturilor care le sunt încredințate, precum și pentru repartizarea echitabilă a remunerațiilor percepute, care sunt proporționale cu utilizarea lucrărilor, interpretărilor, execuțiilor sau fonogramelor, într-un context de transparență și bune practici de gestionare, în conformitate cu legislația internă a fiecărei părți.

ARTICOLUL 218

Durata drepturilor de autor

- (1) Drepturile de autor asupra unei opere literare sau artistice în înțelesul articolului 2 din Convenția de la Berna se aplică pe întreaga durată de viață a autorului și încă 70 de ani după decesul său.
- (2) Dacă dreptul de autor aparține în comun colaboratorilor la o operă, durata de protecție menționată la alineatul (1) se calculează de la data decesului ultimului supraviețuitor dintre colaboratori.
- (3) În cazul operelor anonime sau publicate sub pseudonim, durata protecției acordate prin prezentul acord expiră la 70 ani de la data la care opera a fost pusă în mod legal la dispoziția publicului. Cu toate acestea, dacă pseudonimul adoptat de autor nu lasă nicio îndoială asupra identității sale, durata de protecție care se aplică este cea indicată la alineatul (1). Dacă autorul unei opere anonime sau publicate sub pseudonim își dezvăluie identitatea în perioada menționată anterior, durata de protecție care se aplică este cea indicată la alineatul (1). Nicio parte nu este obligată să protejeze opere anonime sau publicate sub pseudonim în privința cărora este rezonabil să se presupună că autorul lor este decedat de 70 de ani.

(4) Ori de câte ori durata de protecție a unei opere, alta decât o operă fotografică sau o operă de artă aplicată, se calculează pe o altă bază decât durata de viață a unei persoane fizice, această durată nu trebuie să fie mai mică de 70 de ani de la sfârșitul anului calendaristic al publicării autorizate, sau, în lipsa acestei publicări autorizate în cel puțin 50 de ani de la realizarea operei, 70 de ani de la sfârșitul anului calendaristic al realizării acesteia.

(5) Durata de protecție a operelor cinematografice sau audiovizuale este de cel puțin 70 de ani de la data la care opera a fost pusă la dispoziția publicului cu acordul autorului, sau, în lipsa unui astfel de eveniment, în cel puțin 50 de ani de la realizarea acestei opere, de cel puțin 70 de ani după realizarea acesteia. Alternativ, o parte poate stabili că durata de protecție a unei opere cinematografice sau audiovizuale expiră după 70 de ani de la decesul ultimei persoane desemnate drept autor în conformitate cu dreptul intern.

ARTICOLUL 219

Durata drepturilor conexe

(1) Durata protecției acordate artiștilor interpreți sau executanți în temeiul prezentului acord este de cel puțin 50 de ani calculați de la sfârșitul anului în care interpretarea sau execuția a fost înregistrată.

(2) Durata protecției acordate producătorilor de fonograme în temeiul prezentului acord este de cel puțin 50 de ani calculați de la sfârșitul anului în care fonograma a fost publicată sau, în lipsa unei astfel de publicări, în 50 de ani de la înregistrarea fonogramei, la cel puțin 50 de ani de la sfârșitul anului în care s-a realizat înregistrarea.

(3) Durata de protecție acordată a organismelor de radiodifuziune și televiziune este de cel puțin 50 de ani de la sfârșitul anului calendaristic în care a avut loc transmisiunea.

ARTICOLUL 220

Radiodifuziunea sau televiziunea și comunicarea către public

(1) În sensul prezentului articol:

- „transmisie de radio sau televiziune” înseamnă transmitere fără fir a sunetelor sau a imaginilor și a sunetelor sau a reprezentărilor acestora, în scopul recepționării de către public; acest termen desemnează, de asemenea, o astfel de transmisiune efectuată prin satelit; transmisiunea de semnale criptate este asimilată „transmisiei de radio sau televiziune” în cazul în care mijloacele de decriptare sunt furnizate publicului de către organismul de radiodifuziune sau cu consimțământul său; și

- „comunicare către public” a unei interpretări sau execuții sau a unei fonograme, înseamnă transmiterea către public, prin orice mijloc, altul decât transmisia de radio sau televiziune, a sunetelor unei interpretări sau execuții sau a sunetelor sau reprezentărilor de sunete fixate într-o fonogramă. În sensul alineatului (3), expresia „comunicare către public” desemnează, de asemenea, faptul de a face ca sunetele sau reprezentările de sunete fixate pe o fonogramă să fie audibile de către public.

(2) Artiștii interpreți sau executanți se bucură de dreptul exclusiv de autorizare, în ceea ce privește interpretările sau execuțiile lor:

- (a) a transmisiei la radio sau televiziune și a comunicării către public a interpretărilor sau execuțiilor lor care nu sunt înregistrate, cu excepția cazului în care interpretarea sau execuția este deja transmisă prin radio sau televiziune; și
- (b) a înregistrării interpretărilor sau execuțiilor lor neînregistrate.

(3) Artiștii interpreți sau executanți și producătorii de fonograme au dreptul la o remunerație echitabilă și unică, în cazul în care fonogramele publicate în scopuri comerciale sunt utilizate direct sau indirect pentru transmisii de radio sau televiziune sau pentru orice comunicare către public.

Părțile pot prevedea în legislația lor internă ca remunerația echitabilă unică să fie pretinsă utilizatorului de către artistul interpret sau executant sau de către producătorul unei fonograme, sau de ambii. Părțile pot adopta o legislație internă prin care, în absența unui acord între artistul interpret sau executant și producătorul unei fonograme, se stabilesc condițiile de repartizare a remunerației echitabile unice.

(4) Fiecare parte oferă artiștilor interpreți sau executanți dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice, în ceea ce privește interpretările sau execuțiile lor înregistrate:

(a) reproducerea directă sau indirectă;

(b) distribuirea prin vânzare sau alt tip de transfer de proprietate;

(c) închirierea către public a originalului și a copiilor acestuia; și

(d) punerea la dispoziția publicului, prin mijloace tehnice cu fir sau fără fir, astfel încât publicul să poată avea acces la ele din locul și la momentul ales în mod individual.

(5) Atunci când artiștii interpreți sau executanți au transferat dreptul de punere la dispoziție sau de închiriere, o parte poate să prevadă că artiștii interpreți sau executanți își păstrează dreptul inalienabil de a obține o remunerație echitabilă, care poate fi percepută de o societate de colectare autorizată corespunzător prin lege, în conformitate cu legislația sa internă.

(6) Părțile pot recunoaște artiștilor interpreți sau executanți de lucrări audiovizuale un drept inalienabil de a obține o remunerație echitabilă pentru transmisie de radio sau televiziune sau pentru orice comunicare către public a interpretărilor sau execuțiilor lor înregistrate, remunerație care poate fi percepută de o societate de colectare autorizată corespunzător prin lege, în conformitate cu dreptul intern.

(7) Părțile pot prevedea în legislația lor internă restricții sau excepții de la drepturile artiștilor interpreți sau executanți de lucrări audiovizuale, în anumite cazuri speciale care nu intră în conflict cu exploatarea normală a interpretărilor sau execuțiilor și nici nu prejudiciază în mod nejustificat interesele legitime ale artiștilor interpreți sau executanți.

(8) Fiecare parte oferă organismelor de radiodifuziune sau televiziune dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice retransmisia emisiunilor lor cel puțin prin orice mijloace fără fir.

ARTICOLUL 221

Protecția măsurilor tehnologice

Părțile respectă dispozițiile articolului 11 din TDA și ale articolului 18 din TIEF.

ARTICOLUL 222

Protecția informării privind regimul drepturilor

Părțile respectă dispozițiile articolului 12 din TDA și ale articolului 19 din TIEF.

ARTICOLUL 223

Dreptul de revânzare al artiștilor de pe urma operelor de artă

(1) Fără a aduce atingere articolului 14 *ter* alineatul (2) din Convenția de la Berna, fiecare parte pune la dispoziția autorului unei opere de artă, și, la decesul acestuia, a succesorilor în drepturi ai acestuia, un drept inalienabil de a primi o redevență pe baza prețului de vânzare obținut pentru revânzarea operei consecutivă primului transfer al operei de către autor.

(2) Dreptul menționat la alineatul (1) se aplică, în conformitate cu legislația internă, tuturor actelor de revânzare efectuate prin licitație, sau prin intermediul profesioniștilor pieței de artă, cum ar fi saloane, galerii de artă, sau alți comercianți de opere de artă.

SECȚIUNEA 4

DESENE SAU MODELE

ARTICOLUL 224

Acorduri internaționale

Părțile depun toate eforturile rezonabile pentru a adera la Actul de la Geneva al Aranjamentului de la Haga privind înregistrarea internațională a desenelor și modelelor industriale adoptat la Geneva la 2 iulie 1999.

ARTICOLUL 225

Cerințe pentru protecția desenelor sau modelelor⁶⁸

(1) Fiecare parte asigură protecția desenelor sau modelelor create în mod independent și care prezintă o noutate. Atunci când legislația unei părți prevede astfel, se poate solicita ca aceste desene sau modele să aibă un caracter individual. Această protecție este asigurată prin înregistrare și conferă titularilor un drept exclusiv în conformitate cu dispozițiile prezentei secțiuni.

⁶⁸ În sensul prezentei secțiuni, Uniunea Europeană asigură protecție și pentru desene sau modele neînregistrate, în cazul în care acestea îndeplinesc cerințele din Regulamentul (CE) nr. 6/2002 al Consiliului din 12 decembrie 2001 privind desenele sau modelele industriale comunitare, astfel cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (CE) nr. 1891/2006 al Consiliului din 18 decembrie 2006.

(2) Un desen sau un model aplicat unui produs sau încorporat într-un produs care constituie o parte componentă a unui produs complex se consideră subiect de protecție în conformitate cu alineatul (1) doar dacă partea componentă, odată încorporată în produsul complex⁶⁹ rămâne vizibilă pe parcursul utilizării normale a acestuia din urmă⁷⁰ și în măsura în care acele caracteristici vizibile ale părții componente îndeplinesc prin ele însele cerințele pentru a fi protejate.

ARTICOLUL 226

Drepturi conferite prin înregistrare

(1) Titularul unui desen sau model înregistrat are cel puțin dreptul exclusiv de a împiedica părți terțe care nu au acordul său să fabrice, să ofere spre vânzare, să vândă, să importe, să exporte, să stocazeze acest produs sau să utilizeze articole care afișează sau încorporează desenul sau modelul protejat, în cazul în care aceste acte se realizează în scopuri comerciale.

(2) Titularul unui desen sau model înregistrat are, de asemenea, dreptul să intenteze acțiune în justiție împotriva oricărei persoane care produce sau comercializează un produs al cărui desen sau model prezintă numai diferențe minore față de desenul sau modelul protejat sau care arată la fel cu acest din urmă desen sau model protejat.

⁶⁹ În sensul prezentei secțiuni, „produs complex” înseamnă un produs compus din mai multe părți care pot fi înlocuite astfel încât să permită dezasamblarea și reasamblarea produsului.

⁷⁰ În sensul prezentei secțiuni, „utilizare normală” înseamnă, în acest context, utilizarea produsului de către utilizatorul final, cu excepția operațiunilor de întreținere, service sau reparații.

Articolul 227

Durata protecției

Durata protecției unui desen sau model industrial se ridică la cel puțin 10 ani de la data depunerii cererii de înregistrare. Părțile pot pune în aplicare o durată mai mare de protecție la nivelul legislației interne.

ARTICOLUL 228

Excepții

- (1) Părțile pot institui excepții limitate de la protecția desenelor sau modelelor, cu condiția ca aceste excepții să nu intre în conflict în mod nejustificat cu exploatarea normală a desenelor sau modelelor și să nu aducă prejudicii nejustificate intereselor legitime ale titularului desenului sau al modelului protejat, ținând seama de interesele legitime ale terților.
- (2) Protecția desenelor sau modelelor nu se extinde asupra desenelor sau modelelor dictate în întregime de considerații de ordin tehnic sau funcțional.

(3) Dreptul asupra unui desen sau model nu se exercită asupra unor caracteristici de aspect ale unui produs care trebuie reproduse în mod necesar în forma și dimensiunile lor exacte pentru a permite produsului în care este încorporat desenul sau modelul sau căruia îi este aplicat să fie conectat cu sau amplasat în, în jurul sau față de un alt produs astfel încât fiecare produs să își poată îndeplini funcția proprie.

(4) Un desen sau model nu conferă drepturi dacă este contrar ordinii publice sau bunelor moravuri.

ARTICOLUL 229

Relația cu drepturile de autor

Obiectul protecției unui drept asupra unui desen sau model poate fi protejat în conformitate cu o legislație privind drepturile de autor, dacă se întrunesc condițiile pentru această protecție.

Extinderea și condițiile în care se conferă această protecție, inclusiv gradul de originalitate necesar, se determină de către fiecare parte.

SECȚIUNEA 5

BREVETE

ARTICOLUL 230

(1) Părțile se conformează articolelor 2-9 din Tratatul de la Budapesta privind recunoașterea internațională a depozitului de microorganisme în scopul procedurii de brevetare, încheiat la Budapesta la 28 aprilie 1977 și modificat la 26 septembrie 1980.

(2) Uniunea Europeană depune toate eforturile rezonabile pentru a se conforma Tratatului privind dreptul brevetelor adoptat la Geneva la 1 iunie 2000 (denumit în continuare „TDB”). Țările andine semnatare depun toate eforturile rezonabile pentru a adera la TDB.

(3) Atunci când comercializarea unui produs farmaceutic sau a unui produs chimic agricol⁷¹ într-o parte necesită obținerea unei autorizări din partea autorităților sale competente în aceste domenii, partea respectivă depune toate eforturile pentru procesarea cererii corespunzătoare cu rapiditate, în vederea evitării întârzierilor nerezonabile. Părțile cooperează și acordă asistență reciprocă pentru a atinge acest obiectiv.

(4) În ceea ce privește orice produs farmaceutic reglementat de un brevet, fiecare parte poate, în conformitate cu legislația sa internă, să pună la dispoziție un mecanism de compensare a titularului brevetului pentru reducerea nejustificată a termenului efectiv al brevetului ca urmare a primei autorizări de comercializare a produsului respectiv în partea respectivă. Un astfel de mecanism conferă toate drepturile exclusive acordate de un brevet, sub rezerva aceluiași restricții și excepții aplicabile brevetului inițial.

⁷¹ În sensul prezentului titlu, „produse chimice agricole” înseamnă, pentru partea UE, substanțele active și preparatele care conțin una sau mai multe substanțe active, prezentate în forma în care sunt furnizate utilizatorului, destinate:

- (a) protejării plantelor sau produselor din plante împotriva tuturor organismelor dăunătoare sau prevenirii acțiunii acestor organisme, în măsura în care aceste substanțe sau preparate nu sunt altfel definite mai jos;
- (b) influențării proceselor vitale ale plantelor, altfel decât ca substanțe nutritive (de exemplu, regulatori de creștere a plantelor);
- (c) conservării produselor din plante, în măsura în care aceste substanțe sau produse nu fac obiectul unor prevederi speciale ale Consiliului sau Comisiei privind conservanții;
- (d) distrugerii plantelor nedorite; sau
- (e) distrugerii unor părți din plante, controlului sau prevenirii creșterii nedorite a plantelor.

SECȚIUNEA 6

PROTECȚIA DATELOR PENTRU ANUMITE PRODUSE REGLEMENTATE

ARTICOLUL 231

(1) Fiecare parte protejează testele nepublicate sau alte date referitoare la siguranța și eficacitatea produselor farmaceutice⁷² și ale produselor agricole chimice, în conformitate cu articolul 39 din acordul TRIPS și legislația sa internă.

(2) În conformitate cu alineatul (1) și sub rezerva alineatului (4), în cazul în care una dintre părți solicită, ca o condiție de autorizare a comercializării produselor farmaceutice sau chimice agricole care conțin entități chimice noi, prezentarea de teste nepublicate sau a altor date legate de siguranță și eficacitate, partea respectivă acordă o perioadă de exclusivitate, în mod normal, de cinci ani de la data de autorizare a comercializării pe teritoriul părții respective pentru produsele farmaceutice și de 10 ani pentru produsele agricole chimice, perioadă în care un terț nu poate să comercializeze un produs pe baza acestor date, cu excepția cazului în care acesta prezintă dovada consimțământului explicit al titularului informațiilor protejate sau propriile date de testare.

⁷² Pentru Columbia și partea UE, această protecție va include protecția datelor pentru produse biologice și biotehnologice. Pentru Peru, protecția informațiilor nepublicate privind aceste produse se garantează împotriva publicării și a practicilor contrare celor comerciale oneste, în conformitate cu articolul 39.2 din acordul TRIPS, în lipsa legislației specifice referitoare la aceasta.

(3) În sensul prezentului articol, o „nouă entitate chimică” este una care nu a fost anterior omologată pe teritoriul părții pentru a fi utilizată într-un produs farmaceutic sau chimic agricol, în conformitate cu legislația sa internă. În consecință, părțile pot să nu aplice prezentul articol cu privire la produsele farmaceutice care conțin o entitate chimică aprobată anterior pe teritoriul părții.

(4) Părțile pot reglementa:

- (a) excepții din motive de interes public, situații de urgență sau extremă urgență națională, atunci când acest lucru este necesar pentru a permite accesul unor părți terțe la aceste date; și
- (b) proceduri abreviate de aprobare a comercializării pe teritoriul lor bazate pe o aprobare de comercializare acordată de o altă parte. În acest caz, perioada de utilizare exclusivă a datelor transmise în legătură cu obținerea aprobării începe de la data primei aprobări a comercializării pe care se bazează aprobarea, atunci când aprobarea se acordă în termen de șase luni de la depunerea unei cereri complete.

(5) În ceea ce privește produsele agricole chimice, părțile pot să prevadă proceduri care permit trimiterea sau referirea la informații nepublicate privind securitatea și eficacitatea legate de teste și studii care implică animale vertebrate. În timpul duratei de protecție, persoana interesată în utilizarea acestor informații compensează titularul informațiilor protejate. Costurile pe care le implică această compensare se stabilesc în mod corect, echitabil, transparent și nediscriminatoriu. Dreptul la această compensație se aplică pe întreaga durată de protecție a informațiilor nepublicate privind siguranța și eficacitatea.

(6) În conformitate cu dispozițiile articolului 197 alineatul (5), protecția prevăzută în prezentul articol nu împiedică o parte să adopte măsuri ca răspuns la abuzul drepturilor de proprietate intelectuală sau la practici care restrâng în mod nerezonabil comerțul.

SECȚIUNEA 7

SOIURI DE PLANTE

ARTICOLUL 232

Părțile cooperează pentru promovarea și asigurarea protecției soiurilor de plante pe baza Convenției internaționale pentru protecția noilor soiuri de plante (denumită în continuare „Convenția UPOV”), astfel cum a fost revizuită la 19 martie 1991, inclusiv excepția opțională de la dreptul amelioratorului, astfel cum se menționează la articolul 15 alineatul (2) din această convenție.

SECȚIUNEA 8

CONCURENȚĂ NELOIALĂ

ARTICOLUL 233

(1) Fiecare parte acordă protecție efectivă împotriva concurenței neloiale în conformitate cu articolul 10 *bis* din Convenția de la Paris. În acest scop, orice acțiune desfășurată în privința proprietății industriale în cursul comerțului care contravine practicilor comerciale loiale se consideră neloială în conformitate cu legislația internă a fiecărei părți.

(2) În conformitate cu legislația internă a fiecărei părți, prezentul articol se poate aplica fără a aduce atingere protecției acordate în conformitate cu prezentul titlu.

CAPITOLUL 4

ASIGURAREA RESPECTĂRII DREPTURILOR DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ

SECȚIUNEA 1

DISPOZIȚII GENERALE

ARTICOLUL 234

(1) Fără a aduce atingere drepturilor și obligațiilor care le revin în conformitate cu acordul TRIPS, în special partea III, fiecare parte asigură măsurile, procedurile și acțiunile corective, astfel cum se stabilesc în conformitate cu prezentul capitol, necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, astfel cum sunt definite la articolul 196 alineatul (5) litera(a) până la alineatul (5) litera (i).

(2) Dispozițiile de la prezentul capitol includ măsuri, proceduri și acțiuni corective care sunt rapide, eficiente și proporționale și descurajează alte încălcări și se aplică astfel încât să se evite crearea de bariere în calea comerțului legitim și să se prevadă garanții împotriva utilizării lor abuzive.

(3) Procedurile legate de asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală sunt corecte și echitabile și nu presupun o complexitate sau costuri inutile, termene sau întârzieri nejustificate.

(4) Prezentul capitol nu creează pentru părți nicio obligație de a pune în practică un sistem judiciar pentru asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală distinct față de asigurarea respectării legii în general, sau o obligație cu privire la distribuția de resurse pentru asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală și a legii în general.

SECȚIUNEA 2

ACȚIUNI CORECTIVE ȘI PROCEDURI CIVILE ȘI ADMINISTRATIVE

ARTICOLUL 235

Articolele 237, 239 și 240 se aplică în privința actelor întreprinse la scară comercială și, în cazul în care legislația lor internă permite, părțile pot aplica măsurile prevăzute la aceste articole cu privire la alte acte.

ARTICOLUL 236

Persoane îndreptățite să recurgă la măsuri de protecție

Fiecare parte recunoaște următoarele persoane îndreptățite să pretindă aplicarea măsurilor, să inițieze procedurile și să solicite acțiunile corective menționate în prezenta secțiune și în partea III din Acordul TRIPS:

- (a) titularii de drepturi de proprietate intelectuală în conformitate cu legislația sa aplicabilă;
- (b) toate celelalte persoane autorizate să utilizeze drepturile respective, în special proprietarii de licențe exclusive sau de alte licențe, în măsura în care acest lucru este permis de legislația sa aplicabilă și în conformitate cu aceasta;
- (c) organismele de gestionare a drepturilor colective de proprietate intelectuală care sunt recunoscute periodic ca având dreptul de a-i reprezenta pe titularii drepturilor de proprietate intelectuală, în măsura în care acest lucru este permis și în conformitate cu dispozițiile legislației sale aplicabile; și
- (d) organismele de apărare a intereselor profesionale care sunt recunoscute periodic ca având dreptul de a-i reprezenta pe titularii drepturilor de proprietate intelectuală, în măsura în care acest lucru este permis și în conformitate legislația sa aplicabilă.

ARTICOLUL 237

Elemente de probă

Fiecare parte ia măsurile care se impun, în cazul în care un drept de proprietate intelectuală este încălcat la nivel comercial, pentru a permite autorităților sale judiciare competente să impună părți adverse, după caz și în urma unei cereri în acest sens din partea unei părți, comunicarea documentelor bancare, financiare sau comerciale relevante aflate sub controlul său, sub rezerva protejării informațiilor confidențiale.

ARTICOLUL 238

Măsuri pentru păstrarea elementelor de probă

Fiecare parte asigură, încă înainte de demararea procedurii de examinare pe fond a cauzei, capacitatea autorităților judiciare competente de a dispune, la cererea unei persoane care a prezentat suficiente elemente de probă accesibile în mod rezonabil în sprijinul afirmației sale conform căreia dreptul său de proprietate intelectuală a fost încălcat sau este pe cale de a fi încălcat, adoptarea de măsuri provizorii prompte, eficiente și proporționale pentru a păstra elementele de probă relevante în ceea ce privește presupusa încălcare, sub rezerva protejării informațiilor confidențiale. Aceste măsuri pot include, printre altele, descrierea detaliată, cu sau fără prelevare de eșantioane sau, dacă legislația internă permite, confiscarea bunurilor despre care se presupune că fac obiectul încălcării și, după caz, a materialelor și echipamentelor utilizate pentru producerea și/sau distribuirea acestor bunuri, precum și a documentelor aferente. Dacă este necesar, aceste măsuri se adoptă fără audierea celeilalte părți, în special în cazurile în care orice întârziere poate cauza prejudicii ireparabile titularului dreptului sau în care există un risc demonstrabil că elementele de probă vor fi distruse.

ARTICOLUL 239

Dreptul la informații

(1) Fiecare parte asigură, în cadrul unor proceduri legate de încălcarea unui drept de proprietate intelectuală și ca urmare a unei cereri a reclamantului, justificată și proporțională în raport cu cauza, posibilitatea autorităților judiciare competente de a ordona prezentarea de informații privind originea și rețelele de distribuție a bunurilor sau serviciilor care încalcă un drept de proprietate intelectuală de către persoana care a încălcat un drept și/sau de către orice altă persoană despre care:

- (a) s-a constatat că deține în scop comercial mărfuri care aduc atingere unui drept;
- (b) s-a constatat că folosește în scop comercial servicii care aduc atingere unui drept;
- (c) s-a constatat că prestează în scop comercial servicii utilizate în activități care aduc atingere unui drept; sau
- (d) s-a semnalat de către persoana menționată la literele (a), (b) sau (c) că intervine în producerea, fabricarea sau distribuirea de bunuri sau în prestarea de servicii în cauză.

(2) Informațiile prevăzute la alineatul (1) cuprind, după caz:

- (a) numele și adresele producătorilor, fabricanților, distribuitorilor, furnizorilor și ale celorlalți deținători anteriori ai mărfurilor sau serviciilor, precum și ale angrosiștilor și ale vânzătorilor cu amănuntul destinatari;

- (b) informații privind cantitățile produse, fabricate, livrate, primite sau comandate, precum și prețul obținut pentru mărfurile sau serviciile în cauză.
- (3) Dispozițiile alineatelor (1) și (2) se aplică fără a aduce atingere altor dispoziții statutare care:
 - (a) acordă titularului dreptul de a primi informații mai cuprinzătoare;
 - (b) reglementează utilizarea în proceduri civile sau penale a informațiilor comunicate în temeiul prezentului articol;
 - (c) reglementează răspunderea pentru abuzul privind dreptul la informare;
 - (d) dau posibilitatea de a refuza furnizarea de informații care ar constrânge persoana menționată la alineatul (1) să recunoască propria participare sau participarea rudelor apropiate la o încălcare a unui drept de proprietate intelectuală; sau
 - (e) reglementează protecția confidențialității surselor de informații sau prelucrarea datelor cu caracter personal.

ARTICOLUL 240

Măsuri provizorii și asiguratorii

- (1) În conformitate cu legislația sa internă, fiecare parte asigură autorităților sale judiciare posibilitatea de a pronunța, la cererea solicitantului, o ordonanță interlocutorie împotriva oricărei părți cu intenția de a preveni orice încălcare iminentă a unui drept de proprietate intelectuală sau de a interzice, cu titlu provizoriu și sub rezerva, după caz, a unei penalități cu titlu cominatoriu, atunci când aceasta este prevăzută de legislația internă, continuarea încălcărilor presupuse ale dreptului respectiv sau să condiționeze o astfel de continuare de constituirea de garanții destinate să asigure compensarea titularului dreptului.
- (2) Ordonanța interlocutorie poate fi pronunțată deopotrivă în vederea confiscării sau retragerii mărfurilor bănuite că ar aduce atingere unui drept de proprietate intelectuală pentru a împiedica introducerea sau circulația lor în circuitele comerciale.

ARTICOLUL 241

Măsuri corective

(1) Fiecare parte adoptă măsurile necesare pentru asigurarea posibilității autorităților sale judiciare competente de a ordona, la cererea solicitantului și fără a aduce atingere oricăror daune-interese datorate titularului dreptului ca urmare a încălcării săvârșite, și fără compensații de orice fel pentru autorul încălcării, retragerea, scoaterea definitivă din circuitele comerciale sau distrugerea bunurilor despre care au constatat că încalcă un drept de proprietate intelectuală. Dacă este cazul, autoritățile judiciare competente pot, de asemenea, dispune distrugerea materialelor și a instrumentelor utilizate în principal în crearea sau fabricarea acestor mărfuri.

(2) Autoritățile judiciare dispun ca măsurile, astfel cum sunt menționate la alineatul (1), să fie puse în aplicare pe cheltuiala autorului încălcării, cu excepția cazului în care se invocă motive speciale care să împiedice aceasta.

ARTICOLUL 242

Acțiuni în încetare

Fără a aduce atingere dispozițiilor articolului 44.2 din acordul TRIPS, fiecare parte asigură posibilitatea autorităților judiciare de a emite, atunci când s-a constatat, printr-o hotărâre judecătorească, o încălcare a unui drept de proprietate intelectuală, o acțiune în încetare împotriva autorului încălcării, destinată să interzică o continuare a încălcării. În cazul în care se prevede în legislația internă a unei părți, nerespectarea unei acțiuni în încetare se sancționează, după caz, cu o penalitate cu titlu cominatoriu pentru a se asigura respectarea măsurii⁷³.

ARTICOLUL 243

Măsuri alternative

Fiecare parte poate asigura, în conformitate cu legislația sa internă, posibilitatea autorităților judiciare competente de a dispune, în cazurile adecvate și la cererea persoanei susceptibile să facă obiectul măsurilor prevăzute la articolul 241 și/sau articolul 242, plata unei despăgubiri bănești în favoarea părții vătămate în loc să aplice măsurile prevăzute la articolul 241 și/sau articolul 242, în cazul în care persoana respectivă a acționat fără intenție și fără neglijență, dacă aplicarea măsurilor respective ar cauza acelei persoane un prejudiciu disproporționat și dacă despăgubirile bănești acordate părții vătămate par a fi, în mod rezonabil, satisfăcătoare.

⁷³ Părțile se asigură că măsurile menționate în prezentul alineat se pot aplica și împotriva persoanelor ale căror servicii au fost utilizate pentru încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală, în măsura în care acestea au fost implicate în proces.

ARTICOLUL 244

Daune-interese

- (1) Fiecare parte se asigură că, în momentul stabilirii daunelor-interese, autoritățile sale judiciare:
 - (a) iau în considerare toate aspectele corespunzătoare, cum ar fi consecințele economice negative, inclusiv pierderea câștigurilor suferită de partea vătămată, beneficiile realizate în mod injust de către persoana care a încălcat dreptul și, după caz, alte elemente decât factorii economici, cum ar fi prejudiciul moral cauzat titularului dreptului prin încălcarea respectivă; sau
 - (b) cu titlu de alternativă pentru litera (a), atunci când este cazul, pot stabili o sumă forfetară pentru daune-interese, pe baza unor elemente cum ar fi cel puțin suma redevențelor sau valoarea drepturilor care ar fi fost datorate dacă persoana care a încălcat dreptul ar fi cerut autorizația de a utiliza dreptul de proprietate intelectuală în cauză.
- (2) În cazul în care autorul încălcării a desfășurat o activitate de încălcare a dreptului, fără a avea cunoștință sau fără a avea motive justificate de a avea cunoștință de acest fapt, părțile pot să prevadă că autoritățile judiciare pot dispune recuperarea beneficiilor sau plata daunelor-interese susceptibile de a fi prestabilite.

ARTICOLUL 245

Cheltuieli de judecată

Fiecare parte se asigură că, în general, partea care cade în pretenții suportă cheltuielile de judecată rezonabile și proporționale, precum și alte cheltuieli procedurale, inclusiv onorariile avocatului, efectuate de partea care a avut câștig de cauză, cu excepția situațiilor în care situația financiară sau alte motivații în conformitate cu legislația internă nu permit acest lucru.

ARTICOLUL 246

Publicarea hotărârilor judecătorești

Fiecare parte ia măsurile necesare pentru a se asigura că, în cazul acțiunilor în justiție instituite pentru încălcarea unui drept de proprietate intelectuală, autoritățile judiciare pot dispune, la cererea solicitantului și pe cheltuiala autorului încălcării, măsuri adecvate pentru difuzarea informației privind hotărârea judecătorească, inclusiv afișarea acesteia, precum și publicarea integrală sau parțială a hotărârii. Părțile pot asigura alte măsuri suplimentare de publicitate adecvate împrejurărilor speciale, inclusiv o publicitate de mare amploare.

ARTICOLUL 247

Prezumția calității de autor sau de titular al dreptului

În sensul aplicării măsurilor, procedurilor și acțiunilor corective prevăzute în conformitate cu prezentul acord în legătură cu asigurarea respectării drepturilor de autor și drepturilor conexe:

- (a) pentru ca autorul unei opere literare sau artistice, în absența unei probe care să dovedească contrariul, să fie considerat ca atare și, în consecință, să fie îndreptățit să inițieze o procedură privind încălcarea dreptului, este suficient ca numele său să figureze pe lucrare în modul obișnuit. Prezentul alineat se aplică și în cazul în care acest nume este un pseudonim, dacă pseudonimul adoptat de autor nu lasă nicio îndoială asupra identității sale;
- (b) litera (a) se aplică *mutatis mutandis* titularilor drepturilor conexe dreptului de autor în ceea ce privește centrul lor de interes protejat.

ARTICOLUL 248

Proceduri administrative

În măsura în care orice acțiune corectivă civilă poate fi ordonată ca urmare a procedurilor administrative cu privire la fondul unui caz, aceste proceduri sunt conforme cu principii echivalente, pe fond, cu cele enunțate în dispozițiile relevante din prezenta secțiune.

ARTICOLUL 249

Măsuri frontaliere

(1) Fiecare parte, cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul articol, adoptă proceduri⁷⁴ prin care se oferă posibilitatea un titular de drept, care are motive valabile de a presupune că poate avea loc un import, export sau tranzit de mărfuri care să aducă atingere unui drept de autor sau de marcă⁷⁵, să depună la autoritățile competente o cerere în scris de suspendare de către autoritățile vamale a punerii în liberă circulație sau de reținere a acestor mărfuri. Părțile vor evalua aplicarea acestor măsuri în cazul mărfurilor suspectate de a încălca o indicație geografică.

⁷⁴ Se înțelege de către părți că nu este obligatoriu să se aplice aceste proceduri în cazul importurilor de mărfuri introduse pe piață într-o altă țară de către titularul dreptului protejat sau cu consimțământul acestuia.

⁷⁵ În sensul prezentei dispoziții, prin „mărfuri care aduc atingere unui drept de autor sau unei mărci” se înțelege:

- (a) „bunuri contrafăcute”, și anume:
 - (i) bunuri, inclusiv ambalajele lor, pe care este aplicată fără autorizare o marcă identică cu o marcă înregistrată în mod corespunzător pentru același tip de bunuri sau care nu poate fi distinsă, în aspectele sale esențiale, de o astfel de marcă și care, prin urmare, încalcă drepturile titularului mărcii;
 - (ii) orice simbol al unei mărci (emblemă, etichetă, autocolant, prospect, instrucțiuni de utilizare sau document de garanție), chiar prezentat separat, în aceleași condiții ca bunurile menționate mai sus la punctul (i);
 - (iii) ambalaje care poartă mărcile unor bunuri contrafăcute, prezentate separat, în aceleași condiții ca cele prevăzute pentru bunurile menționate mai sus la punctul (i);
- (b) „bunuri piratate”, și anume bunuri care reprezintă sau conțin copii realizate fără acordul titularului sau al unei persoane autorizate în mod corespunzător, în țara de fabricație, de către titularul unui drept de autor sau drept conex sau al unui drept asupra unui desen sau model industrial, înregistrat sau nu în legislația națională.

(2) Fiecare parte asigură posibilitatea ca autoritățile vamale, în cazul în care, în cadrul acțiunilor lor, au motive suficiente pentru a suspecta că anumite bunuri încalcă un drept de autor sau de marcă, să suspende *ex officio* acordarea liberului de vamă pentru bunurile respective sau să le rețină, în scopul de a permite titularului de drept să introducă, sub rezerva legislației interne a fiecărei părți, o acțiune judiciară sau administrativă, în conformitate cu alineatul (1).

(3) Orice drept sau obligație stabilite în partea III secțiunea 4 a acordului TRIPS referitoare la importator se aplică și pentru exportator sau pentru destinatarul mărfurilor.

SECȚIUNEA 3

RESPONSABILITATEA PRESTATORILOR INTERMEDIARI DE SERVICII

ARTICOLUL 250

Utilizarea serviciilor intermediarilor

Părțile recunosc că serviciile intermediarilor pot fi folosite de terți pentru activități de încălcare a drepturilor protejate. Pentru a asigura libera circulație a serviciilor de informație și, totodată, pentru a asigura respectarea drepturilor de autor și a drepturilor conexe în mediul digital, fiecare parte asigură aplicarea măsurilor stabilite în prezenta secțiune pentru prestatorii intermediari de servicii, în cazul în care aceștia nu sunt în niciun fel implicați în ceea ce privește informațiile transmise.

ARTICOLUL 251

Responsabilitatea prestatorilor intermediari de servicii: „simpla transmitere”

(1) În cazul în care serviciul prestat constă în transmiterea într-o rețea de comunicații a informațiilor furnizate de un destinatar al serviciului sau în furnizarea accesului la o rețea de comunicații, fiecare parte asigură scutirea de responsabilitate a prestatorului de servicii pentru informațiile transmise, cu condiția ca acest prestator:

- (a) să nu inițieze transmisia;
- (b) să nu selecteze destinatarul transmisiei; și
- (c) să nu selecteze sau să modifice informațiile conținute în transmisie.

(2) Activitățile de transmitere și de furnizare a accesului menționate la alineatul (1) includ stocarea automată, intermediară și tranzitorie a informațiilor transmise, în măsura în care aceasta servește exclusiv pentru executarea transmisiei în rețeaua de comunicații și cu condiția ca durata stocării să nu depășească o perioadă mai lungă decât este rezonabil necesar pentru transmisie.

(3) Prezenta secțiune nu afectează posibilitatea ca o instanță judecătorească sau o autoritate administrativă, în conformitate cu sistemul juridic al fiecărei părți, să solicite prestatorului de servicii să pună capăt unei încălcări sau să o prevină.

ARTICOLUL 252

Responsabilitatea prestatorilor intermediari de servicii: „stocarea-caching”

(1) În cazul în care serviciul prestat constă în transmiterea printr-o rețea de comunicații a informațiilor furnizate de un destinatar al serviciului, fiecare parte asigură scutirea de responsabilitate a prestatorului de servicii pentru stocarea automată, intermediară și temporară a informațiilor transmise, realizată exclusiv pentru a face mai eficientă transmiterea mai departe a informațiilor către alți destinatari ai serviciului, la cererea acestora, cu condiția ca acest prestator:

- (a) să nu modifice informația;
- (b) să se conformeze condițiilor de acces la informație;
- (c) să se conformeze normelor privind actualizarea informației, indicate într-un mod recunoscut pe scară largă și utilizate în industrie;

- (d) să nu împiedice utilizarea licită a tehnologiei, larg recunoscută și utilizată în industrie, cu scopul de a obține date privind utilizarea informației; și
 - (e) să acționeze prompt pentru eliminarea informațiilor pe care le-a stocat sau pentru a bloca accesul la acestea de îndată ce ia efectiv cunoștință de faptul că informațiile transmise inițial au fost eliminate din rețea sau că accesul la acestea a fost blocat sau că o instanță judecătorească sau o autoritate administrativă a dispus eliminarea informației sau blocarea acesteia.
- (2) Prezenta secțiune nu afectează posibilitatea ca o instanță judecătorească sau o autoritate administrativă, în conformitate cu sistemul juridic al fiecărei părți, să solicite prestatorului de servicii să pună capăt unei încălcări sau să o prevină.

ARTICOLUL 253

Responsabilitatea prestatorilor intermediari de servicii: „stocarea-hosting”

- (1) Fiecare parte asigură, atunci când serviciul prestat constă în stocarea informațiilor furnizate de un destinatar al serviciului, scutirea de responsabilitate a prestatorului de servicii pentru informațiile stocate la cererea unui destinatar al serviciului, cu condiția ca acest prestator:
- (a) să nu aibă efectiv cunoștință despre activitatea sau informația ilicită, iar în ceea ce privește acțiunile în daune, să nu aibă cunoștință de fapte sau circumstanțe din care să reiasă că activitatea sau informația este ilicită; sau

(b) să acționeze prompt pentru a elimina informațiile sau pentru a bloca accesul la informații în momentul în care ia cunoștință despre acestea.

(2) Alineatul (1) nu se aplică atunci când destinatarul serviciului acționează sub autoritatea sau sub controlul prestatorului.

(3) Prezenta secțiune nu afectează posibilitatea ca o instanță judecătorească sau o autoritate administrativă, în conformitate cu sistemul legislativ al fiecărei părți, să impună prestatorului de servicii să pună capăt unei încălcări sau să o prevină și nici nu afectează posibilitatea ca o parte să instituie proceduri de reglementare a eliminării informațiilor sau a blocării accesului la acestea.

ARTICOLUL 254

Absența obligației generale în materie de supraveghere

(1) O parte nu impune prestatorilor de servicii obligația generală de supraveghere a informațiilor pe care le transmit sau le stochează atunci când prestează serviciile reglementate la articolele 251, 252 și 253 și nici obligația generală de a căuta în mod activ fapte sau circumstanțe din care să rezulte că activitățile sunt ilicite.

(2) Părțile pot stabili pentru prestatorii de servicii obligații de informare promptă a autorităților publice competente asupra presupuselor activități ilicite comise de destinatarii serviciului lor sau asupra informațiilor furnizate de aceștia din urmă sau obligații de a comunica autorităților competente, la cererea acestor autorități, informații care să permită identificarea destinatarilor serviciului cu care au încheiat acorduri de stocare.

CAPITOLUL 5

TRANSFERUL DE TEHNOLOGIE

ARTICOLUL 255

(1) Părțile convin să facă schimb de experiență și informații cu privire la practicile și politicile lor interne și internaționale care afectează transferul de tehnologie⁷⁶. Acest schimb include, în special, măsuri destinate să faciliteze fluxurile de informații, parteneriatele economice, acordarea de licențe și subcontractarea pe baze voluntare. Se acordă o atenție deosebită condițiilor necesare pentru a crea un mediu adecvat favorabil promovării unor relații durabile între comunitățile științifice ale părților; intensificării activităților care au drept scop promovarea legăturilor, a inovației și a transferurilor de tehnologie între părți, inclusiv aspecte precum cadrul juridic relevant și dezvoltarea capitalului uman.

⁷⁶ Pentru o mai mare claritate, transferul de tehnologie include accesul la și utilizarea de tehnologie, precum și procesul de producere de tehnologie.

(2) Părțile facilitează și încurajează cercetarea, inovarea, activitățile de dezvoltare tehnologică, transferul și difuzarea de tehnologie între ele, destinate, printre altele, întreprinderilor, instituțiilor publice, universităților, centrelor de cercetare și tehnologice. Părțile vor încuraja consolidarea capacității, schimbul și formarea personalului în acest domeniu în măsura posibilităților acestora.

(3) Părțile încurajează mecanismele pentru participarea entităților și experților din sistemele lor din domeniul științei, tehnologiei și inovării, în proiecte și rețele comune de cercetare, dezvoltare și inovare, în scopul consolidării capacităților lor în domeniul științei, tehnologiei și inovării. Aceste mecanisme pot include:

- (a) activități comune de cercetare, inovare și dezvoltare tehnologică, precum și proiecte educaționale;
- (b) vizite și schimburi de oameni de știință, cercetători, stagiați și experți tehnici;
- (c) organizarea în comun de seminarii, conferințe, simpozioane și ateliere științifice, precum și participarea experților la aceste activități;
- (d) rețele comune de cercetare, dezvoltare și inovare;
- (e) schimbul și utilizarea în comun a echipamentelor și materialelor;

- (f) promovarea evaluării activităților comune și difuzarea rezultatelor; și
 - (g) orice alte activități convenite de către părți.
- (4) Părțile trebuie să ia în considerare stabilirea de mecanisme pentru schimbul de informații cu privire la proiectele de cercetare, dezvoltare și inovare finanțate din resurse publice.
- (5) Partea UE facilitează și promovează utilizarea stimulentei acordate instituțiilor și întreprinderilor pe teritoriul său pentru transferul de tehnologii către instituțiile și întreprinderile din statele andine semnatare pentru a le permite acestora să creeze o bază tehnologică viabilă.
- (6) Fiecare parte depune toate eforturile pentru a evalua posibilitățile de a facilita intrarea și ieșirea de pe teritoriul său, a datelor și echipamentelor legate de sau utilizate în activitățile de cercetare, inovare și dezvoltare tehnologică desfășurate de către părți în conformitate cu dispozițiile prezentului articol, în conformitate cu dispozițiile legislative și de reglementare aplicabile pe teritoriul fiecărei părți, inclusiv regimurile privind controlul exporturilor de produse cu dublă utilizare și legislația aferentă a acesteia.

CAPITOLUL 6

COOPERARE

ARTICOLUL 256

- (1) Părțile convin să coopereze în vederea sprijinirii punerii în aplicare a angajamentelor și obligațiilor asumate în temeiul prezentului titlu.
- (2) Sub rezerva dispozițiilor din titlul XIII (Asistență tehnică și consolidarea capacităților comerciale), domeniile de cooperare includ, dar nu se limitează la următoarele activități:
- (a) schimbul de informații privind cadrul juridic referitor la drepturile de proprietate intelectuală și normele relevante în materie de protecție și de control al aplicării, precum și schimbul de experiență între partea UE și fiecare țară andină semnatară privind progresul legislativ;
 - (b) schimbul de experiență între partea UE și fiecare țară andină semnatară privind asigurarea aplicării drepturilor de proprietate intelectuală;
 - (c) consolidarea capacității și schimbul de personal și formarea acestuia;
 - (d) promovarea și diseminarea informațiilor privind drepturile de proprietate intelectuală, *inter alia*, cercurile de afaceri și în societatea civilă, precum și sensibilizarea consumatorilor și a titularilor drepturilor;

- (e) îmbunătățirea cooperării instituționale, de exemplu, între oficiile pentru proprietate intelectuală; și
- (f) promovarea activă a sensibilizării și a educării publicului larg în ceea ce privește politicile legate de drepturi de proprietate intelectuală.

ARTICOLUL 257

Subcomitetul pentru proprietatea intelectuală

- (1) Părțile instituie un Subcomitet pentru proprietatea intelectuală care să urmărească punerea în aplicare a dispozițiilor prezentului titlu. Subcomitetul se întrunește cel puțin o dată pe an, cu excepția cazului în care părțile convin altfel. Aceste reuniuni se pot realiza prin orice mijloace convenite.
- (2) Subcomitetul pentru proprietatea intelectuală își adoptă deciziile prin consens. Acest subcomitet își poate adopta propriul regulament de procedură. Subcomitetul pentru proprietatea intelectuală va fi răspunzător pentru evaluarea informației menționate la articolul 209 și pentru a propune Comitetului pentru comerț modificarea appendicelui 1 la anexa XIII (Liste de indicații geografice) în ceea ce privește indicațiile geografice.

TITLUL VIII

CONCURENȚĂ

ARTICOLUL 258

Definiții

(1) În sensul prezentului titlu:

– „legislația în domeniul concurenței” include:

- (a) pentru partea UE, articolele 101, 102 și 106 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Regulamentul (CE) nr. 139/2004 al Consiliului din 20 ianuarie 2004 privind controlul concentrărilor economice între întreprinderi (Regulamentul CE privind concentrările economice), precum și regulamentele de punere în aplicare ale acestora și modificările;
- (b) pentru Columbia și Peru, următoarele, după caz:
 - (i) legi interne privind concurența adoptate sau menținute în conformitate cu articolul 260 și regulamentele de punere în aplicare ale acestora și modificările; și/sau

(ii) legislația Comunității Andine aplicabilă în Columbia sau Peru și regulamentele sale de punere în aplicare și modificările;

– prin „autoritate de concurență” și „autorități de concurență” se înțelege:

(a) pentru partea UE, Comisia Europeană; și

(b) pentru Columbia și Peru, autoritățile de concurență naționale respective ale acestora.

(2) Nicio dispoziție a prezentului articol nu afectează competențele atribuite de către părți autorităților lor naționale și regionale pentru punerea în aplicare efectivă și coerentă a legilor acestora în domeniul concurenței.

ARTICOLUL 259

Obiective și principii

(1) Recunoscând importanța liberei concurențe și faptul că practicile anticoncurențiale sunt susceptibile de a denatura buna funcționare a piețelor, afectând dezvoltarea economică și socială, eficiența economică și bunăstarea consumatorilor și reducând beneficiile care decurg din punerea în aplicare a prezentului acord, părțile aplică politicile și legile lor în materie de concurență.

(2) Părțile convin că următoarele practici sunt incompatibile cu prezentul acord, în măsura în care aceste practici pot afecta comerțul și investițiile între părți:

- (a) orice acord, decizie, recomandare sau practici concertate, care au drept scop sau efect împiedicarea, restricționarea sau denaturarea concurenței, în conformitate cu legile lor în materie de concurență;
- (b) abuzul de poziție dominantă în conformitate cu legile lor în materie de concurență; și
- (c) concentrările de societăți care ridică obstacole semnificative în calea concurenței efective, în special ca rezultat al creării sau consolidării unei poziții dominante, în conformitate cu legile lor în materie de concurență.

(3) Părțile recunosc importanța cooperării și coordonării dintre autoritățile lor respective de concurență în continuarea unei politici eficiente în domeniul concurenței și în asigurarea aplicării legii, inclusiv a notificărilor în conformitate cu articolul 262, a consultărilor, schimburilor de informații, asistenței tehnice și a promovării concurenței.

(4) Părțile sprijină și promovează măsuri pentru consolidarea concurenței în domeniile lor de competență respective, în conformitate cu obiectivele prezentului acord.

ARTICOLUL 260

Legi, autorități și politici în domeniul concurenței

- (1) Fiecare parte menține legi în domeniul concurenței care vizează practicile prevăzute la articolul 259 alineatul (2) și adoptă măsuri corespunzătoare cu privire la aceste practici.
- (2) Fiecare parte stabilește sau menține autorități de concurență responsabile și dotate în mod corespunzător pentru asigurarea efectivă a aplicării legilor lor respective în domeniul concurenței.
- (3) Părțile recunosc importanța aplicării legislației lor în materie de concurență într-un mod transparent, oportun și nediscriminatoriu, cu respectarea principiului garanțiilor procedurale și a drepturilor de apărare.
- (4) Fiecare parte își menține autonomia instituirii, dezvoltării și punerii în aplicare a politicilor sale în materie de concurență.

ARTICOLUL 261

Cooperare și schimb de informații

- (1) Părțile depun toate eforturile pentru a coopera prin intermediul autorităților lor de concurență în domeniile legate de punerea în aplicare a legislației în domeniul concurenței.
- (2) Autoritatea de concurență a unei părți poate solicita cooperarea autorității de concurență a unei alte părți în activități de asigurare a aplicării. Această coordonare nu împiedică părțile vizate să ia decizii independente.
- (3) Autoritățile de concurență pot face schimb de informații pentru a facilita aplicarea efectivă a legislațiilor lor în domeniul concurenței.
- (4) Oricând autoritățile de concurență fac schimb de informații în conformitate cu prezentul articol, trebuie să țină cont de restricțiile impuse prin legislația lor respectivă.
- (5) În cazul în care o parte consideră că o practică anticoncurențială, astfel cum este definită la articolul 259 alineatul (2) desfășurată pe teritoriul altei părți are un efect negativ pe teritoriul ambelor părți sau asupra relațiilor comerciale între cele două părți, partea respectivă poate solicita ca cealaltă parte să inițieze măsurile de asigurare a aplicării instituite în conformitate cu legislația sa.

(6) Autoritățile de concurență pot consolida în continuare cooperarea prin mijloace sau instrumente adecvate în conformitate cu interesele și capacitățile lor.

ARTICOLUL 262

Notificare

(1) Autoritatea de concurență a unei părți notifică autorității de concurență a unei alte părți, cu condiția ca resursele administrative să fie suficiente, activitățile de asigurare a aplicării legislației în domeniul concurenței despre care autoritatea de concurență care face notificarea consideră că pot afecta interese importante⁷⁷ ale acestei alte părți.

(2) Notificarea în conformitate cu alineatul (1) se face cât mai repede posibil, în măsura în care aceasta nu încalcă legislația în domeniul concurenței a părții care face notificarea sau nu afectează nicio anchetă în curs de desfășurare.

ARTICOLUL 263

Monopoluri desemnate și întreprinderi de stat

(1) Nicio dispoziție a prezentului acord nu împiedică o parte să instituie sau să mențină monopoluri publice sau private și întreprinderi de stat în conformitate cu legislația sa⁷⁸.

⁷⁷ În special, atunci când notificarea ar putea contribui la atingerea obiectivelor activităților de asigurare a aplicării ale autorității de concurență notificate.

⁷⁸ Pentru o mai mare certitudine, părțile înțeleg că „*monopolios rentísticos*” instituite în conformitate cu articolul 336 din Constituția politică a Columbiei sunt incluse în categoria monopolurilor desemnate și a întreprinderilor de stat.

(2) Fiecare parte se asigură că întreprinderile de stat și monopoliurile desemnate sunt supuse legislației sale în materie de concurență, în măsura în care aplicarea acestor acte cu putere de lege nu împiedică, în drept sau în fapt, realizarea sarcinilor publice specifice atribuite acestora.

(3) În ceea ce privește întreprinderile de stat și monopoliurile desemnate, niciuna dintre părți nu adoptă sau nu menține nicio măsură contrară dispozițiilor prezentului titlu care denaturează comerțul și investițiile dintre părți.

ARTICOLUL 264

Asistență tehnică

(1) În scopul de a atinge obiectivele stabilite în prezentul titlu, părțile recunosc importanța asistenței tehnice și promovează inițiative cu scopul de a dezvolta o cultură a concurenței.

(2) Inițiativele în conformitate cu alineatul (1) se concentrează, printre altele, pe consolidarea capacităților tehnice și instituționale în ceea ce privește punerea în aplicare a politicii în domeniul concurenței și asigurarea aplicării legislației în domeniul concurenței, a formării resurselor umane și a schimbului de experiență.

ARTICOLUL 265

Consultări

(1) În sensul promovării înțelegerii între părți sau al abordării oricăror aspecte specifice care decurg în conformitate cu prezentul titlu, o parte, la cererea unei alte părți, acceptă deschiderea de consultări fără a aduce atingere desfășurării oricărei acțiuni în conformitate cu propria legislație în domeniul concurenței și în condițiile menținerii deplinei sale autonomii în ceea ce privește decizia finală cu privire la aspectele care fac obiectul consultărilor.

(2) Partea care solicită consultări în conformitate cu alineatul (1) indică modul în care problema afectează buna funcționare a piețelor, precum și consumatorii și comerțul și investițiile dintre părți. Partea solicitată acordă cea mai mare atenție preocupărilor părții solicitante.

ARTICOLUL 266

Soluționarea diferendelor

Nicio parte nu poate recurge la mecanismul de soluționare a diferendelor în conformitate cu titlul XII (Soluționarea diferendelor) cu privire la orice problemă care decurge din prezentul titlu.

TITLE IX

COMERȚ ȘI DEZVOLTARE DURABILĂ

ARTICOLUL 267

Context și obiective

(1) Reamintind Declarația de la Rio privind mediul și dezvoltarea și Agenda 21 adoptată de Conferința Organizației Națiunilor Unite privind mediul și dezvoltarea la 14 iunie 1992, Obiectivele de dezvoltare ale mileniului adoptate în septembrie 2000, Declarația de la Johannesburg privind dezvoltarea durabilă și Planul de punere în aplicare al acesteia adoptat la 4 septembrie 2002, precum și Declarația ministerială privind realizarea unei ocupări a forței de muncă depline și productive și a unei munci decente adoptată de Consiliul Economic și Social al Organizației Națiunilor Unite în septembrie 2006, părțile își reafirmă angajamentul pentru dezvoltare durabilă, pentru bunăstarea generațiilor prezente și viitoare. În acest sens, părțile convin să promoveze comerțul internațional astfel încât să contribuie la obiectivul privind dezvoltarea durabilă și să depună eforturi pentru integrarea și reflectarea acestui obiectiv în relațiile lor comerciale. În mod special, părțile subliniază beneficiul luării în considerare a aspectelor comerciale legate de muncă⁷⁹ și de mediu ca element al unei abordări globale a comerțului și a dezvoltării durabile.

⁷⁹ Atunci când se face referire la „muncă” în prezentul titlu, aceasta include aspectele relevante pentru obiectivele strategice ale Organizației Internaționale a Muncii.

- (2) Având în vedere alineatul (1), obiectivele prezentului titlu, sunt, printre altele:
- (a) promovarea dialogului și a cooperării între părți, în vederea facilitării punerii în aplicare a dispozițiilor prezentului titlu și a consolidării relațiilor dintre comerț și politicile și practicile în materie de muncă și de mediu;
 - (b) consolidarea respectării legislației în materie de muncă și de mediu a fiecărei părți, precum și a angajamentelor care decurg din convențiile și acordurile internaționale menționate la articolele 269 și 270, ca element important pentru a spori contribuția comerțului la dezvoltarea durabilă;
 - (c) consolidarea rolului comerțului și politicii comerciale în promovarea conservării și utilizării durabile a diversității biologice și a resurselor naturale, precum și în reducerea poluării în conformitate cu obiectivul dezvoltării durabile;
 - (d) consolidarea angajamentului față de principiile și drepturile legate de muncă în conformitate cu dispozițiile prezentului titlu, ca element important pentru a spori contribuția comerțului la dezvoltarea durabilă;
 - (e) promovarea participării publicului în aspectele reglementate în conformitate cu prezentul titlu.

- (3) Părțile își reafirmă hotărârea deplină de a-și îndeplini angajamentele asumate în conformitate cu prezentul titlu, ținând cont de capacitățile proprii, în special de cele tehnice și financiare.
- (4) Părțile își reafirmă angajamentul de a aborda problemele globale de mediu, în conformitate cu principiul responsabilităților comune dar diferențiate.
- (5) Dispozițiile prezentului titlu nu se interpretează sau folosesc drept mijloc de discriminare arbitrară sau nejustificabilă între părți sau drept restricție deghizată în calea comerțului și investițiilor.

ARTICOLUL 268

Drept de reglementare și niveluri de protecție

Recunoscând dreptul suveran al fiecărei părți de a-și stabili politicile și prioritățile interne privind dezvoltarea durabilă, precum și propriile niveluri de protecție a mediului și a muncii, în conformitate cu standardele recunoscute la nivel internațional și acordurile menționate la articolele 269 și 270, și de a adopta sau de a modifica în mod corespunzător actele sale cu putere de lege, normele administrative și politicile sale relevante; fiecare parte depune toate eforturile pentru a se asigura că legislația și politicile sale relevante asigură și încurajează un nivel ridicat de protecție a mediului și de protecție a muncii.

ARTICOLUL 269

Standarde și acorduri multilaterale în domeniul muncii

- (1) Părțile recunosc comerțul internațional, ocuparea productivă a forței de muncă și o muncă decentă pentru toți drept elemente cheie pentru gestionarea procesului de globalizare și își reafirmă angajamentul de a promova dezvoltarea comerțului internațional astfel încât să contribuie la ocuparea productivă a forței de muncă și la o muncă decentă pentru toți.
- (2) Părțile vor dialoga și vor coopera, după caz, în aspecte comerciale legate de muncă de interes reciproc.
- (3) Fiecare parte se angajează la promovarea și punerea în aplicare efectivă în legislația și practicile sale și pe întregul său teritoriu a standardelor fundamentale de muncă recunoscute la nivel internațional așa cum sunt cuprinse în convențiile Organizației Internaționale a Muncii (denumită în continuare „OIM”):
 - (a) libertatea de asociere și recunoașterea efectivă a dreptului la negocieri colective;
 - (b) eliminarea tuturor formelor de muncă forțată sau obligatorie;
 - (c) abolirea efectivă a muncii copiilor; și

(d) eliminarea discriminării cu privire la încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă.

(4) Părțile vor face schimb de informații cu privire la situația lor și progresele înregistrate în ceea ce privește ratificarea convențiilor prioritare OIM, precum și a altor convenții care sunt clasificate de OIM drept actualizate.

(5) Părțile subliniază faptul că standardele de muncă nu trebuie folosite în scopuri de protecționism comercial și, în plus, că avantajul comparativ al oricărei părți nu trebuie sub nicio formă pus în discuție.

ARTICOLUL 270

Standarde și acorduri multilaterale în domeniul mediului

(1) Părțile recunosc valoarea guvernantei și acordurilor internaționale în domeniul mediului drept răspuns al comunității internaționale la problemele globale sau regionale legate de mediu și subliniază necesitatea îmbunătățirii susținerii reciproce dintre comerț și mediu. În acest context, părțile dialoghează și cooperează, după caz, cu privire la aspecte din domeniul mediului legate de comerț care sunt de interes reciproc.

(2) Părțile își reafirmă angajamentul de a pune în aplicare în mod efectiv în legislația și practicile lor următoarele acorduri multilaterale în domeniul mediului: Protocolul de la Montreal privind substanțele care epuizează stratul de ozon adoptat la 16 septembrie 1987, Convenția de la Basel privind controlul transportului peste frontiere al deșeurilor periculoase și al eliminării acestora adoptată la 22 martie 1989, Convenția de la Stockholm privind poluanții organici persistenți adoptată la 22 mai 2001, Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție semnată la 3 martie 1973 (denumită în continuare „CITES”), CBD, Protocolul de la Cartagena privind biosecuritatea la CBD adoptat la 29 ianuarie 2000, Protocolul de la Kyoto la Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice adoptat la 11 decembrie 1997 (denumit în continuare „Protocolul de la Kyoto”) și Convenția de la Rotterdam privind procedura de consimțământ prealabil în cunoștință de cauză, aplicabilă anumitor produși chimici periculoși și pesticide care fac obiectul comerțului internațional adoptată la 10 septembrie 1998⁸⁰.

(3) Comitetul pentru comerț poate să recomande extinderea aplicării alineatului (2) la alte acorduri multilaterale de mediu, la propunerea de Subcomitetului pentru comerț și dezvoltare durabilă.

(4) Nicio dispoziție a prezentului acord nu restrânge dreptul unei părți de a adopta sau de a menține măsuri pentru punerea în aplicare a acordurilor menționate la alineatul (2). Aceste măsuri nu se aplică într-un mod care să constituie un mijloc de discriminare arbitrară sau nejustificată între părți sau o restricție mascată a comerțului.

⁸⁰ În sensul prezentului alineat, acordurile multilaterale de mediu menționate cuprind acele protocoale, modificări, anexe și ajustări ratificate de către părți.

ARTICOLUL 271

Comerțul în favoarea dezvoltării durabile

- (1) Părțile reafirmă că schimburile comerciale trebuie să promoveze dezvoltarea durabilă. De asemenea, părțile recunosc rolul benefic pe care îl pot avea standardele fundamentale de muncă și munca decentă asupra eficienței economice, inovării și productivității, precum și valoarea unei coerențe sporite între politicile comerciale, pe de o parte și politicile de muncă, pe de altă parte.
- (2) Părțile depun eforturi pentru a facilita și promova comerțul și investițiile străine directe în bunuri și servicii de mediu.
- (3) Părțile convin să promoveze cele mai bune practici în afaceri legate de responsabilitatea socială a întreprinderilor.
- (4) Părțile recunosc că mecanismele flexibile, voluntare și bazate pe stimulente pot să contribuie la coerența între practicile comerciale și obiectivele de dezvoltare durabilă. În această privință și în conformitate cu legislația și politicile sale, fiecare parte va încuraja dezvoltarea și utilizarea unor astfel de mecanisme.

Diversitatea biologică

- (1) Părțile recunosc importanța conservării și utilizării durabile a diversității biologice și a tuturor componentelor acesteia ca element esențial pentru dezvoltarea durabilă. Părțile își confirmă angajamentul la conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice în conformitate cu CBD și alte acorduri internaționale relevante la care părțile sunt părți.
- (2) Părțile vor continua să coopereze în vederea îndeplinirii obiectivelor lor internaționale de stabilire și menținere a unui sistem național și regional cuprinzător, gestionat eficient și reprezentativ din punct de vedere ecologic de zone protejate terestre și marine până în 2010 și, respectiv, în 2012, ca instrumente fundamentale pentru conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice. Părțile recunosc, totodată, importanța zonelor protejate pentru bunăstarea populațiilor stabilite în aceste zone și în zonele tampon ale acestora.
- (3) Părțile vor depune eforturi pentru a promova în comun elaborarea de practici și programe care au drept scop impulsivarea obținerii de profituri economice adecvate de pe urma conservării și utilizării durabile a diversității biologice.

(4) Părțile își recunosc obligația, în conformitate cu CBD, de a respecta, păstra și menține, sub rezerva legislațiilor lor interne, cunoștințele, inovațiile și practicile comunităților indigene și locale cu stiluri de viață tradiționale relevante pentru conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice și promovează extinderea aplicării lor, cu condiția consimțământului informat prealabil al deținătorilor acestor cunoștințe, inovații și practici și încurajează folosirea corectă și echitabilă în comun a beneficiilor care rezultă din utilizarea acestor cunoștințe, inovații și practici.

(5) Reamintind articolul 15 al CBD, părțile recunosc drepturile suverane ale statelor asupra resurselor lor naturale și faptul că autoritatea de a determina accesul la resursele genetice aparține guvernelor naționale și este supusă legislației lor interne. În plus, părțile recunosc că depun eforturi pentru a crea condiții care să faciliteze accesul la resurse genetice pentru utilizări raționale din punct de vedere al mediului și pentru a nu impune restricții care să contravină obiectivelor CBD, precum și că accesul la resurse genetice este supus consimțământului prealabil informat al oricărei părți care furnizează astfel de resurse, cu excepția cazurilor în care partea respectivă prevede altfel. Părțile vor lua măsuri adecvate, în conformitate cu CBD, cu scopul de a utiliza în comun într-o manieră corectă și echitabilă și în termeni conveniți de comun acord, rezultatele activităților de cercetare și de dezvoltare, precum și avantajele care decurg din utilizarea comercială și de alt tip a resurselor genetice cu partea care furnizează aceste resurse.

(6) Părțile depun eforturi să consolideze și să extindă capacitatea instituțiilor naționale responsabile de conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice, prin intermediul unor instrumente precum consolidarea capacităților și asistența tehnică.

ARTICOLUL 273

Comerțul cu produse forestiere

Pentru a promova gestionarea durabilă a resurselor forestiere, părțile recunosc importanța de a avea practici care, în conformitate cu legislația și procedurile interne, să îmbunătățească asigurarea aplicării legislației și guvernanța în domeniul forestier și să promoveze comerțul cu produse forestiere legale și durabile, care pot include următoarele practici:

- (a) punerea efectivă în aplicare și utilizarea CITES în ceea ce privește speciile de lemn care pot fi identificate drept amenințate, în conformitate cu criteriile și în cadrul acestor convenții;
- (b) dezvoltarea sistemelor și mecanismelor care permit verificarea originii legale a produselor din lemn pe tot parcursul lanțului de comercializare;

- (c) promovarea mecanismelor voluntare de certificare în domeniul forestier care sunt recunoscute pe piețele internaționale;
- (d) transparența și promovarea participării publice la procesul de gestionare a resurselor forestiere pentru producția de lemn; și
- (e) consolidarea mecanismelor de control pentru producția de lemn, inclusiv prin instituții independente de supraveghere, în conformitate cu cadrul juridic al fiecărei părți.

ARTICOLUL 274

Comerțul cu produse din pește

- (1) Părțile recunosc necesitatea de a conserva și de a gestiona resursele de pește într-o manieră rațională și responsabilă, pentru a se asigura durabilitatea lor.
- (2) Părțile recunosc necesitatea de a coopera în cadrul organizațiilor regionale de gestionare a pescuitului (denumite în continuare „ORGP”), din fac parte, în vederea:
 - (a) revizuirii și ajustării capacității de pescuit pentru resurse pescărești, inclusiv a celor afectate de pescuitul excesiv pentru a se asigura că practicile de pescuit sunt proporționale cu posibilitățile de pescuit disponibile;

- (b) adoptării de instrumente eficiente de monitorizare și control, cum ar fi programele de observare, programele de monitorizare a navelor, de control al transbordării și de control al statului de port, cu scopul de a asigura deplina conformitate cu măsurile de conservare aplicabile;
- (c) adoptării de acțiuni pentru combaterea pescuitului ilegal, nedecarat și nereglementat (INN); în acest scop, părțile convin să se asigure că navele care arborează pavilionul lor desfășoară activități de pescuit în conformitate cu normele adoptate în cadrul ORGP și să sancționeze navele în conformitate cu legislația lor internă în cazul oricărei încălcări a normelor respective.

ARTICOLUL 275

Schimbările climatice

- (1) Având în vedere Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice (denumită în continuare „CCONUSC”) și Protocolul de la Kyoto, părțile recunosc că schimbările climatice reprezintă o problemă de interes comun și global care impune o cooperare cât mai largă a tuturor țărilor și participarea acestora la o intervenție internațională eficientă și adecvată, în beneficiul generațiilor prezente și viitoare ale omenirii.

(2) Părțile sunt hotărâte să își intensifice eforturile în ceea ce privește schimbările climatice, care sunt conduse de țările dezvoltate, inclusiv prin promovarea politicilor interne și a inițiativelor internaționale adecvate, pentru a atenua și a se adapta la schimbările climatice, pe baze echitabile și în conformitate cu responsabilitățile lor comune dar diferențiate și cu capacitățile și condițiile lor sociale și economice, și luând în considerare, în mod special, necesitățile, circumstanțele și vulnerabilitatea ridicată la efectele adverse ale schimbărilor climatice pentru acele părți care sunt țări în curs de dezvoltare.

(3) Părțile recunosc, de asemenea, că efectele schimbărilor climatice pot afecta dezvoltarea lor actuală și viitoare și, prin urmare, subliniază importanța intensificării și susținerii eforturilor de adaptare, mai ales în acele părți care sunt țări în curs de dezvoltare.

(4) Având în vedere obiectivul global al unei tranziții rapide spre economii cu emisii scăzute de carbon, părțile vor promova utilizarea durabilă a resurselor naturale și măsurile comerciale și de investiții care promovează și facilitează accesul, diseminarea și utilizarea celor mai bune tehnologii disponibile pentru producția și utilizarea de energie curată, precum pentru atenuarea efectelor schimbărilor climatice și adaptarea la acestea.

(5) Părțile convin să ia în considerare acțiuni pentru a contribui la atingerea obiectivelor de atenuare a efectelor schimbărilor climatice și de adaptare la acestea, prin intermediul politicilor lor comerciale și de investiții, *inter alia*, prin:

(a) facilitarea înlăturării barierelor în calea comerțului și a investițiilor pentru a avea acces la inovarea, dezvoltarea și utilizarea de bunuri, servicii și tehnologii care pot contribui la reducerea efectelor sau la adaptare, ținând cont de circumstanțele din țările în curs de dezvoltare;

- (b) promovarea de măsuri în favoarea eficienței energetice și energiei regenerabile care răspund necesităților ecologice și economice și reduc la minimum obstacolele tehnice în calea comerțului.

ARTICOLUL 276

Lucrători migranți

Părțile recunosc importanța promovării egalității de tratament în ceea ce privește condițiile de muncă, în vederea eliminării oricărei discriminări în acest sens față de orice lucrător, inclusiv față de lucrătorii migranți angajați legal pe teritoriile lor.

ARTICOLUL 277

Mentținerea nivelurilor de protecție

- (1) Nicio parte nu încurajează comerțul sau investițiile prin reducerea nivelurilor de protecție acordată în legislația sa în materie de mediu și de forță de muncă. În consecință, nicio parte nu renunță sau face derogări de la legislația sa în materie de mediu și de forță de muncă într-o manieră care reduce protecția conferită prin aceste acte cu putere de lege pentru a încuraja comerțul sau investițiile.

(2) O parte nu omite să asigure aplicarea eficientă a legislației sale în materie de mediu și de muncă, prin acțiuni susținute sau repetate sau prin inacțiune, într-un mod care să afecteze comerțul sau investițiile dintre părți.

(3) Părțile recunosc dreptul fiecărei părți la un exercitarea rezonabilă a discreției cu privire la deciziile referitoare la alocarea resurselor legată de investigarea, controlul și asigurarea aplicării reglementărilor și standardelor interne în materie de mediu și muncă, fără a submina îndeplinirea obligațiilor asumate în conformitate cu prezentul titlu.

(4) Nicio dispoziție a prezentului titlu nu trebuie interpretată într-un mod care să abilitizeze autoritățile unei părți să desfășoare activități de asigurare a aplicării legii legate de muncă și mediu pe teritoriul unei alte părți.

ARTICOLUL 278

Informații științifice

Atunci când pregătesc și pun în aplicare măsuri destinate să protejeze sănătatea și securitatea la locul de muncă sau mediul care afectează comerțul dintre părți, părțile recunosc importanța luării în considerare a informațiilor științifice și tehnice și a standardelor, orientărilor sau recomandărilor internaționale relevante, recunoscând în același timp că, în cazul în care există riscul unor perturbări grave sau ireversibile, absența certitudinii științifice totale nu trebuie invocată ca motiv pentru amânarea măsurilor de protecție⁸¹.

⁸¹ Peru interpretează prezentul articol în contextul principiului 15 din Declarația de la Rio privind mediul și dezvoltarea.

ARTICOLUL 279

Reexaminarea impactului asupra dezvoltării durabile

Fiecare parte se angajează să reexamineze, să monitorizeze și să evalueze impactul punerii în aplicare a prezentului acord asupra muncii și mediului, după cum consideră adecvat, prin procesele sale interne și participative.

ARTICOLUL 280

Mecanism instituțional și de monitorizare

- (1) Fiecare parte desemnează un birou din cadrul administrației sale în calitate de punct de contact pentru celelalte părți, în scopul punerii în aplicare a aspectelor comerciale ale dezvoltării durabile și direcționării tuturor aspectelor și comunicațiilor care pot apărea în legătură cu prezentul titlu.
- (2) Părțile instituie un Subcomitet pentru comerț și dezvoltare durabilă. Subcomitetul pentru comerț și dezvoltare durabilă este format din reprezentanți la nivel înalt din administrațiile fiecărei părți responsabili de aspecte de muncă, mediu și comerț.

(3) Fără a aduce atingere alineatului (2), Subcomitetul pentru comerț și dezvoltare durabilă se întrunește în ședințe la care participă doar partea UE și una dintre țările andine semnatare atunci când subiectul se referă exclusiv la relațiile bilaterale dintre partea UE și această țară andină semnatară, inclusiv aspectele abordate în cadrul consultărilor guvernamentale prevăzute la articolul 283 și grupul de experți instituit în conformitate cu articolul 284.

(4) Subcomitetul pentru comerț și dezvoltare durabilă se întrunește în primul an de la data intrării în vigoare a prezentului acord și apoi de câte ori este necesar pentru a superviza punerea în aplicare a prezentului titlu, inclusiv activitățile de cooperare menționate la articolul 286, și pentru a discuta aspecte de interes comun legate de prezentul titlu. Acest subcomitet își stabilește propriul regulament de procedură și adoptă decizii prin consens.

(5) Lucrările Subcomitetului pentru comerț și dezvoltare durabilă se bazează pe dialog, cooperare efectivă, promovarea inițiativelor și a angajamentelor în conformitate cu prezentul titlu și găsirea de soluții reciproc satisfăcătoare la orice probleme care pot apărea.

(6) Funcțiile Subcomitetului pentru comerț și dezvoltare durabilă sunt următoarele:

(a) constatarea efectelor prezentului titlu și identificarea acțiunilor pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă;

- (b) prezentarea în fața Comitetului pentru comerț, în cazul în care consideră adecvat, de recomandări pentru punerea în aplicare corespunzătoare și utilizarea optimă a prezentului titlu;
 - (c) identificarea domeniilor de cooperare și verificarea aplicării efective a cooperării, fără a aduce atingere articolului 326;
 - (d) în cazul în care consideră adecvat, evaluarea impactului punerii în aplicare a prezentului acord asupra muncii și a mediului; și
 - (e) soluționarea oricărei alte probleme în domeniul de aplicare al prezentului titlu, fără a aduce atingere mecanismelor prevăzute la articolele 283, 284 și 285.
- (7) Subcomitetul pentru comerț și dezvoltare durabilă promovează transparența și participarea publicului în activitatea sa. În consecință, deciziile subcomitetului, precum și orice raport privind aspecte legate de punerea în aplicare a prezentului titlu pe care îl poate realiza, se pun la dispoziția publicului, cu excepția cazului în care subcomitetul decide altfel. De asemenea, subcomitetul este deschis pentru a primi și examina informații, observații sau opinii din partea publicului cu privire la aspecte legate de prezentul titlu.

ARTICOLUL 281

Mecanisme interne

Fiecare parte consultă comitete sau grupuri interne dedicate problemelor de muncă și mediu sau dezvoltare durabilă sau creează aceste comitete sau grupuri în cazul în care nu există. Aceste comitete sau grupuri pot prezenta opinii și pot formula recomandări cu privire la punerea în aplicare a prezentului titlu, inclusiv din proprie inițiativă, prin intermediul canalelor interne respective ale părților. Procedurile pentru constituirea și consultarea acestor comitete sau grupuri, în care organizațiile reprezentative din domeniile menționate mai sus sunt reprezentate în mod echilibrat, se conformează dreptului intern.

ARTICOLUL 282

Dialogul cu societatea civilă

(1) Sub rezerva articolului 280 alineatul (3), Subcomitetul pentru comerț și dezvoltare durabilă, convoacă o dată pe an, cu excepția cazului în care părțile convin altfel, o sesiune cu organizațiile societății civile și publicul larg pentru a realiza un dialog cu privire la aspecte legate de punerea în aplicare a prezentului titlu. Părțile convin asupra procedurii pentru aceste sesiuni cu societatea civilă nu mai târziu de un an de la intrarea în vigoare a prezentului acord.

(2) Pentru a promova o reprezentare echilibrată a intereselor relevante, părțile oferă tuturor părților interesate în domeniile menționate la articolul 281 posibilitatea de a participa la sesiuni. Rezumatele acestor sesiuni se pun la dispoziția publicului.

ARTICOLUL 283

Consultări guvernamentale⁸²

(1) O parte poate solicita consultări cu o altă parte cu privire la orice aspect de interes reciproc care decurge din prezentul titlu, prin transmiterea unei cereri scrise la punctul de contact al părții respective. Partea căreia îi este adresată solicitarea răspunde cu rapiditate.

(2) Părțile consultante depun toate eforturile pentru a ajunge la o soluție reciproc satisfăcătoare a problemei prin dialog și consultări. După caz, sub rezerva acordului ambelor părți consultante, acestea trebuie să solicite informații și opinii de la orice persoană, organizație sau organism care poate contribui la examinarea aspectului în discuție, inclusiv organizații internaționale sau organisme ale acordurilor menționate la articolele 269 și 270.

⁸² Părțile care participă la consultări guvernamentale prevăzute în prezentul titlu (denumite în continuare „parte consultantă” sau „părți consultante”) sunt, pe de o parte, Uniunea Europeană și, pe de altă parte, o țară andină semnatară. O țară andină semnatară nu poate solicita consultări unei alte țări andine semnatară.

(3) Dacă o parte consultantă consideră că aspectul necesită discuții ulterioare, partea respectivă poate solicita întrunirea Subcomitetului pentru comerț și dezvoltare durabilă pentru a examina problema respectivă prin transmiterea unei cereri scrise la punctul de contact al celeilalte părți consultante. Subcomitetul pentru comerț și dezvoltare durabilă se întrunește în scurt timp și depune eforturi să convină asupra unei soluții. Cu excepția cazului în care subcomitetul decide altfel, concluziile sale se pun la dispoziția publicului.

(4) Subcomitetul pentru comerț și dezvoltare durabilă publică periodic rapoarte în care descrie rezultatul procedurilor de consultare încheiate și, atunci când consideră oportun, rapoarte cu privire la consultările în curs.

ARTICOLUL 284

Grupul de experți

(1) Cu excepția cazului în care părțile consultante convin altfel, la 90 de zile de la transmiterea unei cereri de consultare, o parte consultantă poate să solicite întrunirea unui grup de experți pentru a examina aspectul care nu a fost abordat în mod satisfăcător în cadrul consultărilor guvernamentale în conformitate cu articolul 283.

(2) Grupul de experți selectat în conformitate cu procedurile prevăzute la alineatele (3) și (4) stabilește dacă o parte și-a îndeplinit obligațiile în conformitate cu prezentul titlu.

(3) La intrarea în vigoare a prezentului acord, părțile prezintă Comitetului pentru comerț o listă de cel puțin 15 persoane care dețin expertiză în chestiunile reglementate de prezentul titlu, dintre care cel puțin cinci nu sunt resortisanți ai niciunei părți și care sunt disponibile să preia funcția de președinte al grupului de experți. Această listă se adoptă la prima reuniune a Comitetului pentru comerț. Experții sunt independenți și nu primesc instrucțiuni de la niciuna din părți.

(4) Fiecare parte la o procedură⁸³ selectează un expert din lista de experți, în termen de 30 de zile de la primirea cererii de instituire a unui grup de experți. În cazul în care consideră necesar, părțile la procedură pot conveni să numească experți care nu sunt incluși în lista de persoane propuse pentru a face parte din grupul de experți. În cazul în care una dintre părțile la procedură nu își selectează expertul în acest termen, cealaltă parte la procedură selectează din lista de experți un resortisant al părții care nu a selectat un expert. Cei doi experți selectați convin asupra persoanei președintelui, care nu este resortisant al niciuneia dintre părțile la procedură. În caz de dezacord, președintele se selectează prin tragere la sorți. Grupul de experți se instituie în termen de 40 de zile de la data primirii solicitării pentru instituirea sa.

⁸³ Prin termenul „parte la o procedură” se înțelege o parte consultantă care participă la o procedură înaintea unui grup de experți.

(5) Părțile la procedură pot prezenta propuneri grupului de experți. Grupul de experți poate solicita și primi observații scrise sau orice alte informații de la organizații, instituții și persoane cu informații relevante sau cunoștințe specializate, inclusiv informații sau observații scrise din partea organizațiilor și organismelor internaționale relevante, privind aspectele referitoare la convențiile și acordurile internaționale menționate la articolele 269 și 270.

(6) La intrarea în vigoare a prezentului acord, părțile prezintă Comitetului pentru comerț, în vederea adoptării cu ocazia primei sale reuniuni, regulamentul de procedură al grupului de experți.

ARTICOLUL 285

Raportul grupului de experți⁸⁴

(1) Grupul de experți prezintă, în termen de 60 de zile de la selectarea ultimului expert, un raport inițial către părțile la procedură care conține concluziile sale preliminare referitoare la subiectul respectiv. Părțile la procedură pot prezenta observații scrise grupului de experți cu privire la raportul inițial în termen de 15 zile de la prezentarea acestuia. După examinarea observațiilor scrise, grupul de experți poate reexamina raportul inițial. Raportul final al grupului de experți ia în considerare orice argument prezentat de părțile la procedură în observațiile lor scrise.

⁸⁴ Atunci când își emite recomandările, grupul de experți va ține seama de contextul multilateral al obligațiilor în conformitate cu acordurile și convențiile menționate la articolele 269 și 270.

- (2) Grupul de experți prezintă părților la procedură raportul său final, incluzând recomandările sale, în termen de 45 de zile de la data la care se prezintă raportul inițial în conformitate cu alineatul (1). Părțile la procedură pun la dispoziția publicului o versiune neconfidențială a raportului final în termen de 15 de zile de la emiterea acestuia.
- (3) Părțile la procedură pot conveni să prelungească termenele de la alineatele (1) și (2).
- (4) Partea la procedura în cauză informează Subcomitetul pentru comerț și dezvoltare durabilă, în legătură cu intențiile sale în ceea ce privește recomandările grupului de experți, inclusiv prezentarea unui plan de acțiune pentru punerea în aplicare a recomandărilor. Subcomitetul pentru comerț și dezvoltare durabilă monitorizează punerea în aplicare a măsurilor pe care această parte le-a determinat.
- (5) Prezentul titlu nu face obiectul titlului XII (Soluționarea diferendelor).

ARTICOLUL 286

Cooperare privind comerțul și dezvoltarea durabilă

Luând în considerare abordarea cooperantă din prezentul titlu, precum și dispozițiile titlului XIII (Asistență tehnică și consolidarea capacităților comerciale), părțile recunosc importanța activităților de cooperare care contribuie la punerea în aplicare și utilizarea mai bună a prezentului titlu și, în special, la îmbunătățirea politicilor și practicilor legate de muncă și protecția mediului, astfel cum se prevede în dispozițiile sale. Aceste activități de cooperare ar trebui să cuprindă activități în sectoare de interes comun, precum:

- (a) activități legate de evaluarea impacturilor prezentului acord asupra mediului și muncii, inclusiv activități destinate să îmbunătățească metodologiile și indicatorii pentru această evaluare;
- (b) activități legate de investigarea, monitorizarea și punerea în aplicare efectivă a convențiilor fundamentale ale OIM și a acordurilor de mediu multilaterale, inclusiv aspectele legate de comerț;
- (c) studii legate de nivelurile și standardele de muncă și de protecție a mediului, precum și mecanisme de monitorizare a acestor niveluri;
- (d) activități legate de adaptarea la schimbările climatice și atenuarea acestora, inclusiv activități legate de reducerea emisiilor cauzate de despăduriri și de degradarea pădurilor (denumită în continuare „REDD”);

- (e) activități legate de aspecte ale regimului internațional privind schimbările climatice, cu relevanță în materie de comerț, inclusiv comerțul și activități de investiții care să contribuie la realizarea obiectivelor stabilite de CCONUSC;
- (f) activități legate de conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice, în conformitate cu prezentul titlu;
- (g) activități legate de determinarea provenienței legale a produselor forestiere, sisteme voluntare de certificare forestieră și trasabilitatea diferitelor produse silvice;
- (h) activități de încurajare a celor mai bune practici în materie de gestionare durabilă a pădurilor;
- (i) activități legate de comerțul cu produse pescărești, în conformitate cu prezentul titlu;
- (j) schimb de informații și de experiență cu privire la promovarea și punerea în aplicare a bunelor practici de responsabilitate socială a întreprinderilor; și
- (k) activități legate de aspectele comerciale ale Agendei privind munca decentă a OIM, inclusiv privind interconexiunile dintre comerț și ocuparea productivă a forței de muncă, standardele fundamentale în domeniul muncii, protecția socială și dialogul social.

TITLUL X

TRANSPARENȚĂ ȘI PROCEDURI ADMINISTRATIVE

ARTICOLUL 287

Cooperare pentru promovarea transparenței

Părțile cooperează în cadrul forurilor bilaterale și multilaterale relevante în vederea creșterii transparenței în aspectele legate de comerț.

ARTICOLUL 288

Publicarea

(1) Fiecare parte se asigură că măsurile sale de aplicabilitate generală, inclusiv actele cu putere de lege, normele administrative, hotărârile judecătorești, procedurile și deciziile administrative cu privire la orice aspect reglementat de prezentul acord se publică fără întârziere sau se pun la dispoziția persoanelor interesate în așa fel încât acestea să aibă posibilitatea de a le cunoaște.

(2) Fiecare parte, în măsura în care este posibil, asigură persoanelor interesate oportunități de a își prezenta observațiile cu privire la orice propunere de act cu putere de lege, normă administrativă, procedură sau hotărâre administrativă cu aplicare generală referitoare la orice aspect reglementat de prezentul acord și examinează aceste observații, în măsura în care acestea sunt relevante.

(3) Se consideră că o parte a furnizat informațiile menționate la alineatul (1) din prezentul articol atunci când acestea au fost puse la dispoziție printr-o notificare adecvată către OMC sau atunci când informațiile au fost puse la dispoziție pe o pagină de internet oficială, publică și cu acces liber, a părții respective.

ARTICOLUL 289

Informații confidențiale

Nicio dispoziție a prezentului acord nu obligă vreo parte să furnizeze informații confidențiale a căror divulgare ar împiedica aplicarea legilor sau ar fi contrară interesului public sau ar aduce atingere intereselor comerciale legitime ale unor întreprinderi publice sau private.

ARTICOLUL 290

Schimb de informații

- (1) La cererea unei alte părți și în măsura în care acest lucru este posibil din punct de vedere juridic, o parte, prin intermediul coordonatorului său de acord, furnizează informații și răspunde fără întârziere la orice întrebare legată de orice chestiune care ar putea afecta în mod considerabil prezentul acord.
- (2) Oricând, în conformitate cu prezentul acord, o parte furnizează unei alte părți informații pe care le-a desemnat drept confidențiale, această parte tratează aceste informații ca fiind confidențiale.
- (3) La solicitarea unei părți, coordonatorul de acord al unei alte părți indică biroul sau oficialul responsabil pentru orice aspect legat de punerea în aplicare a prezentului acord și furnizează sprijinul necesar pentru facilitarea comunicării cu partea solicitantă.

ARTICOLUL 291

Proceduri administrative

Fiecare parte gestionează într-un mod coerent, imparțial și rezonabil toate măsurile de aplicabilitate generală menționate la articolul 288 alineatul (1). În acest scop, în aplicarea acestor măsuri la anumite persoane, bunuri, servicii sau entități ale unei alte părți în cazuri specifice, fiecare parte:

- (a) asigură, de câte ori este posibil și în conformitate cu dreptul său intern, persoanelor direct afectate de o procedură, un preaviz rezonabil atunci când se inițiază o procedură, inclusiv o descriere a naturii procedurii, o declarație a autorității judiciare în temeiul căreia se inițiază procedura, precum și o descriere generală a oricăror aspecte aflate în litigiu;
- (b) se asigură că acestor persoane li se acordă o oportunitate rezonabilă de a prezenta faptele și argumentele în favoarea pozițiilor lor înaintea oricărei acțiuni administrative definitive, în măsura în care timpul, natura procedurilor și interesul public o permit; and
- (c) se asigură că procedurile sale se bazează pe legislația sa internă și sunt în conformitate cu aceasta.

ARTICOLUL 292

Reexaminare și recurs

- (1) Fiecare parte stabilește sau menține instanțe sau proceduri judiciare, cvasijudiciare sau administrative în scopul de a asigura o reexaminare promptă și, dacă este cazul, corectarea acțiunii administrative finale legate aspecte comerciale reglementate de prezentul acord. Aceste instanțe sau proceduri sunt independente de biroul sau autoritatea însărcinată cu aplicarea dispozițiilor administrative și cei răspunzători de acestea sunt imparțiali și nu au niciun interes substanțial în ceea ce privește soluționarea aspectului.
- (2) Fiecare parte se asigură că, în cadrul acestor instanțe sau proceduri, părțile la procedură dispun de dreptul la:
 - (a) o oportunitate rezonabilă de a-și sprijini sau apăra pozițiile respective; and
 - (b) o decizie bazată pe probe și pe depunerea de dosar sau, dacă dreptul intern prevede acest lucru, pe dosarul constituit de autoritatea administrativă.
- (3) Sub rezerva unui recurs sau a unei reexaminări ulterioare prevăzute de dreptul intern, fiecare parte se asigură că orice astfel de decizie se pune în aplicare de biroul sau de autoritatea competentă și reglementează practica acestora cu privire la acțiunea administrativă în discuție.

ARTICOLUL 293

Transparență privind subvențiile

- (1) În sensul prezentului acord, o subvenție legată de comerțul cu mărfuri este o măsură care se încadrează în definiția prevăzută la articolul 1 alineatul (1) din Acordul privind subvențiile și este specifică în sensul articolului 2 din aceasta.
- (2) Fiecare parte asigură transparența în domeniul subvențiilor legate de comerțul cu mărfuri. Începând la doi ani de la intrarea în vigoare a prezentului acord, fiecare parte prezintă un raport la fiecare doi ani către celelalte părți în ceea ce privește temeiul juridic, forma, valoarea sau bugetul și, dacă este posibil, beneficiarul subvențiilor acordate de guvernul său sau de orice organism public. Acest raport se consideră că a fost prezentat dacă informațiile relevante sunt puse la dispoziție de către partea în cauză sau în numele acesteia pe un site accesibil publicului. În cadrul schimbului de informații, părțile iau în considerare cerințele secretului profesional și ale secretului de afaceri.
- (3) Comitetul pentru comerț evaluează periodic progresele înregistrate de fiecare parte în punerea în aplicare a prezentului articol.
- (4) Dispozițiile prezentului articol se aplică fără a aduce atingere drepturilor părților de a aplica acțiuni corective comerciale sau de a recurge la soluționarea diferendelor sau la altă acțiune corespunzătoare împotriva unei subvenții acordate de o altă parte în conformitate cu dispozițiile relevante ale OMC.

(5) Părțile sunt de acord să facă schimb de informații la cererea oricărei părți cu privire la aspecte privind subvențiile legate de comerțul cu servicii și să organizeze primul schimb de opinii privind aceste aspecte la un an de la intrarea în vigoare a prezentului acord.

(6) Prezentul articol nu face obiectul titlului XII (Soluționarea diferendelor).

ARTICOLUL 294

Norme specifice

Dispozițiile prezentului titlu se aplică fără a aduce atingere niciunei norme specifice stabilite în alte titluri din prezentul acord.

TITLUL XI

EXCEPȚII GENERALE

ARTICOLUL 295

Excepții privind securitatea

- (1) Nicio dispoziție a prezentului acord nu se interpretează în sensul:
 - (a) de a impune oricărei părți obligația de a furniza sau de a oferi acces la orice informație a cărei divulgare o consideră contrară intereselor sale esențiale în domeniul securității; or
 - (b) de a împiedica oricare parte să adopte orice măsură pe care o consideră necesară pentru protecția intereselor sale esențiale în domeniul securității:
 - (i) legată de achizițiile publice indispensabile pentru securitatea națională sau pentru apărarea națională;
 - (ii) legată de materialele fisionabile și fuzionabile sau de materialele din care sunt obținute acestea;

- (iii) legată de producția, achizițiile publice sau comerțul cu arme, muniții și material de război, precum și de traficul cu alte mărfuri și materiale și de prestarea de servicii sau de stabilire realizate în mod direct sau indirect în scopul aprovizionării unei entități militare;
 - (iv) întreprinsă pe timp de război sau în alte situații de urgență în relațiile internaționale; sau
 - (c) de a împiedica orice parte să adopte orice măsură necesară pentru îndeplinirea obligațiilor pe care le-a acceptat în scopul de a menține sau de a reinstaura pacea și securitatea internațională.
- (2) Comitetul pentru comerț este informat, în măsura în care este posibil, cu privire la orice măsură adoptată de o parte, în conformitate cu alineatul (1) litera (b) și alineatul (1) litera (c) și cu privire la încheierea acesteia.

ARTICOLUL 296

Fiscalitate

- (1) Prezentul acord se aplică măsurilor fiscale numai în măsura în care aplicarea respectivă este necesară pentru a pune în aplicare dispozițiile prezentului acord.

(2) Nicio dispoziție a prezentului acord nu aduce atingere drepturilor și obligațiilor care revin oricăreia dintre părți în temeiul oricărei convenții în domeniul fiscal⁸⁵ dintre un stat membru al Uniunii Europene și o țară andină semnatară. În cazul existenței oricărei neconcordanțe între prezentul acord și orice astfel de convenție, aceasta din urmă prevalează în tot ceea ce privește neconcordanța. În cazul unei convenții în domeniul fiscal dintre un stat membru al Uniunii Europene și o țară andină semnatară, autorităților competente în domeniul respectivei convenții le revine întreaga responsabilitate pentru a stabili dacă există inconsecvențe între prezentul acord și convenția în cauză.

(3) Nicio dispoziție a prezentului acord nu se interpretează ca împiedicând o parte să adopte sau să asigure aplicarea oricărei măsuri care:

- (a) vizează asigurarea impunerii și colectării echitabile și eficiente de impozite directe;
- (b) fac distincții în aplicarea dispozițiilor relevante ale legislației fiscale interne, inclusiv a celor destinate să asigure impunerea și colectarea taxelor vamale, între contribuabili care nu se află într-o situație identică, în special în ceea ce privește reședința lor sau locul unde se investește capitalul lor;
- (c) vizează prevenirea evitării taxelor sau evaziunii fiscale în conformitate cu dispozițiile fiscale ale convențiilor de evitare a dublei impuneri sau alte acorduri fiscale, sau în conformitate cu legislația fiscală internă; sau

⁸⁵ În sensul prezentului articol, prin „convenții în domeniul fiscal” se înțelege o convenție privind evitarea dublei impuneri sau alt acord sau aranjament internațional privind impozitarea.

- (d) sunt incompatibile cu orice obligație MFN instituită în temeiul prezentului acord, cu condiția ca diferența de tratament să apară ca urmare a unei convenții în domeniul fiscal.
- (4) Termenii sau noțiunile referitoare la fiscalitate care nu sunt definite în prezentul acord se determină în conformitate cu definițiile și conceptele referitoare la fiscalitate sau cu definițiile și conceptele echivalente sau similare, conținute în legislația internă a părții care adoptă respectiva măsură.

ARTICOLUL 297

Balanța de plăți

- (1) În cazul în care o parte trece prin dificultăți grave financiare externe sau privind balanța de plăți sau este amenințată de producerea acestora, partea respectivă poate adopta sau menține măsuri restrictive cu privire la comerțul cu mărfuri, comerțul cu servicii și stabilire, inclusiv în legătură cu plățile sau transferurile aferente acestor tranzacții.
- (2) Orice măsură restrictivă adoptată sau menținută în temeiul alineatului (1) este nediscriminatorie și de durată limitată, nu depășește ceea ce este necesar pentru a remedia situația balanței de plăți este în conformitate cu condițiile stabilite în Acordul OMC și cu articolele din Acordul privind Fondul Monetar Internațional, după caz⁸⁶.

⁸⁶ Condițiile stabilite în Acordul OMC, astfel cum sunt menționate în prezentul articol sunt considerate aplicabile *mutatis mutandis* măsurilor pentru balanța de plăți în ceea ce privește stabilirea în alte sectoare decât sectoarele de servicii.

(3) Părțile depun eforturi să evite impunerea măsurilor restrictive menționate la alineatul (1). În cazul introducerii sau modificării acestor măsuri de către o parte, această parte le notifică prompt celorlalte părți și prezintă, cât mai curând posibil, un program de eliminare a acestora.

(4) Se organizează cu promptitudine consultări în cadrul Comitetului pentru comerț. Aceste consultări evaluează situația balanței de plăți a părții care adoptă sau menține măsuri restrictive în temeiul prezentului articol, precum și măsurile înseși, luând în considerare, inter alia, factori precum:

- (a) natura și amploarea dificultăților privind balanța de plăți și situația financiară externă;
- (b) mediul economic și comercial extern; și
- (c) măsuri corective alternative care pot fi disponibile.

Consultările examinează conformitatea oricărei măsuri restrictive cu alineatele (2) și (3). Toate constatările de ordin statistic sau de altă natură prezentate de Fondul Monetar Internațional referitoare la schimburi valutare, rezerve monetare și balanța de plăți se acceptă, iar concluziile se bazează pe evaluarea de către Fondul Monetar Internațional a balanței de plăți și a situației financiare externe a părții care introduce măsurile.

TITLUL XII

SOLUȚIONAREA DIFERENDELOR

CAPITOLUL 1

OBIECTIVE, DOMENIU DE APLICARE ȘI DEFINIȚII

ARTICOLUL 298

Obiectivul

Obiectivul prezentului titlu este de a preveni și de a soluționa orice diferend între părți cu privire la interpretarea și aplicarea prezentului acord și, oricând este posibil, de a ajunge la o soluție reciproc satisfăcătoare cu privire la orice problemă care ar putea afecta funcționarea acestuia. În cazul în care nu este posibilă o soluție convenită de comun acord, primul obiectiv al prezentului titlu va fi, în general, asigurarea retragerii măsurilor în cauză, dacă se constată că acestea sunt incompatibile cu dispozițiile prezentului acord.

ARTICOLUL 299

Domeniul de aplicare

- (1) Cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul acord, dispozițiile din prezentul titlu se aplică în cazul oricărui diferend privind interpretarea și aplicarea prezentului acord, în special în cazul în care una dintre părți consideră că o măsură adoptată de o altă parte este sau ar putea fi incompatibilă cu obligațiile care îi revin în temeiul prezentului acord.
- (2) Prezentul titlu nu se aplică diferendelor între țările andine semnatare.

ARTICOLUL 300

Definiții

În sensul prezentului titlu, „parte la diferend” sau „parte la un diferend” și „părțile la diferend” sau „părți la un diferend” înseamnă partea sau părțile la prezentul acord care constituie parte sau care sunt părți la o procedură de soluționare a diferendelor în temeiul prezentului titlu.

CAPITOLUL 2

CONSULTĂRI

ARTICOLUL 301

Consultări

- (1) Părțile depun eforturi pentru soluționarea oricărui diferend privind orice aspect stabilit în conformitate cu articolul 299 prin inițierea de consultări cu bună-credință în scopul de a se ajunge la o soluție convenită de comun acord.
- (2) O parte poate cere să inițieze consultări prin intermediul unei cereri scrise către o altă parte, cu o copie transmisă Comitetului pentru comerț, în care se identifică orice măsură pusă în discuție și temeiul juridic al reclamației.
- (3) Partea căreia îi este adresată solicitarea răspunde la cererea de consultări, cu o copie transmisă Comitetului pentru comerț în termen de 10 zile de la primirea acestei solicitări. În cazuri de urgență, această perioadă de timp este de cinci zile.
- (4) Părțile la diferend pot conveni să nu se angajeze în consultări în conformitate cu prezentul articol și să treacă direct la procedura comisiei de arbitraj în conformitate cu articolul 302. Această decizie se notifică în scris Comitetului pentru comerț în termen de cel mult cinci zile înainte de cererea de instituire a unei comisii de arbitraj.

(5) Cu excepția cazului în care părțile convin altfel, consultările au loc și se consideră încheiate în termen de 30 de zile de la data primirii cererii de către partea solicitată și au loc pe teritoriul părții solicitate. Pe baza acordului între părțile la diferend, consultările pot avea loc prin orice mijloace tehnologice disponibile. Consultările și orice informații divulgate în timpul consultărilor sunt confidențiale.

(6) În cazuri de urgență, inclusiv cele care privesc mărfuri perisabile sau mărfuri și servicii care își pierd rapid valoarea comercială, precum anumite mărfuri sau servicii sezoniere, consultările încep în termen de 15 zile de la data primirii cererii de către partea solicitată și se consideră încheiate în cele 15 zile.

(7) În timpul consultărilor, fiecare parte participantă la consultări oferă suficiente informații factuale încât să permită o examinare completă a modului în care măsura în vigoare sau propusă sau orice alt aspect, ar putea afecta funcționarea și aplicarea prezentului acord.

(8) În timpul consultărilor în temeiul prezentului articol, fiecare parte participantă la consultări asigură participarea personalului autorităților sale guvernamentale competente cu cunoștințele relevante asupra problemei care face obiectul consultărilor.

(9) Cu excepția cazului în care se convine altfel de către părțile participante la consultări, în cazul în care un diferend a făcut obiectul unor consultări în cadrul unui subcomitet instituit prin prezentul acord, aceste consultări pot înlocui consultările în conformitate cu prezentul articol, cu condiția ca măsura discutată și temeiul juridic al reclamației să fi fost identificate corespunzător în cadrul acestor consultări. Cu excepția cazului în care părțile participante la consultări convin altfel, consultările din cadrul unui subcomitet se consideră încheiate în termen de 30 de zile de la data primirii cererii de consultări de către partea solicitată.

(10) În termen de cinci zile de la data primirii cererii de consultări, o parte care nu este o parte participantă la consultări și care are un interes în aspectul supus consultărilor poate cere în scris părților participante la consultări, cu o copie transmisă Comitetului pentru comerț, participarea sa la consultări. Cu condiția ca niciuna din părțile participante la consultări să nu respingă această cerere, această parte poate participa în calitate de parte terță, în conformitate cu normele de procedură stabilite în conformitate cu articolul 315 (denumit în continuare „regulamentul de procedură”).

CAPITOLUL 3

PROCEDURI DE SOLUȚIONARE A DIFERENDELOR

ARTICOLUL 302

Deschiderea procedurii de arbitraj

- (1) Partea reclamantă poate solicita instituirea unei comisii de arbitraj, în cazul în care:
 - (a) partea pârâtă nu răspunde la solicitarea de consultări în conformitate cu articolul 301 alineatul (3);
 - (b) consultările nu se organizează în termenul stabilit la articolul 301 alineatele (5) sau (6), după caz;
 - (c) părțile participante la consultări nu au reușit să soluționeze diferendul prin consultări; sau
 - (d) părțile la diferend au convenit să nu se angajeze în consultări în conformitate cu articolul 301 alineatul (4).

(2) Cererea de instituire a unei comisii de arbitraj se adresează în scris părții pârâte și Comitetului pentru comerț. Partea reclamantă identifică în cererea sa măsura specifică pusă în discuție și explică în ce fel măsura respectivă constituie o încălcare a dispozițiilor prezentului acord într-un mod care arată clar temeiul juridic al plângerii.

(3) O parte nu poate solicita instituirea unei comisii de arbitraj pentru revizuirea unei măsuri propuse.

(4) În termen de 10 zile de la data primirii cererii de instituire a unei comisii de arbitraj, o parte care nu este parte la diferend și care are un interes substanțial în acesta poate solicita în scris părților la diferend, cu copie transmisă Comitetului pentru comerț, participarea sa la procedura de arbitraj. Această parte poate participa în calitate de parte terță, în conformitate cu regulamentul de procedură.

ARTICOLUL 303

Instituirea comisiei de arbitraj

(1) O comisie de arbitraj este compusă din trei arbitri.

(2) În termen de 12 zile de la data primirii cererii de instituire a unei comisii de arbitraj de către partea pârâtă, fiecare parte la diferend poate numi un arbitru dintre candidații propuși de către oricare din părți pentru lista stabilită în conformitate cu articolul 304. În cazul în care oricare dintre părțile la diferend nu își numește arbitrul, la cererea celeilalte părți la diferend, arbitrul se selectează prin tragere la sorți de către președintele Comitetului pentru comerț sau de către delegatul acestuia dintre candidații propuși de către respectiva parte la diferend pentru lista arbitrilor.

(3) Cu excepția cazului în care părțile la diferend ajung la un acord privind președintele comisiei de arbitraj în termenul stabilit la alineatul (2) și la solicitarea oricăreia dintre părțile la diferend, președintele Comitetului pentru comerț sau delegatul acestuia selectează prin tragere la sorți președintele comisiei de arbitraj dintre candidații selectați în acest sens în lista arbitrilor.

(4) Președintele Comitetului pentru comerț sau delegatul acestuia selectează arbitrii prin tragere la sorți din lista conformă cu articolul 304 în termen de cinci zile de la data primirii unei cereri transmise în conformitate cu alineatele (2) sau (3), după caz.

(5) Fără a aduce atingere alineatelor (2)-(4), părțile la diferend pot selecta drept arbitri, de comun acord și în termen de 10 zile de la data primirii cererii de către partea pârâtă, persoane care nu sunt incluse pe lista de arbitri, dar care îndeplinesc cerințele stabilite la articolul 304 alineatul (3).

(6) Data instituirii comisiei de arbitraj este data la care toți arbitrii desemnați și-au confirmat participarea în conformitate cu regulamentul de procedură.

ARTICOLUL 304

Lista arbitrilor

(1) Comitetul pentru comerț stabilește la prima sa întâlnire o listă de 25 de persoane care doresc și sunt în măsură să fie arbitri. Fiecare parte propune cinci persoane în calitate de arbitri. Părțile selectează, de asemenea, de comun acord, 10 persoane care nu sunt resortisanți⁸⁷ ai niciunei părți pentru a li se încredința funcția de președinte al comisiei de arbitraj.

(2) Comitetul pentru comerț se asigură că lista stabilită în conformitate cu alineatul (1) este întotdeauna completă. În orice caz, lista poate fi utilizată în conformitate cu articolul 303 chiar dacă nu este completă.

⁸⁷ În sensul prezentului titlu, „resortisant” înseamnă o persoană fizică care are naționalitatea unui stat membru al Uniunii Europene sau a unei țări andine semnatare sau este rezident permanent al unui stat membru al Uniunii Europene sau al unei țări andine semnatare.

(3) Arbitrii trebuie să dețină cunoștințe specializate sau experiență în drept, comerț internațional sau în soluționarea diferendelor în cadrul acordurilor comerciale internaționale. Aceștia sunt independenți, imparțiali, nu au legături directe sau indirecte cu niciuna dintre părți și nu primesc instrucțiuni de la nicio parte și de la nicio organizație. Arbitrii respectă codul de conduită stabilit în conformitate cu prezentul titlu (denumit în continuare „codul de conduită”).

(4) Comitetul pentru comerț stabilește, în plus, liste suplimentare de 12 persoane cu experiență sectorială pe teme specifice reglementate de prezentul acord. În acest sens, fiecare parte desemnează trei persoane pentru a exercita funcția de arbitru. Părțile, de comun acord, selectează trei candidați pentru a prezida comisia de arbitraj care nu sunt resortisanți ai niciunei părți. Fiecare parte la diferend poate alege să desemneze arbitrul său dintre cei propuși de oricare dintre părți pentru o listă sectorială. În situația în care se recurge la procedura de selecție stabilită la articolul 303 alineatul (3), președintele Comitetului pentru comerț sau delegatul acestuia pot utiliza o listă sectorială cu acordul părților la diferend.

ARTICOLUL 305

Obiecție, îndepărtare și înlocuire

- (1) Orice parte la diferend poate obiecta față de un arbitru în cazul unei îndoieli justificate cu privire la conformitatea acestuia cu codul de conduită. Decizia privind obiecția față de un arbitru sau eliminarea acestuia se adoptă în conformitate cu regulamentul de procedură.
- (2) În cazul în care un arbitru nu poate participa la procedură, demisionează sau trebuie înlocuit, înlocuitorul său este ales conform articolului 303.

ARTICOLUL 306

Consolidarea procedurii de arbitraj

Atunci când mai multe părți solicită instituirea unei comisii de arbitraj cu privire la aceeași măsură și pe baza aceluiași temeiuri juridice, se stabilește, oricând este posibil, o singură comisie de arbitraj pentru a examina aceste solicitări.

ARTICOLUL 307

Hotărârea comisiei de arbitraj

(1) Comisiile de arbitraj notifică hotărârea părților la diferend și Comitetului pentru comerț în termen de 120 de zile de la data instituirii lor. Atunci când o comisie de arbitraj consideră că acest termen limită nu poate fi respectat, președintele comisiei de arbitraj trebuie să comunice aceasta în scris părților la diferend și comitetului pentru comerț, precizând motivele întârzierii și data la care comisia va notifica hotărârea. Hotărârea nu va fi comunicată în niciun caz după mai mult de 150 de zile de la data instituirii comisiei de arbitraj.

(2) În cazuri de urgență, inclusiv cele care privesc mărfuri perisabile sau mărfuri și servicii care își pierd rapid valoare comercială, precum anumite mărfuri sau servicii sezoniere, comisia de arbitraj pronunță o hotărâre cu privire la măsura în care consideră cazul ca fiind urgent în termen de 10 zile de la instituirea sa. Comisia de arbitraj își notifică hotărârea în termen de 60 de zile de la data instituirii sale și în niciun caz mai târziu de 75 de zile de la data respectivă.

ARTICOLUL 308

Punerea în aplicare a hotărârii de arbitraj

(1) Partea pârâtă adoptă toate măsurile necesare pentru a se conforma fără întârziere hotărârii comisiei de arbitraj.

(2) În termen de 30 de zile de la primirea hotărârii, partea pârâtă notifică părții reclamante următoarele:

- (a) măsurile specifice pe care le consideră necesare pentru a se conforma hotărârii;
- (b) termenul rezonabil în acest sens; și
- (c) o ofertă concretă de compensare temporară până la punerea deplină în aplicare a măsurilor specifice pe care le consideră necesare pentru respectarea hotărârii.

(3) În cazul unor discrepanțe între părțile la diferend cu privire la conținutul acestei notificări, partea reclamantă poate solicita comisiei de arbitraj care a emis hotărârea să stabilească dacă măsurile propuse în temeiul alineatului (2) litera (a) sunt conforme cu prezentul acord, în cazul în care perioada de timp pentru a se conforma hotărârii este rezonabilă și/sau dacă oferta de compensare este în mod evident disproporționată. Hotărârea se pronunță în termen de 45 de zile de la data transmiterii cererii.

(4) În cazul în care comisia inițială de arbitraj sau oricare dintre membrii săi nu se pot întruni, se aplică procedura stabilită la articolul 303. Termenul de notificare a hotărârii este de 45 de zile de la data la care s-a instituit noua comisie de arbitraj.

(5) Perioada rezonabilă menționată la alineatul (2) litera (b) poate fi prelungită prin acord comun al părților la diferend.

ARTICOLUL 309

Reexaminarea măsurilor adoptate în vederea respectării hotărârii de arbitraj

(1) Partea pârâtă notifică părții reclamante și Comitetului pentru comerț orice măsură adoptată pentru a pune capăt nerespectării obligațiilor care îi revin în temeiul prezentului acord înainte de expirarea perioadei rezonabile stabilite în conformitate cu articolul 308 alineatul (2) litera (b) și alineatele (3) sau (5).

(2) În cazul în care măsurile notificate de partea pârâtă în conformitate cu alineatul (1) nu sunt asemănătoare cu cele deja notificate de partea respectivă în conformitate cu articolul 308 alineatul (2) litera (a) sau atunci când partea reclamantă a făcut recurs la arbitraj în temeiul articolului 308 alineatul (3) și măsurile notificate în temeiul alineatului (1) nu sunt similare celor pe care comisia de arbitraj le-a constatat drept conforme cu prezentul acord, precum și în cazul unui dezacord între părțile la diferend cu privire la existența măsurilor notificate sau compatibilitatea lor cu acordul, partea reclamantă poate cere în scris comisiei inițiale de arbitraj să se pronunțe în această privință. Această cerere identifică măsurile specifice în cauză și explică în ce măsură nu sunt conforme cu prezentul acord. Comisia de arbitraj își notifică hotărârea în termen de 30 de zile de la data solicitării.

(3) În cazul în care comisia inițială de arbitraj sau oricare dintre membrii săi nu sunt disponibili, se aplică procedurile stabilite la articolul 303. Hotărârea se pronunță în termen de 30 de zile de la data instituirii noii comisii de arbitraj.

ARTICOLUL 310

Acțiuni corective temporare în caz de nerespectare a hotărârii

(1) Dacă partea pârâtă nu notifică adoptarea oricăror măsuri pentru respectarea hotărârii comisiei de arbitraj înainte de expirarea perioadei rezonabile sau în cazul în care comisia de arbitraj hotărăște în conformitate cu articolul 309 alineatul (2) că o măsură notificată este incompatibilă cu prezentul acord, partea reclamantă poate:

- (a) să ceară părții pârâte fie o compensație pentru nerespectare, fie prelungirea compensării temporare sau o altă compensare sau
- (b) să notifice părții pârâte și Comitetului pentru comerț intenția sa de a suspenda concesiile rezultate din orice dispoziție menționată la articolul 299 la un nivel echivalent cu nivelul de anulare sau de prejudiciere cauzat de încălcare.

(2) În cazul în care, după o perioadă de 20 zile de la data expirării termenului rezonabil sau dacă, în urma unei decizii a comisiei de arbitraj conform căreia măsura notificată în conformitate cu articolul 311 alineatul (2) nu este conformă cu prezentul acord, părțile la diferend nu reușesc să ajungă la un acord cu privire la compensații în temeiul alineatului (1) litera (a), partea reclamantă poate notifica părții pârâte și Comitetului pentru comerț intenția sa de a suspenda avantajele acordate în conformitate cu orice dispoziție de la articolul 299 la un nivel echivalent cu nivelul de anulare sau de prejudiciere cauzat de încălcare.

(3) În cazul în care partea pârâtă nu pune în aplicare compensația temporară stabilită în conformitate cu articolul 308 într-un termen rezonabil⁸⁸, partea reclamantă poate notifica părții pârâte și Comitetului pentru comerț intenția sa de a suspenda avantajele acordate în conformitate cu orice dispoziție de la articolul 299 la un nivel echivalent cu nivelul de compensare temporară până la punerea în aplicare a compensației temporare sau până la adoptarea unei măsuri de conformare de către partea pârâtă, oricare dintre acestea survine mai întâi.

(4) Atunci când partea reclamantă notifică intenția sa de a suspenda beneficiile în temeiul alineatelor (2) sau (3), respectiva parte poate să aplice suspendarea beneficiilor în termen de 10 zile de la data notificării, cu excepția cazului în care partea pârâtă solicită un arbitraj în conformitate cu alineatul (5).

(5) În cazul în care partea pârâtă consideră că nivelul notificat al suspendării nu este echivalent cu anularea sau prejudicierea cauzată de încălcarea respectivă, aceasta poate cere în scris comisiei inițiale de arbitraj să decidă în această privință. Această cerere se transmite părții reclamante și Comitetului pentru comerț înainte de încheierea perioadei de 10 zile stabilite la alineatul (4). Comisia inițială de arbitraj comunică părților la diferend și Comitetului pentru comerț hotărârea sa privind nivelul de suspendare a beneficiilor în termen de 30 de zile de la data la care comisia de arbitraj a primit cererea. Beneficiile nu se suspendă până când comisia inițială de arbitraj nu a comunicat hotărârea sa părților la diferend și orice suspendare este conformă cu această hotărâre.

⁸⁸ Pentru o mai mare certitudine, partea pârâtă nu a pus în aplicare compensația temporară într-un termen rezonabil doar în cazul în care partea pârâtă nu inițiază procedura internă care să ducă la punerea în aplicare a compensației într-un termen rezonabil sau în cazul în care aceste proceduri interne duc la o decizie contrară aplicării compensației temporare.

(6) În cazul în care comisia inițială de arbitraj sau oricare dintre membrii săi nu sunt disponibili, se aplică procedurile stabilite la articolul 303. Hotărârea se pronunță în termen de 45 de zile de la data instituirii noii comisii de arbitraj.

(7) Compensația sau suspendarea beneficiilor în temeiul prezentului articol este temporară și nu derogă partea pârâtă de la obligația sa de a se conforma hotărârii. Aceste acțiuni corective se aplică numai până când orice măsură declarată neconformă cu prezentul acord este retrasă sau modificată astfel încât să fie în conformitate cu dispozițiile din prezentul acord sau până când părțile la diferend găsesc, de comun acord, o soluție.

ARTICOLUL 311

Reexaminarea oricăror măsuri adoptate după suspendarea avantajelor sau a compensațiilor pentru neconformitate

(1) Partea pârâtă poate notifica în orice moment părții reclamante și Comitetului pentru comerț orice măsură adoptată pentru a respecta hotărârea comisiei de arbitraj și cererea sa ca partea reclamantă să înceteze suspendarea beneficiilor sau intenția sa de a înceta aplicarea de compensații pentru neconformitate, după caz. Cu excepția cazului prevăzut la alineatul (2), suspendarea beneficiilor se încheie în termen de 30 de zile de la data acestei notificări.

(2) În cazul în care părțile la diferend nu reușesc să ajungă la un acord privind compatibilitatea măsurii notificate cu dispozițiile prezentului acord în termen de 30 de zile de la data notificării prevăzute la alineatul (1), oricare dintre aceste părți poate să înainteze o cerere scrisă comisiei inițiale de arbitraj să se pronunțe în această privință. Această cerere se notifică simultan părții pârâte și Comitetului pentru comerț. Hotărârea de arbitraj se notifică părților la diferend și Comitetului pentru comerț în termen de 45 de zile de la data acestei cereri. În cazul în care comisia de arbitraj decide că măsura de conformare este compatibilă cu dispozițiile prezentului acord, se încheie suspendarea beneficiilor.

(3) În cazul în care comisia inițială de arbitraj sau oricare dintre membrii săi nu sunt disponibili, se aplică procedurile stabilite la articolul 303. Hotărârea se notifică în termen de 45 de zile de la data instituirii unei noi comisii de arbitraj.

(4) Dacă, în urma perioadei de 30 de zile menționate la alineatul (2), niciuna dintre părțile la diferend nu a cerut comisiei de arbitraj inițiale să hotărască asupra conformității măsurii notificate în temeiul alineatului (1) și partea reclamantă nu și-a respectat obligațiile privind încetarea suspendării beneficiilor, partea pârâtă poate suspenda beneficii la un nivel echivalent cu cel aplicat de partea reclamantă, pe timp cât această parte continuă să suspende avantaje.

ARTICOLUL 312

Cerere de clarificare a unei hotărâri

(1) În termen de 10 zile de la notificarea hotărârii, o parte la diferend poate depune o cere scrisă adresată comisiei de arbitraj, cu copii adresate celeilalte părți la diferend și Comitetului pentru comerț, în vederea clarificării anumitor aspecte specifice cu privire la orice determinare sau recomandare din hotărâre pe care această parte le consideră ambigue, inclusiv aspecte referitoare la conformitate. Cealaltă parte la diferend poate prezenta observații privind o astfel de cerere comisiei de arbitraj, cu copie adresată părții care a transmis cererea inițială de clarificare. Comisia de arbitraj răspunde la această cerere în termen de 10 zile de la primirea sa.

(2) Depunerea unei cereri în temeiul alineatului (1) nu afectează perioadele menționate la articolul 308.

ARTICOLUL 313

Suspendarea și încheierea procedurilor de arbitraj

(1) Părțile la diferend pot conveni, în orice moment, să suspende lucrările comisiei de arbitraj pe o perioadă care nu trebuie să depășească 12 luni de la data unui astfel de acord. Părțile la diferend notifică acest acord în scris președintelui comisiei de arbitraj, cu copie adresată Comitetului pentru comerț. În eventualitatea unei astfel de suspendări, termenele stabilite la articolul 307 se prelungesc cu perioada de timp în care lucrările au fost suspendate.

(2) În orice caz, dacă lucrările comisiei de arbitraj au fost suspendate pentru mai mult de 12 luni, autoritatea comisiei de arbitraj expiră, cu excepția cazului în care părțile la diferend convin altfel. Dacă autoritatea comisiei de arbitraj expiră, nicio dispoziție a prezentului articol nu împiedică o parte să inițieze o altă procedură de arbitraj cu același obiect.

(3) Părțile la un diferend pot conveni să pună capăt procedurii de arbitraj în orice moment printr-o notificare scrisă comună adresată președintelui comisiei de arbitraj, cu copie către Comitetul pentru comerț.

CAPITOLUL 4

DISPOZIȚII GENERALE

ARTICOLUL 314

Soluția de comun acord

Părțile la diferend pot ajunge oricând la o soluție de comun acord la un diferend în temeiul prezentului titlu. Părțile la diferend notifică împreună Comitetului pentru comerț orice astfel de soluție. O dată cu notificarea soluției de comun acord, procedura se încheie.

ARTICOLUL 315

Regulament de procedură și cod de conduită

- (1) Procedurile de soluționare a diferendelor în temeiul prezentului titlu sunt reglementate de regulamentul de procedură adoptat de către Comitetul pentru comerț cu ocazia primei sale reuniuni de după intrarea în vigoare a prezentului acord. De asemenea, Comitetul pentru comerț adoptă la această reuniune codul de conduită pentru arbitri.
- (2) Orice audiere a comisiei de arbitraj este deschisă publicului în conformitate cu regulamentul de procedură, cu excepția cazului în care părțile la diferend convin altfel.

ARTICOLUL 316

Informații și consiliere tehnică

- (1) La cererea unei părți la diferend sau *ex officio*, comisia de arbitraj poate obține orice informații pe care le consideră necesare din orice sursă, inclusiv de la părțile la diferend. De asemenea, comisia de arbitraj are dreptul să solicite opinii relevante din partea experților, dacă consideră oportun. Orice informații obținute în acest fel se transmit fiecareia dintre părțile la diferend pentru a face observații.

(2) De asemenea, comisia de arbitraj poate să permită persoanelor neguvernamentale interesate stabilite pe teritoriul uneia dintre părțile la diferend să prezinte observații cu titlu de *amicus curiae* în conformitate cu regulamentul de procedură.

ARTICOLUL 317

Reguli de interpretare

Orice comisie de arbitraj interpretează dispozițiile menționate la articolul 299 în conformitate cu normele obișnuite de interpretare a dreptului public internațional incluse în Convenția de la Viena privind dreptul tratatelor, adoptată la Viena la 23 mai 1969. Hotărârile comisiei de arbitraj nu pot spori sau reduce drepturile și obligațiile incluse în dispozițiile menționate la articolul 299.

ARTICOLUL 318

Deciziile și hotărârile comisiei de arbitraj

(1) Comisia de arbitraj face eforturi să adopte orice decizie prin consens. Cu toate acestea, în cazul în care nu se poate adopta o hotărâre prin consens, asupra aspectului în discuție se hotărăște prin vot majoritar. Cu toate acestea, opiniile divergente ale arbitrilor nu se publică în niciun caz.

(2) Orice hotărâre a comisiei de arbitraj este obligatorie pentru părțile la dispută și nu creează niciun drept sau obligație pentru persoanele fizice sau juridice. Hotărârea stabilește decizii factuale, aplicabilitatea dispozițiilor relevante ale prezentului acord, aprecieri asupra respectării sau nerespectării de către partea în cauză a obligațiilor din acesta și motivațiile care au stat la baza deciziilor și concluziilor.

(3) Comisia de arbitraj poate, la cererea oricăreia dintre părțile la diferend, să emită recomandări cu privire la punerea în aplicare a hotărârii.

(4) Hotărârile comisiei de arbitraj sunt publice, cu excepția cazului în care părțile la diferend convin altfel.

ARTICOLUL 319

Legătura cu drepturile OMC și alegerea instanței competente

(1) Dispozițiile prezentului titlu nu aduc atingere drepturilor și obligațiilor părților în conformitate cu Acordul OMC, inclusiv acțiunile de soluționare a diferendelor.

(2) Diferendele legate de aceeași măsură adoptată în conformitate cu prezentul acord și în virtutea Acordului OMC pot fi soluționate în conformitate cu prezentul titlu sau în conformitate cu MSD, în funcție de dorința părții reclamante. Cu toate acestea, în cazul în care o parte a solicitat instituirea unei comisii în conformitate cu articolul 6 din MSD sau a unei comisii de arbitraj în conformitate cu articolul 303, partea respectivă nu poate iniția o nouă procedură privind aceeași chestiune înaintea celuilalt for, cu excepția cazului în care organismul competent în forumul ales nu a adoptat o decizie pe fond din motive procedurale sau jurisdicționale.

(3) Părțile înțeleg că două sau mai multe diferende privesc aceeași chestiune atunci când acestea implică aceleași părți la diferend, se referă la aceeași măsură și la aceeași încălcare de fond.

(4) Nicio dispoziție din prezentul titlu nu împiedică o parte să aplice suspendarea beneficiilor autorizate de Organismul de soluționare a diferendelor din cadrul OMC. Acordul OMC nu se invocă în scopul de a împiedica o parte să-și suspende beneficiile în conformitate cu prezentul titlu.

ARTICOLUL 320

Termene

(1) Orice termen prevăzut în prezentul titlu, inclusiv termenele pentru comisiile de arbitraj de notificare a hotărârilor acestora, se calculează din ziua următoare acțiunii sau faptei la care se referă.

(2) Orice termen menționate în prezentul titlu poate fi prelungit prin acordul reciproc al părților la diferend.

ARTICOLUL 321

Modificarea regulamentului de procedură și a codului de conduită

Comitetul pentru comerț poate modifica regulamentul de procedură și codul de conduită.

ARTICOLUL 322

Mecanismul de mediere

În conformitate cu anexa XIV (Mecanism de mediere pentru măsuri netarifare), oricare dintre părți poate solicita unei alte părți să intre într-o procedură de mediere pentru orice măsură netarifară a părții solicitate cu privire la orice aspect care intră sub incidența titlului III (Comerțul cu mărfuri) despre care partea solicitantă consideră că afectează în mod negativ comerțul.

ARTICOLUL 323

Bunele oficii, concilierea și medierea

- (1) Fără a aduce atingere articolului 322, părțile pot conveni în orice moment să recurgă, ca metodă alternativă de rezolvare a diferendelor, la bune oficii de conciliere sau de mediere.
- (2) Metodele alternative de soluționare a diferendelor menționate la alineatul (1) se aplică în conformitate cu proceduri convenite de părțile implicate.
- (3) Procedurile stabilite în conformitate cu prezentul articol pot începe în orice moment și pot fi suspendate sau încheiate în orice moment de către oricare dintre părțile implicate.
- (4) Procedurile prevăzute la prezentul articol sunt confidențiale și nu aduc atingere drepturilor părților implicate în orice alte proceduri.

TITLUL XIII

ASISTENȚĂ TEHNICĂ ȘI CONSOLIDAREA CAPACITĂȚILOR COMERCIALE

ARTICOLUL 324

Obiective

- (1) Părțile convin să consolideze cooperarea care contribuie la punerea în aplicare a prezentului acord și să profite la maximum de aceasta în scopul optimizării rezultatelor, extinderii posibilităților și obținerii celor mai mari beneficii pentru părți. Această cooperare se dezvoltă în cadrul juridic și instituțional care reglementează relațiile de cooperare între părți, unul dintre obiectivele sale principale fiind încurajarea dezvoltării economice durabile care permite atingerea unor niveluri mai mari de coeziune socială și, în mod special, reducerea sărăciei.
- (2) Pentru a atinge obiectivele menționate la alineatul (1), părțile convin să acorde o importanță deosebită inițiativelor de cooperare care vizează:
- (a) îmbunătățirea și crearea de noi oportunități de comerț și investiții, promovarea competitivității și inovării, precum și modernizarea producției, facilitarea comerțului și transferul de tehnologie;

- (b) promovarea dezvoltării microîntreprinderilor și IMM-urilor, utilizând comerțul drept instrument de reducere a sărăciei;
- (c) promovarea unui comerț corect și echitabil, facilitarea accesului la beneficiile prezentului acord pentru toate sectoarele de producție, în special pentru cele mai slabe;
- (d) consolidarea capacităților comerciale și instituționale în acest domeniu, pentru punerea în aplicare a prezentului acord și valorificarea maximă a acestuia; și
- (e) satisfacerea necesităților de cooperare identificate în alte părți ale prezentului acord.

ARTICOLUL 325

Domeniu de aplicare și mijloace

- (1) Cooperarea se realizează prin intermediul instrumentelor, resurselor și mecanismelor de care dispun părțile în acest sens, în conformitate cu normele și procedurile în vigoare și prin intermediul organismelor competente din fiecare parte pentru executarea relațiilor de cooperare, inclusiv cele privind cooperarea în materie de comerț.

(2) În temeiul alineatului (1), părțile pot să utilizeze instrumente precum schimbul de informații, experiență și cele mai bune practici, asistența tehnică și financiară și identificarea comună, dezvoltarea și punerea în aplicare a proiectelor, printre altele.

ARTICOLUL 326

Funcțiile Comitetului pentru comerț în ceea ce privește cooperarea în temeiul prezentului titlu

- (1) Părțile acordă o importanță deosebită urmăririi rezultatelor măsurilor de cooperare instituite pentru a contribui la executarea optimă și exploatarea la maximum a beneficiilor prezentului acord.
- (2) Comitetul pentru comerț urmărește rezultatele și, după caz, oferă stimulente și orientări cu privire la principalele aspecte ale cooperării în cadrul obiectivelor menționate la articolul 324 alineatele (1) și (2).
- (3) Comitetul pentru comerț poate formula recomandări către organismele competente ale fiecărei părți responsabile de programarea și executarea cooperării.

TITLUL XIV

DISPOZIȚII FINALE

ARTICOLUL 327

Anexe, appendice, declarații și note de subsol

Anexele, appendicele, declarațiile și notele de subsol la prezentul acord constituie parte integrantă a acestuia.

ARTICOLUL 328

Aderarea unor noi state membre la Uniunea Europeană

- (1) Partea UE notifică țărilor andine semnatare orice cerere de aderare a unei țări terțe la Uniunea Europeană.
- (2) În cursul negocierilor dintre Uniunea Europeană și țara candidată care solicită aderarea la Uniunea Europeană, partea UE:
 - (a) oferă, la cererea unei țări andine semnatare și în măsura în care este posibil, toate informațiile privind orice aspect reglementat de prezentul acord; și

(b) ia în considerare orice preocupări exprimate de către țările andine semnatare.

(3) Partea UE notifică țărilor andine semnatare intrarea în vigoare a oricărei aderări la Uniunea Europeană.

(4) În cadrul Comitetului pentru comerț și cu suficient timp înainte de data aderării unei țări terțe la Uniunea Europeană, partea UE și țările andine semnatare examinează orice efecte ale aderării asupra prezentului acord. Comitetul pentru comerț decide asupra oricăror ajustări necesare sau măsuri de tranziție.

ARTICOLUL 329

Aderarea la prezentul acord a altor țări membre ale Comunității Andine

(1) Orice țară membră a Comunității Andine care nu este parte la prezentul acord la data intrării sale în vigoare între partea UE și cel puțin una dintre țările andine semnatare (denumită în continuare „țară andină candidată”) poate adera la prezentul acord în conformitate cu condițiile și procedurile stabilite în prezentul articol.

(2) Partea UE negociază cu țara andină candidată condițiile aderării sale la prezentul acord. În contextul acestor negocieri, partea UE urmărește menținerea integrității prezentului acord, limitarea oricărei flexibilități față de negocierea listelor de concesi reciproc corespunzătoare anexelor I (Programe de eliminare a tarifelor), VII (Lista de angajamente privind stabilirea) și VIII (Lista de angajamente privind furnizarea transfrontalieră de servicii) și orice aspect pentru care această flexibilitate ar fi necesară pentru aderarea țării andine candidate. Partea UE notifică Comitetului pentru comerț încheierea acestor negocieri în sensul consultărilor menționate la alineatul (3).

(3) Partea UE consultă țările andine semnatare în cadrul Comitetului pentru comerț în legătură cu orice rezultat al negocierilor de aderare cu o țară andină candidată care poate afecta drepturile sau obligațiile țărilor andine semnatare. La solicitarea oricăreia dintre părți, Comitetul pentru comerț examinează efectele aderării țării andine candidate la prezentul acord și decide cu privire la orice măsuri suplimentare care ar putea fi necesare.

(4) Aderarea unei țări andine candidate devine efectivă prin încheierea unui protocol de aderare care trebuie să fie aprobat anterior de către Comitetul pentru comerț⁸⁹. Părțile adoptă procedurile interne necesare pentru intrarea în vigoare a acestui protocol.

⁸⁹ Fără a aduce atingere dispozițiilor prezentului alineat, părțile înțeleg că listele de concesi prevăzute în anexele I (Programe de eliminare a tarifelor), VII (Lista de angajamente privind stabilirea) și VIII (Lista de angajamente privind furnizarea transfrontalieră de servicii) care rezultă din negocieri între partea UE și țara andină candidată, se încorporează în protocolul de aderare fără să se solicite aprobarea Comitetului pentru comerț.

(5) Prezentul acord intră în vigoare între o țară andină candidată și fiecare parte în prima zi a lunii următoare primirii de către depozitar a ultimei notificări din partea țării andine candidate și a părții corespunzătoare cu privire la încheierea procedurilor lor interne necesare în vederea intrării în vigoare a protocolului de aderare. De asemenea, prezentul acord poate fi aplicat provizoriu în cazul în care protocolul de aderare prevede acest lucru.

(6) În cazul în care, la data intrării în vigoare a prezentului acord între partea UE și cel puțin o țară andină semnatară, o țară membră a Comunității Andine care a participat la adoptarea textului prezentului acord nu l-a semnat, această țară are dreptul să îl semneze și nu este considerată țară andină candidată în conformitate cu alineatul (1).

ARTICOLUL 330

Intrarea în vigoare

(1) Fiecare parte notifică în scris tuturor celorlalte părți și depozitarului prevăzut la articolul 332 finalizarea procedurilor sale interne necesare pentru intrarea în vigoare a prezentului acord.

(2) Prezentul acord intră în vigoare între partea UE și fiecare țară andină semnatară în prima zi a lunii care urmează datei primirii de către depozitar a ultimei notificări prevăzute la alineatul (1) care corespunde părții UE și acelei țări andine semnatare, cu excepția cazului în care părțile în cauză au convenit asupra unei alte date.

(3) Fără a aduce atingere dispozițiilor de la alineatul (2), părțile pot să aplice prezentul acord cu titlu provizoriu, în întregime sau parțial. Fiecare parte notifică depozitarului și tuturor celorlalte părți finalizarea procedurilor interne necesare pentru aplicarea provizorie a prezentului acord. Aplicarea provizorie a prezentului acord între partea UE și o țară andină semnatară începe în prima zi a lunii care urmează datei primirii de către depozitar a ultimei notificări din partea părții UE și a acestei țări andine semnatare.

(4) În cazul în care, în conformitate cu alineatul (3), părțile aplică o dispoziție a prezentului acord înainte de intrarea în vigoare a acestuia, orice trimitere la data de intrare în vigoare a prezentului acord care figurează într-o astfel de dispoziție se înțelege ca desemnând data de la care părțile convin să aplice dispoziția respectivă în conformitate cu alineatul (3).

ARTICOLUL 331

Durata și retragerea

(1) Prezentul acord este valabil pe o perioadă nedeterminată.

(2) Orice parte se poate retrage din prezentul acord printr-o notificare în scris adresată tuturor celorlalte părți și depozitarului. Această retragere devine efectivă la șase luni de la data la care depozitarul primește această notificare.

(3) Fără a aduce atingere alineatului (2), în cazul în care o țară andină semnatară se retrage din prezentul acord, prezentul acord continuă să fie în vigoare între partea UE și celelalte țări andine semnatare. Prezentul acord încetează în cazul retragerii părții UE.

ARTICOLUL 332

Depozitar

Secretarul general al Consiliului Uniunii Europene este depozitarul prezentului acord.

ARTICOLUL 333

Modificări la Acordul OMC

Părțile înțeleg că orice dispoziție din Acordul OMC încorporată în prezentul acord, se încorporează cu orice modificări care au intrat în vigoare la momentul la care se aplică această dispoziție.

ARTICOLUL 334

Modificări

- (1) Părțile pot conveni în scris asupra oricărei modificări a prezentului acord.
- (2) Orice modificare intră în vigoare și constituie parte integrantă a prezentului acord în conformitate cu condițiile prevăzute la articolul 330, *mutatis mutandis*.
- (3) Părțile pot să dezvolte în continuare angajamentele asumate în cadrul prezentului acord sau să extindă domeniul de aplicare al acestuia prin convenirea asupra unor modificări aduse prezentului acord sau prin încheierea de acorduri privind sectoare sau activități specifice, având în vedere experiența câștigată în cursul punerii sale în aplicare.

ARTICOLUL 335

Rezerve

Prezentul acord nu permite rezerve în sensul Convenției de la Viena privind dreptul tratatelor.

ARTICOLUL 336

Drepturi și obligații în conformitate cu prezentul acord

Nicio dispoziție a prezentului acord nu se interpretează drept conferind drepturi sau impunând obligații persoanelor, altele decât cele constituite între părți în conformitate cu dreptul internațional public.

ARTICOLUL 337

Texte autentice

Prezentul acord se întocmește în triplu exemplar în limbile bulgară, cehă, daneză, engleză, estonă, finlandeză, franceză, germană, greacă, italiană, letonă, lituaniană, maghiară, malteză, olandeză, poloneză, portugheză, română, slovacă, slovenă, spaniolă și suedeză, fiecare dintre aceste texte fiind autentic în egală măsură.

DREPT PENTRU CARE, subsemnații, autorizați în mod corespunzător, semnează prezentul acord.

ÎNCHEIAT în trei exemplare în [...], la [...] ale lunii [...] 2012